

Аґата Крісті

Смерть на Нілі

Сибіл Бернетт, яка також любить тинятися по світу

Передмова авторки

«Смерть на Нілі» я написала, повернувшись після зими в Єгипті. Перечитуючи твір зараз, я наче повертаюся на пароплав з Асуана до Ваді-Хальфи. На борту тоді було чимало пасажирів, але персонажі, описані в цій книжці, мандрували зі мною в думках, і на тому пароплаві, що курсує Нілом, стали для мене справжнісінькими. У книжці багато персонажів і дуже ретельно розроблений сюжет. Гадаю, головна сцена інтригує та має драматичні перспективи, а три персонажі – Саймон, Ліннет і Жаклін – здаються мені реальними й живими.

Мій друг, Френсіс Л. Салліван, так уподобав цю книжку, що наполягав на її адаптації для сцени, що я зрештою й зробила. Власне, я вважаю цю книжку однією з найкращих моїх «закордонних подорожей», і якщо детективні історії називають «літературою ескапізму» (а чом би й ні!), то читач може втекти до сонячного неба та блакитної води, а також до злочину, не встаючи з крісла.

Аґата Крісті

Частина перша

Персонажі в порядку їхньої появи

I

– Ліннет Ріджвей!

– Так, це вона! – сказав містер Барнабі, власник «Трьох корон».

Він штовхнув ліктем свого супутника.

Двоє чоловіків стали, простодушно витріщивши очі й трохи роззявивши роти.

Великий яскраво-червоний «ролс-ройс» саме зупинився перед місцевим поштовим відділенням.

Із нього вискочила дівчина – без капелюшка й у сукні, що здавалася (але лише здавалася) простою. То була дівчина з золотистим волоссям і правильними, владними рисами обличчя, дівчина з прекрасною фігурою, дівчина, яку рідко побачиш у Молтон-андер-Вуді.

Швидкими впевненими кроками вона ввійшла в будівлю пошти.

– Це вона! – повторив містер Барнабі й тихим шанобливим голосом додав: – Вона мільйонерка... Збирається вкласти в це місце тисячі... Тут будуть басейни, італійські парки та бальна зала, а половину будинку знесуть і перебудують...

– Вона привезе в місто гроші, – сказав його друг.

То був худорлявий обшарпаний чоловік із заздрісним і неприязним голосом.

– Так, це чудовий шанс для Молтон-андер-Вуда. Прекрасний шанс, – погодився містер Барнабі. Він ставився до цього більш прихильно, тому додав: – Та й ми всі зі сну стрепенемося.

– Не те що за часів сера Джорджа, – відказав супутник.

– Так, то все ті коняки, – поблажливо відповів містер Барнабі. – Ніколи йому не щастило.

– Скільки він отримав за масток?

– Я чув, шістдесят тисяч чистими.

Худорлявий аж присвиснув. Містер Барнабі тріумфував далі:

– І кажуть, вона витратить ще шістдесят тисяч, щоб довести все до ладу!

– Чорт! – вигукнув худорлявий. – Звідки в неї стільки грошви?

– Кажуть, з Америки. Її мати була єдиною донькою мільйонера. Як у кіно, еге ж?

Дівчина вийшла з пошти й сіла в машину. Худорлявий не зводив із неї погляду, поки вона не поїхала. Тоді він пробурмотів:

– Як на мене, це неправильно. Гроші й врода – це занадто! Якщо дівчина настільки багата, вона не має права бути ще й вродливою. А ця красуня... У неї є все. Це несправедливо...

II

Витяг із колонки світської хроніки «Дейлі Благ»:

Серед відвідувачів ресторану «У тітоньки» я помітив красуню Ліннет Ріджвей. Вона була разом із вельмишановною Джоанною Саутвуд, лордом Віндлзгемом і містером Тобі Брайсом. Міс Ріджвей, як відомо, дочка Меліуша Ріджвея, який був одружений з Анною Гартц. Вона успадкує від свого дідуся Леопольда Гартца величезне багатство. Мила Ліннет – тепер знаменитість, і, подекуди, про її заручини оголосять найближчим часом. Лорд Віндлзгем, схоже, дуже épris[1]!

III

– Дорогенька, я думаю, усе буде надзвичайно казково! – сказала вельмишановна Джоанна Саутвуд.

Вона сиділа в спальні Ліннет Ріджвей у Вудхоллі.

З вікна було гарно видно сади та відкритий простір аж до синьої димки лісів.

– Усе майже досконало, еге ж? – спитала Ліннет.

Вона оперлася руками на підвіконня. Обличчя дівчини, пристрасне й енергійне, світилося радісним передчуттям. Поруч із нею Джоанна Саутвуд виглядала дещо непоказною – висока худорлява жінка двадцяти семи років з витягнутим розумним обличчям і химерно вискубаними бровами.

– А ти стільки всього встигла за цей час! Багато працювало архітекторів чи кого там?

– Трос.

– І що за люди ті архітектори? Здається, я ніколи з ними не стикалася.

– Дуже милі. Але, як на мене, іноді надто непрактичні.

– Дорогенька, ти швидко з цим упораєшся. Ти сама практичність.

Джоанна взяла низку перлів з туалетного столика.

– Гадаю, вони справжні. Так, Ліннет?

– Звичайно.

– Я знаю, це «звичайно» для тебе, люба, але не для більшості людей. Їх сприймуть за культивовані[2]чи навіть за біжутерію з «Вулвортсу»[3]. Люба, перли справді неймовірні, так вишукано підібрані. Мабуть, коштують цілого статку!

– Думаєш, їх носити надто вульгарно?

– Ні, зовсім ні, це ж натуральна краса. Яка їхня вартість?

– Близько п'ятдесяти тисяч.

– Це ж купа грошей! Не боїшся, що перли можуть вкрасти?

– Ні, я їх постійно ношу, і, крім того, вони застраховані.

– Ти ж мені дозволиш їх поносити до обіду, чи не так, любонько? Мені аж дух перехоплює!

Ліннет розсміялася.

- Звісно, якщо хочеш.

- Знаєш, Ліннет, я таки тобі заздрю. У тебе є все. У двадцять років ти сама собі господиня, при грошах, вродлива, з чудовим здоров'ям. А на додачу розумна! Коли тобі стукне двадцять один?

- У червні наступного року. Я організую шикарну вечірку в Лондоні на честь повноліття.

- А потім вийдеш заміж за Чарльза Віндлзгема? Усі ті жахливі писаки-пліткарі вже так цього чекають. А який відданий тобі Чарльз.

Ліннет знизала плечима.

- Не знаю. Я поки не хочу ні за кого заміж.

- Тут ти, любко, маєш рацію! Після шлюбу все зовсім не так, еге ж?

Раптово зателенькав телефон, і Ліннет підійшла до нього.

- Алло? Алло?

Їй відповів дворецький:

- Міс де Бельфор на лінії. Вас з'єднати?

- Бельфор? Так, звичайно, з'єднуй.

У слухавці щось клацнуло й почувся голос – нетерплячий, м'який, трохи захеканий:

- Алло, міс Ріджвей? Ліннет!

- Джекі, любя! Сто років тебе не чула!

- Знаю. Це жахливо. Ліннет, страшенно хочу з тобою зустрітись!

- Любонько, ти не могла б сюди під'їхати? Хочу показати тобі свою нову забаву!

- Це я й хочу зробити.

- Тоді негайно сідай у потяг чи машину.

- Гаразд, я приїду. У старому пошарпаному двомісному автомобілі. Купила його за п'ятнадцять фунтів. Часом їздить прекрасно, але примхливий. Якщо я не встигну до полуденного чаю, значить, авто капризує. Бувай, солоденька.

Ліннет повісила слухавку й попрямувала до Джоанни.

- Це давня подруга Жаклін де Бельфор. Ми вчилися разом у школі при монастирі в Парижі. Жахливо неvezуча особа. Її батько був французьким графом, а мати – американка, з Півдня. Батько втік з якоюсь жінкою, а мати втратила всі свої заощадження під час кризи на Волл-стрит. Джекі залишилася зовсім без грошей. Не знаю, як їй вдається триматися на плаву впродовж останніх двох років.

Джоанна полірувала свої яскраві криваво-червоні нігті, скориставшись подушечкою з набору для манікюру своєї подруги. Потім схилила голову набік, прискіпливо оцінюючи результат.

- Любко, – протягнула вона, – хіба це не надто виснажливо? Якщо в моїх друзів

трапляється якась нещастя, я відразу ж відмовляюся від них! Може, це й безсердечно, але рятує від стількох неприємностей! Вони постійно хочуть позичити грошей або відкривають кравецьку майстерню, і тоді треба купувати в них жахливий одяг. Або ж вони розмальовують абажури чи шарфи в техніці батик.

– Тож якщо я втрачу всі гроші, ти наступного дня мене покинеш?

– Так, люба, звісно. У нечесності мене не звинуватиш. Мені подобаються лише успішні люди. І зауваж, такі майже всі, просто багато хто не хоче цього визнати. Вони кажуть, що «більше не можуть терпіти Мері, Емілі чи Памелу. Проблеми зробили її такою озлобленою та своєрідною, бідолашна!».

– Джоанно, ти така жорстока!

– Ні, я просто меркантильна, як і всі.

– Я не меркантильна!

– Зі зрозумілих причин! Тобі не обов'язково бути корисливою, коли приємні американські опікуни середнього віку щокварталу виплачують тобі величезне утримання.

– Але ти помиляєшся щодо Жаклін, – запевнила Ліннет. – Вона не п'явка. Я хотіла допомогти їй, але вона не дозволила. Вона збіса горда.

– Чому ж вона так поспішає тебе побачити? Б'юсь об заклад, їй щось потрібно! Почекай – і побачиш!

– Вона була дуже схвильована, – визнала Ліннет. – Джекі завжди себе надто накручувала. Якось порізала одного ножем.

– Любко, як цікаво!

– Хлопець тоді мучив собаку. Джекі сказала йому припинити, але він відмовився. Вона відтягнула й струснула його, але він був набагато сильніший, тому врешті вона витягла ніж і штрикнула його. Розгорівся страшний скандал.

– Можу уявити. Це й слухати страшно!

У кімнату ввійшла покоївка Ліннет. Пробурмотівши слова вибачення, вона витягла з гардероба сукню й вийшла.

– Що це з Марі? – запитала Джоанна. – Вона плакала.

– Бідолашна! Я тобі розказувала, що вона хотіла вийти заміж за чоловіка, який працює в Єгипті. Вона небагато про нього знала, тому я подумала, що краще перевірити, чи все там гаразд. Виявилось, що він одружений і має трьох дітей.

– Ліннет! Скільки ж у тебе ворогів, Ліннет?

– Ворогів? – Ліннет здивовано на неї глянула.

Джоанна кивнула й узяла сигарету.

– Ворогів, дорогенька. Ти нестерпно активна. І достобіса добре чиниш правильні речі.

Ліннет розсміялася.

- То й що, у мене взагалі немає ворогів.

IV

Лорд Віндлзгем сидів під кедром і милувався витонченою гармонією Вудхолла. Ніщо не затьмарювало його первісної краси. Нові будівлі й добудови ховалися за рогом. Прекрасний спокійний краєвид купався в променях осіннього сонця. Та попри все Чарльз Віндлзгем бачив не Вудхолл. Натомість перед очима стояв величавий особняк часів королеви Єлизавети, з просторим парком на похмурому тлі... Його сімейне гніздо, Чарлтонбері. А на фоні замку маячив силует дівчини з золотавим волоссям і пристрасним впевненим обличчям... Ліннет, господиня Чарлтонбері!

Він усе ще мав надію. Її відмова не була остаточна. То радше прозвучало як прохання дати їй трохи часу. Що ж, він міг собі дозволити недовго почекати...

Усе на диво чудово складалося. Без сумніву, це розважливо – одружитися на багатій дівчині, але водночас не було потреби примушувати себе переступати через почуття. Він кохав Ліннет. Він би одружився з нею, навіть якби вона не мала й пенні, а не була однією з найбагатших дівчат в Англії. Та, на щастя, вона була однією з найбагатших дівчат в Англії...

Його уява малювала найпривабливіші плани на майбутнє. Головуватиме в Роксдейлі, можливо, реставрує західне крило, не матиме потреби пускати чужих мисливців у свої володіння.

Чарльз Віндлзгем задрімав на сонці.

V

О четвертій годині почувся шурхіт гравію, по якому під'їхав невеликий пошарпаний двомісний автомобіль. З нього вийшла маленька струнка дівчина з кучмою темного волосся. Вона збігла східцями й шарпнула дзвоник.

За кілька хвилин її провели в довгу величну вітальню, і схожий на духівника дворецький оголосив похмурим тоном:

- Міс де Бельфор!

- Ліннет!

- Джекі!

Віндлзгем стояв осторонь і співчутливо спостерігав, як це ошаленіле маленьке створіння кинулось у відкриті обійми Ліннет.

- Лорд Віндлзгем – міс де Бельфор, моя найкраща подруга.

«Гарне дитя, – подумав він. – Не надто вродливе, але, без сумніву, привабливе, з темними кучерями й величезними очима». Він пробурмотів кілька люб'язностей і

непомітно залишив двох подруг на самоті.

Жаклін відразу накинулася на подругу, і Ліннет згадала, що вона завжди була нестримана.

– Віндлзгем? Віндлзгем? Це той чоловік, за якого, як пишуть у газетах, ти виходиш заміж! Це правда, Ліннет? Скажи мені!

Ліннет пробурмотіла:

– Можливо.

– Дорогенька, я така рада за тебе! Здається, він милий.

– О, нічого поки не думай. Я ще не визначилася.

– Звичайно! Королеви завжди належно обдумують вибір чоловіка.

– Джекі, не будь смішною.

– Але ти королева, Ліннет! Завжди була нею. Sa Majesté, la reine Linette. Linette la blonde! [4]А я – я повірниця королеви! Почесна фрейліна!

– Які дурниці ти кажеш, любя Джекі! Де ти була весь цей час? Ти просто зникла. І навіть не писала.

– Ненавиджу писати листи. Де я була? Завалена справами, дорогенька. Знаєш, я працювала. Остогидла робота з похмурими жінками!

– Дорогенька, якби ти...

– Прийняла дарунок королеви? Чесно кажучи, любя, тому я й тут. Ні, я не позичатиму грошей. До цього поки не дійшло! Але я приїхала просити тебе про велику й важливу послугу.

– Кажи.

– Якщо ти виходиш заміж за того Віндлзгема, то, мабуть, зрозумієш.

Здавалося, на мить Ліннет спантеличилася, а тоді її обличчя просвітліло.

– Джекі, ти маєш на увазі...

– Так, дорогенька, я заручена!

– То ось у чому річ! Я помітила, що сьогодні ти якась особливо жвава. Хоч ти й завжди така, але зараз ще більше.

– Саме так я відчуваюся.

– Розкажи мені про нього.

– Його звати Саймон Дойл. Він високий, широкоплечий, неймовірно простий, як хлоп'я, і надзвичайно чарівний! Бідний – зовсім без грошей. Він з тих, кого називають «каристократами», але дуже бідний аристократ, наймолодший син і все таке. Його сім'я – з Девоншира. Він любить провінцію й усе сільське. Останні п'ять років провів у місті, у задушливому офісі. А тепер там скорочення, тож його звільнили. Ліннет, я помру, якщо не вийду за нього заміж! Я помру! Помру! Помру !

- Джекі, не будь смішна!

- Я помру, кажу тобі! Я божеволію від нього. Він божеволіє від мене. Ми не можемо жити одне без одного.

- Любонько, оце ти втрапила!

- Я знаю. Жакливо, еге ж? Та кохання так зненацька заволодіває тобою, що нічого не можна вдіяти.

Джекі на мить замовкла. Її темні широко розплющені очі раптом набули трагічного вигляду. Вона ледь затремтіла.

- Це... іноді навіть лякає! Саймон і я створені одне для одного. Я ніколи не відчуватиму такого до когось іншого. І ти маєш допомогти нам, Ліннет. Я почула, що ти купила це місце, і в моїй голові з'явилась ідея. Тобі потрібен управитель, а може, і два. Я хочу, щоб ти найняла Саймона.

- О! - здивовано вигукнула Ліннет.

Жаклін швидко продовжила:

- Він знає цю роботу, як свої п'ять пальців. Знає все про маєтки, бо й сам виріс в одному з них. Крім того, проходив спеціальне навчання. О, Ліннет, ти ж візьмеш його на роботу, заради мене? Якщо він не впорається, можеш його звільнити. Але він впорається. Ми житимемо в невеликому будиночку, я часто тебе бачитиму, а в саду довкола буде чарівно, просто чарівно.

Вона встала.

- Скажи, що візьмеш його, Ліннет. Скажи, що візьмеш. Прекрасна Ліннет! Струнка, золотоволоса Ліннет! Моя надзвичайна Ліннет! Скажи, що згодна!

- Джекі...

- Ти згодна?

Ліннет розсміялася.

- Ой, Джекі, ти така смішна! Приводь свого хлопця, а потім поговоримо.

Джекі кинулась їй розцілювати.

- Моя дорога Ліннет, ти справжня подруга! Я це знала. Ти не підводила мене ніколи. Ти наймиліше створіння у світі! Бувай!

- Але, Джекі, ти що, не залишишся?

- Я? Ні. Я повертаюся до Лондона, а завтра приїду з Саймоном, і ми все узгодимо. Він тобі сподобається. Він такий мазунчик.

- Та хоча б чаю дочекайся.

- Ні, не можу чекати, Ліннет, я надто схвильована. Мушу повернутись і розказати про все Саймону. Я знаю, що божевільна, дорогенька, але нічого не можу вдіяти. Сподіваюся, шлюб мене зцілить. Схоже, він має витверезний ефект на людей.

Вона повернулася на порозі, зупинилась на мить і метнулася птахою, щоб востаннє обійняти свою подругу.

- Люба Ліннет, таких, як ти, більше немає.

VI

Мсьє Ґастон Блонден, власник модного ресторанчика «У тітоньки», не належав до тих людей, які радо приймали чи не всіх своїх клієнтів. Багаті, красиві, скандально відомі та знатні відвідувачі намарне чекали, що їх виокремлять і приділять їм особливу увагу. Тільки в рідкісних випадках мсьє Блонден вітав гостя з доброзичливою поблажливістю, супроводжуючи його до привілейованого столика та обмінюючись із ним доречними фразами.

Але в цей особливий вечір мсьє Блонден тричі виявив свою королівську милість – герцогині, лорду, відомому прихильнику перегонів, і маленькому чоловічкові з кумедною зовнішністю та величезними чорними вусами, який, на думку випадкового спостерігача, не міг своєю присутністю принести слави ресторанчику «У тітоньки».

Мсьє Блонден, однак, поведився надзвичайно люб'язно. Хоча клієнтам уже півгодини відповідали, що немає жодного вільного столика, якимось таємничим чином у найкращому місці ресторану один таки знайшовся. Мсьє Блонден провів туди гостя з підкресленою шанобливістю.

- Звісно, для вас столик завжди знайдеться, мсьє Пуаро! Як би я хотів, щоб ви частіше вшановували нас своєю присутністю!

Еркуль Пуаро всміхнувся, пригадуючи давню історію, у якій фігурували труп, офіціант, мсьє Блонден і дуже вродлива леді.

- Ви дуже люб'язні, мсьє Блонден, – сказав він.

- Ви сам, мсьє Пуаро?

- Так, сам.

- О, тоді Жуль приготує для вас не страву, а справжню поему! Жінки, попри їхню чарівність, мають одну ваду – вони відволікають від їжі! Вам сподобається вечерея, мсьє Пуаро, це я вам обіцяю. Тепер щодо вина...

До розмови, що перейшла у вузьке русло, долучився Жуль, метрдотель.

Перед тим як відійти, мсьє Блонден затримався на мить і, знизивши голос, конфіденційно запитав:

- Працюєте над серйозною справою?

Пуаро похитав головою.

- Я, на жаль, зараз відпочиваю, – тихо відповів він. – Свого часу я трохи заощадив, і тепер маю можливість насолодитися неробством.

- Я вам заздрю.

– Ні-ні, це не надто розумно. Запевняю вас, це не так весело, як здається, – він зітхнув. – Правду кажуть, що людина була змушена винайти роботу, щоб позбавитися від необхідності думати.

Мсьє Блонден підняв руки в знак протесту.

– Але ж є стільки всього! Є подорожі!

– Так, подорожі. Із цим у мене все не так погано. Планую цієї зими вирушити до Єгипту. Кажуть, клімат там чудовий. Можна втекти від туманів, сірості, одноманітного безперервного дощу.

– Ах, Єгипет! – зітхнув мсьє Блонден.

– Здається, тепер туди можна поїхати потягом, уникаючи подорожі морем, окрім перетину Ла-Маншу.

– То море вам не до душі?

Пуаро похитав головою та ледь здригнувся.

– Мені теж, – співчутливо мовив мсьє Блонден. – Цікаво воно діє на шлунок.

– Але тільки на деякі шлунки! Є люди, на яких хитавиця взагалі не діє. Ба більше, їм це подобається!

– Несправедливо з боку милостивого Бога, – сказав мсьє Блонден.

Він скорбно похитав головою і пішов, занурившись у єретичні думки.

Безшумні меткі офіціанти сервірували стіл. Тости «мелба», вершкове масло, відерце з льодом, усі необхідні атрибути до вишуканої їжі.

Негритянський оркестр вибухнув екстазом дивних незлагоджених звуків. Лондон танцював.

Еркуль Пуаро озирнувся навколо, впорядковуючи враження у своїй систематизованій пам'яті.

Які знуджені та втомлені обличчя в більшості присутніх! Кілька кремезних чоловіків, здавалось, весело проводили час, але на обличчях їхніх супутниць читалися терплячість і витримка. Огрядна жінка в фіалковій сукні світилася від щастя... Звичайно, товстуни мають свою принаду в житті – насолоду смаком, смак до життя, що заборонені тим, хто має більш витончені силуети.

То тут, то там сиділа молодь: хтось із відсутнім поглядом, хтось – знуджений, а хтось, без сумніву, нещасний. Як абсурдно називати щасливою порою молодість – час, коли люди найбільш вразливі!

Погляд Пуаро потеплішав, наткнувшись на одну пару. Які ж вони гармонійні: високий широкоплечий чоловік і струнка тендітна дівчина. Два тіла рухалися в бездоганному ритмі щастя. Щастя, яке вони мали тут і зараз, одне в одному.

Танець завершився. Після оплесків музика залунала знову. А коли закінчилася, пара повернулася до столика поруч із Пуаро.

Розчервоніла дівчина сміялася. Сівши, вона повернулася до супутника, і Пуаро роздивився її веселе обличчя.

Та крім сміху, у її очах було ще щось.

Пуаро з сумнівом похитав головою.

«Вона аж занадто його кохає, та дівчинка, – сказав він собі. – Це небезпечно. Небезпечно».

А тоді він почув слово «Єгипет».

До нього чітко долинали їхні голоси: дівочий – юний, свіжий, зухвалий, з тонким відтінком м'якої, чужої «р» – і чоловічий – приємний, приглушений голос добре вихованого англійця.

– Саймоне, я не кажу «гоп», поки не перескочу. Будь певен, Ліннет нас не кине!

– Можливо, я її розчарую.

– Дурниці, ця робота саме для тебе.

– Насправді я думаю, що... Я не сумніваюся, що впораюсь. І я старатимусь заради тебе.

Дівчина м'яко розсміялася щирим, щасливим сміхом.

– Зачекаємо три місяці, щоб переконатися, що тебе не звільнять, і тоді...

– І тоді я покладу до твоїх ніг усі земні блага. У цьому ж суть, так?

– І, як я казала, поїдемо до Єгипту в медовий місяць. До чорта витрати! Усе своє життя я хотіла поїхати до Єгипту! Ніл, піраміди, пісок...

Його голос звучав невиразно:

– Ми побачимо все це разом, Джекі, разом. Хіба це не чудово?

– Хотіла б я знати, чи для тебе це буде так само казково, як і для мене? Чи хочеш ти цього так само, як я?

Її голос раптом став різким, очі широко розплющилися, мов від страху.

Відповідь чоловіка була такою ж різкою:

– Не мели дурниць, Джекі.

Але дівчина повторила:

– Хотіла б я знати... – і, знизавши плечима, запропонувала: – Потанцюймо?

Еркуль Пуаро пробурмотів:

– Une qui aime et un qui se laisse aimer[5]. Так, я теж хотів би знати.

- А що як норів у нього ще той? - спитала Джоанна Саутвуд.

Ліннет похитала головою.

- Не думаю. Я довіряю смаку Жаклін.

- Але ж закохані сприймають усе по-іншому.

Ліннет нетерпляче похитала головою й змінила тему.

- Мушу йти на зустріч із містером Пірсом щодо того проекту.

- Проекту?

- Так, є кілька жахливих, антисанітарних старих будинків. Я збираюся їх знести, а мешканців переселити.

- Як же ти піклуєшся про інтереси громадськості та гігієну, любонько!

- Вони мусять переїхати. Вікна тих будинків виходитимуть на мій новий басейн.

- А їхні мешканці згодні переїхати?

- Більшість це радо зробить, але є кілька впертих дурнів. Це так дратує. Схоже, вони не розуміють, наскільки покращаться умови їхнього життя!

- Здається, ти вимагаєш занадто наполегливо.

- Люба Джоанно, це ж справді для їхнього блага.

- Так, дорогенька. Я в цьому впевнена. Примусове благо.

Ліннет насупилася, а Джоанна розсміялася.

- Ну що, ти ж тиран, визнай. Добродійний тиран, якщо можна так сказати.

- І зовсім я не тиран!

- Але ти завжди робиш усе по-своєму!

- Не завжди.

- Ліннет Ріджвей, ти можеш глянути мені просто в очі й розповісти хоча б про один випадок, коли ти не отримала того, що хотіла?

- Купу разів.

- О, так, «кupu разів», саме так, але жодного конкретного прикладу. І ти просто не згадаєш, любонько, як би не намагалася! Тріумфальна поїздка Ліннет Ріджвей золотою колісницею.

Ліннет різко спитала:

- Гадасш, я егоїстка?

- Ні, ти просто непереможна. Сукупний ефект грошей і привабливості. Усе тобі підпорядковується. Те, чого не можеш купити за гроші, ти купуєш усмішкою. Результат: Ліннет Ріджвей, дівчина, яка має все.

– Джоанно, ти просто смішна!

– Гаразд, хіба ти маєш не все?

– Здається, усе... Це якось відразливо!

– Звісно, це відразливо, дорогенька! З часом тобі, напевне, стане страшенно нудно, усе набридне. Тож поки насолоджуйся тріумфальною поїздкою в золотій колісниці. От тільки цікаво, дуже цікаво, що станеться, коли ти захочеш проїхати вулицею, а там знак: «Проїзд заборонено».

– Не будь ідіоткою, Джоанно.

До них підійшов лорд Віндлзгем, і Ліннет повернулася до нього:

– Джоанна каже мені всяку гидоту.

– То все від злості, любонько, від злості, – ухильно відповіла Джоанна, піднімаючись із крісла.

Дівчина вийшла, не перепросивши: вона помітила, як палають очі Віндлзгема.

Якусь мить лорд мовчав, а потім одразу перейшов до суті.

– Ліннет, ти вже обдумала?

Вона повільно відповіла:

– Я надто груба? Гадаю, якщо я не впевнена, краще ска зати «ні»...

Він перервав:

– Не кажи цього! У тебе є час, стільки, скільки захочеш. І знаєш, я думаю, що ми будемо щасливі разом.

– Розумієте, – сказала Ліннет винуватим, майже дитячим тоном, – мені тут усе так подобається. – Вона провела рукою. – Я хотіла зробити Вудхолл ідеальним замиським маєтком. І думаю, я добре постаралась, хіба ні?

– Тут чудово. Прекрасне планування. Усе ідеально. Ліннет, ти розумниця.

На мить він замовк, а тоді продовжив:

– Але ж тобі подобається Чарлтонбері? Звісно, маєток треба модернізувати й усе таке, але ти в цьому чудово розумієшся. І тобі це подобається.

– Так, звісно, Чарлтонбері – божественне місце.

Вона говорила з ентузіазмом, але раптом відчула холод усередині. Пролунала дивна нотка, що стривожила її повне задоволення життям. Вона не відразу проаналізувала це нове почуття, але пізніше, коли Віндлзгем пішов, спробувала зрозуміти, що відбувається в закамарках її серця.

Чарлтонбері, так, це воно. Її обурила згадка про Чарлтонбері. Але чому? Чарлтонбері доволі відоме місце. Предки Віндлзгема володіли ним ще з часів королеви Єлизавети. Хазяйка Чарлтонбері мала б шанований статус у суспільстві, а Віндлзгем був однією з кращих parti[6] в Англії.

Звісно, він не міг сприймати Вудхолл серйозно... А Вудхолл ніяк не спромігся б конкурувати з Чарлтонбері.

Так, але Вудхолл був її! Вона побачила його, купила, відбудувала, відновила, щедро вклавши гроші в маєток. Це була її власність, її королівство.

Але все це втратить сенс, якщо вона одружиться з Віндлзгемом. Що вони робитимуть з двома особняками? Зрозуміло, що від одного з них (звісно, від Вудхолла), доведеться відмовитись.

Вона, Ліннет Ріджвей, уже не існуватиме. Вона стане графинею Віндлзгем і принесе власнику Чарлтонбері розкішне придане. Вона стане дружиною короля, а не королевою.

«Це ж просто смішно», – подумала Ліннет.

Але ж цікаво, яка ненависна для неї думка покинути Вуд-холл...

Та невже більше нічого її не турбувало?

Голос Джекі – з дивною, тремтливою ноткою, коли вона казала: «Я помру, якщо не вийду за нього заміж! Я помру! Помру!»

Так щиро, так палко. Чи вона, Ліннет, те саме відчуває до Віндлзгема? Звичайно, ні. Можливо, вона ніколи ні до кого не матиме таких почуттів. Мабуть, це чудово – відчувати таке...

З відчиненого вікна долинув шум мотора.

Ліннет нетерпляче здригнулась. Це, певно, Джекі та її наречений. Ліннет вийшла їм назустріч.

Вона стояла у дверях, коли Жаклін і Саймон Дойл вийшли з машини.

– Ліннет! – кинулась до неї Джекі. – Це Саймон. Саймоне, це Ліннет, найпрекрасніша людина у світі.

Ліннет поглянула на високого молодого чоловіка з широкими плечима, блакитними очима, жорстким кучерявим каштановим волоссям, квадратним підборіддям і хлоп'ячою, чарівною, простою усмішкою...

Дівчина протягнула йому руку. Долоня Саймона була сильна й тепла... Ліннет сподобалося, як він дивився на неї – з наївним, щирим захопленням.

Джекі сказала йому, що вона чудова, і він, очевидно, думав так само.

Її охопило тепле й солодке відчуття сп'яніння.

– Хіба тут не мило? – спитала вона. – Заходьте, Саймоне, дозвольте мені гідно привітати свого нового управителя.

Повернувшись, щоб повести їх за собою, Ліннет подумала: «Я страшенно, страшенно рада. Мені сподобався хлопець Джекі, надзвичайно сподобався...»

І тоді щемлива думка: «Джекі пощастило...»

VIII

Відкинувшись на спинку плетеного крісла й позіхаючи, Тім Аллертон вдивлявся в море. Раптом він швидко зиркнув убік, на свою матір.

Місіс Аллертон була приємною сивою жінкою п'ятдесяти років.

Щоразу, дивлячись на сина, вона суворо стискала губи, щоб приховати велику любов до нього. Та цей трюк навіть незнайомців рідко міг обманути, а Тім усе прекрасно розумів.

– Мамо, тобі справді подобається Майорка? – спитав він.

– Ну, – не поспішала з відповіддю місіс Аллертон. – Тут дешево.

– І холодно, – додав Тім, ледь здригнувшись.

То був високий худий юнак з темним волоссям і доволі вузькою грудною кліткою. У нього була красива форма губ, сумні очі, нерішуче підборіддя й довгі тонкі руки.

Тім ніколи не мав міцної статури, а кілька років тому йому загрозувало виснаження організму. Усі знали, що він «пише», але друзям було відомо, що розпитувати його про літературну працю небажано.

– Про що думаєш, Тіме?

Місіс Аллертон була насторожена. Її сяючі карі очі дивилися з підозрою.

Тім Аллертон засміявся.

– Я думав про Єгипет.

– Єгипет? – у голосі жінки почувся сумнів.

– Справжнє тепло, рідна. Ліниві золоті піски. Ніл. Я хотів би побачити Ніл, а ти?

– О, я б із задоволенням, – сказала вона беземоційно. – Але Єгипет – це дорого, любий. Не для тих, хто рахує кожне пенні.

Тім розсміявся. Він устав, потягнувся. І раптом ожив, пожвавішав. У голосі чулася радість.

– Гроші – то моя турбота. Так, матусю. Невелика угода на біржі. Результати цілком задовільні. Я дізнався цього ранку.

– Сьогодні вранці? – різко перепитала місіс Аллертон. – Ти отримав лиш один лист, і він...

Вона замовкла й прикусила язика.

Тім на мить задумався: розсміятися йому чи розсердитись. Та веселий настрій узяв гору.

– Лист від Джоанни, – закінчив він холодно. – Саме так, матінко. Ти просто королева детективів! Знаменитий Еркуль Пуаро мав би добре наглядати за своїми лаврами, коли поруч ти.

Місіс Аллертон, здавалось, дуже роздратовалася.

– Я просто побачила почерк...

– І зрозуміла, що лист не від брокера? Саме так. Насправді я ще вчора отримав від нього повідомлення. Почерк Джоанни одразу ж кидається у вічі – слова розлізлися по конверту, наче павутина п'яного павука.

– Що пише Джоанна? Якісь новини?

Місіс Аллертон намагалася говорити буденно й спокійно. Дружба між сином і його троюрідною сестрою Джоанною Саутвуд завжди її дратувала. Не те щоб, як вона казала, «там щось було». Вона переконана, що нічого не було. Тім ніколи не мав до Джоанни ніжних почуттів, як і вона до нього. Їхнє взаємне тяжіння, здається, базувалося на плітках і великій кількості спільних друзів та знайомих. Обоє любили і людей, і поговорити про них. Джоанна вміла бути дотепною, навіть ідкою.

І не через страх, що Тім може закохатися в Джоанну, місіс Аллертон трохи напружувалася щоразу, коли Джоанна була поруч чи коли від неї приходив лист.

То було інше почуття, яке важко пояснити. Можливо, невизнані ревності через те щире задоволення, яке Тім відчував поряд із Джоанною. Син і мати були такі ідеальні компаньйони, що, побачивши його, захопленого іншою жінкою, місіс Аллертон завжди тривожилася. Вона також припускала, що своєю присутністю в таких випадках вона ставила бар'єр між двома представниками молодшого покоління. Часто жінка заставляла їх зануреними в розмову, яка з її появою швидко згорталася, і, здавалось, цю компанію приймали вимушено, як обов'язок. Звичайно, місіс Аллертон не любила Джоанну Саутвуд. Вона вважала дівчину нещирою, фальшивою та поверховою. Їй було дуже важко втриматися від того, щоб говорити про неї піднесеним тоном.

У відповідь на її запитання Тім витягнув лист із кишені та швидко його проглянув. Мати тим часом відмітила, що лист був доволі довгим.

– Нічого особливого, – сказав він. – Девеніші розлучаються. Старий Монті постане перед судом за водіння п'яним. Віндлзгем виїхав до Канади. Схоже, його надто зачепила відмова Ліннет Ріджвей. Вона таки збирається одружитися з тим своїм управителем.

– Це щось неймовірне! Він дуже неприємний?

– Ні, зовсім ні. Він з девонширських Дойлів. Без грошей, звичайно. Власне, він був заручений з однією з найкращих подруг Ліннет. Не дуже гарна історія.

– Я тут взагалі нічого гарного не бачу, – сказала місіс Аллертон, почервонівши.

Тім окинув її поглядом, сповненим любові.

– Я знаю, матусю. Ти не схвалюєш привласнення чужих чоловіків і подібні історії.

– За моєї молодості ми мали принципи. І це було дуже добре! А тепер молоді люди, схоже, думають, що можуть робити все, що завгодно.

Тім усміхнувся.

– Вони не тільки так думають, а й роблять те, що хочуть. Vide[7]Ліннет Ріджвей!

– Ну, як на мене, це огидно.

Хлопець підморгнув їй.

– Веселіше, мій консерваторе! Мабуть, я згоден з тобою! У всякому разі я ще не привласнив собі нічиєї дружини чи нареченої.

– Я впевнена, що ти б ніколи цього не зробив, – сказала місіс Аллертон, додавши із запалом: – Я виростила тебе належним чином.

– Отже, то твоя заслуга, не моя.

Він глузливо всміхнувся, склав лист і знову сховав. У місіс Аллертон промайнула думка, що він показував їй більшість листів, а з Джоанниних зачитував лише уривки.

Але вона відігнала негідну думку й вирішила, як завше, поводитись як леді.

– І як поживає Джоанна? – запитала вона.

– Та так собі. Пише, що планує відкрити у Мейфері[8]крамничку з делікатесами.

– Вона завжди скаржиться на брак грошей, – пустила шпильку місіс Аллертон, – але на місці їй не сидиться, а одяг, певне, коштує цілого статку. Джоанна завжди прекрасно одягнена.

– Ну, – відказав син, – вона, мабуть, не платить за нього. Ні, мамо, я не про те, про що подумав твій едвардіанський розум. Я думаю, вона буквально не сплачує своїх рахунків.

Жінка зітхнула.

– Ніяк не зрозумію, як люди це роблять.

– О, це своєрідний особливий талант. Якщо маєш екстравагантний смак і зовсім не відчуваєш вартості грошей, то отримаєш у кредит будь-яку суму.

– Так, але зрештою потрапиш до суду через неспроможність виплати, як бідолашний сер Джордж Вуд.

– Ти маєш слабінку до того старого торговця кіньми. Можливо, тому, що він назвав тебе пуп'янком під час танцю в 1879 році?

– У 1879 я ще не народилася, – із запалом відрізала місіс Аллертон. – У сера Джорджа блискучі манери, і більше не смій називати його торговцем кіньми.

– Я чув про нього кумедні історії від знайомих.

– Ви з Джоанною не зважаєте, що говорите про людей. Будь-що підійде, лише б удосталь позлословити.

Тім здивовано підняв брови.

– Матусю, чому ти так розсердилася? Я й не знав, що старий Вуд тобі так подобається.

– Ти не розумієш, наскільки важко йому було продати Вуд-холл. Він так дбав про те місце.

Тім придушив своє бажання заперечити. Хто він, зрештою, щоб судити? Натомість юнак задумливо сказав:

- Знаєш, гадаю, тут твоя правда. Ліннет запросила його приїхати й подивитися, що вона зробила з маєтком, але він навідріз відмовився.

- Звичайно. Їй слід було добре подумати, перш ніж його запрошувати.

- Здається, він заповзявся на неї, щось бурмоче собі під ніс щоразу, коли її бачить. Не може пробачити, що вона заплатила найвищу ціну за той трухлявий сімейний маєток.

- А ти геть не зрозумієш? - різко запитала місіс Аллертон.

- Чесно кажучи, ні, - спокійно сказав Тім. - Навіщо жити минулим? Для чого чіплятися за те, що вже пройшло?

- А що пропонуєш натомість?

Він низав плечима.

- Мабуть, сильне захоплення. Щось нове. Радість незнання того, що чекає нас день у день. Замість того щоб успадковувати непотрібний шматок землі, радіти, що можеш заробити гроші сам, своїм розумом і здібностями.

- Тобто успішна угода на фондовій біржі!

Він розсміявся.

- Чому б ні?

- А якби таку ж суму на фондовій біржі ти втратив?

- Матусю, це доволі нетактовно. І сьогодні зовсім недоречно... То як щодо Єгипту?

- Ну...

Він з усмішкою перервав:

- Усе домовлено. Ми ж обоє завжди хотіли поїхати до Єгипту.

- Коли ти пропонуєш їхати?

- О, наступного місяця. Січень там - найкращий час. Насолоджуватимемося чудовим оточенням у цьому готелі ще кілька тижнів.

- Тіме, - докірливо мовила місіс Аллертон, а тоді винувато додала: - Боюся, я обіцяла місіс Ліч, що ти супроводжуватимеш її до поліцейського відділка. Вона не говорить іспанською.

Тім нахмурився.

- Через її каблучку? Криваво-червоний рубін коновалової дочки. Вона й далі наполягає, що його вкрали? Я піду, якщо хочеш, але тільки змарную час. Вона просто наробить прикросів якійсь бідолашній служниці. Я чітко бачив перстень на її пальці, коли вона заходила в море того дня. Він зісковзнув у воду, а вона навіть не помітила.

- Вона впевнена, що залишила його на туалетному столику.

- Та ні. Я бачив це на власні очі. Та вона дурепа. Як і кожна жінка, яка гордовито заходить у море в грудні, вдаючи, що вода тепла, бо в ту мить яскраво світить

сонце. У будь-якому разі огрядним жінкам треба заборонити купатися: вони просто огидні у своїх купальних костюмах.

– Гадаю, мені слід відмовитися від купання, – пробурмотіла місіс Аллертон.

Тім голосно фиркнув.

– Тобі? Та ти втреш носа більшості молодих дівчат!

Місіс Аллертон зітхнула й сказала:

– Шкода, що тут так мало молоді.

Хлопець рішуче похитав головою.

– А мені – ні. Нам з тобою тут і без незнайомих добре.

– Ти хотів би, щоб Джоанна була тут.

– Ні, – його голос несподівано прозвучав твердо. – Тут ти цілком помиляєшся. З Джоанною цікаво та весело, але вона мені не надто подобається. Якби вона була поруч, то діяла б мені на нерви. Я радий, що її тут немає. Я б не переймався, якби більше її не побачив.

І ледь чутно додав:

– Існує тільки одна жінка у світі, яку я поважаю та обожнюю, і, гадаю, місіс Аллертон, вам чудово відомо, хто вона.

Материне обличчя почервоніло, і вона здавалася доволі збентеженою.

Тім говорив серйозно.

– У світі небагато справді вродливих жінок, і ти одна з них.

ІХ

У квартирі з видом на Центральний парк у Нью-Йорку місіс Робсон вигукнула:

– Хіба це не чудово, Корнеліє! Ти найщасливіша дівчина!

У відповідь Корнелія Робсон зашарілася.

То була дебела незграбна дівчина з карими відданими очима.

– О, це буде неймовірно! – сказала вона вражено.

Стара міс ван Скайлер схвально кивнула головою, задоволена правильною реакцією бідної родички.

– Я завжди мріяла про подорож Європою, – зітхнула Корнелія. – Та навіть не сподівалася, що колись туди потраплю.

– Звичайно, міс Бауерз поїде зі мною, як завжди, – сказала міс ван Скайлер, – але для компаньйонки вона обмежена, дуже обмежена. Є багато дрібних справ, у яких Корнелія може мені допомогти.

– З радістю, кузино Марі, – із запалом кинула Корнелія.

– Гаразд, тоді домовилися, – мовила міс ван Скайлер. – Тепер біжи, пошукай Бауерз, любонько. Настав час для мого егг-нога[9].

Корнелія вийшла.

– Дорога моя Марі, я вам дуже вдячна, – озвалась місіс Робсон. – Знаєте, я гадаю, Корнелія дуже страждає через те, що не буває у світському товаристві. Це робить її якоюсь сумирною. Якби ж я могла собі дозволити возити її по різних місцях, але самі знаєте, як ми живемо після смерті Неда.

– Я дуже рада, що вона їде зі мною. Корнелія завжди була доброю і повороткою дівчиною, готовою виконувати вказівки, і вона не така егоїстична, як деяка теперішня молодець.

Місіс Робсон підвелася й поцілувала зморщене воскувате обличчя родички.

– Я довіку вам буду вдячна, – сказала жінка.

На сходах вона зустріла високу вправну жінку, яка несла склянку з жовтуватим пінним напоєм.

– Що ж, міс Бауерз, їдете до Європи?

– Так, місіс Робсон, а що?

– Така чудова поїздка!

– Так, гадаю, вона буде приємною.

– А ви раніше вже були за кордоном?

– О, так, місіс Робсон. Торік восени я була в Парижі з міс ван Скайлер. Але ще ніколи не була в Єгипті.

Місіс Робсон на мить завагалася.

– Сподіваюся, що не виникне... жодних проблем.

Проте міс Бауерз відповіла своїм звичним тоном:

– О, ні, місіс Робсон, я про це подбаю. Я завжди дуже пильна.

Але поки місіс Робсон повільно спускалася сходами, з її обличчя не сходила легка тінь.

Х

У власному кабінеті в центрі міста містер Ендрю Пеннінгтон розбирав пошту. Раптом його рука стислася в кулак і гучно гепнула по столу. Обличчя чоловіка побуряковіло, а на чолі з'явилися дві великі жилки. Він натиснув кнопку дзвінка на своєму столі,

і з швидкістю, гідною похвали, з'явилася елегантна стенографістка.

– Скажи містеру Рокфорду, хай підійде сюди.

– Так, містере Пеннінгтон.

Через кілька хвилин Стерндейл Рокфорд, партнер Пеннінгтона, увійшов у кабінет. Чоловіки були в дечому схожі: високі, худорляві, з волоссям, що почало сивіти, і гладко поголеними обличчями.

– Що трапилося, Пеннінгтоне?

Пеннінгтон глянув на нього з-під листа, який перечитував, і сказав:

– Ліннет одружилася...

– Що?

– Ти почув, що я сказав! Ліннет Ріджвей одружилася!

– Як? Коли? Чому ми про це не чули?

Пеннінгтон подивився на календар на своєму столі.

– Коли вона писала цей лист, то ще не була одружена. Але зараз вже одружена. Це сталося вранці четвертого. Тобто сьогодні.

Рокфорд опустився на крісло.

– Оце так! І без попередження. Хто той чоловік?

Пеннінгтон знову повернувся до листа.

– Дойл. Саймон Дойл.

– Хто він такий? Чув про нього?

– Ні. Вона небагато написала... – Чоловік пробіг очима рівний гарний почерк. – Мені здається, вона щось приховує... Але це не має значення. Суть у тому, що вона одружена.

Чоловіки зустрілися поглядами. Рокфорд кивнув.

– Це треба добре обдумати, – тихо сказав він.

– Що нам із цим робити?

– Це я тебе питаю.

На мить обоє замовкли.

Тоді Рокфорд запитав:

– Маєш якийсь план?

Пеннінгтон повільно відповів:

– «Нормандія» відпливає сьогодні. Хтось із нас може вирушити.

– Ти божевільний! Це твоя блискуча ідея?

Пеннінгтон почав:

– Ті англійські адвокати... – і замовк.

– І що з ними? Ти ж не поїдеш їх переконувати? Ти божевільний!

– Я не пропоную, щоб ти... чи я... відправилися в Англію.

– То в чому твій задум?

Пеннінгтон розгладив лист.

– Ліннет їде в Єгипет на медовий місяць. І буде там якраз місяць, якщо не більше.

– Єгипет... І?

Рокфорд на хвилину задумався, потім підвів голову й зустрівся поглядом з партнером.

– Єгипет, – повторив він, – ось твоя ідея!

– Так, випадкова зустріч під час подорожі. Ліннет і її чоловік... атмосфера медового місяця. Це можна перевірити.

Рокфорд трохи сумнівався.

– Ліннет метикувата... але...

Пеннінгтон спокійно сказав:

– Гадаю, є й інші способи владнати це питання.

Їхні погляди знову зустрілися. Рокфорд кивнув.

– Добре, старий.

Пеннінгтон подивився на годинник.

– Хто б із нас не їхав, треба поспішати.

– Їдь ти, – відразу сказав Рокфорд. – Ти завжди мав вплив на Ліннет. «Дядько Ендрю». Те, що треба!

Пеннінгтонове обличчя посерйознішало.

– Сподіваюсь, я зможу все владнати, – промовив він.

– Ти мусиш це владнати. Ситуація критична, – відказав його партнер.

XI

Вільям Кармайкл звернувся до високого довгов'язого юнака, який відчинив двері й запитально глянув на нього:

– Поклич містера Джима, будь ласка.

Джим Фанторп увійшов до кімнати й запитливо поглянув на свого дядька. Старший чоловік підняв на нього погляд, кивнув і крякнув:

– Угу, нарешті.

– Ви мене кликали?

– Просто глянь на це.

Юнак сів і потягнув до себе стос паперів. Старший спостерігав за ним.

– Ну?

Відповідь не змусила чекати:

– Щось це підозріло, сер.

Старший партнер фірми «Кармайкл, Грант і Кармайкл» знову характерно крякнув. Джим Фанторп перечитував лист, який щойно прибув авіапоштою з Єгипту:

«...Якось дивно писати діловий лист у такий день. Ми провели тиждень у готелі “Менахауз” і з’їздили до Файюма. Післязавтра попливемо теплоходом по Нілу до Луксора й Асуана, і, можливо, аж до Хартума. Сьогодні вранці ми пішли в агентство Кука по квитки, і кого першого я там зустріла? Мого американського опікуна Ендрю Пеннінгтона. Здається, ви бачилися з ним два роки тому, коли він приїжджав до мене. Я навіть не знала, що він у Єгипті, а він не знав, що там я. Він навіть не знав, що я одружена! Лист, у якому я писала про шлюб, мабуть, його не застав. Власне, він теж плистиме тим же пароплавом по Нілу, що й ми. Оце так збіг! Дякую за все, що ви зробили, попри вашу зайнятість. Я...»

Юнак саме збирався перегорнути сторінку, коли містер Кармайкл забрав у нього лист.

– Це все, – сказав він. – Решта не має значення. Ну, що думаєш?

Його небіж на мить замислився, а потім сказав:

– Що ж, гадаю, це не збіг.

Дядько схвально кивнув.

– Хочеш поїхати до Єгипту? – гаркнув він.

– Вважаєте, це необхідно?

– Думаю, не варто гаяти час.

– Але чому я?

– Подумай, хлопче, добре подумай. Ліннет Ріджвей тебе не знає, як і Пеннінгтон. Якщо вилетиш літаком, можеш встигнути.

– Мені... мені це не подобається, сер. Що я зможу вдіяти?

– Уважно за всім спостерігай. Нашорош вуха. Думай, якщо маєш чим. А при необхідності – дій.

- Мені це зовсім не подобається.
- Хай так, але ти повинен це зробити.
- Це... так необхідно?
- Я впевнений, - сказав містер Кармайкл, - для нас це життєво важливо.

XII

Поправляючи тюрбан з місцевої тканини, яку вона огорнула довкола голови, місіс Оттерборн роздратовано буркнула:

- Я справді не розумію, чому нам не поїхати до Єгипту. Мене вже верне від Єрусалима.

Оскільки її дочка промовчала, вона додала:

- Можеш хоча б відповісти, коли я запитую.

Розалі дивилася на фотографію в газеті. Під нею був підпис:

«Місіс Саймон Дойл, до заміжжя добре відома як світська красуня Ліннет Ріджвей. Містер і місіс Дойли проводять відпустку в Єгипті».

- Мамо, то ти хочеш поїхати до Єгипту? - спитала Розалі.

- Так, хочу! - гаркнула місіс Оттерборн. - Я вважаю, що до нас тут безцеремонно ставляться. Моя присутність тут - це реклама для них, мені мали б дати спеціальну знижку. Коли я натякнула на це, вони повелися нахабно, дуже нахабно. Я сказала їм усе, що я думаю.

Дівчина зітхнула:

- Усі місця дуже схожі. Я б звідси поїхала просто зараз.

- А сьогодні, - продовжувала місіс Оттерборн, - управитель нахабно мені заявив, що всі номери заброньовані заздалегідь, тож ми повинні виселитися через два дні.

- Отже, ми змушені кудись виїхати.

- Не обов'язково. Я ще можу поборотися за свої права.

- Думаю, з таким успіхом можна поїхати до Єгипту. Яка різниця, - пробурмотіла Розалі.

- Звісно, це ж не питання життя і смерті, - сказала місіс Оттерборн.

Але тут вона помилялася, це справді було питання життя і смерті.

Частина друга

Єгипет

Розділ перший

– То Еркюль Пуаро, детектив, – сказала місіс Аллертон.

Разом із сином вона сиділа на яскраво-червоних плетених кріслах перед готелем «На бистрині» в Асуані. Вони спостерігали за двома постатями, що віддалялися, – невисоким чоловіком у білому шовковому костюмі та високою стрункою дівчиною.

Тім Аллертон на диво неспокійно совався в кріслі.

– Той кумедний чоловічок? – невпевнено запитав він.

– Той кумедний чоловічок!

– Що він, чорт забирай, тут робить? – допитувався Тім.

Його мати засміялася.

– Любий, схоже, ти надто схвильований. Чому чоловікам так подобаються злочини? Я ненавиджу детективні романи й ніколи їх не читаю. Але не думаю, що мсьє Пуаро тут з якимось прихованим мотивом. У нього вдосталь грошей і, гадаю, він просто насолоджується життям.

– Схоже, він тут кинув оком на найкращу дівчину.

Місіс Аллертон трохи схилила голову набік, спостерігаючи, як віддаляються постаті мсьє Пуаро і його компаньйонки.

Дівчина поруч із ним була вища дюймів на три. Мала гарну ходу, йшла ні сковано, ні сутулячись.

– Гадаю, вона доволі приваблива, – сказала місіс Аллертон.

Вона кинула швидкий косий погляд на Тіма. На її здивування, він одразу ж потрапив на гачок.

– Навіть більше, ніж «доволі». Шкода, що вона якась сердита й похмура.

– Може, у неї такий вираз обличчя, любий.

– Думаю, що вона неприємне мале чортеня. Але як дівчина – дуже приваблива.

Та, про кого вони говорили, повільно прогулювалася з Пуаро. Розалі Оттерборн крутила в руках закриту парасольку, і вираз її обличчя підтверджував те, що щойно сказав Тім. Дівчина була і похмура, і сердита. Вона насупила брови, а яскраво-червона лінія вуст вигнулася кутиками вниз.

За воротами готелю компаньйони звернули ліворуч і ввійшли в прохолодний затінок

міського саду.

Еркуль Пуаро спокійно собі теревенив, перебуваючи в піднесеному настрої. Він був одягнений у дбайливо випрасуваний білий шовковий костюм і панаму й тримав у руці багато декорований хлист від мух, що мав руків'я зі штучного бурштину.

– ...це мене зачаровує, – говорив він. – Чорні скелі Еле-фантини, і сонце, і човники на річці. Життя справді чудове.

Він на мить замовк, а тоді додав:

– Ви так не думаєте, мадемуазель?

Розалі Оттерборн коротко сказала:

– Думаю, так. Але, як на мене, Асуан занадто похмуре місце, готель напівпорожній, і всім тут близько ста...

Вона замовкла, прикусивши губу.

Очі Пуаро зблиснули.

– Так, ваша правда. Я сам однією ногою в могилі.

– Я... я не мала вас на увазі, – відказала дівчина. – Вибачте. Негарно вийшло.

– Зовсім ні. Цілком природно віддавати перевагу компанії однолітків. Що ж, принаймні один молодий чоловік тут є.

– Той, котрий постійно сидить біля матері? Вона мені подобається, але, гадаю, він жахливий – такий пихатий!

Пуаро всміхнувся.

– А я... я пихатий?

– Ні, не думаю.

Її, вочевидь, він мало цікавив, але це не роздратувало Пуаро. Він просто спокійно й задоволено відзначив:

– Мій найкращий друг каже, що я надто пихатий.

– Ну, що ж, – невизначено мовила Розалі. – Думаю, ви маєте причини лестити собі. На жаль, кримінальні історії мене взагалі не цікавлять.

Пуаро урочисто заявив:

– Я радий дізнатися, що у вас немає таємниць, які слід приховувати.

На мить вона скинула свою насуплену маску й кинула швидкий допитливий погляд на Пуаро. Здавалося, він цього не помітив і продовжував:

– Мадам, ваша мама сьогодні не прийшла на обід. Сподіваюсь, вона добре почувається.

– Це місце їй не підходить, – коротко відповіла Розалі. – Я буду рада, коли ми поїдемо звідси.

– Ми з вами супутники, еге ж? Разом їдемо на екскурсію до Ваді-Хальфи та Другого

нільського порога?

– Так.

Вони вийшли з тіні саду на курну дорогу вздовж берега річки. Там їх оточили п'ятеро пильних продавців намисто, двоє вуличних торговців листівками, троє продавців гіпсових скарабеїв, пара хлопчиків із віслюками та кілька малолітніх шалапутів, які хоча й трималися окремо, але не втрачали надії.

– Не бажаєте купити намисто, сер? Дуже гарне, сер, дуже дешево...

– Леді, купіть скарабея. Дивіться, велика королева, вона приносить щастя...

– Сер, гляньте, це лазурит. Справжній. Дуже хороший. Дуже дешево...

– Хочете покататися на віслюку, сер? Це дуже хороший віслюк. Його звати Содове Віскі, сер...

– Хочете поїхати на гранітний кар'єр, сер? Це дуже хороший віслюк. Той віслюк поганий, сер, той віслюк падає...

– Хочете листівку, дуже дешево, дуже гарну...

– Послухайте, леді... Лише десять піастрів... Дуже дешево... Лазурит і слонова кістка...

– Це дуже хороший хлист від мух, із бурштину...

– Хочете покататися на човні, сер? У мене дуже гарний човен, сер...

– Леді, поїдете до готелю верхи? Ось першокласний віслюк...

Розсіяно розмахуючи руками, Пуаро намагався позбутися цього настирного людського рою. Розалі проходила повз них, наче сновида.

– Краще вдавати сліпу й глуху, – відзначила вона.

Малолітні шалапути бігли поруч із ними, жалібно випрошуючи:

– Бакшиш? Бакшиш? Гіп-гіп-ура... Дуже добрі, дуже приємні...

Їхнє барвисте ганчір'я живописно розвівалося, а на повіках дітей роями скупчилися мухи.

Ці були найнастирливіші. Усі інші відстали та обсіли перехожого за наступним рогом.

Тепер Пуаро та Розалі проходили повз ряд крамничок, з яких чулися ввічливі переконливі заклики...

– Відвідаєте сьогодні мою крамницю, сер?

– Не хочете цього крокодила зі слонової кістки, сер?

– Ви ще не були в моїй крамниці, сер? Я покажу вам прекрасні речі.

Вони звернули в п'яту крамницю, де Розалі залишила кілька рулонів фотоплівки. Це й була мета прогулянки.

Потім вони вийшли та попрямували до річки.

Один з нільських пароплавів саме швартувався. Пуаро та Розалі з цікавістю розглядали пасажирів.

– Багатенько, еге ж? – зауважила Розалі.

Вона обернулася до Тіма Аллертона, який щойно приєднався до них. Він трохи задихався, ніби поспішав.

Вони якийсь час постояли, а потім Тім озвався.

– Жакливе юрмисько, як завжди, – зневажливо відмітив він, вказуючи на пасажирів, які висаджувалися.

– Зазвичай вони доволі жакливі, – погодилася Розалі.

Усі троє спостерігали за новенькими із зарозумілістю тих, хто прибув раніше.

– Оце так! – збуджено вигукнув Тім. – Та щоб мені, якщо це не Ліннет Ріджвей!

Ця інформація не справила враження на Пуаро, але підстьобнула інтерес Розалі. Вона нахилилася вперед, і її похмурість майже зникла, коли вона запитала:

– Де? Ота в білому?

– Так, з високим чоловіком. Вони спускаються на берег. Схоже, це її чоловік. Не можу пригадати його ім'я.

– Дойл, – сказала Розалі. – Саймон Дойл. Про це писали в усіх газетах. Вона купається в грошах, так?

– Найбагатша дівчина в Англії, – відповів Тім.

Трійця мовчки спостерігала, як пасажирі сходять на берег. Пуаро зацікавлено розглядав жінку, про яку говорили його супутники. Він пробурмотів:

– Вродлива.

– Деякі люди мають усе, – гірко сказала Розалі.

На її обличчі з'явилася дивна неприязнь, коли вона спостерігала, як та дівчина спускається сходнями.

Ліннет Дойл мала такий неперевершений вигляд, наче виходила на сцену під час ревію. У ній була самовпевненість відомої актриси. Дівчина звикла, що на неї дивляться, нею захоплюються, що вона в центрі уваги, де б не була.

Ліннет відчула на собі зацікавлені погляди, але в той же час ніби їх не помічала. Така увага була частиною її життя.

Навіть сходячи на берег, вона грала свою роль, хоча робила це несвідомо. Багата й красива світська наречена у свій медовий місяць. Вона повернулася і з легкою усмішкою щось сказала високому чоловіку поруч із нею, він відповів, і його голос, схоже, зацікавив Пуаро. Його очі спалахнули, а брови здивовано підвелися.

Пара наблизилася до нього, і детектив почув, як Саймон Дойл сказав:

– Спробуймо знайти на це час, кохана. Ми запросто можемо лишитися тут на тиждень чи два, якщо захочеш.

Він дивився на Ліннет із пристрасною, обожнюванням і ледь помітною покірливістю.

Пуаро задумливо оглянув його – широкі плечі, засмагле обличчя, сині очі, простодушна дитяча усмішка.

– Щасливчик, – сказав Тім, коли пара пройшла повз них. – Лиш уявіть: знайти спадкоємицю без аденоїдів і плоскостопості.

– У них жахливо щасливий вигляд, – промовила Розалі з ноткою заздрощів у голосі. Раптом вона додала, але так тихо, що Тім не розчув: «Це несправедливо».

Проте Пуаро почув. Перед тим він стурбовано хмурився, але тепер швидко поглянув на супутницю.

– Мушу забрати дещо для матері, – сказав Тім.

Він припідняв капелюха й пішов. Пуаро та Розалі повільно поверталися в готель, відмахуючись від усе нових пропозицій проїхатися на віслюках.

– Отже, це несправедливо, мадемуазель? – добродушно спитав Пуаро.

Дівчина почервоніла, розсердившись.

– Я не знаю, про що ви.

– Я повторюю те, що ви щойно прошепотіли. Так, ви це сказали.

Розалі Оттерборн знизала плечима.

– Це трохи забагато як для однієї людини. Гроші, врода, чудова фігура та...

Вона затихла, і Пуаро продовжив:

– І кохання? Еге ж? І кохання? Але ж ви не знаєте, може, з нею одружилися через гроші!

– Ви хіба не помітили, як він дивився на неї?

– Так, мадемуазель, я побачив усе, що треба було побачити. І насправді я помітив те, на що ви не звернули уваги.

– І що ж це?

Пуаро повільно відповів:

– Я помітив, мадемуазель, темні тіні під очима жінки, побачив руку, яка так міцно стисла парасольку, що аж кісточки побіліли...

Розалі не зводила з нього очей.

– Що ви маєте на увазі?

– Я маю на увазі, що не все золото, що блищить. Тобто хоча ця жінка багата, красива й кохана, але все ж щось не гаразд. І мені відомо ще дещо.

– Справді?

– Я знаю, – продовжив Пуаро, нахмурившись, – що десь і колись я чув цей голос, голос мсьє Дойла. От якби я пригадав, де.

Але Розалі вже не слухала його. Вона зупинилась як укопана й кінчиком своєї парасолі малювала узор на пухкому піску. Раптом дівчина вибухнула гнівом:

– Я мерзенна, просто огидна. Повна тварюка. Я б радо розірвала її одяг і залишила свій слід на її красивому, зарозумілому, самовпевненому обличчі. Я наче ревнива кішка, ось як я почувуюся. Вона страшенно успішна, врівноважена й упевнена в собі.

Еркуль Пуаро був трохи здивований цим вибухом. Він схопив дівчину за плече й по-дружньому потряс.

– Tenez[10]... Ви почуватиметеся краще, коли висловіте це.

– Я просто ненавиджу її! Я ніколи нікого так не ненавиділа з першого погляду!

– Пречудово!

Розалі дивилася на нього з підозрою. Тоді її губи засмикалися й вона розсміялася.

– Bien[11], – сказав детектив і теж засміявся.

Вони мирно повернулися в готель.

– Я мушу знайти маму, – мовила Розалі, коли вони ввійшли в прохолодний тьмянний хол.

Пуаро вийшов з іншого боку готелю на терасу з видом на Ніл. Тут стояли невеличкі столики, накриті для чаювання, та було ще рано. Він постояв декілька хвилин, дивлячись на річку, а потім спустився в сад.

Кілька людей грали в теніс під спекотним сонцем. Він зупинився й трохи поспостерігав за ними, а потім спустився крутою стежкою.

Тут, на лавці, обличчям до Нілу, сиділа дівчина, яку він бачив у ресторані «У тітоньки». Він одразу ж упізнав її. Обличчя, яке він побачив того вечора, чітко закарбувалося в його пам'яті. Та зараз це обличчя мало зовсім інший вираз. Дівчина змарніла, схудла, а на обличчя лягли тіні виснаження й відчаю.

Пуаро трохи відступив назад. Вона не бачила його, і він спостерігав за нею деякий час, не видаючи своєї присутності. Її маленька ніжка нетерпляче постукувала по землі. Очі, темні від вогню, що в них тлів, мали дивний вираз страждань і злого тріумфу. Вона вдивлялася в Ніл, де човни з білими вітрилами ковзали вверх-вниз річкою.

Обличчя... і голос. Пуаро все пригадав. Це дівоче обличчя і той голос, який він щойно чув, голос нареченого.

Та поки він стояв, дивлячись на дівчину, яка не здогадувалась про його присутність, розігралася чергова драматична сцена.

Над ними зазвучали голоси. Дівчина зірвалася на ноги. Ліннет Дойл із чоловіком саме проходили стежкою. Голос Ліннет був щасливий і впевнений. Напруженість і скованість повністю зникли. Ліннет була щаслива.

Дівчина зробила кілька кроків уперед.

Пара завмерла на місці.

– Привіт, Ліннет, – сказала Жаклін де Бельфор, – і ти тут. Здається, ми постійно зустрічаємося. Привіт, Саймоне, як ти?

Ліннет Дойл відскочила до скелі й зойкнула. Приємне обличчя Саймона Дойла раптово спотворив гнів. Він вийшов наперед, наче хотів ударити худеньку дівчину.

Кивнувши головою, мов пташка, вона вказала на незнайомця. Саймон повернувся й побачив Пуаро.

– Здоров, Жаклін. Ми не сподівалися побачити тебе тут, – неоковирно сказав він.

Його слова звучали дуже непереконливо.

Дівчина всміхнулася, блиснувши білими зубами.

– Справжній сюрприз? – запитала вона.

Потім, ледь кивнувши, почала підніматися стежкою.

Пуаро тактовно рушив у зворотному напрямку. Він встиг почути слова Ліннет Дойл:

– Саймоне, заради Бога! Саймоне, що нам робити?

Розділ другий

Вечеря завершилася.

Терасу готелю «На бистрині» заливало м'яке світло. За маленькими столиками ще сиділа більшість гостей готелю.

Саймон і Ліннет Дойли з'явилися в супроводі високого й показного сивого чоловіка зі жвавим, чисто виголеним американським обличчям. Коли ця невеличка групка з'явилася на порозі, Тім Аллертон піднявся з крісла й підійшов до них.

– Упевнений, що ви мене не пригадуєте, – звернувся він ґречно до Ліннет, – та я троюрідний брат Джоанни Саутвуд.

– Звичайно, яка ж я дурна! Ви – Тім Аллертон. Це мій чоловік, – слабкий трепет у голосі... Гордість? Сором'язливість? – А це мій американський опікун, містер Пеннінгтон.

– Ви маєте познайомитися з моєю мамою, – сказав Тім.

Через кілька хвилин вони сіли разом за стіл, Ліннет опинилась у кутку, між Тімом і Пеннінгтоном, які розповідали щось, змагаючись за її увагу. Місіс Аллертон розмовляла із Саймоном Дойлом.

Двері відчинилися. Красива струнка фігура в кутку між двома чоловіками раптом напружилася. Та одразу ж заспокоїлася, коли з-за дверей на терасу вийшов невисокий чоловік.

– Ви тут не єдина знаменитість, дорогенька. Цей кумедний чоловічок – Еркюль Пуаро, – мовила місіс Аллертон.

Вона сказала це без злого умислу, через вроджений такт, щоб заповнити незручну паузу, але її слова, схоже, справили на Ліннет сильне враження.

– Еркюль Пуаро? Звичайно, я чула про нього..

Здавалося, вона занурилась у якісь роздуми. Обоє чоловіків поруч із нею одразу ж розгубилися.

Пуаро прямував у кінець тераси, коли його покликали.

– Сідайте, мсьє Пуаро. Який чудовий вечір!

Він прийняв запрошення.

– Mais oui, Madame[12], просто прекрасний.

Він ввічливо всміхнувся місіс Оттерборн, яка сиділа загорнута в чорний шифон і з таким смішним тюрбаном!

Місіс Оттерборн продовжувала говорити високим, скигливим голосом:

– Тут чимало знаменитостей, еге ж? Сподіваюся, скоро про це напишуть у газетах. Знамениті красуні, відомі письменниці...

Вона розсміялася з награною скромністю.

Пуаро радше відчув, а не побачив, як похмура й насуплена дівчина навпроти нього пересмикнулася і ще щільніше стиснула губи.

– Ви пишете зараз роман, мадам? – запитав він.

Місіс Оттерборн знову неприродно хихикнула:

– Я стаю страшенно ледача. Мені таки треба попрацювати. Мої читачі стають надзвичайно нетерплячі, як і мій видавець, бідолаха. Пише листи з благаннями! І навіть шле телеграми!

Пуаро відчув, що дівчина в темряві знову засовалася.

– Зізнаюся вам, мсьє Пуаро, що я тут частково через місцевий колорит. «Сніг у пустелі» – це назва моєї нової книжки. Сильно.. Наводить на роздуми. Сніг у пустелі... тане з першим жагучим подихом пристрасті.

Розалі встала, щось пробурмотіла й зникла в темряві саду.

– Треба бути сильним, – продовжила місіс Оттерборн, енергійно трясучи тюрбаном. – Мої книги не кожному по зубам. Їх можуть навіть заборонити в бібліотеках, але байдуже! Я пишу правду. Так, секс! Мсьє Пуаро, чому всі бояться сексу? Це ж рушійна сила Всесвіту! Ви читали мої книжки?

– На жаль, ні, мадам! Розумієте, я рідко читаю книжки. Моя професія..

– Мушу подарувати вам примірник «Під фіговим деревом», – твердо наполягла місіс Оттерборн. – Думаю, ви визнаєте його значущість. Роман відвертий, але правдивий!

– Дуже приємно, мадам. Із задоволенням прочитаю.

Місіс Оттерборн на якийсь час замовкла. Вона нервово крутила довге намисто, двічі обмотане навколо шиї. Жінка похапцем зиркала в різні боки.

- Може, я збігаю та принесу вам книжку.
- О, мадам, благаю, не хвилюйтеся. Пізніше...
- Ні, ні. Це не проблема, – вона встала. – Я хотіла б вам показати...
- Що там, мамо?

Раптом біля неї з'явилася Розалі.

- Нічого, люба. Я просто хотіла принести мсьє Пуаро книжку.
- «Під фіговим деревом»? Я принесу.
- Ти не знаєш, де вона, любонько. Я піду.
- Я знаю, де вона.

Дівчина швидко перетнула терасу й увійшла в готель.

- Мадам, дозвольте мені привітати вас із прекрасною донькою, – сказав Пуаро, трохи вклонившись.
- Розалі? Так, так, вона гарненька. Але характер складний, мсьє Пуаро. Не співчуває хворій. Завжди думає, що краще знає. Вважає, що їй більше відомо про моє здоров'я, ніж мені самій...

Детектив жестом покликав офіціанта, який саме проходив повз.

- Лікер, мадам? Шартрез? М'ятний лікер?

Місіс Оттерборн енергійно похитала головою.

- Ні, ні. Власне, я непитуща. Ви мали б помітити, що я ніколи не п'ю нічого, крім води чи там лимонаду. Я не переносу навіть запаху спиртного.
- Тоді я замовлю вам лимонний сік із содовою, мадам?

Він замовив лимонний сік і бенедиктин[13].

Двері відчинилися, і до них підійшла Розалі з книжкою в руці.

- Ось, будь ласка, – сказала вона. Її голос звучав досить байдуже, підкреслено байдуже.
- Мсьє Пуаро замовив мені лимонний сік із содовою.
- А ви що питимете, мадемуазель?
- Нічого, – раптом усвідомивши свій тон, вона додала: – Нічого, дякую.

Пуаро взяв у місіс Оттерборн книжку з оригінальною яскравою знімною обкладинкою. На ній була зображена жінка з елегантною короткою стрижкою та яскраво-червоним манікюром, яка сиділа на тигровій шкурі в костюмі Єви. Над нею височіло дерево з дубовим листям і великими яблуками неприродного кольору.

На обкладинці було вказано: «Під фіговим деревом», Саломея Оттерборн. В анотації від видавця з ентузіазмом описувалася надзвичайна відвага й реалістичність цього

дослідження особистого життя сучасної жінки. Твір рекламувався як сміливий, нешаблонний, правдивий.

Пуаро поклонився й пробурмотів:

– Для мене це честь, мадам.

Піднявши голову, він зустрівся поглядом з дочкою авторки та несвідомо здригнувся. Його вразив і стурбував невимовний біль в її очах.

На щастя, у той момент подали напої, що трохи послабило атмосферу.

Пуаро тактовно підняв келих:

– A votre santé, Madame... Mademoiselle[14].

Місіс Оттерборн, потягуючи лимонад, пробурмотіла:

– Так освіжає... Чудовий смак...

І всіх трьох огорнула тиша. Вони дивилися на блискучі чорні пороги Нілу, що здавалися якимись нереальними під місячним світлом. Камені нагадували величезних доісторичних монстрів, що наполовину вилізли з води. Раптом повіяв легкий вітерець і так само несподівано зник.

У повітрі зависло почуття тривоги... ніби щось мало статися...

Еркуль Пуаро перевів погляд на терасу й гостей. Йому здалося, чи там теж усі напружилися? Це нагадувало очікування моменту, коли на сцену вийде головна героїня п'єси.

Саме в цей момент двері знову відчинилися. Цього разу в русі дверей відчувалася якась значущість. Усі замовкли й глянули в той бік.

Увійшла чорнява струнка дівчина в бордовій вечірній сукні.

Вона на мить зупинилася, а потім навмисно перетнула терасу й сіла за вільний столик. У її поведінці не було нічого показного, нічого незвичайного, та все ж здавалося, що це був продуманий театральний вихід.

– Оце так, – сказала місіс Оттерборн, похитуючи тюрбаном. – Ця дівчина таки думає, що вона важлива персона.

Пуаро не відповів. Він спостерігав. Дівчина навмисно сіла так, щоб дивитися просто на Ліннет Дойл. Раптом детектив помітив, що Ліннет нахилилася вперед, щось сказала й через мить пересіла на інше крісло, обличчям у протилежний бік.

Пуаро задумливо похитав головою.

Хвилин через п'ять та дівчина теж пересіла на протилежний бік тераси.

Вона курила й мило всміхалася, просто втілення задоволення та спокою. Але постійно, ніби ненавмисне, її мрійливий погляд був спрямований на дружину Саймона Дойла.

Через чверть години Ліннет Дойл різко встала й пішла в готель. Її чоловік майже відразу попрямував за нею.

Жаклін де Бельфор усміхнулася і розвернула крісло. Вона запалила цигарку й повернулася обличчям до Нілу. На її вустах вигравала посмішка.

Розділ третій

– Мсьє Пуаро.

Пуаро швидко скочив на ноги. Усі вже розійшлися, і він залишився на терасі сам. Заглибившись у роздуми, він дивився на гладке блискуче чорне каміння, коли це звертання повернуло його до тями.

То був ввічливий, упевнений, чарівний голос, хоча, мабуть, трохи зарозумілий.

Піднімаючись, Еркюль Пуаро побачив владні очі Ліннет Дойл.

На білу атласну сукню вона накинула дорогу багряню оксамитову накидку. Пуаро й не уявляв, що дівчина може бути такою гарною та величною.

– Ви – мсьє Еркюль Пуаро?

Це було не зовсім запитання.

– До ваших послуг, мадам.

– Можливо, ви знаєте, хто я?

– Так, мадам. Я чув ваше ім'я. Я чудово знаю, хто ви.

Ліннет кивнула. Це була та відповідь, яку вона очікувала. Тож вона продовжила говорити таким же милим і владним тоном:

– Мсьє Пуаро, ви не могли б пройти зі мною в кімнату для гри в карти? Я дуже хочу з вами поговорити.

– Звичайно, мадам.

Вона попрямувала в готель. Пуаро рушив услід. Коли вони ввійшли в порожню кімнату, Ліннет жестом вказала йому зачинити за собою двері. Тоді опустилася на крісло біля одного зі столиків, а Пуаро влаштувався навпроти неї.

Дівчина відразу ж перейшла до суті розмови. Вона зовсім не вагалася, її слова текли вільно.

– Я багато про вас чула, мсьє Пуаро, і знаю, що ви дуже розумний чоловік. Сталось так, що мені потрібна термінова допомога, і, можливо, ви – саме та людина, яка мені допоможе.

Пуаро нахилив голову.

– Ви дуже люб'язні, мадам, але, бачте, я у відпустці, а під час відпустки я не працюю.

– Про це можна домовитися.

Вона не хотіла його образити, це була лише впевненість молодої жінки, яка завжди добивалася того, чого хотіла.

Ліннет Дойл продовжувала:

– Мсьє Пуаро, я стала об'єктом нестерпного переслідування. Це переслідування має припинитися! Я збиралася звернутися в поліцію, але мій... мій чоловік вважає, що поліція безсила тут допомогти.

– Може... поясните детальніше? – ввічливо пробурмотів Пуаро.

– О, так, звичайно. Справа надзвичайно проста.

Вона не вагалася, не запинаялася. Ліннет Дойл, без сумніву, мала раціональний склад розуму. Вона замовкла на хвилинку лише для того, щоб якнайточніше викласти факти.

– Коли я зустріла свого чоловіка, він був заручений із міс де Бельфор, яка була мою подругою. Мій чоловік розірвав заручини: вони зовсім не пасували одне одному. Прикро, але вона важко це переживала... Мені дуже шкода, але що тут вдієш. Вона погрожувала мені... та я не надала цьому великого значення, і, по суті, вона й не намагалася реалізувати свої погрози. Натомість вона взяла незвичний курс... слідувати за нами, куди б ми не подалися.

Пуаро підняв брови.

– Е... доволі незвична... помста.

– Дуже незвичайна, дуже сміховинна! Але й дратівлива.

Вона прикусила губу.

Чоловік кивнув.

– Так, можу уявити. У вас, як я розумію, медовий місяць.

– Так. Це сталося... вперше... у Венеції. Вона зупинилася в «Даніеллі». Я подумала, що це збіг. Досить неприємно, і все. Потім ми зустріли її на борту судна в Бриндізі. Ми... ми зрозуміли, що вона пливе в Палестину. Ми залишили її (як нам здавалось) на судні. Але коли приїхали в готель «Менахауз», вона вже була там і чекала на нас.

Пуаро кивнув.

– А тепер?

– Ми поплили по Нілу пароплавом. Я майже очікувала побачити її на борту. Її там не виявилось, тож я подумала, що вона перестала поводитися так... так по-дитячому. Але коли ми прибули сюди, виявилось, що вона... вона тут, чекає на нас.

Пуаро якусь мить розглядав співрозмовницю. Вона все ще чудово володіла собою, але кісточки на пальцях її руки, якою дівчина оперлася на стіл, побіліли.

– І ви боїтеся, що переслідування може тривати? – запитав він.

– Так. – Ліннет на мить замовкла. – Звичайно, усе це так по-дурному. Жаклін робить із себе посміховисько. Я здивована, що в ній немає гордості... чи гідності.

Пуаро зробив застережливий жест.

– Трапляється, мадам, що гордість і гідність не мають значення. Є інші, сильніші

почуття.

– Так, можливо, – нетерпляче погодилась Ліннет. – Але що, заради Бога, вона з цього матиме?

– Не завжди суть у тому, щоб щось отримати, мадам.

Щось у його тоні розсердило Ліннет. Вона почервоніла й швидко сказала:

– Маєте рацію. Не варто обговорювати мотиви. Важливо, щоб це припинилося.

– І як ви гадаєте, це можна владнати? – запитав Пуаро.

– Що ж... природно, що ми з чоловіком більше не терпітимемо цієї принизливої ситуації. Має бути якась правова допомога в таких випадках.

Дівчина говорила роздратовано. Пуаро задумливо подивився на неї, а тоді запитав:

– Вона погрожувала вам публічно? Ображала вас словесно? Завдала фізичної шкоди?

– Ні.

– Тоді, чесно кажучи, мадам, я не знаю, що ви можете вдіяти. Якщо молода жінка розважається тим, що подорожує в різні місця, і це ті місця, де перебуваєте ви з чоловіком, eh bien[15], то й що? Повітря – безкоштовне для всіх! Вона не втручається у ваше особисте життя. Адже ці зустрічі завжди ж відбуваються в людних місцях?

– Тобто я нічого не можу вдіяти?

У голосі Ліннет звучала недовіра.

Чоловік спокійно відповів:

– Наскільки я розумію, геть нічого. Мадемуазель де Бельфор діє законно.

– Але... але це просто бісить! Думка, що доведеться це прийняти, – нестерпна!

Пуаро сухо сказав:

– Я вам співчуваю, мадам, тим більше, як мені здається, вам не часто доводиться з чимось миритися.

Ліннет насупилася.

– Але ж повинен бути якийсь спосіб покласти цьому край, – пробурмотіла вона.

Пуаро знизав плечима.

– Ви завжди можете поїхати, податися ще кудись, – запропонував він.

– Але вона вирушить слідом!

– Так, дуже ймовірно.

– Це абсурд!

– Точнісінько.

- І все ж, чому я... ми повинні втікати? Наче ми... Наче...

Вона замовкла.

- Саме так, мадам. Наче... У цьому щось є, хіба ні?

Ліннет підняла голову й подивилася на детектива.

- Що ви маєте на увазі?

Пуаро змінив тон. Він нахилився вперед, його голос тепер вселяв довіру, заохочував до розмови.

- Чому це так вас засмучує?

- Чому? Це ж бісить! Просто доводить мене до сказу! Я вже казала вам, чому!

Він похитав головою.

- Не зовсім.

- Що ви маєте на увазі? - знову спитала Ліннет.

Пуаро відхилився назад, склав руки й безпристрасно та неупереджено заговорив:

- Escoutez[16], мадам. Розповім вам невеличку історію. Якось місяців зо два тому я обідав у ресторані в Лондоні. За сусіднім столиком сиділи двоє: хлопець і дівчина. Вони були такі щасливі й, здавалося, такі закохані. Вони впевнено говорили про майбутнє. Не те щоб я любив слухати чужі розмови, та вони не звертали уваги на те, чи їх хтось чує. Хлопець сидів спиною до мене, але я бачив обличчя дівчини. Воно було дуже виразне. Вона кохала всім серцем, душею і тілом, а вона не з тих, хто часто й легко закохується. Для неї це, без сумніву, питання життя і смерті. Ця пара була заручена, і як я зрозумів, вони обговорювали, де провести медовий місяць. Збиралися поїхати до Єгипту.

Він затих. Ліннет різко запитала:

- І що?

Пуаро продовжив:

- Це було місяць чи два тому, але я не забув обличчя дівчини. Я знав, що впізнаю його, якщо знову побачу. Також я запам'ятав чоловічий голос. Думаю, ви здогадуєтесь, мадам, де я побачив те обличчя й почув той голос вдруге. Тут, у Єгипті. У цього чоловіка зараз медовий місяць, але він вирушив у весільну подорож з іншою жінкою.

- Що з цього? Я вже розповіла вам ці факти, - кинула вона різко.

- Факти, так.

- Що ж іще?

Він повільно сказав:

- Дівчина в ресторані згадувала про подругу, і була впевнена, що та не залишить її у біді. Гадаю, та подруга - ви, мадам.

- Так, я ж казала вам, що ми дружили.

Ліннет почервоніла.

– І вона довіряла вам?

– Так.

На мить вона завагалася, нервово покусуючи губу, і, оскільки Пуаро не збирався продовжувати, вона вибухнула:

– Звісно, усе вийшло дуже невдало. Але такі речі трапляються, мсьє Пуаро.

– Так, трапляються, мадам. – Він на мить замовк. – Припускаю, ви належите до англіканської церкви, так?

– Так, – здавалося, Ліннет трохи розгубилася.

– Тоді ви чули уривки з Біблії під час проповіді. Ви мали б знати історію про царя Давида, багатія, який мав багато отар овець і коней, і бідняка, який мав одну овечку. І як багатій відібрав у бідняка єдину овечку. Ось що трапилося, мадам.

Ліннет випросталася. У її очах палахкотів гнів.

– Я чудово розумію, куди ви хилите, мсьє Пуаро! Гадаєте, скажемо прямо, що я вкрала хлопця у своєї подруги. Якщо дивитися на речі сентиментально, а я думаю, люди вашого покоління інакше не вміють, то так і є. Але істина зовсім інша. Не заперечуватиму, що Джекі шалено закохалася в Саймона, та не думаю, що ви взяли до уваги той факт, що він, можливо, не мав до неї таких же почуттів. Він захопився нею, але, думаю, ще до зустрічі зі мною почав усвідомлювати, що помилився. Гляньте на це тверезо, мсьє Пуаро. Саймон розуміє, що кохає мене, а не Джекі. Що йому робити? Стати шляхетним героєм, одружитися з жінкою, яку він не любить, і таким чином зруйнувати три життя (бо сумнівно, чи зможе він зробити Джекі щасливою за цих обставин)? Якби вони вже були одружені, коли він зустрів мене, я згодна, що залишитися з нею було б його обов'язком, хоча й не зовсім у цьому впевнена. Якщо один нещасний, то страждає й другий. Але заручини ще ні до чого не зобов'язують. Якщо зроблено помилку, то, без сумніву, краще виправити її, поки не пізно. Я визнаю, що Джекі було дуже важко, і мені надзвичайно прикро, але що поробиш? Це було неминуче.

– Цікаво...

Вона витріщилася на нього.

– Про що ви?

– Усе, що ви сказали, – дуже розумно й логічно! Але не пояснює одного.

– Чого ж?

– Вашого власного ставлення, мадам. Бачте, це переслідування ви могли сприйняти двома способами. Воно могло викликати у вас роздратування, так, або ж викликати співчуття, адже ваша подруга так сильно страждає, що відкидає всі умовності. Але ви реагуєте не так. Ні, для вас це переслідування нестерпне. Чому? Причина лиш одна – ви почуваетесь винуватою.

Ліннет скочила на ноги.

– Як ви смієте? Справді, мсьє Пуаро, ви зайшли надто далеко!

- Я смію, мадам! Буду відвертим. Хоча ви, можливо, навіть від себе хотіли приховати правду, ви свідомо відбили нареченого у своєї подруги. Гадаю, він одразу вас дуже привабив. Але думаю, що в якусь мить ви завагалися, коли зрозуміли, що маєте вибір - зупинитися чи продовжувати. Ця ініціатива, мабуть, була цілком вашою, а не мсьє Дойла. Ви, мадам, вродлива, багата, розумна, освічена, у вас є шарм. Ви могли скористатися своїм шармом або стриматися. У вас є все, що може запропонувати життя. А життя вашої подруги зійшлося на одній людині. Ви знали це і, хоча й вагалися, не прибрали руки. Ви простягли її та, як цар Давид[17], схопили єдину овечку бідняка.

Запала тиша. Ліннет уже ледве контролювала себе й холодно мовила:

- Це не стосується суті справи.

- Ні, стосується. Я поясню вам, чому несподівані зустрічі з мадемуазель де Бельфор вас так засмутили. Бо навіть якщо вона переступила через свою жіночу честь і гідність, у душі ви розумієте, що вона має на це право.

- Це неправда.

Пуаро знизав плечима.

- Ви відмовляєтеся бути чесною перед собою.

- Зовсім ні.

- Я б сказав, мадам, що ваше життя було щасливим, і ви були щедрі та добрі до інших, - лагідно мовив Пуаро.

- Я намагалася бути такою.

Тривожний гнів зник з її обличчя. Вона сказала це тихо, майже з відчаєм.

- І саме тому почуття, що ви свідомо завдали комусь шкоди, так сильно вас пригнічує, а ви так неохоче визнаєте цей факт. Вибачте, якщо я зараз різкий, але саме психологія - найважливіший фактор у цій справі.

Ліннет повільно сказала:

- Навіть якщо припустити, що ви кажете правду - зауважте, я цього не визнала, - що тепер удієш? Минулого не зміниш. Треба прийняти речі такими, як вони є.

Пуаро кивнув.

- У вас ясний розум. Так, минулого не повернути. Слід сприймати все, як воно є. І деколи, мадам, це все, що можна зробити, - прийняти наслідки минулих вчинків.

- Ви хочете сказати, - мовила дівчина недовірливо, - що я нічого не можу вдіяти, геть нічого?

- Майте сміливість визнати це, мадам. Така моя думка.

Ліннет повільно продовжила:

- А не могли б ви... поговорити з Джекі... з міс де Бельфор? Напоумити її?

- Так, це я можу. Я поговорю з нею, якщо хочете. Але не чекайте багато. Мені здається, мадемуазель де Бельфор так одержима цією ідеєю, що її ніщо не переконає.

- Але ж ми можемо бодай щось зробити, щоб вибратися з цієї складної ситуації?

- Звісно, ви можете повернутися в Англію, облаштуватись у власному будинку.
- Навіть тоді, думаю, Жаклін може поселитися поряд, щоб я бачила її щоразу, прогулюючись садом.
- Це правда.
- Крім того, – додала дівчина, – не думаю, що Саймон погодиться на втечу.
- А як він ставиться до всього цього?
- Він лютує, дуже лютує.

Пуаро задумливо кивнув.

Ліннет запитала з благанням у голосі:

- Ви... ж поговорите з нею?
- Так, авжеж, та гадаю, я нічого не доб'юся.
- Джекі така непередбачувана! – різко сказала Ліннет. – Ніколи не знаєш, чого від неї чекати!
- Ви згадали про її погрози. Розкажіть про них докладніше.

Ліннет знизала плечима.

- Вона погрожувала... е-е... убити нас обох. Вона іноді дуже запальна, у ній є романська кров.
- Я розумію, – серйозно відповів Пуаро.

Дівчина знову звернулася до нього з благанням.

- Ви візьметесь за мою справу?
- Ні, мадам, – сказав він суворо. – Я не виконуватиму ваше доручення. Я робитиму все можливе в інтересах людства. Лише це. Ця ситуація дуже складна й небезпечна. Я зроблю все, що можу, щоб залагодити справу, але не певен, що є шанси на успіх.

Ліннет Дойл повільно мовила:

- Але моїх інтересів ви не відстоюватимете? – Ні, мадам, – сказав Еркюль Пуаро.

Розділ четвертий

Еркюль Пуаро знайшов Жаклін де Бельфор, коли вона сиділа на каменях, що височіли над Нілом. Він був майже впевнений, що дівчина ще не лягала і він знайде її неподалік у саду.

Вона сиділа, підтримуючи долонями підборіддя, і навіть не озирнулася, почувши, що він наближається.

– Мадемуазель де Бельфор? – запитав Пуаро. – Дозвольте трохи поговорити з вами.

Жаклін ледь повернула голову. Слабка усмішка заграла на її вустах.

– Звичайно, – сказала вона. – Ви мсьє Еркюль Пуаро, так? Спробую вгадати. Ви тут на прохання місіс Дойл, яка обіцяла вам щедру винагороду, якщо ви виконаєте її доручення.

Пуаро сів на лавку біля дівчини.

– Частково ваші припущення правдиві, – відповів він, усміхаючись. – Я щойно говорив з місіс Дойл, але я не прийняв від неї винагороди, точніше кажучи, я не працюю на неї.

Жаклін уважно подивилася на детектива.

– То чому ви тут? – різко запитала вона.

Еркюль Пуаро відповів запитанням:

– Ви раніше мене бачили, мадемуазель?

Вона похитала головою.

– Ні, не думаю.

– А я вас бачив. Я сидів біля вас у ресторані «У тітоньки». Ви були там із Саймоном Дойлом.

Обличчя дівчини стало кам'яне.

– Я пам'ятаю той вечір... – мовила вона.

– Відтоді, – продовжував Пуаро, – багато чого сталося.

– Так, як ви й сказали, багато чого сталося.

Її голос переповнювали відчай і гіркота.

– Мадемуазель, я говорю з вами як друг. Поховайте своїх мерців!

Здавалось, ці слова її приголомшили.

– Що ви маєте на увазі?

– Забудьте про минуле! Подивіться в майбутнє! Те, що зроблено, – уже зроблено. Жаль нічого не вирішить.

– Я впевнена, що дорогій Ліннет це було б до вподоби.

Пуаро махнув рукою.

– Я не про неї зараз думаю! Я думаю про вас. Ви страждаєте, так, але те, що ви робите, лише продовжить ваші страждання.

Жаклін похитала головою.

- Ви помиляєтеся. У деякі моменти я майже щаслива.

- І це, мадемуазель, найгірше.

Вона швидко глянула на чоловіка.

- Ви не дурень, - сказала вона. І повільно додала: - Я вірю, що ви намагаєтеся допомогти.

- Їдьте додому, мадемуазель. Ви молода, розумна, перед вами весь світ.

Жаклін знову повільно похитала головою.

- Ви не розумієте або не хочете зрозуміти. Саймон - то мій світ.

- Кохання - це ще не все, мадемуазель, - м'яко відповів Пуаро. - Тільки замолоду ми так думаємо.

- Ви не розумієте, - вона хитнула головою та зиркнула на детектива. - Ви все про нас знаєте, еге ж? Ви говорили з Ліннет? І ви були в ресторані того вечора... Саймон і я кохали одне одного.

- Я знаю, що ви кохали його.

Дівчина відразу ж вловила його інтонацію. Вона повторила з натиском:

- Ми кохали одне одного. І я любила Ліннет... Я довірилась їй. Вона була моєю найкращою подругою. Ліннет завжди могла купити все, що забажає. Вона ніколи ні в чому собі не відмовляла. Побачивши Саймона, вона зажадала його та просто забрала собі.

- І він дозволив... купити себе?

Жаклін повільно похитала темною голівкою.

- Ні, не зовсім так. Якби це було так, мене б тут зараз не було... Ви натякаєте, що Саймон не вартий, щоб ним переймалися... Якби він одружився з Ліннет заради грошей, то справді було б так. Але він одружився з нею не через її гроші. Усе набагато складніше. Існує така річ, як спокуса, мсьє Пуаро. І гроші тут на руку. Бачте, Ліннет мала певну ауру. Королева у своїх володіннях, юна принцеса, розкішна до кінчиків пальців. Наче декорації в театрі. Біля її ніг лежав увесь світ, один з найбагатших і найпривабливіших англійських лордів хотів одружитися з нею. А натомість вона обирає якогось маловідомого Саймона Дойла... Вам не здається, що це його вразило? - дівчина раптово провела рукою. - Гляньте на місяць. Ви добре його бачите, еге ж? Він справжній. Але якби засяяло сонце, ви б його уже не бачили. Так і з нами сталося. Тим місяцем була я... Коли зійшло сонце, Саймон більше не бачив мене. Його осліпило. Він не міг бачити нічого, крім сонця, - Ліннет.

Вона на мить затихла й продовжила:

- Так що, бачте, то все лише засліплення. Ліннет оп'янила його. А ще ця її абсолютна впевненість, її звичка командувати. Вона настільки впевнена в собі, що змушує інших повірити їй. Мабуть, Саймон проявив слабкість, людина він дуже проста. Він кохав би мене, тільки мене, якби не з'явилася Ліннет і не викрала його на своїй золотій колісниці. І я знаю, чудово знаю, що він ніколи б не закохався в неї, якби вона цього не захотіла.

- То от як ви думаєте, ага.

– Я знаю це. Він кохав мене й завжди кохатиме.

Пуаро запитав:

– Навіть зараз?

Здавалося, з її вуст уже готова була зірватися відповідь. Жаклін подивилася на Пуаро, і густа полум'яна барва залила її обличчя. Вона відвернулася й опустила голову. Приглушеним здавленим голосом дівчина мовила:

– Так, я знаю. Зараз він ненавидить мене. Так, ненавидить...

Хай краще стережеться!

І Жаклін швидко почала нищпорити в шовковій сумочці, що лежала поруч. Тоді витягнула руку. На її долоні, немов мініатюрна іграшка, лежав крихітний револьвер з перламутровим руків'ям.

– Така мила штучка, чи не так? – спитала вона. – На вигляд дурничка, та він справжній. Однією з цих куль можна вбити чоловіка чи жінку. А я чудово стріляю, – вона розсіяно всміхнулася й поринула в спогади. – Коли дитиною я повернулася з мамою додому, у Південну Кароліну, дідусь навчив мене стріляти.

Він був чоловіком старого гарту та вважав револьвер гарним засобом для вирішення питань, особливо які стосувалися честі.

Та й батько мій такий же: замолоду бився на кількох дуелях. Добре володів мечем. Якось убив чоловіка. Через жінку. Отже, як бачите, мсьє Пуаро, – вона глянула детективу просто у вічі, – у мене гаряча кров! Я купила револьвер, коли це все почалося.

Хотіла вбити когось із них – проблема в тому, що я ніяк не могла вирішити, кого. Убивство обох не принесло б мені задоволення. Якби я могла налякати Ліннет, але хоробрості їй не займати. Вона може постояти за себе. А тоді я вирішила: почекаю! З часом ця думка все більше й більше мені подобалася.

Зрештою, убити я можу будь-коли. Цікавіше було почекати й трохи поміркувати над цим. І тоді мені в голову прийшла ідея: переслідувати їх! Куди б вони не поїхали, навіть на край світу, щоб разом насолоджуватися життям, вони бачитимуть мене! І це спрацювало! Ліннет це боляче зачепило, ніщо інше б так не подіяло. Зачепило її за живе... А тоді мені стало подобатися... І вона нічого не може зробити! Я завжди дуже приємна та ввічлива! До жодного слова не можна придертися. Я отруюю їм усе, геть усе.

Вона розсміялася дзвінким сріблястим сміхом.

Пуаро схопив її за плече.

– Тихо. Заспокойтеся, кажу вам.

Жаклін поглянула на нього:

– Ну?

Вона провокаційно всміхнулася.

– Мадемуазель, благаю вас, облиште це все.

– Дати спокій дорогій Ліннет!

– Я про інше, важливіше. Не відкривайте свого серця злу.

Її уста розтулилися, в очах з'явилося збентеження.

Пуаро серйозно продовжував:

– Інакше прийде зло... Так, зло неминуче прийде... Воно увійде у вашу душу й поселиться там. Отоді його вже не проженеш.

Жаклін не зводила очей із детектива. У її погляді промайнуло вагання.

– Я... не знаю...

Та раптом у неї вирвалося:

– Ви не зможете зупинити мене!

– Ні, – сумно погодився Еркюль Пуаро. – Я не можу вас зупинити.

– Навіть якби я зібралася вбити її, ви не зможете зупинити мене.

– Ні, якщо ви готові заплатити цю ціну.

Жаклін де Бельфор засміялася:

– О, я не боюся смерті! Зрештою, для чого мені жити? Звісно, ви переконані, що це неправильно – вбити людину, яка завдала тобі болю, навіть якщо забрали все, що в тебе було в цьому світі.

Пуаро відповів твердо:

– Так, я вважаю, що вбивство не можна виправдати.

Жаклін знову розсміялася.

– Тоді ви мали б схвалити мій нинішній план помсти. Бо, бачте, поки він працює, я не застосовуватиму револьвера. Але я боюся... так, інколи я боюся, що в момент запалу... захочу завдати їй болю: проштрикнути ножом чи прикласти мій любий невеличкий револьвер до її скроні, а тоді... натиснути на гачок... Ой!

Детектив аж здригнувся від вигуку.

– Що сталось, мадемуазель?

Вона повернула голову та почала вдивлятися в тіні.

– Хтось... стояв он там. Та його вже нема.

Еркюль Пуаро різко роззирнувся. Місце здавалося безлюдним.

– Схоже, крім нас, тут нікого, мадемуазель.

Він піднявся.

– У будь-якому разі я сказав усе, заради чого прийшов. На добраніч.

Жаклін також встала. У її голосі відчувалося благоговіння.

– Ви ж розумієте, що я не можу зробити те, про що ви просите?

Пуаро похитав головою.

– Ні, тому що ви можете! Завжди є шанс! Ваша подруга Ліннет теж мала можливість стриматися... Та вона її проігнорувала. А тоді, дозволивши втягнути себе в подібну затію, людина вже не має жодного шансу.

– Жодного шансу... – луною озвалася Жаклін де Бельфор.

Вона на мить задумалася, тоді з викликом підняла голову.

– На добраніч, мсьє Пуаро.

Він сумно похитав головою і піднявся за нею стежкою до готелю.

Розділ п'ятий

Наступного ранку, коли Еркюль Пуаро виходив з готелю, щоб прогулятися містом, до нього підійшов Саймон Дойл.

– Доброго ранку, мсьє Пуаро.

– Доброго ранку, мсьє Дойл.

– Збираєтеся в місто? Не проти, якщо пройдуся з вами?

– Ні, звичайно. Для мене це задоволення.

Двоє чоловіків разом вийшли за ворота й попрямували в прохолодний затінок садів. Саймон витяг з рота цигарку й сказав:

– Наскільки я розумію, мсьє Пуаро, дружина говорила з вами вчора ввечері.

– Саме так.

Саймон Дойл трохи нахмурився. Він належав до людей дії, яким важко чітко висловлювати свої думки словами.

– Мене тішить лиш одне: ви дали їй зрозуміти, що в цій справі ми зовсім безсилі.

– Звісно, усе абсолютно законно, – погодився Пуаро.

– Певна річ. Та, схоже, Ліннет не може цього зрозуміти, – він ледь усміхнувся. – Ліннет виховали так, що за будь-якої прикрасі треба відразу ж звертатися до поліції.

– Було б добре, якби цю справу могли вирішити у такий спосіб.

Запала коротка тиша. Обличчя Саймона розпашілося, і раптом він сказав:

- Просто сором, що з Ліннет так знущаються. Вона нічого не зробила! Коли кажуть, що я повівся як падлюка, то будь ласка! Гадаю, так і було. Та не треба в усьому винуватити Ліннет. Вона до цього непричетна.

Пуаро сумно похитав головою, але нічого не відповів.

- Ви говорили... е-е... з Джекі... з міс де Бельфор?

- Так, я поговорив з нею.

- Ви переконали її схаменутися?

- Боюся, що ні.

Саймон просто вибухнув роздратуванням:

- Хіба вона не бачить, якою дурепою себе виставляє? Хіба не розуміє, що жодна порядна жінка так не поводитиметься? У неї що, взагалі немає гордості чи самоповаги?

Детектив знизав плечима.

- Вона, скажімо, відчуває лиш одне - їй боляче, - відповів він.

- Так, але, чоловіче, порядні дівчата, чорт забирай, так не поведяться! Визнаю, що провина цілком на мені. Я повівся збіса погано. І все таке. Я б зрозумів, якби вона розлютилася на мене й не хотіла навіть бачити. Але переслідувати мене скрізь, це... це непристойно. Робить із себе посміховисько! Якого дідька вона сподівається цим досягти?

- Мабуть, помститися!

- Безглуздя! Було б природно, якби вона зробила щось мелодраматичне, наприклад, вистрелила в мене впритул.

- Гадаєте, це більше на неї схоже, так?

- Чесно кажучи, так. Вона запальна, у неї нестримний характер. Я б не здивувався, якби вона зробила щось подібне в пориві люті. Але це шпигування...

Він похитав головою.

- Це більш підло, так? І розумно!

Дойл подивився на детектива.

- Ви не розумієте. Це діє Ліннет на нерви.

- А вам?

Саймон здивувався.

- Мені? Я б із задоволенням скрутив тій чортиці шию.

- То від колишніх почуттів нічого не лишилося?

- Любий мій мсьє Пуаро, як би це пояснити? Вони зникли - як місяць, коли сходить сонце. Я й не знаю, де вони. Коли я зустрів Ліннет, Джекі просто перестала існувати.

- Tiens, c'est drôle, ça! [18]- пробурмотів Пуаро.

- Перепрошую?

- Мене зацікавило ваше порівняння.

Саймон знову почервонів.

- Припускаю, Джекі сказала, що я одружився з Ліннет через гроші. Це клята брехня! Я б не одружився з жінкою заради грошей! Джекі не розуміє, як це важко для чоловіка, коли... коли жінка так дбає про нього, як вона дбала про мене.

- Що?

Пуаро різко подивився на нього.

Саймон пояснив:

- Це... це, мабуть, підло казати, але Джекі любила мене аж занадто.

- Une qui aime et un qui se laisse aimer, - пробурмотів Пуаро.

- Е-е? Що ви сказали? Бачте, чоловік не хоче відчувати, що жінка турбується про нього більше, ніж він про неї, - голос Саймона потеплішав. - Чоловік не хоче, щоб його тілом і душею володіли. Кляте власницьке почуття! Цей чоловік - мій, він належить мені! Мені таке не до вподоби, жодному чоловіку не до вподоби. Виникає бажання втекти, звільнитися. Чоловік хоче володіти жінкою, а не щоб вона володіла ним.

Він різко замовк і тремтячими пальцями запалив цигарку.

- Ви так почувалися з мадемуазель Жаклін? - запитав Пуаро.

- Що?

Саймон втупився в нього, а тоді визнав:

- Ну, так, насправді так і було. Звичайно, вона цього не розуміла. Та і я ніколи не наважувався їй сказати. Але мене це постійно тривожило. А тоді я зустрів Ліннет і по вуха закохався! Я вперше бачив таку вроду. Усе було як у казці. Усі до неї залицяються, а вона вибирає такого простого хлопця, як я.

Його голос був сповнений хлопчачої гордості та захоплення.

- Зрозуміло, - промовив Пуаро. Він задумливо кивнув. - Так, зрозуміло.

- Чому Джекі не прийме цього як чоловік? - обурено допитувався Саймон.

Тінь усмішки майнула на губах Пуаро.

- Бачте, мсьє Дойл, вона, передусім, не чоловік.

- Ні, ні, я маю на увазі прийняти все гідно. Зрештою, іноді треба проковтнути гірку пігулку, коли виникне потреба. Визнаю, вина - на мені. Але що робити! Якщо дівчина стала тобі байдужа, це чисте безумство одружитися з нею. А тепер, коли я бачу, на що Джекі здатна й до чого може дійти, то відчуваю, що мені пощастило вчасно втекти.

- І до чого може дійти... - задумливо повторив Пуаро. - Ви уявляєте, мсьє Дойл, до

чого може дійти?

Саймон вражено подивився на детектива.

– Мабуть, що ні... А на що ви натякаєте?

– Ви знали, що вона носить із собою револьвер?

Саймон нахмурився та похитав головою.

– Я не вірю, що тепер вона ним скористається. Раніше могла б. Гадаю, той час пройшов. Тепер вона просто сповнена злоби й намагається на обох нас відігратися.

Пуаро знизав плечима.

– Може, і так, – із сумнівом мовив він.

– Я про Ліннет турбуюся, – сказав Дойл трохи недоречно.

– Це зрозуміло.

– Я не боюся, що Джекі влаштує якусь мелодраматичну стрілянину, та ці вистежування та переслідування зачіпають Ліннет за живе. Я розповім вам свій план, і ви, можливо, підкажете, як його вдосконалити. Почну з того, що я публічно оголосив, що ми пробудемо тут десять днів. Але завтра з Шеллала до Ваді-Хальфи відправляється пароплав «Карнак». Я планую забронювати місця під вигаданими іменами. Завтра ми вирушаємо на екскурсію на острів Філе. Служниця Ліннет забере багаж. Ми сядемо на «Карнак» у Шеллалі. Коли Джекі дізнається, що ми не повернулися, ми будемо вже далеко звідси. Вона подумає, що ми вислизнули від неї та повернулися в Каїр. Власне, я можу підкупити носильника, щоб він це підтвердив. Запит у туристичних агентствах їй не допоможе, бо наших імен там не буде. Що про це думаєте?

– Добре продумано. Та припустімо, вона чекатиме тут, поки ви не повернетесь.

– Ми можемо й не повернутися сюди. Помандруємо аж до Хартума, а потім, можливо, літаком до Кенії. Вона не слідуватиме за нами в будь-яку точку світу.

– Ні, настане час, коли фінанси їй цього не дозволять. Як я розумію, грошей у неї дуже мало.

Саймон захоплено подивився на Пуаро.

– Розумно. Знаєте, я навіть не подумав про це. Джекі бідна, як церковна миша.

– То як же вона змогла поїхати за вами аж сюди?

– Вона, звичайно, має невеликий дохід, – невпевнено пояснив Саймон. – Десять до двохсот фунтів на рік. Думаю... мабуть, так воно і є, вона продала свій капітал, щоб слідувати за нами.

– Отже, прийде час, коли вона витратить усі свої ресурси й залишиться ні з чим?

– Так...

Саймон неспокійно засовався. Ця думка начебто стривожила його. Пуаро уважно спостерігав за чоловіком.

– Так, – сказав він. – Неприємна думка...

Дойл відказав доволі сердито:

– Що ж, я нічим тут не допоможу, – а тоді додав: – Як вам мій план?

– Думаю, він може спрацювати. Але, звісно, це відступ.

Саймон почервонів.

– Хочете сказати, що ми втікаємо? Так, це правда... Але Ліннет...

Пуаро подивився на нього, а тоді ледь кивнув.

– Як ви й кажете, мабуть, це найкращий спосіб. Але пам'ятайте, що мадемуазель де Бельфор не дурна.

– Я відчуваю, що колись нам доведеться зупинитися та вияснити все до кінця. Її поведінка нелогічна, – похмуро сказав Дойл.

– Логічна, mon Dieu[19]! – викрикнув Пуаро.

– Немає причин, через які жінкам не варто було б поводитися розумно, – незворушно промовив Саймон.

– Дуже часто вони так і поводяться. І це ще більше засмучує, – сухо відповів детектив і додав: – Я також буду на «Карнаку». Це частина мого маршруту.

– О! – Дойл завагався, а тоді спитав, підбираючи слова з деяким збентеженням: – Це не... не через нас? Тобто я не хотів би думати...

Пуаро поквапився його запевнити:

– Зовсім ні. Усе було погоджено ще до того, як я залишив Лондон. Я завжди все планую наперед.

– Ви не подорожуєте з місця в місце, куди веде вас цікавість? Хіба так не присмніше?

– Можливо. Але щоб досягти успіху в житті, треба добре продумати всі дрібнички заздалегідь.

Саймон розсміявся:

– Гадаю, так поводяться професійні вбивці.

– Так, але маю визнати, що найдосконаліший та один з найскладніших злочинів на моїй пам'яті було скоєно без зайвих роздумів.

– На борту «Карнака» ви маєте доконче розповісти нам про ваші справи, – хлоп'ячому наполягав Саймон.

– Ні-ні, жодних розмов, як би це сказати, про роботу.

– Так, але ваша робота дуже захоплива. Місіс Аллертон теж так думає. Вона жадає отримати шанс на перехресний допит.

– Місіс Аллертон? Ця чарівна сива жінка, у якої такий відданий син?

– Так. Вона також буде на «Карнаку».

– Вона знає, що ви...

– Звісно, ні, – твердо відповів Дойл. – Ніхто не знає. Я керуюся принципом, що краще не довіряти нікому.

– Чудовий принцип, я теж ним керуюся. До речі, той третій член вашої компанії, такий високий сивий чоловік...

– Пеннінгтон?

– Так. Він подорожує з вами?

– Незвично для медового місяця, вам не здається? – похмуро спитав Саймон. – Пеннінгтон – американський опікун Ліннет. Ми випадково зустрілися в Каїрі.

– Ah, vgraiment[20]. Можна поцікавитися? Ваша дружина... вона повнолітня?

Здавалося, це розвеселило Саймона.

– Насправді їй ще не виповнився двадцять один рік, але їй не довелося просити згоди на одруження. Ото був сюрприз для Пеннінгтона! Він відплив з Нью-Йорка на «Карманіку» за два дні до прибуття листа Ліннет з новиною про одруження. Отож він нічого не знав.

– «Карманік», – прошепотів Пуаро.

– Для нього стало повною несподіванкою побачити нас у готелі «Шепгердз» у Каїрі.

– А й справді – дивовижний збіг!

– Так, і ми дізналися, що він також вирушає в подорож по Нілу, тому, природно, ми об'єдналися, інакше було б незручно. Крім того, певним чином так навіть простіше, – він знову говорив збентежено. – Бачте, Ліннет уся на нервах, очікує, що Джекі може з'явитися де і коли завгодно. Коли ми були самі, то постійно поверталися до цього питання. А з Ендрю Пеннінгтоном ми розмовляємо на інші теми.

– Ваша дружина не довірилася містеру Пеннінгтону?

– Ні, – Саймонове підборіддя загострилося. – Це лише наша справа. Крім того, почавши цю подорож Нілом, ми гадали, що проблема зійшла нанівець.

Пуаро похитав головою.

– Кінця ви ще скоро не побачите. Ні, кінець іще далеко. У цьому я абсолютно впевнений.

– Мушу сказати, мсьє Пуаро, це не надто підбадьорює.

Детектив подивився на нього трохи роздратовано й подумав про себе: «Типовий англосакс, нічого серйозно не сприймає, усе йому гра. Так і не виріс».

Обидві – і Ліннет Дойл, і Жаклін де Бельфор – вважали цю ситуацію дуже серйозною. Але в Саймона вона викликала хіба що чоловіче нетерпіння та роздратування.

Пуаро запитав:

– Дозвольте нетактовно поцікавитися? То була ваша ідея провести медовий місяць у Єгипті?

Саймон почервонів.

– Ні, звісно, ні. Власне, я краще б відправився деінде, та Ліннет була рішуче налаштована на це. І тому... тому...

І він збентежено замовк.

– Певна річ, – серйозно сказав Пуаро.

Він чудово розумів: якщо Ліннет Дойл мала рішучі наміри щодо чогось, то так і мусило статися.

Він подумав: «Я почув три різні версії цієї історії – від Ліннет Дойл, Жаклін де Бельфор і Саймона Дойла. Хто ж із них найближчий до істини?»

Розділ шостий

Наступного ранку десь об одинадцятій годині Саймон і Ліннет Дойли вирушили в подорож на острів Філе. З готельного балкона Жаклін де Бельфор спостерігала, як вони відпливали мальовничим вітрильником. Та вона не бачила, як від центрального входу в готель від'їхала заповнена багажем машина з манірною служницею. Автомобіль повернув праворуч і поїхав в напрямку Шеллала.

Еркюль Пуаро вирішив згаяти дві години, що залишилися до обіду, на острові Елефантина, розташованому просто навпроти готелю.

Він пішов на пристань. В один із готельних човнів саме сіли двоє чоловіків. Пуаро приєднався до них. Чоловіки явно не знали між собою. Один з них, молодший, прибув потягом напередодні. То був високий чорнявий юнак з тонкими рисами обличчя й задиристим підборіддям. Він був одягнений у жахливо брудні сірі фланелеві штани та джемпер поло з високим коміром, цілком недоречні до тутешнього клімату. Другий – повнявий присадкуватий чоловік середніх років, який, не гаючи часу, почав бесідувати з Пуаро трохи ламаною англійською мовою. Юнак явно не мав бажання приєднатися, просто похмуро дивився на співбесідників, а потім навмисно повернувся до них спиною та почав захоплено споглядати, з якою вправністю човняр-нубієць керує човном за допомогою пальців ніг, у той час як руками маневрує вітрилом.

Вода була спокійна, уздовж берегів простягалися вигнутою лінією великі, гладкі та слизькі чорні скелі. Обличчя чоловіків овівав легкий вітерець. Невдовзі вони прибули на Елефантину. Зійшовши на берег, Пуаро та його балакучий знайомий відразу попрямували в музей. Дорогою останній дістав з кишені візитку й подав її Пуаро з легким поклоном. Напис на ній свідчив: «Signor Guido Richetti, Archeologo»[21].

Щоб не відставати, Пуаро також з поклоном витягнув власну візитну картку. Завершивши формальності, двоє чоловіків увійшли до будівлі разом, італієць виливав потоки наукової інформації. Тепер вони говорили французькою.

Парубок у фланелевих штанах безцільно вештався музеєм, час від часу позіхаючи, а потім вислизнув на свіже повітря.

Невдовзі Пуаро та синьйор Річетті теж вийшли. Італієць почав з ентузіазмом досліджувати руїни, а детектив помітив на прибережних скелях зелену смугасту

парасольку й подався у тому напрямку.

Місіс Аллертон сиділа на великому камені з книжкою на колінах, поруч лежав альбом із замальовками.

Пуаро ввічливо припідняв капелюх, і місіс Аллертон відразу ж почала розмову.

– Доброго ранку, – привіталася вона. – Гадаю, цих жахливих дітей не просто позбутися.

Її оточила група маленьких чорних дітлахів. Усі щирили зуби й стояли, благально простягаючи руки, час від часу лепечучи «бакшиш» з надією в голосі.

– Я думала, їм це набридне, – сумно продовжила місіс Аллертон. – Вони переслідують мене понад дві години та час від часу оточують. Тоді я кричу імші[22]і розмахую парасолькою, вони розбігаються на кілька хвилин, а потім повертаються та безперервно дивляться на мене. У них просто огидні очі й такі ж носи. Я не можу повірити, що насправді люблю дітей. Принаймні якщо вони трохи вимиті та мають хоч якесь виховання.

Жінка сумно розсміялася.

Пуаро галантно намагався розігнати натовп, але безуспішно. Діти відбігли, а потім повернулися та знову оточили їх.

– Якби у Єгипті було хоч трохи спокійніше, мені б тут більше сподобалося, – мовила місіс Аллертон. – Але ніде не можна залишитися на самоті. Хтось постійно доймає вас, випрошуючи гроші, пропонуючи вам віслюків, намисто, поїздки в тутешні села чи полювання на качок.

– Так, це великий мінус, – погодився Пуаро.

Він акуратно розклав на камені хусточку й дещо насторожено сів на неї.

– Ваш син сьогодні не з вами?

– Ні, Тім мав надіслати кілька листів, перед тим як ми поїдемо. Знаєте, ми зібралися в подорож до Другого порога.

– Я теж.

– Я така рада. Хочу зізнатись, що я надзвичайно радію зустрічі з вами. Коли ми були на Майорці, знайома, місіс Ліч, розповіла про вас дивовижні речі. Купаючись, вона загубила каблучку з рубіном і дуже бідкалася, що вас не було поруч, щоб її знайти.

– Ah, parbleu[23], я ж не тюлень, щоб пірнати!

Обоє розсміялися.

Місіс Аллертон продовжувала:

– Зі свого вікна я бачила, як вранці ви виходили з воріт разом із Саймоном Дойлом. Скажіть, що ви думаєте про нього? Він так нас усіх зацікавив.

– О? Справді?

– Так. Знаєте, його одруження з Ліннет Ріджвей стало справжнім сюрпризом. Усі гадали, що вона одружиться з лордом Віндлзгемом, та раптом вона заручається з чоловіком, про якого ніхто ніколи не чув.

- Ви добре її знаєте, мадам?

- Ні, та моя родичка, Джоанна Саутвуд, одна з її найкращих подруг.

- А, так, бачив її ім'я в газетах. - Детектив на мить замовк, а тоді продовжив: - Ця юна леді, мадемуазель Джоанна Саутвуд, частенько потрапляє в новини.

- О, вона прекрасно знає, як себе подати, - гаркнула місіс Аллертон.

- Ви не любите її, мадам?

- Це просто була надто їдка заувага з мого боку, - схоже, місіс Аллертон розкаювалася. - Бачте, я старомодна. Вона не надто мені подобається. Але вони з Тімом - близькі друзі.

- Розумію, - сказав Пуаро.

Його співрозмовниця зиркнула на нього й змінила тему.

- Як мало тут молоді! Та мила дівчина з каштановим волоссям і відразливою матір'ю в тюрбані, схоже, - єдине молоде створіння. Я помітила, що ви часто розмовляєте з нею. Ця дитина зацікавила мене.

- Чим саме, мадам?

- Мені так її шкода. Коли ти молодий і вразливий, життя завдає багато страждань. Я думаю, вона дуже страждає.

- Так, вона нещаслива, бідолашна.

- Ми з Тімом називаємо її «похмура дівчина». Я спробувала поговорити з нею раз чи двічі, але вона постійно тримається осторонь. Однак вона, здається, також відправляється в подорож по Нілу, і, я сподіваюсь, усі ми більш-менш подружимося, еге ж?

- Така ймовірність є, мадам.

- Я дуже товариська, справді, люди мене надзвичайно цікавлять. Різні люди. - Жінка замовкла, а тоді продовжила: - Тім сказав мені, що та чорнявка, де Бельфор, була заручена з Саймоном Дойлом. Мабуть, їм доволі незручно - отак зустрітися.

- Так, незручно, - погодився Пуаро.

Місіс Аллертон зиркнула на детектива.

- Знаєте, вам це може здатися дурним, але вона мене майже лякає. Та дівчина видається такою відчайдушною.

Чоловік повільно кивнув головою.

- Ви близькі до істини. Сильні почуття завжди лякають.

- Вас також цікавлять люди, мсьє Пуаро? Чи ви обмежуєте свій інтерес лише потенційними злочинцями?

- Мадам, поза межами цієї категорії людей небагато.

Місіс Аллертон трохи здивували його слова.

- Ви справді так вважаєте?
- Скажімо, якщо є певний мотив, – пояснив Пуаро.
- У кожного свій?
- Звісно.

Місіс Аллертон вагалася, на її губах з'явилася слабка усмішка.

- Навіть я змогла б?
- Матері, мадам, особливо безжальні, коли їхні діти опиняються в небезпеці.

Вона посерйознішала.

- Гадаю, це правда, так, ви маєте рацію.

Якусь мить жінка мовчала, а потім повела далі, усміхаючись:

- Я намагаюся вигадати мотиви для злочину для кожного гостя готелю. Доволі кумедно. Саймон Дойл, наприклад.

Пуаро засміявся.

- Дуже простий злочин, навпростець до мети. Нічого мудрованого.
- І його буде надзвичайно легко виявити?
- Так, жодної винахідливості.
- А Ліннет?
- Щось на кшталт Королеви з «Аліси в Країні чудес»: «Відтяти їй голову».
- Звичайно. Божественне монарше право! Нагадує притчу про виноградник Навуфея[24]. А та небезпечна дівчина, Жаклін де Бельфор, може скоїти вбивство?

Пуаро на мить завагався й невпевнено сказав:

- Так, думаю, вона змогла б.
- Але ви не впевнені.
- Ні, ця дівчина збиває мене з пантелику.
- Не думаю, що містер Пеннінгтон зміг убити, еге ж? Він такий худий і зниділий, у нього духу не вистачить.
- А як щодо сильного інстинкту самозбереження?
- Так, можливо. А бідолашна місіс Оттерборн зі своїм тюрбаном?
- Пам'ятайте про марнославство.
- Як мотив убивства? – із сумнівом запитала місіс Аллертон.
- Мотиви вбивства іноді дуже банальні, мадам.

- І які ж із них найтипівіші, мсьє Пуаро?

- Найчастіше - гроші. Так би мовити, зиск у найрізноманітніших формах. Потім ідуть помста, любов, страх, щира ненависть, милосердя...

- Мсьє Пуаро!

- О, так, мадам. Мені відомо, як, скажімо, Б ліквідував А лише задля блага В. До цієї категорії часто потрапляють політичні вбивства. Когось вважають небезпечним для суспільства, тож із цієї причини ліквідовують. Такі люди забувають, що життя та смерть у Божих руках.

Пуаро говорив серйозно.

Місіс Аллертон тихо промовила:

- Я рада чути це від вас, та все ж Бог сам обирає людей знаряддями.

- Так думати небезпечно, мадам.

Жінка заговорила веселішим голосом:

- Після цієї бесіди, мсьє Пуаро, слід задуматися, чи хоча б хтось залишиться в живих!

Вона встала.

- Час повертатися. Ми вирушаємо відразу ж після обіду.

Наблизившись до пристані, вони побачили молодого чоловіка в джемпері поло, який саме сідав у човен. Італієць уже був там. Коли човняр-нубієць відпустив вітрило й вони рушили, Пуаро ввічливо звернувся до незнайомця.

- У Єгипті стільки дивовижного, чи не так?

Молодик саме курих якусь смердючу люльку. Він витяг її з рота та коротко й виразно відповів на диво правильною англійською вимовою:

- Мене від нього нудить.

Місіс Аллертон натягнула своє пенсне й подивилася на нього з втішним зацікавленням.

- Справді? Чому це? - запитав Пуаро.

- От візьмімо піраміди. Величезні блоки непотрібних будівель, зведених, щоб задовольнити егоїзм чванливого деспота. Подумайте про експлуатовані маси, які гарували на будівництві та померли там. Мене нудить від самої думки про страждання й тортури, яких вони зазнали.

Місіс Аллертон бадьоро промовила:

- Ви за те, щоб не було ні пірамід, ні Парфенону, ні прекрасних гробниць і храмів. Вам достатньо знати, що люди їли три рази на день і вмирили у своїх постелях.

Юнак нахмурено подивився в її бік.

- Я думаю, людські істоти важливіші, ніж каміння.

- Але не настільки довговічні, - зауважив Пуаро.

- Мені приємніше бачити ситого робітника, ніж будь-який так званий витвір мистецтва. Майбутнє, а не минуле, має значення.

Це було занадто для синьйора Річетті. Він вибухнув пристрасним потоком слів, які було важко зрозуміти.

Юнак різко відповів, виказавши всім, що він думає про капіталістичну систему. Його промова була сповнена ідкої ненависті.

Тирада закінчилася, аж коли вони прибули на пристань готелю.

- І треба ж, - пробурмотіла місіс Аллертон та ступила на берег. Юнак провів її недобрим поглядом.

У фойє готелю Пуаро натрапив на Жаклін де Бельфор. На ній був костюм для верхової їзди. Вона іронічно ледь вклонилася детективу.

- Збираюся прокататися на віслючку. Чи варто поїхати в тутешні села, мсьє Пуаро?

- Ви сьогодні зібралися туди, мадемуазель? Eh bien, вони мальовничі, але не витрачайте багато грошей на місцеві дрібнички.

- Доставлені сюди з Європи? Ні, мене так просто не обдуриш.

Ледь кивнувши, вона вийшла на сліпуче сонце.

Пуаро завершив пакувати свій багаж: проста справа, оскільки його речі завжди лежали в порядку. Потім він попрямував до їдальні, щоб раніше пообідати.

Після обіду автобус готелю відвіз пасажирів, які зібрались у подорож на Другий поріг, на станцію, де вони мали сісти на денний експрес із Каїра до Шеллала, - усього лиш десятихвилинна поїздка.

Пасажирами були мати й син Аллертони, Пуаро, юнак у брудних фланелевих штанах, а також італієць. Місіс Оттерборн з донькою поїхали на Асуанську греблю й Філе, вони мали сісти на пароплав у Шеллалі.

Потяг з Каїра та Луксора запізнівся хвилин на двадцять. Коли він нарешті прибув, почалася звична метушня. Місцеві носильники, які виносили валізи з потяга, зіштовхувалися з іншими, які багаж заносили.

Нарешті, трохи захекавшись, Пуаро опинився в купе зі своїми валізами, а також із багажем Аллертонів і кількома чужими валізами, тоді як Тім з матір'ю та рештою їхнього багажу були десь в іншому місці.

Купе, у яке зайшов Пуаро, займала стара дама зі зморшкуватим обличчям та обмотаним високо навколо шиї білим шарфом. Вона була обвішана діамантами, а обличчя випромінювало презирство чи не до всього людства.

Вона згорда глянула на Пуаро та знову занурилась у читання американського журналу. Напроти неї сиділа кремезна й доволі незграбна молода жінка до тридцяти років. У неї були живі карі очі, що нагадували собачі, неохайне волосся та неймовірне бажання догоджати. Час від часу стара дама зиркала на неї з-за журналу й давала розпорядження.

- Корнеліє, склади пледи. Коли ми приїдемо, подбай про мій несесер. За жодних обставин не доручай комусь іншому нести його. Не забудь про мій ніж для паперу.

Подорож потягом тривала недовго. Через десять хвилин вони зупинилися біля молу, де на них уже чекав пароплав «Карнак». Оттерборни вже були на борту.

«Карнак» виглядав меншим за пароплави на першому порозі – «Папірус» і «Лотос», які були занадто громіздкі, щоб пройти через шлюзи Асуанської греблі. Пасажири піднялися на борт, і їм показали їхні каюти. Оскільки пароплав був не повністю заповнений, більшість пасажирів отримали каюти на верхній палубі. Носову частину цієї палуби займав застаклений салон, де можна було насолоджуватися річкою, що розгорталася перед пасажирами. На нижній палубі була кімната для куріння та невелика вітальня, а ще нижче – їдальня.

Прослідкувавши, як у каюті розпаковували його багаж, Пуаро повернувся на палубу, щоб спостерігати за відплиттям. Він підійшов до Розалі Оттерборн, яка оперлася на фальшборт.

– Тепер подорожуємо до Нубії. Ви щасливі, мадемуазель?

Дівчина глибоко вдихнула.

– Так. Я відчуваю, що нарешті втекла подалі від усього.

Вона провела рукою. Було щось дике у водяній гладі перед ними, у безлічі голих скель, що спускалися аж до самої річки. То тут, то там виднілися рештки будинків, закинутих і зруйнованих через піднесення води на греблі. У всьому краєвиді відчувався сумний, майже зловісний шарм.

– Подалі від людей, – додала Розалі Оттерборн.

– Крім нас, мадемуазель.

Вона знизала плечима, а тоді продовжила:

– Щось у цій країні змушує мене почуватися... лихою. Тут на поверхню виходить усе те, що кипить усередині. Усе так нечесно, так несправедливо.

– Цікаво. Не можна судити без доказів.

– Гляньте на інших матерів, а тоді на мою, – пробубоніла вона. – Немає іншого Бога, окрім сексу, а Саломея Оттерборн – його пророк. – Дівчина на мить замовкла. – Гадаю, не слід було це казати.

Пуаро жестом запротестував.

– Чому б не сказати мені? Я багато чого чув у своєму житті. І, як ви сказали, ви кипите всередині, як джем. Eh bien, хай нечиста піна вийде на поверхню, і ми тоді зберемо її ложкою, отак.

Він зробив рух, наче викинув щось у Ніл.

– Отак, нічого немає.

– Який ви незвичайний чоловік! – мовила Розалі. Її стиснуті губи розтягнулися в усмішці. Раптом вона напружилася й вигукнула: – А от і місіс Дойл із чоловіком, я й не знала, що вони вирушать у цю ж подорож!

Ліннет щойно вийшла зі своєї каюти та спускалася на палубу. Саймон ішов за нею. Пуаро приголомшив її вигляд: така квітуча, впевнена в собі. Надзвичайно розквітла від свого щастя. Саймон Дойл також змінився. Він щирився від вуха до вуха й

нагадував щасливого школяра.

– Розкішно, – сказав Дойл, теж опершись на поруччя. – Я з нетерпінням чекав цієї поїздки, а ти, Ліннет? Це місце зовсім не нагадує туристичне, наче ми прямуємо в саме серце Єгипту.

Його дружина одразу ж обізвалася:

– Знаю. Тут якось... шалено чи що...

Рука Ліннет ковзнула його плечем. Саймон схопив її руку й притис до себе.

– Ми відплили, Лін, – прошепотів він.

Пароплав відплив від молу. Почалася семиденна подорож до Другого порога й назад.

Позаду пролунав дзвінкий сріблястий сміх. Ліннет різко повернулася.

Там стояла Жаклін де Бельфор. Схоже, їй було весело.

– Привіт, Ліннет! Я й не сподівалася побачити тебе тут. Ти ж казала, що залишаєшся в Асуані ще на десять днів. Який сюрприз!

– Ти... ти не... – Ліннет запиналася. Вона витиснула з себе страждальну ввічливу усмішку. – Я теж не сподівалася тебе побачити.

– Ні?

Жаклін рушила на інший бік палуби.

Ліннет міцно схопила чоловіка за руку.

– О, Саймоне, Саймоне...

Увесь гарний настрій Дойла зник. Він лютував. Руки чоловіка нервово стиснулися в кулаки, попри його намагання контролювати себе.

Пара відійшла. Пуаро не обертався, але до нього долинали окремі слова.

– ...повернутися... неможливо... ми могли б... – а тоді чіткіший голос Саймона, з відчаєм, але рішучий: – Ми не можемо завжди втікати, Лін. Час усе вирішити...

Минуло кілька годин. Спадали сутінки. Пуаро стояв у застланому салоні-вітальні й дивився просто перед собою. «Карнак» входив у вузьку ущелину. Скелі з невідомою жорстокістю спускалися в глибоку річку, що швидко ковзала між ними. Вони вже були в Нубії.

Пуаро почув звуки кроків. Поруч із ним стала Ліннет Дойл.

Вона нервово заламувала пальці. Детектив ще ніколи не бачив її такою. Дівчина нагадувала перелякану дитину.

– Мсьє Пуаро, я боюся... Я всього боюся. Раніше я ніколи такого не відчувала. Які спустошені та зловісні ці страшні скелі. Куди ми прямуємо? Що трапиться? Кажу вам, я боюся! Усі мене ненавидять. Я ніколи так не почувалася. Я завжди була добра до людей. Я робила щось для них. А вони мене ненавидять. Багато людей ненавидить мене. Окрім Саймона, я оточена ворогами... Страшно відчувати, що є люди, які ненавидять

тебе...

– Та що з вами, мадам?

Вона похитала головою.

– Гадаю, нерви... Я відчуваю, що довкола мене небезпека.

Ліннет неспокійно оглянулася, а тоді різко промовила:

– Як все це закінчиться? Нас зловили. Ми в пастці! Виходу немає. Треба продовжувати. Я... я не знаю, де я.

Вона опустила на сидіння. Пуаро дивився на неї серйозно, не без співчуття.

– Як вона дізналася, що ми подорожуватимемо пароплавом? Звідки вона могла знати?

– Вона не дурна, ви ж розумієте це.

– Схоже, мені ніколи не вдасться від неї втекти.

– Є один план, що допоміг би вам, – сказав Пуаро. – Дивно, як ви самі не здогадалися? Зрештою, для вас, мадам, гроші не проблема. Чому ви не орендували окремого катера?

Ліннет безпомічно похитала головою.

– Якби ми тоді це знали... Ми ж не розуміли... І були деякі труднощі... – раптом вона почервоніла з нетерпіння. – Ех, ви не розумієте й половини моїх проблем. Я мушу бути дуже обережна з Саймоном... Він страшенно чутливий щодо грошей. Щодо того, що в мене їх так багато! Саймон хотів, щоб я поїхала з ним у якусь спокійну місцину в Іспанії, хотів сам сплатити всі витрати за весільну подорож. Наче це має значення! Чоловіки дурні! Саймон мусить звикнути жити заможнo. Сама ідея про окремий катер засмутила його. Непотрібні витрати... Мушу поступово його перевиховати.

Вона подивилася на Пуаро й невдоволено прикусила губу, наче відчувши, що говорити про свої труднощі було доволі необдуманим кроком.

Ліннет піднялася.

– Мушу переодягтися. Даруйте, мсьє Пуаро. Боюсь, я наговорила багато дурниць.

Розділ сьомий

Місіс Аллертон, спокійна й вишукана, у вечірній сукні з чорним мереживом, спустилася в їдальню на нижню палубу.

Син наздогнав її біля дверей.

– Пробач, дорога. Боявся, що не встигну.

– Цікаво, де нас посадять.

Салон був всіяний невеличкими столиками. Місіс Аллертон почекала, поки стюард, який саме розсаджував групу людей, зверне на них увагу.

– До речі, – додала вона. – Я запросила Еркюля Пуаро приєднатися до нашого столу.

– Мамо, навіщо? – Тім був спантеличений і сердитий.

Мати здивовано подивилася на нього. Як правило, Тім був дуже товариський.

– Любий, ти проти?

– Так, проти. Він же явний пройдисвіт!

– Ні, Тіме! Я не згодна.

– Що б там не було, навіщо зв'язуватися з чужою людиною? Обмежений простір, як-от на цьому невеличкому пароплаві, це й так завжди нудно. А він не відставатиме ні вдень, ні ввечері.

– Мені шкода, любий, – місіс Аллертон, здавалося, засмутилась. – Я думала, це трохи розважить тебе. Зрештою, у нього такий багатий досвід. А ти любиш детективні історії.

Тім гаркнув:

– Краще б у тебе не виникали такі блискучі ідеї, мамо. Тепер нічого не зміниш, так?

– Так, Тіме, уявлення не маю, як це змінити.

– Що ж, добре, доведеться змиритися.

У цю хвилину до них підійшов стюард і повів їх до столу. Місіс Аллертон рушила за ним, глибоко замислившись. Тім був, як правило, товариський і привітний. Така його гостра реакція зараз досить дивна. Він не поділяв типової британської неприязні та недовіри до іноземців. Він був справжній космополіт. «Що ж, – зітхнула вона. – Чоловіки такі незбагненні! Навіть найближчі й найдорожчі з них мають непередбачені реакції та почуття».

Коли вони сідали за столик, до їдальні швидко й тихо увійшов Еркюль Пуаро. Він зупинився, поклавши руку на спинку третього крісла.

– Чи можу я, мадам, скористатися вашим ласкавим запрошенням?

– Звичайно. Сідайте, мсьє Пуаро.

– Ви надзвичайно люб'язні.

Жінка почувалася незручно, помітивши, що, сідаючи, Пуаро швидко поглянув на Тіма, якому не зовсім вдалося приховати свій похмурий вираз обличчя.

Місіс Аллертон вирішила сама створити приємну атмосферу. З'ївши суп, вона витягла список пасажирів з-під своєї тарілки.

– Спробуємо визначити всіх присутніх, – бадьоро сказала жінка. – Для мене це завжди весела розвага.

Вона почала читати.

– Місіс Аллертон, містер Т. Аллертон. Це доволі легко! Міс де Бельфор. Бачу, її посадили за столик Оттерборнів. Цікаво, що вони з Розалі думають одна про одну? Хто наступний? Доктор Бесснер. Доктор Бесснер? Хто може визначити доктора Бесснера?

Вона поглянула на стіл, де сиділи четверо чоловіків.

– Гадаю, це той товстун з вусами й голеною головою. Можу припустити, що він – німець. Схоже, йому дуже подобається суп.

До них долинали смачне прицмокування.

Місіс Аллертон продовжувала:

– Міс Бауерз? Ми можемо здогадатися, хто тут міс Бауерз? Тут є три-чотири жінки. Ні, поки що відкладемо. Містер і місіс Дойли. Справжні зірки цієї подорожі. Вона дійсно дуже вродлива, а яка на ній вишукана сукня.

Тім розвернувся, щоб поглянути. Ліннет, її чоловік та Ендрю Пеннінгтон сиділи за столиком у кутку. На Ліннет була біла сукня й перлове намисто.

– Як на мене, занадто просто, – озвався Тім. – Клапоть тканини, підв'язаний якимось шнурком.

– Так, любий, – сказала його мати. – Чудовий чоловічий опис сукні за вісімдесят гіней.

– Ніяк не зрозумію, чому жінки стільки витрачають на одяг, – промовив Тім. – Як на мене, це безглуздя.

Місіс Аллертон продовжувала вивчати пасажирів.

– Містер Фанторп, мабуть, отой тихий юнак, який завжди мовчить і сидить за тим же столиком, що й німець. Має приємну зовнішність, обережний і розумний.

– Так, він розумний, – погодився Пуаро. – Він не говорить, але уважно слухає та спостерігає. І все бачить. Він не з тих, хто подорожуватиме в цій частині світу для власного задоволення. Цікаво, що він тут робить.

– Містер Фергюсон, – прочитала місіс Аллертон. – Схоже, це наш знайомий, антикапіталіст. Місіс Оттерборн, міс Оттерборн. Про них ми все знаємо. Містер Пеннінгтон? Також відомий як дядько Ендрю. Гадаю, він приємний чоловік...

– Досить, мамо, – сказав Тім.

– Здається, він приємний, але якийсь безпристрасний, – повела далі місіс Аллертон. – Доволі суворий рот. Про таких, напевно, у газетах пишуть, що вони працюють у Волл-стрит чи на Волл-стрит? Упевнена, він надзвичайно багатий. Наступний – мсьє Еркюль Пуаро, чиї таланти зараз витрачаються намарне.

Тіме, можеш влаштувати якийсь злочин для мсьє Пуаро?

Але її добродушне кепкування, схоже, знову роздратувало сина.

Він нахмурився, і місіс Аллертон швидко продовжила:

– Містер Річетті. Наш друг, італійський археолог. Потім міс Робсон і, нарешті, міс ван Скайлер. Щодо останньої – усе просто. Стара бридка американська дама, яка, очевидно, почувалася королевою на борту та, без сумніву, буде неприступною і не говоритиме ні з ким, якщо вони не відповідають найжорсткішим стандартам. Вона

просто чудесна, чи не так? Ніби предмет старовини. Дві жінки поряд із нею, мабуть, міс Бауерз і міс Робсон: худенька з пенсне, можливо, її секретарка, а та нещасна молода жінка, якій, очевидно, тут подобається, хоча ставляться до неї як до чорної рабині, – бідна родичка. Робсон – секретарка, а Бауерз – бідна родичка.

– Помиляєшся, мамусю, – сказав Тім, широко всміхаючись. До нього раптом знову повернувся гарний настрій.

– Як ти знаєш?

– Перед вечерею я був у вітальні та чув, як старушенція казала своїй супутниці: «Де міс Бауерз? негайно приведи її, Корнеліє». І Корнелія подріботіла, як слухняне цуценя.

– Я маю поговорити з міс ван Скайлер, – задумливо промовила місіс Аллертон.

Тім знову всміхнувся.

– Мамо, вона проігнорує тебе.

– Зовсім ні. Я підготую ґрунт: сяду поруч із нею й тихим (але проникливим) ввічливим тоном заведу розмову про всіх своїх титулованих друзів і родичів, яких пригадаю. Побіжна згадка про твого троюрідного дядька, герцога Глазго, може спрацювати.

– Яка ж ти безпринципна, матусю!

Те, що сталося після вечері, не могло не зацікавити дослідника людської природи.

Молодий соціаліст (виявилось, що це містер Ферґюсон, як вони й припускали) усамітнився в каюті для курців, нехтуючи компанією пасажирів, які зібралися в оглядовому салоні на верхній палубі.

Міс ван Скайлер вміло знайшла собі найкраще місце, захищене від протягів, підійшовши просто до столика, за яким сиділа місіс Оттерборн, і сказавши:

– Вибачте, але я впевнена, що залишила тут своє в'язання.

Під її твердим гіпнотичним поглядом тюрбан здав позицію. Міс ван Скайлер розмістилася там зі своїми супутницями. Місіс Оттерборн сіла неподалік і наважилася кинути кілька фраз, які наштовхнулися на таку крижану ввічливість, що жінка скоро замовкла. Отож міс ван Скайлер залишилася в гордій самоті. Дойли сіли біля Аллертонів. Доктор Бесснер вибрав собі за співрозмовника мовчазного містера Фанторпа. Жаклін де Бельфор сиділа сама, з книжкою в руках. Розалі Оттерборн щось тривожило. Місіс Аллертон кілька разів спробувала заговорити з нею, намагаючись залучити її до своєї компанії, але дівчина відреагувала неприязно.

Мсьє Еркюль Пуаро провів вечір, слухаючи про письменницьку місію місіс Оттерборн.

Повертаючись того вечора до каюти, він зіткнувся з Жаклін де Бельфор. Вона стояла, притулившись до поручнів, а коли повернула голову, детектива вразило те болісне страждання, що відбилось на її обличчі. На ньому більше не було ні безтурботності, ні їдкового презирства, ні темного полум'я триумфу.

– Доброго вечора, мадемуазель.

– Доброго вечора, мсьє Пуаро, – завагавшись, вона спитала: – Здивовані побачити мене тут?

– Не те щоб здивований, скоріше мені шкода, дуже шкода... – сказав він сумно.

– Тобто вам шкода... мене?

– Саме так. Ви вибрали небезпечний шлях, мадемуазель... Як ми на цьому пароплаві вирушили в подорож, так і ви вирушили у власну подорож... стрімкою річкою поміж небезпечних скель і прямуєте до хтозна-якої руйнівної течії...

– Чому ви так кажете?

– Тому що це правда... Ви відпустили троси, якими були пришвартовані до безпеки. І я сумніваюсь, що ви повернетесь, навіть якщо захочете.

Вона відказала дуже повільно:

– Це правда...

Тоді підняла високо голову.

– Що ж, треба йти за своєю зіркою, куди б вона не вела.

– Обережніше, мадемуазель, зірка може виявитися несправжньою.

Вона засміялась і передражнила тих набридливих хлопчиків з віслюками:

– Дуже погана зірка, сер. Ця зірка впала...

Пуаро вже засинав, коли приглушені голоси розбудили його. Він почув, як Саймон Дойл повторював слова, які сказав, коли пароплав залишив Шеллал.

– Час усе вирішити...

«Так, – подумав Еркюль Пуаро. – Час усе вирішити...»

На душі в нього було нерадісно.

Розділ восьмий

Наступного ранку пароплав прибув до Ез-Зебуа.

Корнелія Робсон із сяючим обличчям і в капелюшку з широкими крисами однією з перших поспішила зійти на берег. Корнелія не вміла триматися на відстані від людей. Вона була дуже привітна й прихильно ставилася до всіх навколо. Побачивши Пуаро в білому костюмі, рожевій сорочці з великою чорною краваткою-метеликом і в тропічному шоломі, вона не здригнулася, як напевне зробила б аристократична міс ван Скайлер.

Коли вони прогулювались алеєю зі сфінксами, вона охоче відповіла на банальне запитання:

– Ваші супутниці не зійдуть на берег, щоб подивитися на храм?

– Бачте, кузина Марі, міс ван Скайлер, ніколи не прокидається рано. Вона має

ретельно піклуватися про своє здоров'я. І, звичайно, вона захотіла, щоб міс Бауерз, її медсестра, була поруч. Крім того, вона не вважає цей храм одним із найкрасивіших, але була надзвичайно люб'язна й дозволила мені сходити самій.

– Дуже мило з її боку, – сухо відповів Пуаро.

Простодушна Корнелія довірливо погодилася.

– О, кухня Марі така добра. Це просто чудово, що вона взяла мене в цю поїздку. Я така щаслива. Я повірити не могла, коли вона запропонувала мамі, щоб я поїхала з нею.

– І вам подобається?

– О, це дивовижно! Я бачила Італію: Венецію, Падую та Пізу; а тоді Каїр, але кухня Марі погано почувалася в Каїрі, тому я небагато де була. А тепер ми в цій чудовій подорожі до Ваді-Хальфи й назад.

Пуаро всміхнувся.

– Ви дуже життєрадісна, мадемуазель.

Він задумливо перевів погляд з неї на мовчазну й похмуру Розалі, яка самотньо йшла перед ними.

– Вона дуже вродлива, чи не так? – спитала Корнелія, прослідкувавши його погляд. – Просто трохи глузлива. Звісно ж, типова англійка. Але вона не така гарна, як місіс Дойл. На мою думку, місіс Дойл – найкрасивіша та найвишуканіша жінка на світі! Її чоловік просто боготворить землю під її ногами, еге ж? А ще та сива жінка має чудовий вигляд, ви помітили? Схоже, вона двоюрідна сестра якогось герцога. Учора ввечері вона розповідала про нього, коли ми сиділи поруч. Але сама вона не має титулу, так?

Корнелія так щебетала, поки драгоман[25], відповідальний за екскурсію, не попросив їх зупинитися й не почав монотонно розповідати:

– Цей храм присвячений єгипетському богу Амону та богу сонця Ра-Горакті, символом якого є голова сокола...

Буботіння продовжувалося. Доктор Бесснер, із путівником Бедекера в руці, щось буркнув до себе німецькою мовою. Він віддавав перевагу друкованому слову.

Тім Аллертон не приєднався до групи. Його мати намагалася розговорити замкнутого містера Фанторпа. Ендрю Пеннінгтон, під руку з Ліннет, уважно слухав і, здавалося, дуже зацікавився числами, про які говорив гід.

– Шістдесят п'ять футів, справді? На вигляд таки менше. Гарний хлопчина був той Рамзес. Гордість Єгипту.

– І великий бізнесмен, дядьку Енді.

Ендрю Пеннінгтон подивився на дівчину з задоволенням.

– Сьогодні вранці маєш гарний вигляд, Ліннет. Я трохи хвилювався за тебе останнім часом. Ти здавалася такою виснаженою.

Розмовляючи, група повернулася на пароплав. І знову «Карнак» ковзав річкою. Тепер пейзаж був не настільки похмурий. Куди не глянь – пальми та оброблені поля.

Схоже, зміна ландшафту послабила якусь невідоме пригнічення, якому піддалися було пасажирів. Тім Аллертон подолав свій напад хандри. Розалі була не така понура. Ліннет мала майже безтурботний вигляд.

– Трохи нетактовно говорити з молодою дружиною про справи, та є дещо... – почав Пеннінгтон.

– Чому ж, звичайно, дядьку Ендрю, – Ліннет одразу ж стала ділова. – Мій шлюб, звісно, багато чого змінив.

– Саме так. Я попрошу тебе пізніше підписати кілька документів.

– Чому не зараз?

Ендрю Пеннінгтон озирнувся. У вітальні поруч із ними нікого не було. Більшість пасажирів були надворі: на палубі між оглядовим салоном і каютами. А всередині за невеликим столиком у центрі салону залишилися містер Фергюсон, який, посвистуючи, пив пиво, витягнувши ноги в брудних вельветових штанах, мсьє Еркюль Пуаро, який сидів перед ним, і міс ван Скайлер у кутку, котра заглибилася в книжку про Єгипет.

– Чудово, – сказав Ендрю Пеннінгтон.

Він вийшов із салону.

Ліннет і Саймон усміхнулися одне одному – за мить усмішка розцвіла на повну.

– Усе добре, золотце? – запитав він.

– Так, усе добре... Кумедно, та я більше не тривожуся.

– Ти неймовірна, – переконливо сказав Саймон.

Пеннінгтон повернувся з купою дрібно списаних документів.

– Господи! – вигукнула Ліннет. – І я мушу все це підписати?

Ендрю Пеннінгтон промовив вибачливим тоном:

– Я знаю, що це важко, та я хочу привести твої справи до ладу. Передусім договір оренди майна на П'ятій авеню, а також земельні концесії на Заході...

Він продовжував говорити, шелестячи паперами та поправляючи їх. Саймон позіхнув.

Двері відчинилися, і всередину зайшов містер Фанторп. Він без інтересу окинув оком присутніх, рушив уперед і, ставши поряд з Пуаро, почав вдивлятися в прозору блакитну воду та жовті піски, що її оточували.

– ...ти тут підпишеш, – завершив Пеннінгтон, поклавши перед Ліннет документ і вказавши на місце для підпису.

Ліннет піднесла документ і переглянула його. Тоді знову повернулася на першу сторінку, взяла перову ручку, яку Пеннінгтон поклав перед нею, і підписалася: Ліннет Дойл.

Пеннінгтон узяв документ і витягнув інший.

До них наблизився Фанторп. Через бокове вікно він зацікавлено вдивлявся щось на березі, повз який проходило судно.

– Це просто документ про передачу, – сказав Пеннінгтон. – Можна не читати.

Але Ліннет швидко переглянула його. Пеннінгтон поклав третій документ. І знову Ліннет уважно його перечитала.

– Там жодних проблем. Нічого цікавого. Самі юридичні терміни, – пояснив він.

Саймон укотре позіхнув.

– Моя любя, ти ж їх усі не перечитуватимеш? Це ж триватиме до обіду, а то й довше.

– Я завжди все уважно читаю, – відповіла Ліннет. – Мене так батько навчив. Він казав, що може бути друкарська помилка.

Пеннінгтон неприємно засміявся.

– Ти справжня ділова жінка, Ліннет.

– Вона набагато відповідальніша, ніж я, – посміючись, сказав Саймон. – Я в житті не читав жодного юридичного документа. Підписую там, де мені кажуть, – і справа зроблена.

– Це страшне недбальство, – несхвально мовила Ліннет.

– Немає в мене ділової хватки, – весело відповів Саймон. – І ніколи не було. Сказали мені підписати, я й підписую. Так набагато простіше.

Ендрю Пеннінгтон уважно подивився на нього і, потираючи верхню губу, сухо запитав:

– Але хіба це не ризиковано, Дойле?

– Дурниці, – відказав той. – Я не з тих, хто вважає, що весь світ прагне їх обдурити. Я довірливий, і це мені віддається. Досі мене ніхто не розчарував.

Раптом, усім на подив, мовчазний містер Фанторп обернувся й заговорив до Ліннет.

– Сподіваюсь, я не відволікаю вас, та дозвольте мені висловити захоплення вашим діловим підходом. У своїй професії – а я юрист, – на жаль, я стикаюся лише з нерозважливими жінками. Не підписувати документа, доки спершу його уважно не прочитаєш, – це викликає повагу!

Він злегка вклонився. Тоді, почервонівши, розвернувся та знову почав споглядати береги Нілу.

Ліннет невпевнено відповіла:

– Е-е... Дякую... – вона вкусила себе за губу, щоб не розсміятися. Юнак мав такий незвично урочистий вигляд.

Ендрю Пеннінгтон був дуже невдоволений.

Саймон Дойл не знав, сердитися йому чи сміятися.

Вуха містера Фанторпа стали яскраво-червоні.

– Наступний, будь ласка, – сказала Ліннет, усміхнувшись Пеннінгтону.

Але він мав дуже стривожений вигляд.

– Гадаю, краще іншим разом, – відповів він сухо. – Як сказав е-е-е... Дойл, якщо все те уважно читатимеш, це триватиме аж до обіду. Ми пропустимо всі ці краєвиди. Власне, перші два документи були найбільш нагальні. До решти справ повернемося пізніше.

– Тут жахливо парко, – сказала Ліннет. – Ходімо звідси.

Усі троє вийшли на свіже повітря. Еркюль Пуаро повернув голову. Його погляд замислено зупинився на спині містера Фанторпа, потім перейшов до містера Ферґюсона, який, байдюючи, закинув голову та щось стиха насвистував.

Нарешті Пуаро звернув увагу на пряму фігуру в кутку, міс ван Скайлер. Вона, зі свого боку, люто дивилася на містера Ферґюсона.

Двері з лівого борту відчинилися, і всередину ввійшла Корнелія Робсон.

– Щось ти довго, – гаркнула стара леді. – Де ти була?

– Мені дуже прикро, кузино Марі. Вовна була не там, де ви сказали, а в зовсім іншій валізі.

– Дорогенька, ти геть безпорадна, коли треба щось знайти! Я знаю, що ти стараєшся, люба, але варто бути більш кмітливою та меткою. Слід просто зосередитися.

– Вибачте, кузино Марі. Боюсь, я дуже дурна.

– Ніхто не буде дурним, якщо старатиметься. Я взяла тебе з собою в подорож, тому очікую хоч трохи уваги у відповідь.

Корнелія почервоніла.

– Мені дуже шкода, кузино Марі.

– А де міс Бауерз? Я мала прийняти краплі ще десять хвилин тому. Будь ласка, знайди її та приведи. Лікар наголошував, що дуже важливо...

Але в цей момент увійшла міс Бауерз із невеличкою мензуркою в руках.

– Ваші краплі, міс ван Скайлер.

– Я мала випити їх об одинадцятій, – буркнула стара. – Найбільше я не терплю непунктуальності.

– Усе правильно, – відповіла міс Бауерз і глянула на свій годинник. – Зараз саме за півхвилини одинадцята.

– А на моєму годиннику вже десять по одинадцятій.

– Гадаю, ви переконаєтеся, що мій годинник точний. Ідеальний хронометр. Ніколи не відстає і не спішить, – міс Бауерз була непохитна.

Міс ван Скайлер ковтком випила вміст мензурки.

– Мені точно стало гірше, – буркнула вона.

– Прикро це чути, міс ван Скайлер.

Та в голосі міс Бауерз не відчувалося смутку. Їй радше було абсолютно байдуже, і вона, очевидно, механічно видала правильну відповідь.

– Тут надто душно, – гаркнула міс ван Скайлер. – Знайдіть мені крісло на палубі, міс Бауерз. Корнеліє, принеси моє в'язання. Та акуратніше, не впусти. А тоді намотаєш трохи вовни в клубок.

Процесія вийшла.

Містер Фергюсон зітхнув, розім'яв ноги і сказав, не звертаючись ні до кого конкретно:

– Боже, звернути б їй шию.

Пуаро з цікавістю запитав:

– Не любите таких, як вона?

– Не люблю? Ще б пак. У чому їй користь? Вона жодного дня не працювала. Лише наживалася на інших. Це паразит, клятий, мерзенний паразит. Світ може обійтися без багатьох з цього пароплава.

– Справді?

– Так. Ота дівчина, яка щойно була тут, підписала договір про передачу акцій, а як величалася. Сотні тисяч нещасних робітників надриваються за кілька жалюгідних пенсів, щоб вона могла носити шовкові панчохи й інші непотрібні предмети розкоші. Одна з найбагатших жінок Англії, як мені сказали, але вона для цього за життя й пальцем не кивнула.

– Хто вам сказав, що вона одна з найбагатших жінок Англії?

Містер Фергюсон вороже глянув на детектива.

– Ви б з такими й говорити не стали! Людина, яка працює своїми руками і не соромиться цього! Не те, що ваші вифранчені дженджикуваті нікчеми.

Його несхвальний погляд зупинився на краватці-метелику та рожевій сорочці.

– Щодо мене, я працюю головою, і мені за це не соромно, – сказав Пуаро, відповідаючи на його погляд.

Містер Фергюсон просто пирхнув.

– Їх треба розстріляти, принаймні більшість із них, – запевнив він.

– Любий мій юначе, – мовив Пуаро. – Звідки у вас така пристрасть до насильства?

– От скажіть мені, що добре може вийти без насильства? Щоб побудувати, потрібно спочатку зламати та знищити.

– Певна річ, так набагато простіше, набагато гучніше та набагато видовищніше.

– А що ви робите, щоб заробити на кусок хліба? Закладаюся, що нічого. Мабуть, ви якийсь посередник.

– Я не посередник, я важлива особа, – трохи зарозуміло виправив Пуаро.

– І хто ви?

– Я детектив, – відповів Еркюль Пуаро таким тоном, наче сказав: «Я король».

– Боже! – юнак справді був приголомшений. – Ви маєте на увазі, що те дівчисько найняло приватного детектива, щоб захиститися? Вона аж так боїться за свою дорогоцінну шкуру?

– Я не маю нічого спільного з мсьє та мадам Дойлами, – сухо сказав Пуаро. – Я у відпустці.

– Насолоджуєтеся відпусткою, еге ж?

– А ви? Ви хіба не відпочиваєте?

– Відпочинок, – пирхнув містер Фергюсон, а тоді загадково додав: – Я вивчаю умови.

– Дуже цікаво, – пробурмотів Пуаро та спокійно вийшов на палубу.

Міс ван Скайлер влаштувалася в найкращому кутку. Корнелія стояла на колінах перед нею, тримаючи на витягнутих руках моток сірої вовни. Міс Бауерз, виструнчившись, читала суботній випуск «Івнінг пост».

Пуаро повільно походжав палубою з правого борту. Минаючи корму, він майже налетів на жінку, яка злякано повернула до нього смагляве й привабливе романське обличчя. Вона була одягнена в елегантну чорну сукню та саме говорила з кремезним здорованем в уніформі, схоже, одним із механіків. В обох на обличчях був дивний вираз провини й страху. Пуаро задумався, про що ж вони говорили.

Він обійшов корму й продовжив свою прогулянку з лівого борту пароплава. Двері каюти відчинилися, і звідти вийшла місіс Оттерборн, майже впавши йому в руки. На ній була вечірня сукня з яскраво-червоного атласу.

– Даруйте, – перепросила вона. – Любий містере Пуаро, мені так прикро. Це все хитавиця. Ніколи не могла втриматися на ногах під час хитавиці. Коли вже той пароплав зупиниться, – жінка схопила його руку. – Не терплю хитавиці. Ніколи не любила моря... І сиджу тут сама-самісінька годинами. Та моя дочка – ні співчуття, ні розуміння не виявляє до бідної старої матері, яка все робила для неї... – захлипала місіс Оттерборн. – Працювала по-чорному заради неї, не покладала рук. Я втратила *grande amougeuse*[26], на мене чекало *grande amougeuse*, я пожертвувала всім, геть усім... І нікого не хвилює! Але я всім скажу, я розповім усім, як вона нехтує мною, яка вона безсердечна... Вона змусила мене податися в цю подорож... Мені тут нудно до смерті... Піду й розповім усім...

Вона кинулася вперед, та Пуаро обережно її стримав.

– Я пришлю її до вас, мадам. Повертайтеся в каюту. Так краще...

– Ні. Я хочу розповісти всім... усім на пароплаві.

– Це небезпечно, мадам. Море надто бурхливе. Вас може змити за борт.

Місіс Оттерборн недовірливо глянула на нього.

– Справді? Ви так думаєте?

– Так.

Детектив зміг переконати її. Жінка завагалася, похитнулася й таки повернулася у свою каюту.

Ніздрі Пуаро затріпотіли. Тоді він кивнув головою та попрямував до Розалі

Оттерборн, яка сиділа між місіс Аллертон і Тімом.

– Мадемуазель, вас шукає ваша мати.

Дівчина весело сміялася, але від цих слів спохмурніла. Підозріливо глянула на детектива й поспішила до каюти.

– Не можу зрозуміти цю дитину, – зізналася місіс Аллертон. – Вона така мінлива. Одного дня приязна, іншого – доволі груба.

– Безнадійно зіпсована та має дуже поганий характер, – сказав Тім.

Місіс Аллертон похитала головою.

– Ні, я так не думаю. Гадаю, вона нещасна.

Тім знизав плечима.

– Що ж, мабуть. У всіх нас є особисті проблеми.

Його голос звучав жорстко та різко.

Почувся гул, що наростав усе більше.

– Обід, – радісно вигукнула місіс Аллертон. – Я вмираю від голоду.

Того вечора Пуаро помітив, що місіс Аллертон сиділа біля міс ван Скайлер і про щось розмовляла. Коли він проходив повз, жінка підморгнула до нього і продовжила:

– Звісно, що в замку Колфрайз... любий герцог...

Корнелія, звільнена від обов'язків, вийшла на палубу. Вона слухала доктора Бесснера, який докладно розповідав їй про єгиптологію, знання про яку сам почерпнув з путівника Бедекера. Корнелія аж вуха розвісила.

Тім Аллертон перекинувся через перила й сказав:

– Як би там не було, а це прогнилий світ...

Розалі Оттерборн відповіла:

– Це нечесно... Дехто має все.

Пуаро зітхнув.

Він радів, що вже не молодий.

Розділ дев'ятий

Зранку в понеділок на палубі «Карнака» чулися радісні, захоплені вигуки. Пароплав пристав до берега, а за кілька сотень ярдів у променях ранішнього сонця стояв величний храм, висічений із каменю. Чотири величезні фігури, вирізані в скелі

обличчями до сходу сонця, постійно дивилися на Ніл.

Корнелія Робсон нескладно сказала:

– О, мсьє Пуаро, хіба не дивовижно? Я про те, що вони настільки великі та спокійні... Дивлячись на них, відчуваєшся крихітним, як комашка... і ніщо інше не має значення, чи не так?

Містер Фанторп, який стояв поруч, пробурмотів:

– Дуже... е-е-е... приголомшливо.

– Велично, еге ж? – вставив Саймон Дойл, який саме підійшов, і далі заговорив лише до Пуаро: – Знаєте, я не з тих, хто любить храми чи визначні пам'ятки, але таке місце справді захоплює, якщо ви розумієте, про що я. Ці давні фараони, мабуть, були надзвичайними хлопцями.

Фанторп відійшов, і Саймон понизив голос:

– Я безкінечно радий, що ми подалися в цю подорож. Тут... тут усе прояснилося. Дивно, як саме це сталося, але це так. Ліннет заспокоїлася. Вона каже, що нарешті тверезо подивилася на проблему.

– Дуже ймовірно, – відповів Пуаро.

– Вона каже, що коли побачила Джекі на борту, це її нажахало, а потім їй раптом стало байдуже. Ми домовилися, що більше не уникатимемо її. Просто використаємо її зброю проти неї самої. Покажемо Джекі, що її сміховинні трюки нас взагалі не хвилюють. Що це лише невихованість – і все. Гадає, що залякала нас, але ми більше не боїмося. Вона буде вимушена це зрозуміти.

– Так, – задумливо мовив Пуаро.

– Чудовий план, еге ж?

– О, так, так.

На палубу вийшла Ліннет у лляній сукні пастельного абрикосового відтінку. Вона всміхалася.

Дівчина привіталася з Пуаро без особливого ентузіазму, лише холодно кивнула головою й забрала свого чоловіка.

Пуаро, на своє здивування, раптом зрозумів, що втратив її прихильність, бо дозволив собі її критикувати. Ліннет звикла відчувати безумовне захоплення, що б вона не робила. А детектив значно порушив цю догму.

До нього підійшла місіс Аллертон і прошепотіла:

– Як змінилася ця дівчина! В Асуані вона мала стурбований і не надто веселий вигляд. А сьогодні вона така щаслива. Боюся, чи це не затишшя перед бурею.

Детектив хотів було відповісти, та їхню групу закликали до порядку. Її очолив офіційний драгоман, і всі рушили узбережжям відвідати Абу-Сімбел.

Пуаро йшов поруч з Ендрю Пеннінґтоном.

– Це ваша перша подорож Єгиптом, так? – запитав він.

– Та ні, я був тут у 1923 році. Щоправда, тоді я відвідав лише Каїр. І ніколи не спускався по Нілу.

– Наскільки мені відомо, ви прибули на «Карманіку», принаймні так сказала мадам Дойл.

Пеннінгтон пронизливо глянув на детектива.

– Так, прибув, – підтвердив він.

– Цікаво, може, ви там перетнулися з моїми друзями, Рашингтоном Смітом і його дружиною, вони були на цьому пароплаві.

– Не пригадую нікого з таким прізвиськом. Там було чимало пасажирів, а погода дуже неприємна. Багато хто не виходив на палубу, та й у будь-якому разі подорож була настільки коротка, що й не перезнайомишся з тими, хто був на борту.

– Так, ваша правда. Яка приємна несподіванка для вас зустріти тут мадам Дойл та її чоловіка. Ви ж не знали, що вони одружені, еге ж?

– Ні. Місіс Дойл написала мені, та лист помандрував світом і наздогнав мене аж через кілька днів після нашої неочікуваної зустрічі в Каїрі.

– Наскільки мені відомо, ви знаєте її вже багато років?

– Так, знаю, мсьє Пуаро. Я знаю Ліннет Ріджвей ще відтоді, як вона була милим малятком, от такісінька, – і він показав рукою. – З її батьком ми дружили ще з ранніх літ. Чудовий чоловік був Меліуш Ріджвей – і дуже успішний.

– Його дочка успадкувала значний статок, як я зрозумів. Ой, pardon, може, це було не надто тактовно.

Ендрю Пеннінгтон трохи повеселішав.

– Це ні для кого не секрет. Так, Ліннет – багата жінка.

– Та, гадаю, нещодавня криза здатна вплинути на будь-які активи, якими б стабільними вони не були, чи не так?

Пеннінгтону знадобилося кілька секунд, щоб відповісти. Зрештою він промовив:

– Так, певним чином це правда. Ситуація зараз дуже складна.

– Проте, схоже, мадам Дойл має ділову хватку.

– Так, саме так. Ліннет практична й розумна.

Вони зупинилися. Гід продовжував розповідати їм історію храму, побудованого Рамзесом Великим. Чотири статуї-колоси, утілення самого фараона, вирубані в скелі по обидва боки від входу, спостерігали за розосередженою групою туристів.

Синьйор Річетті, нехтуючи розповідями драгомана, вивчав рельєфи африканських і сирійських полонених на постаментах колосів по обидва боки від входу.

Усередині храму групу огорнули сутінки та супокій. Туристам показували ще досі яскраві й барвисті рельєфи на деяких внутрішніх стінах, але вони вже розійшлися невеликими групами.

Доктор Бесснер зачитував уголос німецькою мовою з путівника Бедекера, зупиняючись

час від часу, щоб перекласти для Корнелії, яка слухняно йшла поруч. Однак це тривало недовго. Міс ван Скайлер, що саме ввійшла в храм, опираючись на плече флегматичної міс Бауерз, наказала:

– Корнеліє, ходи сюди.

Роз'яснення довелося припинити. Очі доктора Бесснера за товстими скельцями аж сяяли, коли він розсіяно дивився їй услід.

– Дуже хороша дівчина, – сказав він Пуаро. – Не такий виснажений вигляд, як в інших молодих жінок. У неї гарні форми. І вона слухає мене з розумінням. Приємно її вчити.

У Пуаро промайнула думка, що, схоже, така вже доля Корнелії: або з нею грубо поводяться, або повчають. У будь-якому разі вона завжди слухач, а не співрозмовник.

Міс Бауерз, яка несподівано визволилася завдяки категоричному виклику Корнелії, тепер стояла посеред храму, роззираючись байдуже та холодно. Її реакція на дива минулого була лаконічна.

– Гід каже, що когось із цих богів... чи богинь звали Мут. Можете собі уявити?

У внутрішньому святилищі височіли чотири сидячі фігури, на диво величні у своїй тьмяній відчуженості.

Перед ними стояла Ліннет із чоловіком. Він тримав її за руку. Звернене до статуй обличчя жінки було типовим обличчям сучасної цивілізації: розумне, допитливе, не зачеплене минулим.

Саймон раптом сказав:

– Вибираймося звідси. Не подобаються мені ці четверо, особливо той, у високому капелюсі.

– Здається, це Амон. А отой – Рамзес. Чому вони тобі не подобаються? Як на мене, вони неймовірні.

– Аж занадто неймовірні, у них є щось зловісне. Ходімо на сонце.

Ліннет розсміялася, але послухалась.

Вони вийшли з храму на сонце й ступили на теплий жовтий пісок. Ліннет розсміялася. Біля їхніх ніг, являючи жахливе видовище, рядочком стирчали з півдесятка голів нубійських хлопчиків, наче відрізані від тіл. Закочуючи очі, голови розмірено погойдувалися туди-сюди, губи наспівували:

– Гіп-гіп-ура! Гіп-гіп-ура! Дуже добре, дуже гарно. Дуже дякуємо.

– Що за дурниця! Як вони це роблять? Вони справді так глибоко зариті?

Саймон витягнув трохи дрібних монет.

– Дуже добре, дуже гарно, дуже дорого, – передражнив він їх.

Два малюки, відповідальні за «виставу», старанно визбирали монети.

Ліннет і Саймон пішли далі. Вони не хотіли повертатися на пароплав і втомилися від огляду старовинних пам'яток. Опершись на скелю, подружжя підставило свої тіла сонцю.

«Яке чудесне сонце, – подумала Ліннет. – Як тепло, як безпечно... як чудово бути щасливою... Як добре бути собою... Ліннет...»

Її очі заплющилися. У напівдрімоті її несло поміж думок, які текли й розвівалися, наче пісок.

Очі Саймона були розплющені. У них теж світилося задоволення. Який же він дурень, що так перелякався першого вечора... «Нема про що хвилюватися... Усе гаразд... Джекї таки можна довіряти...».

Раптом почувся крик. До них, розмахуючи руками, бігли люди...

На мить Саймон тупо витріщився на них. Потім відскочив і потягнув за собою Ліннет.

І саме вчасно. Зі скелі зірвався величезний валун і розбився просто перед ними. Якби Ліннет так і стояла на місці, від неї нічого б не залишилося.

З блідими обличчями вони схопилися одне за одного. До них підбігли Еркюль Пуаро та Тім Аллертон.

– Ма foi[27], мадам, ви ледь не загинули!

Усі четверо інстинктивно подивилися на скелю, та нічого не побачили. Хоча на вершину вела стежка. Пуаро згадав, що коли вони вперше зійшли на берег, він помітив, як нею піднімалися кілька місцевих жителів.

Він глянув на подружжя. Ліннет усе ще була оторопіла та налякана. Саймон, однак, аж захилювався від гніву.

– Чорти б її взяли! – вибухнув він.

Проте стримався, зиркнувши на Тіма.

А той промовив:

– Господи, ледь не загинула. То якийсь дурень зіштовхнув камінь чи він сам зірвався?

Зблідла Ліннет ледь змогла промовити:

– Мабуть, якийсь дурень.

– Вас би розчавило, як яєчну шкаралупу. Ліннет, ви впевнені, що у вас немає ворогів?

Вона двічі ковтнула, та все ж не змогла відповісти на добродушне кепкування.

– Повертаймося на пароплав, мадам, – раптом сказав Пуаро. – Вам потрібно випити чогось, щоб збадьоритися.

Вони швидко пішли. Саймон ледь стримував гнів. Тім намагався веселими розмовами відволікти Ліннет від згадки про небезпеку, якої вона уникла. Пуаро йшов із понурим обличчям.

Але коли вони підійшли до сходнів, Саймон завмер на місці. Обличчя набуло здивованого виразу.

На берег сходила Жаклін де Бельфор. У сукні з дешевої лляної тканини в клітинку,

того ранку вона нагадувала дитину.

– Боже мій! – вигукнув Саймон. – Виходить, то сталося випадково.

Гнів зник, і на обличчі виступило таке помітне полегшення, що Жаклін зрозуміла: щось не так.

– Доброго ранку, – привіталась вона. – Боюся, я трохи спізнилася.

Вона всім кивнула, спустилася на берег і попрямувала до храму.

Саймон схопив за руку Пуаро. Ліннет і Тім уже піднімалися сходами.

– Боже, яке полегшення! Я думав... Я думав...

Пуаро кивнув.

– Так, я знаю, що ви подумали.

Та все ж він досі був похмурий і стурбований; детектив розвернувся й уважно подивився на інших пасажирів.

Міс ван Скайлер повільно плелася попід руку з міс Бауерз.

Трохи далі місіс Аллертон сміялася з ряду голів маленьких нубійців. Місіс Оттерборн була поруч із нею.

Інших не було видно.

Пуаро похитав головою й повільно піднявся за Саймоном на пароплав.

Розділ десятий

– Мадам, поясніть мені, що означає ваша фраза «затишшя перед бурею».

Місіс Аллертон трохи здивувалася.

Вони вдвох із Пуаро повільно пленталися на скелю з видом на Другий поріг. Більшість вирушила на верблюдах, але Пуаро їзда на верблюді нагадувала хитавицю на пароплаві, а для місіс Аллертон піднятися самій було справою честі.

Вони прибули у Ваді-Хальфу вчора ввечері. А вранці два баркаси доставили до Другого порога всю групу, крім синьйора Річетті – він вирішив самостійно з'їздити до віддаленої місцини під назвою Семна, яка, як він пояснив, викликає велике зацікавлення, оскільки була воротами в Нубію під час правління Аменемхета III, і там стоїть стела з написом про те, що, перетинаючи кордон Єгипту, темношкірим доводилося платити митний збір. Робилося все можливе, щоб запобігти цьому вияву самостійності, та намарне. Синьйор Річетті був налаштований рішуче й відкидав такі аргументи: 1. Екскурсія того не варта; 2. Екскурсія неможлива, оскільки туди не проїде жодне авто; 3. Жодне авто не захоче туди їхати; 4. Якщо автомобіль усе ж вдасться знайти, ціна буде непомірно висока. Поглузувавши над першим твердженням, він засумнівався в другому, сказав, що сам знайде авто (третій аргумент) і, вільно

сторгувавшись арабською (четвертий), синьйор Річетті зрештою відбув. Його від'їзд відбувся таємно, крадькома, щоб ніхто з решти туристів не вбив собі в голову відхилитися від визначеного маршруту видатними пам'ятками.

– «Затишшя перед бурею», – місіс Аллертон схилила голову набік і роздумувала над відповіддю. – Так кажуть про спокій, щастя, що передує неприємностям. Знаєте, ще кажуть «усе занадто добре, щоб бути правдою».

Вона почала докладно пояснювати, а Пуаро уважно слухав.

– Спасибі, мадам, тепер я зрозумів. Цікаво: вчора ви це сказали, і мадам Дойл дивом уникла смерті.

Місіс Аллертон здригнулася.

– Саме так, на волоску від смерті. Як думаєте, хтось із цих малих смаглявих негідників зіштовхнув каменюку задля жарту? Хлопчиська в усьому світі роблять щось таке, не плануючи нічого поганого.

Пуаро знизав плечима.

– Можливо, мадам.

Він змінив тему й заговорив про Майорку, ставлячи різні запитання з огляду на можливу поїздку в майбутньому.

Місіс Аллертон почав подобатися цей невеличкий чоловічок, частково – через її дух протиріччя. Вона відчувала, що Тім постійно намагався пригасити її дружбу з Еркюлем Пуаро, якого він називав «найгіршим із пройдисвітів». Але вона так не вважала. Жінка припускала, що дещо дивний екзотичний одяг чужинця викликає в сина певні упередження. Сама ж мати вважала детектива розумним і цікавим співрозмовником. Пуаро був надзвичайно чуйний. Вона раптом виявила, що зізналася цьому чоловіку у своїй нелюбові до Джоанни Саутвуд. Їй полегшало, коли вона виговорилася. А зрештою, чому б і ні? Пуаро не знав Джоанни і, можливо, ніколи з нею не зустрінеться. То чому б не скинути того вічного тягара ревливих думок?

У цей момент про місіс Аллертон говорили Тім і Розалі Оттерборн. Тім напівжартома скаржився на свою долю. Здоров'я у нього паршиве, не настільки погане, щоб серйозно ним займатися, але й не таке хороше, щоб він міг собі дозволити жити, як хоче. Грошей у нього мало, і він не мав бажаної роботи.

– Повністю одноманітне, нудне існування, – невдоволено завершив він.

Розалі несподівано заперечила:

– Ти маєш те, чому заздрить чимало людей.

– І що це?

– Твоя мати.

Тім був здивований і задоволений.

– Мати? Так, звісно, вона надзвичайна. Дуже люб'язно, що ти це помітила.

– Я думаю, вона чудова. Вона така красива... спокійна, врівноважена, ніби ніщо її не зачіпає, та все ж... вона завжди готова посміятися з чогось...

У запалі Розалі почала трохи затинатися.

Тім відчув, як теплішає його ставлення до дівчини. Він хотів би повернути комплімент, та, на превеликий жаль, місіс Оттерборн у його уяві втілювала найбільше зло світу. Його нездатність віддячити дівчині тим же змусила хлопця почуватися ніяково.

Міс ван Скайлер залишилася на пароплаві. Вона не ризикнула мандрувати ні на верблюді, ні на власних ногах.

– Пробачте, що змушена була просити вас залишитися зі мною, міс Бауерз, – пробурчала вона. – Я хотіла б, щоб ви пішли, а Корнелія залишилася, та дівчата такі егоїстки. Вона вибігла, не промовивши й слова. І я бачила, як вона розмовляє з тим неприємним і невихованим молодим чоловіком, Фергюсоном. Корнелія дуже мене розчарувала. Зовсім неперебірлива в соціальних зв'язках.

Міс Бауерз відповіла, як завжди, у своїй прагматичній манері:

– Та все гаразд, міс ван Скайлер. Прогулянка видалася б спекотною, і мені не до вподоби верблужі сідла. Там напевне повно бліх.

Вона поправила свої окуляри, примружила очі, щоб роздивитися компанію, яка піднімалася пагорбом, і зауважила:

– Міс Робсон уже не з тим юнаком. Вона з доктором Бесснером.

Міс ван Скайлер щось пробуркотіла.

Дізнавшись, що доктор Бесснер має велику клініку в Чехословаччині та репутацію модного лікаря в Європі, вона налаштувалася поводитись із ним люб'язною. Крім того, жінці могли знадобитися його професійні послуги під час поїздки.

Коли компанія повернулася на «Карнак», Ліннет здивовано вигукнула:

– Мені телеграма!

Вона схопила конверт з панелі й розірвала його.

– Що це? Я не розумію... Картопля, буряк... Саймоне, що це означає?

Саймон саме збирався глянути через її плече, коли почув гнівний голос:

– Вибачте, ця телеграма для мене.

І синьйор Річетті грубо вихопив аркуш із рук Ліннет, люто дивлячись на дівчину.

Ліннет здивовано глянула на нього, потім перевернула конверт.

– О, Саймоне, от я дурна! Тут же написано «Річетті», а не «Ріджвей», та й у будь-якому разі моє прізвище вже більше не Ріджвей. Мушу перепросити.

Вона попрямувала до невисокого археолога, який стояв на кормі пароплава.

– Мені так прикро, синьйоре Річетті. Бачте, до одруження моє прізвище було Ріджвей, а одружилась я не так давно...

Вона замовкла, на обличчі з'явилися ямочки від усмішки, наче запрошуючи і його посміятися над faux pas[28]молодої дружини.

Але Річетті, очевидно, було не до сміху. Сама королева Вікторія в миті найбільшого

осудження навряд чи мала такий роздратований вигляд.

– Прізвища слід читати уважно. Недбальство в таких справах непростиме.

Ліннет закусила губу й почервоніла. Вона не звикла, щоб її вибачення приймали ось так. Дівчина розвернулася та, підійшовши до Саймона, сердито сказала:

– Ці італійці просто нестерпні.

– Не бери близько до серця, мила. Ходімо поглянемо на того великого крокодила зі слонової кістки, що тобі так сподобався.

І обоє зійшли на берег.

Спостерігаючи, як вони підходять до пристані, Пуаро почув, як поруч хтось раптом зітхнув. Він повернув голову й побачив Жаклін де Бельфор, яка вчепилася руками за перила. Дівчина глянула на детектива, і його приголомшив вираз її обличчя. Більше не веселий і не лютий. Її ніби пожирав внутрішній спопеляючий вогонь.

– Їм уже байдуже, – тихо й швидко мовила дівчина. – Вони якось вирвалися. Я не можу дістатися до них... Їм байдуже, є я тут чи ні... Я не можу... не можу їм більше зашкодити...

Її руки тремтіли.

– Мадемуазель...

Вона обірвала його:

– О, надто пізно, уже надто пізно для застережень... Ви мали рацію. Не варто було мені їхати. Не в цю поїздку. Як ви її назвали? Подорож душі? Я не можу повернутися, тож мушу йти далі. І я піду. Ні, вони не будуть щасливі разом, не будуть. Я радше вб'ю його...

І вона швидко відійшла. Пуаро, задивившись дівчині вслід, відчув руку на плечі.

– Ваша подруга, схоже, трохи засмучена, мсьє Пуаро.

Пуаро повернувся й здивовано вступився на старого знайомого.

– Полковник Рейс!

Високий засмаглий чоловік усміхнувся.

– Невеличкий сюрприз, еге ж?

Еркуль Пуаро познайомився з полковником Рейсом торік у Лондоні. Обоє запросили на дуже незвичайну звану вечерю, яка закінчилася смертю господаря, дивного чоловіка.

Пуаро знав, що Рейс частенько подорожував без розголосу. Його зазвичай можна було знайти на форпостах імперії, де назрівали проблеми.

– Отож ви тут, у Ваді-Хальфі, – задумливо промовив Пуаро.

– Я тут, на пароплаві.

– Тобто...

– Я повертатимуся з вами до Шеллала.

Еркуль Пуаро підняв брови.

– Це дуже цікаво. Може, щось вип'ємо?

Вони ввійшли в оглядовий салон, що в той час пустував. Пуаро замовив віскі для полковника і подвійний солодкий апельсиновий напій для себе.

– Отже, ви вертатиметеся з нами, – сказав він, потягуючи напій. – Вам було б швидше дістатися державним пароплавом, який ходить і вдень, і вночі, хіба ні?

Полковник Рейс схвально кивнув головою.

– Як завжди, просто в точку, мсьє Пуаро, – мовив він добродушно.

– Значить, пасажири?

– Один із пасажирів.

– І хто саме, дозвольте спитати? – Еркуль Пуаро розглядав декоративну стелю.

– На жаль, я не знаю, – сумно відповів Рейс.

Детектив, здавалося, зацікавився.

– Нічого від вас не приховуватиму. У нас тут великі проблеми. Ми переслідуюмо не тих, хто нібито очолює повстанців. А тих, хто дуже вправно підносить сірник до пороху. Їх було троє. Один мертвий. Другий у в'язниці. Я шукаю третього, чоловіка, на руках якого п'ять-шість холоднокровних убивств. Він – один з найрозумніших оплачуваних провокаторів... І він на цьому пароплаві. Я знаю це з уривка листа, що потрапив нам у руки. Розшифрувавши його, ми прочитали: «Ікс плистиме на "Карнаку" з сьомого по тринадцяте лютого». Ім'я, під яким подорожуватиме Ікс, не вказано.

– Маєте приблизний опис?

– Ні. Він американського, ірландського та французького походження. Усього намішано. Це нам не надто допоможе. У вас є ідеї?

– Ідея... Це все дуже добре, – задумливо промовив Пуаро.

Рейс чудово його зрозумів, тому не став тиснути далі. Він знав, що його друг не говоритиме нічого, поки сам у цьому не переконається.

Пуаро потер носа й сумно сказав:

– Щось на цьому судні мене тривожить.

Рейс запитально глянув на детектива.

– Уявіть собі, – пояснив Пуаро, – особу А, яка надзвичайно сильно образила особу Б. Б бажає помститися й погрожує.

– Обоє, і А, і Б – на цьому пароплаві?

– Саме так, – підтвердив Пуаро.

– І Б, як я здогадуюся, жінка?

– Точно.

Рейс запалив цигарку.

– Я б не хвилювався. Люди, які багато говорять про те, що вони скоять, зазвичай цього не роблять.

– А особливо, коли йдеться про lesfemmes[29], як кажуть. Так, це правда.

І все ж детектив здавався неспокійним.

– Щось іще? – запитав Рейс.

– Так, є дещо. Учора особа А лише чудом unikла смерті. І таку смерть за просто назвали б нещасним випадком.

– Сплановано Б?

– Ні, у цьому й проблема. Б не має до цього жодного стосунку.

– Тоді це й був нещасний випадок.

– Може, і так, але не подобаються мені такі випадки.

– Ви впевнені, що Б у цьому не замішана?

– Абсолютно.

– Що ж, збіги трапляються. До речі, хто ця А? Якась надто неприємна людина?

– Навпаки. А – чарівна, багата, красива молода леді.

Полковник хмикнув.

– Як у дешевому любовному романі.

– Peut-être[30]. Та запевняю вас, друже, мене це не тішить. Якщо я маю рацію, а зрештою, я завжди маю рацію, – Рейс усміхнувся собі у вуса, почувши звичне для Пуаро висловлювання, – то в нас є серйозна причина тривожитися. А тепер ще й з'явилися ви та все ускладнили. Ви стверджуєте, що на «Карнаку» пливе вбивця.

– Він зазвичай не вбиває чарівних юних дам.

Пуаро похитав головою.

– Я боюся, друже, – зізнався він, – боюся... Сьогодні я порадив цій леді, мадам Дойл, добиратися з чоловіком до Хартума й не повертатися на цей пароплав. Але ж вони не послухаються. Я благаю небеса, щоб ми прибули в Шеллал без трагедії.

– А ви не надто похмуро на це дивитеся?

Пуаро похитав головою.

– Я боюся, – просто сказав він. – Так, я, Еркюль Пуаро, боюся...

Розділ одинадцятий

Корнелія Робсон стояла в храмі Абу-Сімбела. То був вечір наступного дня – спекотний спокійний вечір. «Карнак» знову пришвартувався в Абу-Сімбелі, щоб дати туристам змогу ще раз оглянути храм, цього разу при штучному освітленні. Різниця була разюча, і Корнелія здивовано поділилася цим з містером Фергюсоном, який стояв біля неї.

– Ого, тепер усе видно набагато краще! – вигукнула вона. – Вороги, обезголовлені царем, значно чіткіші. А який цікавий палац он там. Раніше я його не помічала. Якби тут був доктор Бесснер, він би мені про все це розповів.

– Не розумію, як ви терпите того старого дурня! – похмуро сказав Фергюсон.

– Та що ви, він же один із найдобріших чоловіків, яких я зустрічала.

– Набундючений старий зануда.

– Не думаю, що вам слід так говорити.

Коли вони виходили з храму в місячну ніч, юнак зненацька схопив її за руку.

– Чому ви тримаєтеся поруч або з нудним гладким стариганом, або зі злою старою каргою, яка вас ображає та принижує?

– Містере Фергюсон, про що ви говорите!

– Невже у вас слабкий характер? Хіба ви не розумієте, що не гірші за неї?

– Ні, це не так, – сказала Корнелія зі щирим переконанням.

– Маєте на увазі, що ви не настільки багаті, так?

– Ні. Кузина Марі дуже освічена й...

– Освічена! – юнак відпустив її руку так же раптово, як і схопив. – Мене нудить від цього слова.

Корнелія стривожено глянула на хлопця.

– Їй не до вподоби, що ви розмовляєте зі мною, так? – запитав він.

Дівчина зашарілася та знітилась.

– І чому ж? Бо вона вважає, що я не її соціального рівня! Фу! Вас це не бісить?

– Якби ви тільки не злилися через дурниці, – невпевнено пробурмотіла Корнелія.

– Ви справді не розумієте – а ви ж американка, – що всі народилися вільними й рівними?

– Це неправда, – сказала дівчина зі спокійною впевненістю.

– Моя любя дівчинко, це написано у вашій конституції!

– Кузина Марі каже, що політики – не джентльмени, – наполягала Корнелія. – І, звичайно, люди не рівні. Це безглуздя. Я знаю, що непоказної зовнішності, і колись

це дуже мене мучило, але я вже це переросла. Я хотіла б народитися вишуканою та вродливою, як місіс Дойл, але так не сталося, тож, гадаю, нема сенсу турбуватися.

– Місіс Дойл! – вигукнув Ферг'юсон з глибоким презирством. – Вона з тих жінок, яких слід розстріляти для прикладу.

Корнелія стривожено глянула на нього.

– Думаю, це через погане травлення, – сказала вона добродушно. – У мене є спеціальний пепсин. Кузина Марі якось його приймала. Хочете спробувати?

– Ви неможливі! – вигукнув Ферг'юсон.

Він розвернувся й пішов. Корнелія попрямувала до пароплава. Коли вона ступила на сходні, Ферг'юсон знову її наздогнав.

– Ви найкраща людина на судні. Пам'ятайте про це.

Зарум'янившись від задоволення, Корнелія рушила в оглядову вітальню.

Міс ван Скайлер розмовляла з доктором Бесснером, вела приємну бесіду про його пацієнтів з королівської родини.

– Сподіваюсь, мене не було не надто довго, кузино Марі? – винувато спитала Корнелія.

Зиркнувши на годинник, стара жінка пробурчала:

– Ти точно не поспішала, дорогенька. І куди ти поділа мою оксамитову шаль?

Корнелія роззирнулася.

– Може, я гляну, чи вона в каюті, кузино Марі?

– Звісно, що її там немає. Вона була на мені після вечері, а я звідси нікуди не виходила. Вона лежала на тому кріслі.

Корнелія швидко все оглянула.

– Я ніде її не бачу, кузино Марі.

– Дурниці, – мовила міс ван Скайлер. – Гарненько подивися!

Такі команди віддавали собакам, і з собачою покірністю Корнелія підкорилася. Мовчазний містер Фанторп, який сидів неподалік, піднявся, щоб допомогти їй. Але шалі так і не знайшли.

Того дня було настільки спекотно й задушливо, що більшість пасажирів, повернувшись на борт після відвідування храму, рано розійшлися відпочивати. Дойли грали в бридж з Пеннінгтоном і Рейсом за столиком у кутку. Крім них, у салоні був лиш Еркуль Пуаро, який без упину позіхав за столиком біля дверей.

Міс ван Скайлер, яка відходила до сну по-королівськи, у супроводі Корнелії та міс Бауерз, зупинилася біля його крісла. Пуаро ввічливо скочив на ноги, придушуючи в собі нестримне бажання позіхнути.

– Я лише щойно зрозуміла, мсьє Пуаро, хто ви. Мушу сказати, що я чула про вас від свого старого друга Руфуса ван Олдіна. Ви маєте якось розповісти мені про свої розслідування.

Очі Пуаро, попри сонливість, засяяли, і він надто підкреслено схилив голову. Люб'язно та поблажливо кивнувши, міс ван Скайлер пішла далі.

Пуаро знову позіхнув. Його голова була важка, осоловілі очі злипалися. Він подивився на зосереджених гравців у бридж, потім на молодого Фанторпа, який занурився в книжку. Крім них, у салоні нікого не було.

Детектив вийшов на палубу та ледь не зіткнувся з Жаклін де Бельфор, яка швидко йшла повз.

– Даруйте, мадемуазель.

– У вас сонний вигляд, мсьє Пуаро.

Він відверто визнав:

– Mais oui, мене зморив сон. Очі злипаються. День був дуже важкий і насичений.

– Так, – схоже, вона замислилася над його словами. – Один із тих днів, коли все раз – і ламається. Коли вже несила...

Її низький голос був сповнений пристрасті.

Дівчина дивилася не на нього, а на піщаний пляж. Долоні міцно стиснуті в кулаки.

Враз напруга зникла.

– На добраніч, мсьє Пуаро, – попрощалась Жаклін.

– На добраніч, мадемуазель.

Їхні погляди зустрілися, та лише на коротку мить. Обдумуючи це наступного дня, Пуаро дійшов висновку, що в її очах він бачив благання. І він ще згадає це згодом.

Тоді детектив попрямував до своєї каюти, а дівчина зайшла в салон.

Корнелія, виконавши всі вимоги та примхи міс ван Скайлер, прихопила з собою рукоділля й пішла в салон. Вона взагалі не хотіла спати. Навпаки, вона почувалася бадьорою та трохи збудженою.

Четвірка й далі грала в бридж. В одному з крісел тишко Фанторп читав книжку. Корнелія сіла й дістала своє рукоділля.

Раптом двері відчинилися, й увійшла Жаклін де Бельфор. Вона стала на порозі, високо задерши голову. Потім натиснула на дзвінок, повільно ступила до Корнелії та сіла поруч.

– Ви були на березі? – запитала вона.

– Так. У місячному світлі все просто дивовижно.

Жаклін кивнула.

– Так, чудесна ніч... Саме для медового місяця.

Вона перевела погляд на столик, де грали в бридж, і на мить затримала його на

Ліннет Дойл.

На виклик підійшов офіціант.

Жаклін замовила подвійний джин. Поки вона робила замовлення, Саймон Дойл швидко зиркнув на неї. Між його бровами залягла тонка лінія тривоги.

Його дружина сказала:

– Саймоне, ми всі чекаємо, щоб ти підтримав ставку.

Жаклін щось про себе наспівувала. Коли їй принесли джин, вона підняла склянку та вигукнула:

– Що ж, вип'ю за злочин!

І, випивши залпом, замовила ще.

Саймон знову глянув на неї через усю вітальню. Він трохи розсіяно зробив клич. Його партнер у грі Пеннінгтон дав йому прочухана.

Жаклін знову почала щось мугикати, спершу тихо, потім голосніше: «Вона кохала його, а він завдав їй болю...»

– Вибачте, – сказав Саймон Пеннінгтону. – Дурницю я зробив, що не пішов у вашу масть. Тепер у них робер[31].

Ліннет встала.

– Я сонна. Мабуть, піду спати.

– Час прилягти, – погодився полковник Рейс.

– І я теж піду, – підтримав Пеннінгтон.

– Ти йдеш, Саймоне?

Дойл повільно відказав:

– Ще ні. Спершу щось вип'ю.

Ліннет кивнула й вийшла. Рейс рушив за нею. Пеннінгтон допив свій напій і зробив те саме.

Корнелія почала збирати вишивку.

– Не йдіть, міс Робсон, прошу, – мовила Жаклін. – Будь ласка. Щось мене тягне на пригоди. Не залишайте мене саму.

Корнелія знову сіла.

– Ми, дівчата, мусимо триматися разом, – продовжила Жаклін.

Вона закинула голову й розсміялася, різко та нерадісно.

Їй принесли другу порцію джину.

– Вип'єте щось? – запитала Жаклін.

– Ні, дякую, – відповіла Корнелія.

Жаклін оперлася на спинку стільця й продовжила наспівувати, тепер на весь голос: «Вона кохала його, а він завдав їй болю...»

Містер Фанторп перегорнув сторінку «Європи зсередини».

Саймон Дойл узяв якийсь журнал.

– Я справді думаю, що час спати, – озвалась Корнелія. – Уже надто пізно.

– Ви не підете спати, – заявила Жаклін. – Я вам забороняю. Розкажіть про себе.

– Ну, я не знаю, нічого розказувати, – пробурмотіла Корнелія. – Я жила вдома, майже нікуди не їздила. Це моя перша поїздка до Європи, і я насолоджуюся кожною хвилиною.

Жаклін розсміялася.

– Ви щаслива людина, так? Господи, хотіла б я бути на вашому місці.

– Справді? Але я маю на увазі... Я впевнена...

Корнелія розхвилювалася.

Безсумнівно, міс де Бельфор дуже багато пила. Для Корнелії це не було новинкою. За час «сухого закону» вона вдосталь надивилася на п'яниць. Але це було щось інше... Жаклін де Бельфор говорила з нею і дивилася на неї, але Корнелія відчула, що вона звертається до когось іншого.

У кімнаті було ще двоє людей, містер Фанторп і містер Дойл. Містер Фанторп, здавалось, занурився у свою книжку, а містер Дойл сидів із доволі дивним і настороженим виразом обличчя.

Жаклін знову сказала:

– Розкажіть мені про себе все.

Як завжди, Корнелія слухняно підкорилася. Вона розказала доволі багато, вдаючись у непотрібні подробиці свого повсякденного життя. Дівчина не звикла говорити. Вона завжди виконувала роль слухача.

І все ж міс де Бельфор, схоже, було цікаво. Коли Корнелія затихала, Жаклін нетерпляче просила її продовжувати.

– Ну ж бо, розкажіть ще щось.

І Корнелія продовжувала розповідати («Так, моя мама дуже хвороблива, іноді нічого не їсть, крім каші...»), з сумом усвідомлюючи, що все сказане нею вкрай нецікаве, проте їй лестив удаваний інтерес іншої дівчини. Та чи справді їй було цікаво? Чи не слухала вона щось іще або, може, заради чогось іншого? Так, вона дивилася на Корнелію, але чи не сидів у кімнаті ще хтось?

– Звісно, у нас чудові заняття з живопису. А минулої зими я ходила на курс...

(Яка зараз година? Ймовірно, надто пізно. Вона все говорить і говорить. Хоч би щось трапилося...)

І враз, немов у відповідь на це бажання, дещо таки сталося. Але в той момент усе здавалось цілком природним.

Жаклін повернула голову та звернулася до Саймона Дойла:

– Саймоне, потеленькай дзвінком. Я хочу ще випити.

Саймон Дойл виглянув з-за журналу й тихо відповів:

– Стюарди пішли спати. Уже за північ.

– Я ж сказала, що хочу ще випити.

– Джекі, тобі вже досить, – сказав Саймон.

Вона різко повернулася до нього.

– А яке тобі до цього діло?

Він знизав плечима.

– Ніяке.

Жаклін розглядала його хвилину чи дві. Тоді спитала:

– Що з тобою, Саймоне? Ти боїшся?

Саймон не відповів. Доволі демонстративно він знову повернувся до журналу.

Корнелія пробурмотіла:

– О, Боже, уже так пізно, я мушу... – вона завовтузилася й впустила наперсток...

Жаклін звернулася до неї:

– Не йдіть спати. Мені потрібна жінка для підтримки, – і знову розсміялася. – Знаєте, чого боїться Саймон? Йому лячно, що я розповім вам історію свого життя.

– О... е-е-е... – Корнелія трохи запиналася.

Жаклін чітко мовила:

– Бачте, колись ми з ним були заручені.

– О, справді?

Корнелію розривали суперечливі почуття. Вона страшенно збентежилася та водночас її охопило приємне збудження. Яким же неприємним їй тепер здавався Саймон Дойл!

– Так, це дуже сумна історія, – продовжила Жаклін, у її м'якому тихому голосі відчувався глум. – Він погано зі мною повівся, еге ж, Саймоне?

– Іди спати, Джекі. Ти п'яна, – грубо сказав Саймон Дойл.

– Саймоне, любий, якщо тобі ніяково, краще вийди сам.

Саймон Дойл глянув на неї. Його рука, що тримала журнал, трохи тремтіла, але він твердо промовив:

– Я залишуся.

Корнелія пробурмотіла втретє:

– Мені справді треба... уже так пізно...

– Ви нікуди не підете, – мовила Жаклін. Вона швидко схопила руку дівчини, не давши їй піднятися. – Ви залишитесь тут і слухатимете, що я скажу.

– Джекі, – різко озвався Саймон, – не роби з себе посміховисько! Заради Бога, іди спати.

Жаклін раптово виструнчилася в кріслі. Слова ринули з неї стрімким шипучим потоком.

– Ти боїшся скандалу, так? Тому що ти типовий англієць, такий стриманий! Хочеш, щоб я поведилася «пристойно», еге ж? Але мені байдуже, поведжуся я пристойно чи ні! Краще швидше забирайся звідси, бо я збираюся виговоритися... про все.

Джим Фанторп акуратно загорнув книжку, позіхнув, зиркнув на годинник, піднявся та вийшов. Типово по-англійськи, але зовсім непереконливо.

Жаклін обернулася навколо на своєму стільці й зиркнула на Саймона.

– Клятий дурень, – її язик заплітався. – Гадав, можеш поводитися зі мною, як тобі заманеться, і все зійде з рук?

Саймон Дойл роззявив було рота, та за мить закрив його. Він сидів мовчки, наче сподіваючись, що її гнів стихне, якщо він не провокуватиме словами.

Голос Жаклін, що став хрипкий і нерозбірливий, приголомшив Корнелію, яка зовсім не звикла до таких оголених емоцій.

– Я казала, – лепетала Жаклін, – що радше вб'ю тебе, ніж дивитимуся, як ти йдеш до іншої жінки... Думав, я жартую? Помиляєшся. Я просто вичікувала! Ти мій! Чуєш? Ти належиш мені...

Саймон усе ще мовчав, Жаклін щось намацувала у своєму подолі. Вона подалася перед.

– Я казала, що вб'ю тебе, і то не просто слова... – у її руці щось блиснуло. – Я застрелю тебе, як пса, як паршивого пса, яким ти і є...

Нарешті Саймон зарухався. Він скочив на ноги, та в цей момент дівчина натиснула гачок...

Саймон зігнувся вдвоє та впав на стілець... Корнелія заверещала й кинулася до дверей. Джим Фанторп стояв на палубі, опершись на перила. Вона покликала:

– Містере Фанторп... Містере Фанторп...

Він підбіг до дівчини. Корнелія несвідомо схопилася за юнака:

– Вона застрелила його... О! Вона його застрелила!

Саймон Дойл і далі незграбно лежав на стільці... Жаклін стояла, неначе паралізована. Її дуже трясло, а широко розплющені нажахані очі втупилися на яскраво-червону пляму, яка повільно просочувалася через штанину трохи нижче коліна, де Дойл притискав до рани хустинку...

Жаклін запиналася:

– Я не хотіла... Боже мій, я справді не хотіла...

Револьвер випав з її тремтячої руки на долівку. Вона відкинула його ногою, і той ковзнув під один із диванчиків.

Саймон слабким голосом пробурмотів:

– Фанторпе, заради Бога, хтось іде... Скажіть, що все гаразд, нещасний випадок, щось таке... Не треба скандалу.

Фанторп з розумінням швидко кивнув. Він розвернувся до дверей, де з'явився переляканий нубієць.

– Усе добре, усе гаразд! Просто розваги!

Хлопець із чорним обличчям дивився на нього з сумнівом і спантеличено, але врешті заспокоївся. Зуби блиснули широкою усмішкою. Він кивнув і вийшов.

Фанторп повернувся.

– Усе гаразд. Не думаю, що ще хтось чув. Звук був наче від вистріленого корка. А тепер...

Він здригнувся. Жаклін раптом почала істерично схлипувати.

– О, Боже, чому я не померла... Я вб'ю себе. Краще помру... Що я накоїла, що накоїла?

Корнелія поспішила до неї.

– Тихо, любонько, тихо.

Саймон, з мокрим чолом і перекривленим від болю обличчям, швидко заговорив:

– Заберіть її. Заради Бога, виведіть її звідси! Проведіть її до каюти, Фанторпе. Слухайте, міс Робсон, покличете ту вашу медсестру, – він благально дивився на обох.
– Не залишайте її. Переконайтеся, що вона в безпеці, хай за нею пригляне медсестра. А тоді знайдіть старого Бесснера й приведіть сюди. Заради Бога, не кажіть нічого про це моїй дружині.

Джим Фанторп знову з розумінням кивнув. У надзвичайній ситуації тихий юнак поведився спокійно й компетентно.

Разом з Корнелією він вивів Жаклін, яка плакала й опиралася, з салону на палубу та повів до каюти. Там з нею стало ще більше проблем. Вона намагалася вивільнитись і схлипувала ще сильніше.

– Я втоплюся... Втоплюся... Я не можу більше жити... О, Саймоне, Саймоне!

Фанторп звернувся до Корнелії:

– Краще знайдіть міс Бауерз, а я побуду тут, поки ви її не приведете.

Корнелія кивнула й швидко зникла.

Щойно вона відійшла, як Жаклін схопила Фанторпа.

– Його нога... З неї тече кров... Зламана... Він помре від знекровлення. Я мушу йти до нього... О, Саймоне, Саймоне... Як я могла?

Вона голосила все гучніше. Фанторп взявся заспокоювати:

- Тихо, тихо... З ним усе буде добре.

Дівчина знову почала вириватися.

- Відпустіть мене! Дозвольте мені кинутись за борт... Дайте мені себе вбити!

Фанторп схопив її за плечі й змусив сісти на ліжко.

- Ви повинні залишатися тут. Не метушіться. Опануйте себе. Кажу вам, що все добре.

На полегшення юнака, засмученій дівчині вдалося трохи заспокоїтись, але він був радий, коли портьєри розсунулися й разом із Корнелією до кімнати ввійшла незворушна міс Бауерз, щільно загорнута в жакливе кімоно.

- Ну, - бадьоро сказала міс Бауерз. - Що тут у вас?

Вона перебрала контроль на себе, не виказуючи ніякого здивування чи тривоги.

Фанторп вдячно залишив надто збуджену дівчину у вправних руках міс Бауерз і поспішив до каюти доктора Бесснера.

Він постукав й одразу ж увійшов.

- Докторе Бесснер?

Жакливе хропіння затихло, і вражений голос спитав:

- So?[32]Що таке?

До того часу Фанторп уже ввімкнув світло. Доктор закліпав, нагадуючи величезну сову.

- Дойл. Його підстрілили. Міс де Бельфор вистрелила в нього. Він у салоні. Можете підійти?

Дебелий лікар одразу ж відреагував. Він поставив кілька коротких запитань, узувся, накинув халат, прихопив невелику сумку з не обхідними інструментами й попрямував із Фанторпом у вітальню.

Саймону вдалося відчинити вікно поруч із собою. Він витягнув голову та глибоко дихав. Його обличчя було смертельно бліде.

Доктор Бесснер підійшов до нього.

- Ну? So? Що тут у нас?

Хустинка, просякла кров'ю, лежала на килимі, там же була темна пляма.

Огляд лікаря переривали типово німецькі бурчання та вигуки.

- Так, це погано... Пошкоджена кістка. Велика крововтрата. Гер Фанторп, мусимо перенести його в мою каюту. Отак... Він не може ходити. Тому мусимо його нести.

Коли вони підняли його, на порозі з'явилася Корнелія. Побачивши її, лікар полегшено видихнув.

- А, це ви? Добре. Ходімо з нами. Мені потрібен помічник. Ви справитесь краще, ніж мій приятель. Він уже, здається, трохи зблід.

Фанторп витиснув із себе слабку усмішку.

– Може, покликати міс Бауерз? – запитав він.

Доктор Бесснер оцінююче глянув на Корнелію.

– Ви справитеся, юна леді, – оголосив він. – Ви ж не зомлієте й не наробите дурниць, га?

– Я робитиму те, що скажете, – з готовністю сказала Корнелія.

Бесснер задоволено кивнув.

Усі разом вони пройшли палубою.

У наступні десять хвилин відбулися деякі хірургічні маніпуляції, і містеру Фанторпу це зовсім не сподобалося. У глибині душі йому було соромно, що в Корнелії стало більше духу.

– Що ж, я зробив усе, що міг, – нарешті виголосив доктор Бесснер. – Ви тримались як герой, мій друже.

Він поплескав Саймона по плечу. Потім закотив йому рукав і витягнув ін'єкційний шприц.

– А тепер я вам дещо вколю, щоб ви поспали. А ваша дружина? Що з нею?

Саймон сказав слабким голосом:

– Не треба її тривожити до ранку... – і додав: – Я... Не звинувачуйте Джекі... Це все моя вина. Я ганебно з нею повівся... Бідне дитя... Вона не знала, що коїть...

Доктор Бесснер кивнув.

– Так, так, я розумію.

– Це моя вина, – наполягав Саймон. Його очі зупинилися на Корнелії. – Хтось має залишитися з нею. Вона може... зашкодити собі...

Доктор Бесснер увів голку. Корнелія тихо, але впевнено відказала:

– Усе гаразд, містере Дойл. Міс Бауерз залишиться з нею на всю ніч...

Саймон подивився на неї з вдячністю. Його тіло розслабилося, очі заплющилися. Раптом він різко розплющив їх.

– Фанторпе?

– Так, Дойле?

– Револьвер... Не варто залишати його там... Зранку його знайдуть слуги.

Фанторп кивнув.

– Точно. Піду й принесу його.

Він вийшов на палубу. У дверях каюти Жаклін з'явилася міс Бауерз.

- Їй стане краще, - повідомила вона. - Я ввела їй морфій.

- Але ви залишитеся з нею, так?

- О так. Декого морфін збуджує. Я залишуся тут на всю ніч.

Фанторп рушив до салону.

Через три хвилини в двері Бесснерової каюти постукали.

- Докторе Бесснер?

- Так? - огрядний чоловік підійшов до дверей.

Фанторп жестом покликав його на палубу.

- Слухайте, я не знайшов того револьвера...

- Що?

- Револьвер. Він випав з рук дівчини. Вона віджбурнула його, і він полетів під диван. Тепер його там немає.

Вони витріщились один на одного.

- Але хто міг його забрати?

Фанторп знизав плечима.

Бесснер сказав:

- Це цікаво. Але я не знаю, що ми можемо вдіяти.

Спантеличені й трохи стурбовані, обидва чоловіки розійшлися.

Розділ дванадцятий

Еркуль Пуаро саме витирив піну зі свіжовиголеного обличчя, коли у двері коротко постукали й одразу ж безцеремонно ввійшов полковник Рейс.

Він зачинив за собою двері.

- Інтуїція вас не підвела, - сказав він. - Це сталося.

Пуаро випростався й різко запитав:

- Що сталося?

- Ліннет Дойл мертва... Їй вночі вистрелили в голову.

Пуаро на хвилину замовк. Перед очима з'явилися два спогади: дівчина в саду в Асуані, яка на одному подиху захоплена говорила: «Як би я хотіла прикласти мій

любий невеличкий револьвер їй до скроні та натиснути гачок». Та інший, свіжіший спогад про той же голос: «Так далі не може тривати, одного дня все раз – і зламається». І та дивна мить з благанням в очах. Що ж із ним трапалося, що він не відгукнувся на те благання? Він був сліпий, німий і твердолобий через те прагнення спати...

Рейс продовжував:

– Я тут певним чином офіційно. Мене викликали й доручили цю справу. Судно має відплисти через півгодини, але відплиття відкладуть, якщо я розпоряджусь. Є ймовірність, що вбивця потрапив сюди з берега.

Пуаро похитав головою.

Полковник неохоче погодився з ним.

– Згоден. Це припущення можна виключити. Що ж, друже, справа за вами. Ваш вихід.

Пуаро тим часом швидко збирався.

– До ваших послуг... – сказав він.

Двоє чоловіків вийшли на палубу.

Рейс мовив:

– Там мав би бути Бесснер. Я відправив за ним стюарда.

На пароплаві були чотири каюти класу «люкс» із ванними кімнатами. Дві з лівого борту займали доктор Бесснер та Ендрю Пеннінгтон. З правого борту одну каюту займала міс ван Скайлер, а іншу – Ліннет Дойл. Одразу за нею була каюта її чоловіка.

Біля каюти Ліннет Дойл стояв блідий, мов смерть, стюард. Він відчинив двері, і Пуаро та Рейс увійшли всередину. Доктор Бесснер схилився над ліжком. Коли чоловіки зайшли, він підвів голову й щось буркнув.

– Що ви нам скажете про це, докторе? – запитав Рейс.

Бесснер задумливо потер неголене підборіддя.

– Що ж, її застрелили, стріляли зблизька. Бачите, отут над вухом, – вхідний отвір кулі. Куля дуже маленька, я б сказав, двадцять другого калібру. Револьвер тримали близько до голови. Бачите цю чорну пляму – шкіра обгоріла.

Знову Пуаро з болем згадав ті слова, почуті в Асуані.

Доктор продовжував:

– Вона спала, слідів боротьби немає. Убивця прокрався в темряві й вистрелив у неї в ліжку.

– Ah! non! [33] – викрикнув Пуаро. Це не в'язалося з його розумінням психології Жаклін де Бельфор. Вона прокрадається в темну каюту з револьвером у руці... Ні, картинка не складалася.

Бесснер втупився на нього крізь товсті лінзи окулярів.

– Кажу вам, це сталося саме так.

– Так, так. Я не про те, що ви подумали. Я не сперечався з вами.

Бесснер задоволено хмикнув.

Пуаро підійшов і став поруч із ним. Ліннет Дойл лежала на боці в спокійній природній позі. Але над вухом виднілася крихітна дірочка з кіркою запеченої крові довкола.

Пуаро сумно похитав головою.

Раптом його погляд спинився на білій стіні просто перед ним, і він різко вдихнув. Її білу чисту поверхню зіпсувала велика крива літера «Ж», нашкрябана чимось коричнево-червоним.

Детектив роздивився її, а тоді схилився над загиблою й дуже обережно підняв її праву руку. На пальці була червона пляма.

– Non d'un nom d'un nom! [34] – вигукнув Еркюль Пуаро.

– Е-е-е... Що це? – запитав доктор Бесснер і підвів погляд. – О! Це!

– Прокляття! Що ви про це думаєте, Пуаро? – спитав Рейс.

Той хитнувся.

– Вас цікавить моя думка. Eh bien, усе дуже просто, так? Мадам Дойл помирає та прагне викрити вбивцю, тому, вмокнувши палець у власну кров, пише першу літеру його імені. Так, усе на диво просто.

– Так, але...

Доктор Бесснер збирався втрутитися, та Рейс рішучим жестом змусив його мовчати.

– То ви так вважаєте? – повільно запитав він.

Пуаро повернувся до нього й кивнув.

– Так, так. Це, як я вже сказав, на диво просто! І так знайомо, еге ж? Так часто роблять на сторінках кримінальних романів! Хоча тепер це трохи vieux jeu [35]. Можна припустити, що наш вбивця – старомодний!

Рейс глибоко вдихнув.

– Зрозуміло, – сказав він. – А я спершу подумав...

– Що я вірю в такі мелодраматичні кліше? – закінчив Пуаро з ледь помітною усмішкою.
– Але перепрошую, докторе Бесснер, ви хотіли щось сказати?

Бесснер вибухнув потоком гортанних звуків.

– Що я хотів сказати? Тьху! Усе це абсурд! Нісенітниця! Бідна леді померла миттєво. Щоб умочити палець у кров (а, як ви бачите, крові майже немає) і написати літеру «Ж» на стіні... Хм, це дурниця, мелодраматичне глупство!

– C'est l'enfantillage [36], – погодився Пуаро.

- Але ж це зроблено з певною метою, - втрутився Рейс.

- Так, звісно, - серйозно підтвердив детектив.

Полковник запитав:

- То що ж означає літера «Ж»?

Пуаро негайно відповів:

- «Ж» вказує на Жаклін де Бельфор, молоду леді, яка менш ніж тиждень тому заявила мені, що не бажає нічого, крім... - Він замовк, а тоді неспішно процитував: - «... прикласти невеличкий револьвер до її голови, а тоді натиснути пальцем на...»

- Gott im Himmel![37]- вигукнув доктор Бесснер.

На мить запала тиша. Тоді Рейс глибоко вдихнув і спитав:

- Саме так і сталося?

Доктор кивнув.

- Справді, саме так. Зброя малого калібру, мабуть, двадцять два міліметри. Звісно, щоб сказати точно, треба вилучити кулю.

Рейс із розумінням кивнув, потім запитав:

- А що там із часом смерті?

Бесснер ще раз потер підборіддя, звук був не дуже приємний.

- Не скажу надто точно. Зараз восьма година. Враховуючи температуру повітря минулої ночі, я б сказав, що вона вже мертва годин шість, але, можливо, не довше восьми.

- Отже, її вбили між північчю та другою годиною ночі.

- Саме так.

Усі замовкли. Рейс озирнувся.

- А що з її чоловіком? Гадаю, він спить у сусідній каюті.

- Зараз, - відповів доктор Бесснер, - він спить у моїй каюті.

Пуаро та Рейс здивовано глянули на нього.

Лікар закивав головою.

- Так, так. Бачу, вам про це не розповіли. Учора ввечері містера Дойла підстрелили у вітальні.

- Підстрелили? Хто?

- Молода леді, Жаклін де Бельфор.

Рейс різко запитав:

- Він сильно поранений?

– Так, роздроблена кістка. Я зробив усе можливе, але, як ви розумієте, якомога швидше потрібен рентген перелому та відповідне лікування, що неможливо на цьому судні.

– Жаклін де Бельфор, – пробурмотів Пуаро.

Його очі знову глянули на літеру «Ж» на стіні.

– Якщо ми тут уже нічого не вдіємо, то спускаймося, – раптом запропонував Рейс. – Нам виділили кімнату для куріння. Передусім треба з'ясувати всі подробиці минулого вечора.

Вони вийшли з каюти. Рейс замкнув двері й забрав із собою ключ.

– Ми повернемося сюди пізніше, – сказав він. – Спершу треба прояснити всі факти.

Чоловіки спустилися на нижню палубу, де стривожений власник «Карнака» чекав їх біля входу в кімнату для куріння.

Бідолашний був надзвичайно засмучений і стурбований усією історією та хотів якнайшвидше передати цю справу полковнику Рейсу.

– Зважаючи на ваше службове становище, сер, я думаю, найкраще передати справу вам. Я отримав наказ бути у вашому розпорядженні через ту... іншу справу. Якщо ви візьметесь й за це вбивство, я прослідкую, щоб усе було виконано так, як ви забажаєте.

– Просто чудово! Почнімо з того, що цю кімнату треба звільнити для мене та мсьє Пуаро на час розслідування.

– Звичайно, сер.

– Поки що все. Повертайтеся до своїх справ. Я знаю, де вас знайти.

Трохи заспокоївшись, власник вийшов з кімнати.

– Сядьте, Бесснере, і розкажіть докладно про те, що відбулося вчора ввечері, – попросив Рейс.

Вони мовчки слухали гулкий голос лікаря.

– Усе цілком зрозуміло, – озвався Рейс, коли той закінчив свою розповідь. – Дівчина накрутила себе, у цьому їй допомогли кілька склянок джину, а тоді вистрелила в чоловіка з револьвера калібру двадцять два міліметри. Потім пішла в каюту Ліннет Дойл і застрелила її теж.

Доктор Бесснер похитав головою.

– Ні, ні, я так не думаю. Не думаю, що це було можливо. По-перше, вона не написала б першої літери свого імені на стіні. Це ж смішно, nicht wahr[38]?

– Вона могла, – не погодився Рейс, – якщо була засліплена злістю й ревностями, як сама каже, то могла й захотіти лишити підпис під злочином, так би мовити.

Пуаро похитав головою.

– Ні, не думаю, що вона така примітивна.

– Тоді є лише одна причина для цієї «Ж». Це навмисне написав хтось інший, щоб

кинути підозри на дівчину.

Лікар погодився:

– Так, але злочинцю не пощастило, бо, бачте, не лише несхоже, що юна Fräulein[39]скоїла вбивство, але також, гадаю, це просто неможливо.

– Чому?

Бесснер розповів про істерику Жаклін та обставини, через які міс Бауерз мусила піклуватися про неї.

– І я думаю, ні, я впевнений, що міс Бауерз залишилася поряд із нею на всю ніч.

Рейс сказав:

– Якщо так, це дуже спрощує справу.

– Хто виявив злочин? – запитав Пуаро.

– Служниця місіс Дойл, Луїза Бурже. Вона, як завжди, пішла покликати господиню, побачила її мертвою, вибігла з каюти й упала просто в руки стюарда. Він пішов до власника, а той прийшов до мене. Я знайшов Бесснера, а потім прийшов по вас.

Пуаро кивнув.

– Треба повідомити Дойлу, – запропонував Рейс. – Кажете, він усе ще спить?

– Так, він і досі в моїй каюті. Учора ввечері я дав йому сильне заспокійливе, – відповів доктор.

Рейс звернувся до Пуаро.

– Ну, – сказав він, – гадаю, більше ми доктора не затримуватимемо, так? Дякую вам.

Бесснер піднявся.

– Я поснідаю, а потім повернусь у свою каюту, гляну, чи прокинувся містер Дойл.

– Дякую.

Бесснер вийшов. Двоє чоловіків поглянули один на одного.

– Ну, що думаєте про це, Пуаро? – запитав Рейс. – Доручаю цю справу вам, а я виконуватиму ваші вказівки. Кажіть, що потрібно зробити.

Пуаро вклонився.

– Eh bien. Нам потрібно призначити слідчу комісію. Гадаю, спершу треба перевірити правдивість історії, що сталася минулого вечора. Тобто ми повинні допитати Фанторпа та міс Робсон, які були фактичними свідками інциденту. Зникнення револьвера дуже важливе.

Рейс подзвонив у дзвоник і відправив повідомлення через стюарда.

Пуаро зітхнув і похитав головою.

– Усе це погано, – пробурмотів він. – Це погано.

- Маєте якісь ідеї? - запитав із цікавістю полковник.

- Мої версії суперечать одна одній. Вони не сходяться, надто непорядковані. Бачте, то важливий факт, що та дівчина ненавиділа Ліннет Дойл і хотіла її вбити.

- Думаєте, вона на таке здатна?

- Думаю, так, - Пуаро наче засумнівався.

- Але не таким чином? Ось що вас турбує, чи не так? Вона б не прокралася в темряві в каюту, щоб застрелити жертву під час сну. Холоднокровність - ось що здається вам неправдивим.

- Певним чином, так.

- Гадаєте, ця дівчина, Жаклін де Бельфор, нездатна на продумане, холоднокривне вбивство?

Пуаро повільно сказав:

- Бачте, я не впевнений. Так, вона доволі розумна, щоб таке задумати, але я сумніваюся, чи виконала б вона це фізично...

Рейс кивнув.

- Так, я розумію... Що ж, згідно з розповіддю Бесснера, це також фізично неможливо.

- Якщо це правда, то значно прояснює ситуацію. Сподіваймося, що це правда. - Пуаро замовк, а тоді просто додав: - Якщо це так, я б тільки зрадів, бо мені дуже шкода цю дитину.

Двері відчинилися, й увійшли Фанторп з Корнелією. За ними слідував Бесснер.

Корнелія задихалася:

- Це просто жахливо, чи не так? Бідолашна, бідолашна місіс Дойл! Вона була така вродлива. Лише справжній монстр міг їй зашкодити! Бідний містер Дойл, він напевно збожеволіє, коли дізнається! Учора ввечері він страшенно переживав, щоб місіс Дойл не довідалася про той нещасний випадок.

- Міс Робсон, саме про це ми й хочемо, щоб ви розповіли, - озвався Рейс. - Ми хочемо точно знати, що сталося вчора ввечері.

Корнелія почала трохи плутатися, але кілька запитань Пуаро допомогли їй зібратися.

- Так, я розумію. Після гри мадам Дойл повернулася у свою каюту. Цікаво, чи справді вона туди направилася?

- Так, - підтвердив полковник. - Власне, я бачив її. Побажав добраніч біля її дверей.

- О котрій годині?

- Даруйте, не можу сказати, - відповіла Корнелія.

- Двадцять по одинадцятій, - сказав Рейс.

- Вієн. Отже, двадцять по одинадцятій мадам Дойл була жива та здорова. Хто ще був тоді в салоні?

- Дойл. А ще міс де Бельфор, міс Робсон і я, - відповів Фанторп.
- Це правда, - підтвердила Корнелія. - Містер Пеннінгтон випив щось і пішов спати.
- Скільки минуло часу?
- Приблизно три-чотири хвилини.
- Тобто до одинадцятої тридцять.
- Так.
- Отже, мадемуазель Робсон, тоді в салоні залишилися ви, мадемуазель де Бельфор, мсьє Дойл і містер Фанторп. Що ви всі робили?
- Містер Фанторп читав книжку, я взялася за вишивку. Міс де Бельфор... Вона...

На допомогу прийшов Фанторп.

- Вона багато пила.
- Так, - погодилася Корнелія. - Вона розмовляла зі мною, розпитувала мене про життя вдома. Та хоча вона зверталася до мене, гадаю, ті слова були для містера Дойла. Його це дратувало, але він не проронив ні слова. Мабуть, вирішив, що коли мовчатиме, вона заспокоїться.
- Але вона не заспокоїлася.

Корнелія похитала головою.

- Раз чи двічі я намагалася піти, але вона змусила мене залишитися, і я почувалася дуже, дуже незручно. А тоді містер Фанторп піднявся та вийшов...
- Стало трохи ніяково, - пояснив Фанторп. - Я хотів непомітно вийти. Міс де Бельфор, схоже, вирішила влаштувати сцену.

- А потім вона витягла револьвер, - продовжувала Корнелія. - Містер Дойл схопився з місця та спробував його забрати, та вона вистрелила йому в ногу, а потім почала схлипувати й голосити. Я до смерті налякалася й побігла по містера Фанторпа. Він повернувся зі мною, але містер Дойл попросив не робити шуму. Один зі слуг-нубійців почув постріл і прибіг до нас, але містер Фанторп сказав йому, що все в порядку, а потім ми відвели Жаклін у її каюту, і містер Фанторп побув із нею, поки я не привела міс Бауерз.

Корнелія замовкла, щоб віддихатися.

- О котрій годині це було? - запитав Рейс.
- Даруйте, я не знаю, - сказала Корнелія.

Але одразу ж озвався Фанторп:

- Десь двадцять по дванадцятій. Пам'ятаю, що о пів на першу я нарешті повернувся в свою каюту.
- Тепер я мушу впевнитися в кількох моментах, - мовив Пуаро. - Після того як мадам Дойл вийшла з салону, хтось із вас чотирьох виходив?

- Ні.

- Ви впевнені, що міс де Бельфор не виходила з вітальні?

Фанторп швидко відповів:

- Цілком. Ні Дойл, ні міс де Бельфор, ні міс Робсон, ні я не виходили з салону.

- Добре. Це підтверджує факт, що мадемуазель де Бельфор не могла застрелити мадам Дойл до, скажімо, двадцяти хвилин по дванадцятій. Тоді, мадемуазель Робсон, ви пішли по мадемуазель Бауерз. Мадемуазель де Бельфор у той час залишилась у каюті сама?

- Ні. З нею був містер Фанторп.

- Добре! Поки що мадемуазель де Бельфор має чудове алібі. Наступною я допитуватиму мадемуазель Бауерз, але перш ніж послати по неї, я хотів би почути вашу думку з кількох питань. Мсьє Дойл, як ви казали, дуже хвилювався, щоб мадемуазель де Бельфор не залишала на самоті. Як гадаєте, він боявся, що вона збирається скоїти ще один необдуманий вчинок?

- Так, саме так я думаю, - сказав Фанторп.

- Він, напевно, боявся, що вона може напасти на мадам Дойл?

- Ні, - похитав головою Фанторп. - Не думаю, що він узагалі про таке думав. Схоже, він боявся, що вона може... е-е... якось собі нашкодити.

- Самогубство!

- Так. Бачте, тоді здавалося, що вона цілком протверезіла й щиро каялася через скоєне. Вона дуже карталася. Постійно повторювала, що краще їй померти, - сором'язливо пояснила Корнелія. - Гадаю, він хвилювався за неї. Він говорив... дуже люб'язно. Казав, що то його провина... що він погано ставився до неї. Він... він справді був дуже люб'язний.

Еркуль Пуаро задумливо кивнув.

- Тепер щодо револьвера. Що з ним сталося?

- Вона впустила його, - відповіла дівчина.

- А потім?

Фанторп пояснив, що повернувся по нього, але не зміг знайти.

- Ага, - сказав детектив. - Потроху підходимо до суті. Дуже вас прошу бути надзвичайно точними. Опишіть детально, що саме сталося.

- Міс де Бельфор впустила револьвер. А тоді відкинула його ногою.

- З ненавистю, - додала Корнелія. - Розумію, як вона почувалася.

- І, кажете, револьвер залетів під диванчик. Тепер будьте уважні. Мадемуазель де Бельфор не забирала його, перед тим як вийти з салону?

І Фанторп, і Корнелія були в цьому впевнені.

- Précisément[40]. Як ви розумієте, мені потрібні лише точні дані. Тепер ми

підійшли до наступного запитання. Коли мадемуазель де Бельфор вийшла з вітальні, револьвер залишався під диванчиком. Й оскільки мадемуазель де Бельфор не залишали на самоті – з нею були мсьє Фанторп, мадемуазель Робсон чи мадемуазель Бауерз, – вона не мала можливості забрати револьвер до того, як покинути салон. О котрій годині, мсьє Фанторп, ви повернулися, щоб пошукати його?

– Приблизно о пів на першу.

– А скільки часу пройшло від того, як ви з доктором Бесснером перенесли мсьє Дойла з вітальні, до того, як ви повернулися шукати револьвер?

– Хвилин п'ять, може, трохи більше.

– Тобто за ті п'ять хвилин хтось забрав револьвер з-під дивана. І це не мадемуазель де Бельфор. Хто ж тоді? Дуже ймовірно, що особа, яка забрала револьвер, і є вбивцею мадам Дойл. Також можна припустити, що ця особа підслухала чи бачила частину попередньої сцени.

– Не розумію, звідки ви це взяли, – запротестував Фанторп.

– Тому що, – пояснив Еркюль Пуаро, – ви щойно сказали нам, що револьвер був під диваном, тобто його не відразу помітиш. Тому ймовірність, що його виявили випадково, мала. Револьвер забрав той, хто знав, що він там. Отже, хтось іще був присутній при цій сцені.

Фанторп похитав головою.

– Я нікого не бачив, коли вийшов на палубу перед пострілом.

– Так, але ви вийшли через двері на правий борт.

– Так. З того боку моя каюта.

– Значить, якби з лівого боку палуби хтось стояв і дивився у вікно, ви б його не помітили?

– Ні, – визнав Фанторп.

– Хтось іще почув постріл, крім слуги-нубійця?

– Наскільки мені відомо, ні, – відповів Фанторп і продовжив: – Бачте, усі вікна були зачинені. Міс ван Скайлер відчула протяг раніше того вечора. Двері також були зачинені. Сумніваюсь, що постріл було чітко чути. То був звук, наче з пляшки вилетів корок.

– Наскільки я зрозумів, ніхто не чув ще одного пострілу, від якого загинула місіс Дойл, – зауважив Рейс.

– Про це ми ще поговоримо, – сказав Пуаро. – Зараз нас цікавить мадемуазель де Бельфор. Треба поговорити з мадемуазель Бауерз. Але перед тим як ви підете, – детектив затримав Фанторпа та Корнелію жестом, – стисло розкажіть про себе. Тоді не виникне необхідності викликати вас пізніше. Спочатку ви, мсьє. Ваше повне ім'я...

– Джеймс Лехдейл Фанторп.

– Адреса?

– Гласмор-хауз, Маркіт Донінгтон, Нортгемптоншир.

- Ваша професія?

- Я юрист.

- Мета візиту в цю країну?

Раптова пауза. Уперше флегматичного містера Фанторпа застали зненацька. Нарешті він стиха пробурмотів:

- Е-е, для розваги.

- Ага, - сказав Пуаро. - То у вас відпустка, так?

- Е-е-е... Так.

- Дуже добре, мсьє Фанторп. А тепер, будь ласка, коротко розкажіть про ваші пересування вчора ввечері після подій, про які ми щойно говорили.

- Я відразу пішов спати.

- І це було о...

- Одразу ж після половини на першу.

- Ваша каюта під номером 22 на правому борті, вона найближче до салону, так?

- Так.

- Я поставлю ще одне запитання. Чи чули ви хоч щось, коли повернулися до своєї каюти?

Фанторп замислився.

- Я швидко заснув. Здається, я чув якийсь сплеск, коли засинав. Більше нічого.

- Ви чули сплеск? Близько?

Фанторп похитав головою.

- Справді не можу сказати. Я саме засинав.

- О котрій це було?

- Мабуть, близько першої. Точно не скажу.

- Дякую, мсьє Фанторп. Це все.

Пуаро повернувся до Корнелії.

- Тепер мадемуазель Робсон. Ваше повне ім'я.

- Корнелія Рут. Моя адреса Ред-хауз, Белфілд, штат Коннектикут.

- Що привело вас до Єгипту?

- Кузина Марі, міс ван Скайлер, узяла мене з собою в подорож.

- Ви зустрічалися з мадам Дойл до цієї поїздки?

- Ні, ніколи.

- А що ви робили минулої ночі?

- Після того як допомогла доктору Бесснеру з ногою містера Дойла, я пішла спати.

- Ваша каюта...

- Номер 41 з лівого борту, просто біля каюти міс де Бельфор.

- Ви щось чули?

Корнелія похитала головою.

- Я нічого не чула.

- Ніякого сплеску?

- Ні, і не почула б. З мого боку пароплав прилягає до берега.

Пуаро кивнув.

- Дякую, мадемуазель Робсон. Тепер, будьте ласкаві, попросіть мадемуазель Бауерз прийти сюди.

Фанторп і Корнелія вийшли.

- Усе здається зрозумілим, - сказав Рейс. - Хіба що трое незалежних свідків брешуть, інакше Жаклін де Бельфор не могла взяти револьвер. Але хтось його взяв. І хтось підслухав те, що відбувалося. І був настільки дурний, що написав на стіні велику «Ж».

У двері постукали, й увійшла міс Бауерз. Медсестра сіла на стілець, як завжди спокійна та діловита. У відповідь на запитання Пуаро вона представилася, а також назвала свою адресу й освіту, додавши:

- Я дбаю про міс ван Скайлер понад два роки.

- У мадемуазель ван Скайлер погане здоров'я?

- Ні, я б не сказала, - мовила міс Бауерз. - Вона немолода, тому турбується про себе й хоче, щоб поруч була медсестра. З її здоров'ям нічого серйозного. Просто вона любить багато уваги та згодна платити за це.

Пуаро з розумінням кивнув.

- Наскільки мені відомо, мадемуазель Робсон приходила по вас цієї ночі?

- Так, саме так.

- Розкажіть мені детально, що саме тоді сталося.

- Міс Робсон коротко описала мені те, що сталося, і я пішла з нею. Міс де Бельфор перебувала в дуже збудженому, істеричному стані, коли я до неї зайшла.

- Чи висловлювала вона погрози Ліннет Дойл?

- Ні, нічого такого. Її мучили хворобливі докори сумління. Вона випила багато алкоголю і, я б сказала, страждала від наслідків. Я вирішила, що їй не можна

залишати саму. Уколола їй морфій і зосталася з нею.

– Тепер, мадемуазель Бауерз, я хочу, щоб ви відповіли на таке запитання: мадемуазель де Бельфор виходила з каюти?

– Ні, не виходила.

– А ви?

– Я залишилася з нею до ранку.

– Ви впевнені в цьому?

– Абсолютно впевнена.

– Дякую, мадемуазель Бауерз.

Медсестра вийшла. Двоє чоловіків глянули один на одного.

Жаклін де Бельфор точно не скоїла цього злочину. То хто ж убив Ліннет Дойл?

Розділ тринадцятий

– Хтось забрав револьвер. І це не Жаклін де Бельфор, – сказав Рейс. – Хтось знав достатньо, щоб зрозуміти, що цей злочин припишуть їй. Але він не знав, що медсестра введе їй морфій і просидить з нею всю ніч. І ще одне. Хтось уже намагався вбити Ліннет Дойл, скинувши зі скелі валун, і це не Жаклін де Бельфор. Хто ж це?

– Легше сказати, хто точно не міг її вбити, – зауважив Пуаро. – Містер Дойл, мадам Аллертон, її син, мадемуазель ван Скайлер і мадемуазель Бауерз не мають з цим нічого спільного. Усі вони були в мене перед очима.

– Гм. Залишається чимало припущень, – мовив полковник. – А що з мотивом?

– Сподіваюсь, у цьому нам допоможе мсьє Дойл. Було декілька інцидентів...

Двері відчинилися, й увійшла Жаклін де Бельфор.

Вона була дуже бліда та трохи непевно ступала.

– Це не я, – прошепотіла вона, як налякана дитина. – Я цього не робила. Будь ласка, повірте мені. Усі гадають, що це я, але я цього не зробила. Не я... Це... Це жахливо. Якби все повернути. Я ж могла вбити Саймона вчора ввечері, гадаю, я збожеволіла. Але те, інше, я не робила...

Дівчина сіла й розплакалася.

Пуаро поплескав її по плечі.

– Тихо, тихо. Ми знаємо, що ви не вбивали мадам Дойл. Це доведено, так, доведено, mon enfant[41]. Це не ви.

Джекї раптово встала, тримаючи в руках вологу хусточку.

– Але хто ж?

– Те саме запитуємо й ми, – сказав детектив. – Ви зможете нам якось допомогти?

Жаклін похитала головою.

– Я не знаю... Уявлення не маю... Ні, не маю жодної ідеї.

Вона нахмурилася.

– Ні, – сказала вона врешті. – Не знаю нікого, хто бажав би їй смерті, – її голос трохи затремтів. – Крім мене.

– Пробачте, я на хвилинку, – перепросив Рейс. – Дещо спало на думку.

Він вилетів з кімнати.

Жаклін де Бельфор сиділа, опутивши голову й нервово викручуючи пальці.

Раптом у неї вирвалося:

– Смерть страшна, страшна! Не можу навіть думати про неї!

– Так, – зауважив Пуаро. – Не дуже приємно думати, що зараз, саме в цей момент, хтось святкує успішне виконання свого замислу.

– Ні! Ні! – викрикнула Джекї. – Ви кажете страшні речі.

– Це правда, – знизав плечима чоловік.

– Я... я хотіла її смерті... І вона померла... А що гірше – вона померла... так, як я говорила.

– Так, мадемуазель. Їй вистрелили в голову.

Дівчина скрикнула:

– Отже, я казала правду того вечора, у готелі «На бистрині». Хтось нас підслуховував!

– О, – кивнув головою Пуаро. – Цікаво, що ви це запам'ятали. Так, щось надто все збігається. Мадам Дойл убили саме так, як ви описали.

Джекї стенула плечима.

– Той чоловік уночі, хто то міг бути?

Пуаро замовк на якийсь час, а потім заговорив іншим тоном:

– Ви впевнені, що то чоловік, мадемуазель?

Джекї здивовано поглянула на нього.

– Так, звичайно. Адже...

– Так, мадемуазель?

Вона нахмурилася, примруживши очі та намагаючись згадати, і повільно сказала:

– Я думала, то чоловік...

– Але зараз ви не впевнені?

Джеккі повільно продовжила:

– Ні, я не можу бути впевнена. Я припустила, що це чоловік, але це був лише силует, тінь... – Вона замовкла, та оскільки Пуаро нічого не сказав, додала: – Думаєте, то могла бути жінка? Але жодна жінка на цьому пароплаві не хотіла вбити Ліннет?

Детектив лише похитав головою. Двері відчинилися, увійшов Бесснер.

– Будь ласка, сходіть поговорити з містером Дойлом, мсьє Пуаро. Він хоче вас бачити.

Джеккі підскочила та схопила Бесснера за руку.

– Як він? З ним усе добре?

– Звичайно, що не все добре, – відповів Бесснер із докором. – Його кістка потрощена, як ви знаєте.

– Але він не помре, чи не так? – викрикнула Джеккі.

– Хто таке сказав? От дістанемося до цивілізації, зробимо рентген і тоді назначимо потрібне лікування.

– О! – Дівчина нервово сплеснула руками й знову сіла в крісло.

Пуаро вийшов з доктором на палубу. Там до них приєднався Рейс. Вони пройшлися прогулянковою палубою аж до каюти Бесснера.

Саймон Дойл лежав, підпертий подушками, над ногою височів імпровізований каркас. Та найвиразніше на його обличчі проглядала розгубленість, хвороблива дитяча розгубленість.

Він невиразно пробурмотів:

– Будь ласка, заходьте. Доктор розповів мені про... про Ліннет... Я не можу повірити. Просто не можу повірити, що це правда.

– Розумію. Це важкий удар, – сказав Рейс.

– Знаєте, Джеккі цього не робила, – запинався Саймон. – Я впевнений, що Джеккі цього не робила! Усі факти проти неї, але, наслідуюся сказати, це не вона. Учора ввечері вона... вона трохи перепила, стала надто збуджена й тому накинута на мене. Але вона б не наважилася... не наважилася на вбивство... холоднокривне вбивство...

– Заспокойтеся, мсьє Дойл, – тихо порадив Пуаро. – Хто б не застрелив вашу дружину, то була не мадемуазель де Бельфор.

Саймон недовірко поглянув на нього.

– Правда?

– А позаяк то не Жаклін де Бельфор, – продовжував детектив, – може, підкажете нам, хто б це міг бути?

Саймон похитав головою. Він іще більше розгубився.

– Це божевільня... Цього не може бути. Крім Джекі, ніхто не хотів би її приборати.

– Подумайте, мсьє Дойл! Мала вона ворогів? Може, хтось затаїв на неї зло?

Хлопець знову похитав головою з тим самим виразом безнадії.

– Це абсолютно неможливо. Звісно, є Віндлзгем. Ліннет наче кинула його, щоб вийти за мене, але я навіть уявити не можу, щоб такий ввічливий чоловік, як Віндлзгем, міг скоїти вбивство. Крім того, він далеко. Те саме стосується старого Джорджа Вуда. Він злився на Ліннет через масток, не схвалював того, як вона все переробила. Але він за купу миль від Лондона, та й задумати вбивство через таке – неможливо.

– Послухайте, мсьє Дойл, – серйозно мовив Пуаро. – Першого дня, коли ми сіли на борт «Карнака», мене вразила коротка розмова з мадам, з вашою дружиною. Вона була дуже засмучена й перелякана. Вона сказала, зауважте, що її всі ненавидять. Казала, що налякана, що не почувається в безпеці, наче всі довкола – її вороги.

– Вона була дуже засмучена, побачивши Джекі на борту. Як і я, – погодився Саймон.

– Так, але це не повністю пояснює її слова. Коли вона сказала, що оточена ворогами, вона точно перебільшувала, але разом з тим вона мала на увазі більше, ніж одну особу.

– Можливо, ви маєте рацію, – визнав Саймон. – Гадаю, я знаю, про що йдеться. Її засмутило ім'я в списку пасажирів.

– Ім'я в списку пасажирів? Чие ім'я?

– Бачте, насправді вона мені не сказала. Та й я не уважно її слухав. Я роздумував над історією з Жаклін. Пригадую, Ліннет казала щось про те, як обставити своїх конкурентів і що незручно зустріти людину, яка має зуб на її родину. Хоча я не надто добре знаю історію її сім'ї, здається, мама Ліннет була дочкою мільйонера. Її батько був середнього достатку, та після одруження почав грати на ринку, чи як там кажуть. І в кінці, звичайно, кілька людей догралися. Знаєте, як буває: сьогодні в сріблі-злоті, а завтра в болоті. Мені здається, на судні був хтось, чий батько мав справи з батьком Ліннет, і той його не пошкодував. Пам'ятаю, Ліннет сказала: «Жахливо, коли люди ненавидять, навіть не знаючи тебе».

– Так, – задумливо мовив Пуаро. – Це, можливо, пояснює те, що вона сказала мені. Уперше вона відчула тягар спадку, а не його переваги. Мсьє Дойл, ви впевнені, що вона не називала імені?

Саймон сумно похитав головою.

– Я не надав цьому великого значення. Сказав, що в наш час ніхто не згадує, що сталося з їхніми батьками, і життя минає надто швидко. Щось таке.

Бесснер сухо вставив:

– Є в мене один здогад. На борту є невдоволений юнак.

– Ви про Ферґюсона? – запитав Пуаро.

– Так. Я на власні вуха чув, як він кілька разів висловився проти місіс Дойл.

– Як же нам це прояснити? – запитав Саймон.

– Полковник Рейс і я повинні опитати всіх пасажирів, – відповів Пуаро. – Доки ми не вислухаємо їхніх свідчень, немає сенсу висувати версії. До того ж є покоївка. Спершу треба опитати її. Можливо, було б добре зробити це тут. Присутність мсьє Дойла може допомогти.

– Так, це гарна ідея, – погодився Саймон.

– Вона довго працювала на місіс Дойл?

– Кілька місяців.

– Лише кілька місяців! – вигукнув Пуаро.

– А що? Ви ж не думаєте...

– У мадам Дойл були коштовні прикраси?

– Вона взяла з собою перли, – відповів Саймон. – Якось сказала мені, що їхня вартість – сорок чи п'ятдесят тисяч.

Його аж пересмикнуло.

– Боже, ви ж не думаєте, що через ті кляті перли...

– Крадіжка може бути мотивом убивства, – пояснив Пуаро. – Хоча, здається, це не надто ймовірно... Побачимо. Нехай підійде покоївка.

Виявилось, що Луїза Бурже – та жвава брюнетка романського походження, яку Пуаро примітив кілька днів тому.

Тепер від її веселого вигляду нічого не зосталося. Вона прийшла заплакана й перелякана. Але в очах було щось лукаве, що справило неприємне враження на двох чоловіків.

– Ви Луїза Бурже?

– Так, мсьє.

– Коли ви востаннє бачили мадам Дойл живою?

– Учора ввечері, мсьє. Я прийшла в її каюту, щоб роздягти мадам.

– Котра була година?

– Кілька хвилин по одинадцятій. Не можу сказати точно. Я допомогла мадам роздягнутися й влягтися спати та пішла.

– Скільки часу це зайняло?

– Десять хвилин, мсьє. Мадам була втомлена. Вона попросила мене вимкнути світло, коли виходитиму.

– А що ви робили, коли вийшли?

– Я спустилась у свою каюту палубою нижче.

– І ви більше нічого не чули й не бачили, що б нам допомогло?

- Хіба я могла, мсьє?

- Мадемуазель, це ви маєте сказати, а не ми, - різко відповів Пуаро.

Дівчина скося глянула на нього.

- Але, мсьє, я була далеко... Що я могла почути чи побачити? Я була на середній палубі. До того ж моя каюта взагалі з іншого борту пароплава. Неможливо, щоб я хоч щось почула. Звісно, якби я не спала і якби я піднялася сходами, тоді, мабуть, я могла б побачити вбивцю, цього монстра, який заходив чи виходив з каюти мадам, та оскільки...

Вона благально простягнула руки до Саймона.

- Мсьє, благаю вас... зрозумійте. Що мені ще сказати?

- Люба моя, - різко мовив Саймон, - не будьте дурною. Ніхто й не думає, що ви щось бачили чи чули. Усе буде добре. Я про вас подбаю. Ніхто вас ні в чому не звинувачує.

- Мсьє такий добрий, - пробурмотіла Луїза та скромно опустила повіки.

- Отже, ви нічого не бачили й не чули? - нетерпляче запитав Рейс.

- Я так і сказала, мсьє.

- І вам невідомо, хто міг зачати образу на вашу господиню?

На здивування всіх трьох, Луїза кивнула головою.

- О, так. Це мені відомо. На це запитання я можу впевнено відповісти «так».

- Ви маєте на увазі мадемуазель де Бельфор? - уточнив Пуаро.

- Так, і її теж. Але говоритиму я не про неї. На цьому судні ще дехто не терпів мадам і злився, бо мадам нашкодила йому.

- Святий Боже! - вигукнув Саймон. - Про що це ви?

Луїза почала пояснювати, і далі рішуче й енергійно киваючи головою.

- Так, так, так. Саме так! Це стосується колишньої покоївки мадам, моєї попередниці. Один із механіків на цьому пароплаві хотів одружитися з нею. І моя попередниця, її звали Марі, вийшла б за нього. Але мадам Дойл порозпитувала й дізналася, що цей Флітвуд уже одружений на темношкірій, розумієте, його дружина з цієї країни. Вона повернулася на батьківщину, але він досі одружений з нею, розумієте? Так от, мадам розповіла все це Марі, дівчина дуже засмутилася й більше не бачилася з Флітвудом. Так той Флітвуд розлютився і, коли виявив, що мадам Дойл - це колишня мадемуазель Ліннет Ріджвей, то сказав мені, що вбив би її! Сказав, що своїм втручанням вона зруйнувала його життя.

Луїза тріумфально замовкла.

- Цікаво, - сказав Рейс.

Пуаро звернувся до Саймона.

- Ви про це знали?

– Зовсім нічого, – широко відповів Саймон. – Сумніваюся, що й Ліннет знала, що цей чоловік на пароплаві. Напевно, вона вже й забула про ту справу.

Він різко повернувся до служниці:

– Ви казали про це місіс Дойл?

– Ні, мсьє, звісно, ні.

– Ви щось знаєте про перли вашої господині? – запитав Пуаро.

– Перли? – Луїза широко розплющила очі. – Учора ввечері вона їх надягла.

– Ви бачили їх, коли вона лягала спати?

– Так, мсьє.

– Куди вона їх поклала?

– На столик поруч із ліжком, як завжди.

– Там ви бачили їх востаннє?

– Так, мсьє.

– А сьогодні вранці ви їх бачили?

Обличчя враз набуло наляканого вигляду.

– Mon Dieu! Я навіть не глянула. Я підійшла до ліжка й побачила... побачила мадам, а тоді закричала, вилетіла з каюти та знепритомніла.

Еркуль Пуаро закивав головою.

– Ви не глянули. Та мої очі все бачать. Сьогодні вранці на столику біля ліжка перлів не було.

Розділ чотирнадцятий

Спостережливий Еркуль Пуаро не помилився. На столику біля ліжка Ліннет Дойл перлів не було.

Луїзі Бурже наказали переглянути речі Ліннет.

З її слів, усе інше було на місці. Зникли лише перли.

Коли чоловіки вийшли з каюти, стюард повідомив, що сніданок поданий у кімнаті для куріння.

Проходячи палубою, Рейс зупинився, щоб глянути на воду.

– Ага! Бачу, у вас є деякі думки, друже.

– Так. Коли Фанторп згадав, що чув уночі сплеск, я несподівано згадав, що в якийсь момент я теж прокинувся від сплеску. Цілком можливо, що після вбивства злочинець викинув револьвер за борт.

Пуаро повільно запитав:

– Ви справді думаєте, що це можливо, друже?

Полковник знизав плечима.

– Це припущення. Зрештою, револьвера в каюті не було. Це перше, що я шукав.

– Усе одно, – сказав детектив, – важко повірити, що його викинули за борт.

Рейс спитав:

– Де ж він тоді?

Пуаро задумливо відповів:

– Якщо він не в каюті місіс Дойл, то, логічно, є лише одне місце, де він міг би бути.

– Де?

– У каюті мадемуазель де Бельфор.

Полковник замислено промовив:

– Так. Розумію...

Він раптом зупинився.

– Її немає в каюті. Зайдемо зараз і подивимось?

Пуаро похитав головою.

– Ні, мій друже. Це було б необачно. Револьвер, можливо, ще не занесли туди.

– А як щодо негайного обшуку всього судна?

– У такому разі ми викажемо себе. Ми повинні працювати дуже обережно. Наші позиції зараз надто хиткі. Обговоримо все за сніданком.

Рейс погодився. Вони пішли в кімнату для куріння.

– То що? – спитав полковник, наливши собі кави. – У нас є дві конкретні зачіпки. Зникнення перлів. І чоловік на ім'я Флітвуд. Що стосується перлів, усе, здається, вказує на пограбування, але я не знаю, чи ви зі мною погодитесь.

Пуаро швидко сказав:

– Незручна ситуація для пограбування?

– Саме так. Викрадення перлів у нашій ситуації спонукає до ретельного обшуку всіх на борту. Як, у такому разі, злодій міг сподіватися втекти зі своєю здобиччю?

– Він, напевно, зійшов на берег і позбувся її?

- Компанія завжди має вахтового матроса на березі.

- Тоді це мало ймовірно. Чи вбивство скоєне, щоб відвернути увагу від пограбування? Ні, це безглуздя, абсолютне безглуздя. Але, припустімо, місіс Дойл прокинулася і спіймала злодія на гарячому.

- І через це злодій її застрелив? Але в неї стріляли, коли вона спала.

- Отже, це також нелогічно... Знаєте, у мене є маленька ідея щодо тих перлів, хоча... ні... це неможливо. Бо якщо моя версія правильна, перли не зникли б. Скажіть, а що ви думаєте про покоївку?

- Цікаво, - повільно сказав полковник, - чи вона знає більше, ніж розповіла.

- То он як, у вас теж виникло таке враження?

- Точно не з хороших дівчат, - погодився Рейс.

Еркуль Пуаро кивнув.

- Так, я б не довіряв їй.

- Гадаєте, вона якимось чином причетна до вбивства?

- Я б не сказав.

- Тоді, може, до викрадення перлів?

- Це більш імовірно. Вона працювала в місіс Дойл зовсім недовго. Вона може бути з банди, яка спеціалізується на крадіжках коштовностей. У такому разі в покоївки зазвичай відмінні рекомендації. На жаль, ми не маємо можливості перевірити інформацію про неї. І все ж, таке пояснення мене не повністю задовольняє. Ті перли... sacré[42], мій здогад має бути правильним. І, окрім того, неможливо бути таким недоумком.

Він замовк.

- А що з тим чоловіком, Флітвудом?

- Ми повинні допитати його. Можливо, тоді в нас буде розв'язка. Якщо історія Луїзи Бурже правдива, він мав очевидний мотив для помсти. Він міг підслухати суперечку між Жаклін і містером Дойлом, і коли вони вийшли з салону, метнувся всередину й заволодів зброєю. Так, цілком можливо. І та літера «Ж», написана кров'ю. Це також свідчить, що діяла проста, доволі груба особа.

- То він і є та людина, яку ми шукаємо?

- Так... тільки...

Пуаро потер носа й сказав, ледь скривившись:

- Знаєте, я визнаю власну слабкість. Кажуть, що я люблю ускладнювати справу. Ваша розгадка - занадто проста, занадто легка. Я не відчуваю, що справді так і було. Однак це може бути лише моє упередження.

- Ну, тоді нам краще запросити того хлопця сюди.

Рейс подзвонив і дав розпорядження. Потім сказав:

- Ще якісь... версії?

- Багато, мій друже. Є, наприклад, американський опікун.

- Пеннінґтон?

- Так, Пеннінґтон. Тут на днях відбулась невеличка цікава сценка.

Він розповів полковнику про те, що трапилося.

- Бачите, це важливо. Мадам хотіла перечитати всі папери, перш ніж підписати. Тому він знайшов привід, щоб зробити це в інший день. А ще містер Дойл, він зробив дуже важливе зауваження.

- Яке саме?

- Він сказав: «Я ніколи нічого не читаю. Я підписую там, де мені вкажуть». Ви розумієте суть? Пеннінґтон зрозумів. Я бачив це в його очах. Він подивився на Дойла так, наче в його голові з'явилася нова ідея. Уявіть лише, мій друже, що вас залишили опікуном дочки неймовірно багатого чоловіка. Можливо, ви використовуєте ті гроші для спекуляцій. Я знаю, що саме так і є у всіх детективних романах, але ви читали про це також і в газетах. Таке трапляється, мій друже, трапляється.

- Я не заперечую, - погодився Рейс.

- Можливо, усе ще є час добре заробити на шалених спекуляціях. Ваша підопічна ще неповнолітня. А потім - вона виходить заміж! Контроль відразу ж переходить з ваших рук у її руки! Катастрофа! Але шанс усе ще лишається. У неї медовий місяць. Можливо, вона не турбуватиметься про справи. Звичайний папірець, що прослизнув поміж інших, буде підписаний без прочитання. Але Ліннет Дойл не така. Медовий місяць чи ні, вона була діловою жінкою. А тоді її чоловік робить зауваження, і нова ідея з'являється в того відчайдуха, який шукає спосіб уникнути краху. Якби Ліннет Дойл померла, її спадок перейшов би до її чоловіка, а з ним легко мати справу, він став би дитиною в руках такого кмітливого чоловіка, як Ендрю Пеннінґтон. Моп шер[43]полковнику, кажу вам, я бачив, як ця думка промайнула в голові Ендрю Пеннінґтона. «Якби тільки я міг мати справи з Дойлом...» Ось про що він думав.

- Цілком можливо, але наслідуюсь сказати, - сухо промовив Рейс, - що у вас немає доказів.

- На жаль, немає.

- Ще є молодий Ферґюсон, - додав полковник. - Він досить різко висловлюється. Не те щоб я вірив словам. Та все-таки, можливо, він - той хлопець, батька якого розорив старий Ріджвей. Це трохи надумано, але це можливо. Люди справді іноді планують помсту за минулі образи.

Він замовк на мить, а потім сказав:

- І є ще мій хлопець.

- Так, є ще «ваш хлопець», як ви його називаєте.

- Він убивця, - сказав Рейс. - Ми це знаємо. З іншого боку, я не бачу жодного способу, яким чином він міг би зіткнутися з Ліннет Дойл. Їхні орбіти не перетиналися.

Пуаро повільно зауважив:

- Якщо тільки вона випадково не стала очевидцем того, що виказало його особу.
- Це можливо, але здається вкрай неправдоподібним.

У двері постукали.

- А, ось і наш потенційний двоєженець.

Флітвуд виявився великим та агресивним на вигляд чоловіком. Він підозріло подивився то на одного, то на іншого, заходячи до кімнати. Пуаро впізнав у ньому чоловіка, якого він бачив за розмовою з Луїзою Бурже.

Флітвуд недовірливо спитав:

- Ви хотіли мене бачити?
- Так, - відповів Рейс. - Можливо, ви знаєте, що минулої ночі на цьому пароплаві сталося вбивство?

Флітвуд кивнув.

- І я думаю, це правда, що у вас була причина злитися на жінку, яку вбили.

В очах Флітвуда з'явилася тривога.

- Хто вам це сказав?
- Ви вважали, що місіс Дойл втрутилась у ваші справи з молодю жінкою.
- Я знаю, хто вам це повідав, - та брехлива французька шльондра. Вона наскрізь брехлива, та дівчина.
- Але саме ця історія здається правдивою.
- Це підла брехня!
- Ви так кажете, хоча не знаєте, про що йдеться.

Слова подіяли. Чоловік почервонів і жадібно ковтнув повітря.

- Хіба це не правда, що ви збирались одружитися з дівчиною на ім'я Марі, та вона раптово розірвала стосунки, коли дізналася, що ви вже одружені?
- Яке їй було до цього діло?
- Ви маєте на увазі, який стосунок до цього мала місіс Дойл? Ну, ви ж знаєте, двоєженство - це двоєженство.
- Усе було не так. Я одружився тут на одній з місцевих. Шлюб не склався. Вона повернулася до своїх батьків. Я не бачив її років зо шість.
- Але ви все ще одружені з нею.

Чоловік мовчав. Рейс спитав:

- Місіс Дойл, колишня міс Ріджвей, дізналася про все це?
- Так, дізналася, чорт її забирай! Впхала свого носа туди, куди її не просили. Я

добре ставився до Марі. Я б усе зробив для неї. І вона б ніколи не дізналася про іншу, якби не та надокучлива молода леді. Я розсердився, коли побачив її на цьому пароплаві, усю в перлах і діамантах, таку величну й навіть без думки про те, що вона зламала людині життя! Я почувався дуже ображеним. Але якщо ви думаєте, що я брудний вбивця, якщо ви думаєте, що я пішов і застрелив її з револьвера, то це підла брехня! Я ніколи не торкався її. І це Божа правда.

Він замовк. Піт стікав його обличчям.

– Де ви були минулої ночі між дванадцятою та другою годинами?

– Спав у своєму ліжку, і мій приятель може це підтвердити.

– Ми перевіримо, – сказав Рейс і відпустив його коротким кивком. – Досить.

– Eh bien? – поцікавився Пуаро, коли двері за Флітвудом зачинилися.

Полковник знизав плечима.

– Він говорив досить щиро. Нервується, звісно, але не занадто. Треба перевірити його алібі, хоч я не думаю, що воно буде переконливим. Його приятель, напевно, спав, і цей хлопець міг вислизнути й повернутися, коли хотів. Усе залежить від того, чи бачив його ще хтось.

– Так, потрібно дізнатися про це.

– Наступне, – сказав Рейс, – треба дізнатися, чи чув хто-небудь щось, що підказало б нам точний час злочину. Бесснер стверджує, що це трапилось між дванадцятою та другою. Цілком імовірно, що хтось із пасажирів чув постріл, навіть якщо не зрозумів, що то було. Я сам нічого подібного не чув. А ви?

Пуаро похитав головою.

– Я спав як убитий. І геть зовсім нічого не чув. Можливо, на мене подіяли ліки, що я спав так міцно.

– Шкода, – мовив полковник. – Ну, сподіваймося, що нам трохи пощастить з людьми, у яких каюти з правого борту. З Фанторпом ми розібралися. Аллертони наступні. Я відправлю по них стюарда.

Місіс Аллертон стрімко ввійшла до кімнати, одягнена у світло-сіру смугасту шовкову сукню.

Її обличчя мало стривожений вираз.

– Який жах, – сказала вона, сівши на стілець, який Пуаро їй запропонував. – Важко в це повірити. Це чудове створіння, яке мало для життя все, – мертве. Я ніяк не можу цього усвідомити.

– Я знаю, як ви відчуваєтесь, мадам, – співчутливо мовив Пуаро.

– Я рада, що ви на пароплаві, – зізналася місіс Аллертон. – Ви зможете з'ясувати, хто це зробив. Я така рада, що це не та бідолашна сумна дівчина.

– Ви маєте на увазі мадемуазель де Бельфор? Хто вам сказав, що вона цього не робила?

– Корнелія Робсон, – відповіла місіс Аллертон зі слабкою усмішкою. Знаєте, вона просто заінтригована всім цим. Це, можливо, єдина захоплива річ, яка з нею колись

траплялась, і, можливо, єдина цікава річ, яка з нею трапиться. Але вона така мила, що їй страшенно соромно через це задоволення. Вона думає, це жахливо з її боку.

Місіс Аллертон глянула на детектива й додала:

– Та я не повинна базікати. Ви хочете поставити мені запитання.

– Якщо ваша ласка. О котрій годині ви лягли спати, мадам?

– Тільки-но минуло пів на одинадцять.

– І ви відразу ж заснули?

– Так, я спала.

– А ви чули хоча б щось упродовж ночі?

Місіс Аллертон насупила брови.

– Так, гадаю, я чула сплеск, і хтось побіг – чи навпаки? Я була наче в тумані. У мене промайнула нечітка думка, що хтось упав за борт у море – сон, ви розумієте, – а потім я прокинулась і прислухалась, але все було досить спокійно.

– Пригадуєте, котра була година?

– Боюся, що ні. Але не думаю, що минуло багато часу відтоді, як я лягла спати. Маю на увазі, що було близько першої, десь так.

– На жаль, мадам, це не дуже точно.

– Так, я знаю. Але марно намагатися вгадати, коли я не маю ні найменшого уявлення, еге ж?

– Це все, що ви можете нам розповісти, мадам?

– Боюсь, що так.

– Ви знали до цього місіс Дойл?

– Ні, Тім знав її. І я чула багато хорошого про неї – через нашу родичку Джоанну Саутвуд, але не розмовляла з нею, доки ми не познайомилися в Асуані.

– У мене ще одне запитання, мадам, якщо ви вибачите мені за нього.

Місіс Аллертон пробурмотіла, злегка всміхаючись:

– Люблю, коли ставлять нескромні запитання.

– Так от. Ви чи ваша родина колись зазнавали фінансових втрат через операції батька місіс Дойл, Меліуша Ріджвея?

Місіс Аллертон була зовсім приголомшена.

– О, ні! Родинні статки зменшувалися лише від скорочення доходів. Самі знаєте, усе тепер приносить менше прибутку, ніж колись. У нашій бідності ніколи не було нічого мелодраматичного. Я й досі маю ту незначну суму, яку залишив мій чоловік, хоча вона не приносить такого зиску, як колись.

– Дякую вам, мадам. Можливо, ви попросите сина зайти до нас?

Тім безтурботно поцікавився, коли мати підійшла до нього:

– Допит скінчився? Тепер моя черга! Про що вони запитували?

– Лише про те, чи чула я щось минулої ночі, – відповіла місіс Аллертон. – І, на жаль, я зовсім нічого не чула. Не можу зрозуміти, чому. Зрештою, каюта Ліннет лише через одну від моєї. Гадаю, я мала обов'язково почути постріл. Іди, Тіме, вони чекають на тебе.

Пуаро поставив Тіму Аллертону ті ж запитання.

Тім відповів:

– Я ліг спати рано, о пів на одинадцятую чи десь близько того, я трохи почитав. Вимкнув світло якраз після одинадцятої.

– Ви чули щось після того?

– Чув, як чоловічий голос сказав «На добраніч», думаю, десь неподалік.

– Це я побажав доброї ночі місіс Дойл, – утрутився Рейс.

– Так. Після того я пішов спати. Потім, пізніше, я чув якийсь гамір, пригадую, що хтось кликав Фанторпа.

– Міс Робсон, коли вона вибігла з оглядового салону.

– Так, гадаю, саме так і було. А потім багато різних голосів. Ще хтось біг палубою. А потім сплеск. Пізніше я почув, як старий Бесснер кричав щось на кшталт «Тепер обережно» і «Не так швидко».

– Ви чули сплеск?

– Так, щось схоже на нього.

– Ви впевнені, що те, що ви чули, не було пострілом?

– Гадаю, може, і так. Я почув вистріл корка. Можливо, то був постріл. Я міг додумати сплеск, подумки зв'язавши корок з рідиною, яку наливали в склянку... У мене промайнула смутна думка, що десь вечірка. І мені хотілося, щоб усі вони пішли спати й замовкли.

– Щось іще після того?

Тім задумався.

– Лише Фанторп, який ввалився у сусідню кімнату. Я думав, що він ніколи не ляже спати.

– А потім?

Тім знизав плечима.

– Після того – забуття.

– Ви більше нічого не чули?

– Нічого.

– Дякую, містере Аллертон.

Тім підвівся й вийшов з каюти.

Розділ п'ятнадцятий

Рейс ретельно вивчив план верхньої палуби «Карнака».

– Фанторп, молодий Аллертон, місіс Аллертон. Потім порожня каюта Саймона Дойла. А хто з іншого боку каюти місіс Дойл? Стара американська леді. Якщо хтось щось і чув, то це вона. Якщо вона вже встала, варто її покликати.

Міс ван Скайлер увійшла до кімнати. Цього ранку вона здавалася ще старішою, а її шкіра – ще жовтішою, ніж зазвичай. У її маленьких темних очах було злобне невдоволення.

Полковник підвівся та вклонився.

– Вибачте, що турбуємо вас, міс ван Скайлер. Це дуже мило з вашого боку. Будь ласка, сідайте.

Міс ван Скайлер різко відповіла:

– Мені не подобається, що мене в це втягують. Мене це дуже ображає. Я не хочу, щоб якимось чином мене асоціювали з цією... е-е... неприємною справою.

– Безсумнівно, звісно. Я щойно казав мсьє Пуаро, що слід якомога швидше отримати ваші свідчення, щоб надалі вас не турбувати.

Міс ван Скайлер кинула на детектива погляд, у якому був натяк на люб'язність.

– Я рада, що ви обоє розумієте мої почуття. Я не звикла до таких речей.

Пуаро відповів ласкаво:

– Саме так, мадемуазель. Ось чому ми хочемо звільнити вас від цієї неприємності якомога швидше. Отож ви пішли спати минулого вечора. О котрій годині?

– Зазвичай я лягаю о десятій. Учора я лягла пізніше через те, що Корнелія Робсон вчинила дуже нерозсудливо, змусивши мене чекати.

– Très bien[44], мадемуазель. А що ви чули після того, як пішли спати?

Міс ван Скайлер відповіла:

– У мене дуже чутливий сон.

– Merveille[45]. Це нам має допомогти.

– Мене розбудила ота трохи криклива жіночка, покоївка місіс Дойл, коли вона сказала «Bonne nuit, Madame[46]» так, не можу не зауважити, недоречно голосно.

– А після цього?

– Я знову заснула. Тоді прокинулася, бо мені здалось, що в моїй каюті хтось ходить, але я зрозуміла, що це в сусідній.

– У каюті мадам Дойл?

– Саме так. Потім я почула, що хтось був на палубі, а потім – сплеск.

– Ви не знаєте, котра була година?

– Я точно можу її назвати. Було десять по першій.

– Ви впевнені?

– Так. Я глянула на свій маленький годинник біля ліжка.

– Ви не чули пострілу?

– Ні, нічого такого.

– Чи, можливо, це постріл вас розбудив?

Міс ван Скайлер обдумувала запитання, схиливши набік жабоподібну голову.

– Можливо, – доволі неохоче зауважила вона.

– У вас є здогади, що могло спричинити плескіт, який ви чули?

– Ні, це я знаю точно.

Полковник Рейс насторожено виструнчився.

– Ви точно знаєте?

– Саме так. Мені не сподобався той звук, ніби хтось прокрадався. Я встала й підійшла до дверей своєї каюти. Міс Оттерборн нахилилася за борт. Вона саме кинула щось у воду.

– Міс Оттерборн?

Рейс був дуже здивований.

– Так.

– Ви справді впевнені, що це була міс Оттерборн?

– Я чітко бачила її обличчя.

– Вона не бачила вас?

– Не думаю.

Пуаро нахилився вперед.

– І який вона мала вигляд, мадемуазель?

– На обличчі був вираз глибокого хвилювання.

Рейс і Пуаро швидко переглянулися.

– А потім? – підказав Рейс.

– Міс Оттерборн пішла до корми пароплава, а я повернулася в ліжко.

У двері постукали. Зайшов власник судна.

У руці він тримав згорток, з якого скрапувала вода.

– Ми дістали його, полковнику.

Рейс узяв згорток. Складка за складкою він розгортав промоклий оксамит. З нього випала груба хустина, заплямована чимось рожевим, у яку був загорнутий невеличкий револьвер з перламутровим руків'ям.

Рейс поглянув на детектива з легким зловісним тріумфом.

– Бачите, – сказав він, – моя версія була правильна. Його викинули за борт.

Він тримав револьвер на своїй долоні.

– Що скажете, мсьє Пуаро? Це той самий револьвер, який ви бачили в готелі «На бистрині» того вечора?

Пуаро обережно оглянув його, а потім тихо підтвердив:

– Так, це він. На ньому декоративна різьба й ініціали Ж. Б. Це article de luxe[47]-виріб дуже жіночий, а втім, це смертельна зброя.

– 22-й калібр, – пробурмотів полковник. Він вийняв обойму. – Без двох куль. Так, сумніватись не доводиться.

Міс ван Скайлер виразно закашляла.

– А моя шаль? – запитала вона.

– Ваша шаль, мадемуазель?

– Так, у вас моя оксамитова шаль.

Рейс підняв промоклий згорток.

– Це ваше, міс ван Скайлер?

– Без сумніву, це моє! – відрізала стара жінка. – Учора ввечері я побачила, що шаль зникла. Я в усіх питала, чи її не бачили.

Пуаро кинув на полковника запитальний погляд, і той злегка кивнув на знак згоди.

– Де ви востаннє її бачили, міс ван Скайлер?

– Вона була на мені в салоні вчора ввечері. Та коли я зібралася лягти спати, ніде не могла її знайти.

Рейс швидко спитав:

– Ви розумієте, для чого її взяли?

Він розгорнув шаль, вказуючи пальцем на пропалину та кілька маленьких дірок.

– Убивця обгорнув нею зброю, щоб приглушити звук пострілу.

– Нахабство! – різко відповіла міс ван Скайлер.

На її зморшкуватих щоках з'явився рум'янець.

Полковник продовжив:

– Буду вдячний, міс ван Скайлер, якщо ви розповісте мені, як довго до цього ви були знайомі з місіс Дойл.

– Ми не були знайомі.

– Але ви знали її?

– Звісно, я знала, хто вона.

– Але ваші сім'ї не були знайомі?

– Як сім'я ми завжди пишалися тим, що привілейовані, полковнику Рейс. Моїй дорогій матінці ніколи б на думку не спало звернутися до когось з родини Гартців, котрі, якщо не враховувати їхніх статків, були ніким.

– Це все, що ви можете нам сказати, міс ван Скайлер?

– Мені нема чого додати до вже сказаного. Ліннет Ріджвей виросла в Англії, і я ніколи не бачила її, поки не зійшла на борт цього пароплава.

Вона встала.

Пуаро відчинив двері, і жінка вийшла.

Погляди двох чоловіків зустрілись.

– Це її версія, – сказав Рейс, – і вона її дотримуватиметься. Може, це й правда. Я не знаю. Але Розалі Оттерборн? Я не чекав такого.

Пуаро здивовано похитав головою. Потім він різким ударом гримнув рукою об стіл.

– Але ж це безглуздя, – скрикнув він. – *Nom d'un nom d'un nom!* У цьому немає сенсу!

Рейс поглянув на нього.

– Що ви маєте на увазі?

– Я про те, що до якогось моменту вся справа здається зрозумілою. Хтось хотів убити Ліннет Дойл. Хтось підслухав сцену в салоні вчора ввечері. Хтось прокрався туди та взяв револьвер – власність Жаклін де Бельфор, зауважте. Хтось стріляв у Ліннет Дойл з того револьвера й написав літеру «Ж» на стіні... Усе зрозуміло, чи не так? Усе вказує на те, що вбивця – Жаклін де Бельфор. А потім що робить вбивця? Залишає зброю, чортів револьвер Жаклін де Бельфор, щоб його знайшли? Ні, він чи вона викидає револьвер, основний клятий доказ, за борт. Навіщо, мій друже, навіщо?

Рейс похитав головою.

– Дивно.

- Не просто дивно, це неможливо!
- Не настільки неможливо, якщо це сталося!
- Я не про це. Я маю на увазі, така послідовність подій неможлива. Щось тут не так.

Розділ шістнадцятий

Полковник Рейс кинув зацікавлений погляд на свого колегу. Він поважав – мав причини поважати – розумові здібності Еркюля Пуаро. Проте зараз він не міг вловити хід його думок. Однак полковник нічого не запитував. Він рідко щось запитував. Натомість просто займався першочерговими справами.

- Що робитимемо далі? Допитаємо міс Оттерборн?
- Так, це може трохи просунути нас вперед.

Розалі Оттерборн незграбно увійшла до кімнати. Вона не здавалася знервованою чи наляканою, лише неприязною та сердитою.

- Ну? – спитала вона. – У чому річ?

Рейс взяв слово.

- Ми розслідуємо смерть місис Дойл, – пояснив він.

Розалі кивнула.

- Розкажете мені, що ви робили вчора ввечері?

Дівчина хвилину розмірковувала.

- Ми з мамою рано лягли спати, ще до одинадцятої. Ми не чули нічого особливого, окрім незначної метушні біля каюти доктора Бесснера. Я чула десь далеко голос старого німця. До сьогоднішнього ранку я не знала, з чим усе це було пов'язано.

- Ви не чули пострілу?
- Ні.
- Ви виходили з каюти вчора ввечері?
- Ні.
- Ви впевнені?

Розалі здивовано глянула на нього.

- Що ви маєте на увазі? Звичайно, я в цьому впевнена.
- То ви не крутилися біля правого борту судна й не викидали нічого за борт,

мадемуазель?

Її обличчя почервоніло.

– Існує якесь правило, що забороняє викидати речі за борт?

– Ні, звичайно, ні. То ви це робили?

– Ні, не робила. Я не залишала каюти, я ж вам сказала.

– А якщо хтось стверджує, що бачив вас...

Вона перебила детектива:

– Хто каже, що мене бачив?

– Міс ван Скайлер.

– Міс ван Скайлер? – вимовила дівчина зі щирим здивуванням.

– Так. Міс ван Скайлер каже, що вона виглянула зі своєї каюти й побачила, як ви викидаєте щось за борт.

Розалі чітко промовила:

– Це підла брехня.

Потім, наче їй раптом щось спало на думку, вона запитала:

– О котрій годині це було?

– Десять хвилин по першій, мадемуазель, – відповів Пуаро.

Дівчина задумливо кивнула головою.

– Вона бачила ще щось?

– Не бачила, – відповів детектив, – але вона дещо чула.

– Що вона чула?

– Як хтось ходив у каюті мадам Дойл.

– Ясно, – пробурмотіла Розалі.

Тепер вона була бліда, смертельно бліда.

– І ви продовжуєте наполягати на тому, що нічого не викидали за борт, мадемуазель?

– Навіщо мені бігати сюди-туди, викидаючи речі за борт посеред ночі?

– На це має бути причина, невинна причина.

– Невинна? – різко повторила дівчина.

– Саме так. Бачите, мадемуазель, дещо викинули за борт учора ввечері, дещо не таке вже й невинне.

Рейс мовчки простягнув згорток вкритого плямами оксамиту, розгорнувши його, щоб

показати вміст.

Розалі Оттерборн відсахнулася.

– Це... те, чим її вбили?

– Так, мадемуазель.

– І ви думаєте, що я... це зробила? Яке безглуздя! Навіщо мені вбивати Ліннет Дойл? Я навіть не знаю її!

Вона засміялась і з презирством встала.

– Усе це надто безглуздо.

– Пам'ятайте, міс Оттерборн, – сказав Рейс, – що міс ван Скайлер готова присягтися, що вона доволі чітко бачила ваше обличчя в місячному світлі.

Розалі знову засміялася.

– Та стара кішка? Вона, мабуть, напівсліпа. І бачила вона не мене.

Дівчина замовкла на мить.

– Я вже можу йти?

Рейс кивнув, і Розалі Оттерборн вийшла з кімнати.

Чоловіки переглянулися. Рейс запалив цигарку.

– Ну от воно як. Повна суперечність. Котрій із них нам вірити?

Пуаро похитав головою.

– У мене є невеличкий здогад, що жодна з них не була до кінця відверта.

– Це найгірше в нашій роботі, – похмуро сказав полковник. – Чимало людей приховує правду через цілком несерйозні причини. Що робимо далі? Продовжуємо допитувати пасажирів?

– Гадаю, що так. Завжди добре рухатись уперед впорядковано й методично.

Рейс кивнув.

Місіс Оттерборн, одягнена у вільний балахон, виконаний у техніці батик, увійшла після дочки. Вона підтвердила слова Розалі про те, що вони обидві лягли спати до одинадцятої години.

Сама жінка не чула нічого особливого тієї ночі. Вона не могла сказати, чи виходила Розалі з їхньої каюти. Про сам злочин жінка з радістю була готова поговорити.

– Crime passionel! [48] – вигукнула місіс Оттерборн. – Примітивний інстинкт – убивати! Так тісно пов'язаний зі статевим інстинктом. Та дівчина Жаклін, наполовину романського походження, гаряча кров, підкорилася найглибшим інстинктам свого буття, прокрадаючись із револьвером у руці...

– Але Жаклін де Бельфор не стріляла в мадам Дойл. Це ми знаємо напевно.

– Це доведено, – додав Пуаро.

– Тоді це її чоловік, – продовжила місіс Оттерборн, оговтавшись після промаху. – Жага крові й статевий інстинкт – сексуальний злочин. Відомо багато прикладів.

– Містеру Дойлу вистрелили в ногу, він зовсім не міг рухатися – кістка розтрощена, – пояснив полковник Рейс. – Він провів ніч із доктором Бесснером.

Місіс Оттерборн ще більше розчарувалася. Вона з надією поринула в роздуми.

– Звичайно! – вигукнула вона. – Як нерозсудливо з мого боку! Міс Бауерз!

– Міс Бауерз?

– Так. Звичайно. Це так очевидно з погляду психології.

Стимування почуттів! Холодна незаймана діва! Збожеволіла від тих двох – молодих чоловіка й дружини, палко закоханих одне в одного. Звісно, це вона! Той самий психотип – сексуально не приваблива, від народження скромна. У моїй книжці «Неродюча виноградна лоза»...

Полковник Рейс тактовно втрутився:

– Ваші припущення надзвичайно нам допомогли, місіс Оттерборн. А тепер ми змушені продовжити свою роботу. Дуже вам дякуємо.

Він галантно провів її до дверей і повернувся, витираючи брови.

– Яка отруйна жінка! Фу! Чому її ніхто не вбив!

– Це ще може трапитись, – втішив його Пуаро.

– У цьому може бути якийсь сенс. Хто в нас залишився? Пеннінгтон... Гадаю, ми притримаємо його на останок. Річетті... Фергюсон.

Синьйор Річетті був дуже балакучий і дуже схвильований.

– Але який жах, яка ганьба... Така молода й така гарна жінка... Справді нелюдський злочин.

Руки синьйора Річетті експресивно злетіли в повітря.

Його відповіді були блискавичні. Він ліг спати рано, дуже рано. Фактично відразу після вечері. Він трохи почитав, дуже цікавий памфлет, нещодавно опублікований – «Prähistorische Forschung in Kleinasien»[49], який проливає нове світло на розмальовані гончарні вироби Анатолійського передгір'я.

Він вимкнув у себе світло десь перед одинадцятю. Ні, він не чув ніякого пострілу. Жодного звуку, схожого на відкоркування шампанського. Єдине, що він почув, але то було пізніше, посеред ночі, це сплеск, сильний сплеск, якраз біля його ілюмінатора.

– Ваша каюта розташована на середній палубі, біля правого борту, так?

– Так, так, саме так. І я почув сильний сплеск.

Його руки знову злетіли вгору, щоб показати величину сплеску.

– Ви не могли б сказати, о котрій годині це все відбулося?

Синьйор Річетті розмірковував.

– Одна... дві... три години після того, як я ліг спати. Мабуть, зо дві години.

– Десь десять хвилин по першій?

– Напевно, так. А! Який жахливий злочин, як негуманно... Така чарівна жінка...

Синьйор Річетті вийшов, усе ще активно жестикулюючи.

Рейс подивився на Пуаро. Детектив виразно підняв брови. Потім знизав плечима. Вони покликали містера Ферґюсона.

Ферґюсон виявився складною людиною. Він зарозуміло розвалився в кріслі.

– Грандіозна діяльність у цій справі! – насміхався він. – У чому насправді проблема? У світі більш ніж достатньо жінок!

Рейс холодно спитав:

– Чи не могли б ми отримати звіт про ваші пересування минулого вечора, містере Ферґюсон?

– Не розумію, навіщо це вам, та я не проти. Я трохи повештався. Зійшов на берег із міс Робсон. Коли вона повернулася на пароплав, якийсь час я поблукав сам. Повернувся й ліг спати десь близько опівночі.

– Ваша каюта на середній палубі, з правого боку?

– Так. Я опинився серед високопоставлених осіб.

– Ви чули постріл? Він міг звучати як вистріл корка.

Ферґюсон замислився.

– Так, гадаю, я чув щось, схоже на такий вистріл... Не можу згадати коли... Перед тим, як я ліг спати. Але тоді там було все ще багато людей – метушня, біганина на верхній палубі.

– Можливо, то був постріл, зроблений міс де Бельфор. Ви не чули ще одного?

Ферґюсон похитав головою.

– Ніякого сплеску?

– Сплеску? Так, гадаю, сплеск я чув. Але там було стільки шуму, що я не можу бути впевнений.

– Ви виходили вночі з каюти?

Ферґюсон вишкірився.

– Ні, не виходив. І не долучився до хорошої справи, не пощастило.

– Ну, ну, містере Ферґюсон, не поведітьесь як дитина.

Молодий чоловік відреагував сердито.

– Чому мені не можна казати те, що я думаю? Я вірю в насильство.

- Але ж ви не практикуєте того, що проповідуйте? - пробурмотів Пуаро. - Цікаво.

Він нахилився вперед.

- Це ж той чоловік, Флітвуд, розповів вам, що Ліннет Дойл була однією з найбагатших жінок в Англії?

- Який стосунок до всього цього має Флітвуд?

- Флітвуд, мій друже, мав чудовий мотив для вбивства Ліннет Дойл. Він мав на неї зуб.

Містер Фергюсон схопився з місця, ніби іграшковий «Джек у коробці».

- То от у чому полягає ваша брудна гра, еге ж? - крикнув він розлючено. - Повісите це на бідолашного хлопця, такого як Флітвуд. Який не може захистити себе, який не має грошей, щоб найняти адвокатів. Але от що я вам скажу: спробуйте списати це дільце на Флітвуда - матимете справу зі мною.

- А хто ж ви такий? - люб'язно поцікавився Пуаро.

Містер Фергюсон злегка почервонів.

- Що б там не було, а своїх друзів я захищатиму, - відповів він грубо.

- Добре, містере Фергюсон, це все, що нам поки потрібно, - озвався Рейс.

Коли двері за Фергюсоном зачинилися, полковник неочікувано зауважив:

- Доволі приємний молодик насправді.

- Ви ж не думаєте, що він саме той, кого ви шукаєте? - спитав Пуаро.

- Навряд чи. Хоча вважаю, що той на борту. Інформація дуже точна. Ну що ж, усе по черзі. Ходімо до Пеннінґтона.

Розділ сімнадцятий

Ендрю Пеннінґтон зобразив усі шаблонні прояви горя та шоку. Він був, як зазвичай, охайно одягнений, з чорною краваткою. Його довге чисто виголене обличчя мало розгублений вигляд.

- Джентльмени, - сказав він сумно, - ця справа повністю поглинула мене! Маленька Ліннет... О, я пам'ятаю її ще такою милою крихіткою. А як нею пишався Меліуш Ріджвей! Що ж, немає сенсу згадувати це. Просто скажіть, що я можу зробити, - це все, що я прошу.

Рейс запитав:

- Для початку, містере Пеннінґтон, скажіть, чи чули ви щось учора ввечері?

- Ні, сер. Не скажу, що чув. У мене каюта поруч із каютою доктора Бесснера - номери

тридцять вісім і тридцять дев'ять, – і я чув лиш якусь метушню, що відбувалася там десь близько опівночі. Звичайно, я не знав тоді, що це було.

– Ви більш нічого не чули? Жодних пострілів?

Ендрю Пеннінгтон похитав головою.

– Нічого такого.

– А спати лягли о котрій?

– Напевно, трохи по одинадцятій.

Він нахилився вперед.

– Гадаю, для вас не новина, що на пароплаві ходить багато чуток. Та дівчина, наполовину французенка, Жаклін де Бельфор... Знаєте, там було щось підозріле. Ліннет нічого мені не розказувала, але я ж не сліпий і не глухий. Між нею і Саймоном певний час були якісь стосунки, так? *Cherchez la femme*[50]– це дуже доречне правило, і мушу сказати, вам не доведеться *chercher*[51]далеко.

– Хочете сказати, що, на вашу думку, Жаклін де Бельфор застрелила мадам Дойл? – запитав Пуаро.

– Саме так мені здається. Звичайно, я нічого не знаю...

– На жаль, ми таки дещо знаємо!

– Он як? – містер Пеннінгтон здавався приголомшеним.

– Ми знаємо, що мадемуазель де Бельфор ніяк не могла застрелити мадам Дойл.

Детектив ретельно роз'яснив ситуацію. Пеннінгтон, схоже, відмовлявся приймати таке пояснення.

– Я погоджуюсь, що, на перший погляд, усе начебто так і було, але та медсестра, б'юсь об заклад, не пильнувала цілу ніч. Вона дрімала, а дівчина вислизнула й незабаром повернулася.

– Навряд, мсьє Пеннінгтон. Їй вкололи сильне снодійне. І в будь-якому разі, медсестра має звичку чутливо спати, пробуджуючись, коли прокидається її пацієнт.

– Це все здається мені доволі підозрілим, – заявив Пеннінгтон.

Рейс сказав владним тоном:

– Я думаю, містере Пеннінгтон, що ви мусите прийняти те, що ми дуже ретельно розглянули всі варіанти. Висновок цілком очевидний – Жаклін де Бельфор не стріляла в місіс Дойл. Отже, ми змушені шукати в іншому місці. Ось де, ми сподіваємось, ви зможете нам допомогти.

– Я?

Пеннінгтон нервово здригнувся.

– Так. Ви були близьким другом загиблої. Ви знаєте обставини її життя, імовірно, набагато краще, ніж знає її чоловік, оскільки він познайомився з нею лише кілька місяців тому. Ви могли б знати, наприклад, хто на неї мав зуб. Ви могли б знати, мабуть, у кого був мотив бажати її смерті.

Ендрю Пеннінгтон облизав пересохлі губи.

– Запевняю вас, що не маю жодного уявлення... Розумієте, Ліннет виросла в Англії. Я дуже мало знаю про її оточення та стосунки.

– І ще, – розмірковував уголос Пуаро, – на борту був хтось, зацікавлений у загибелі мадам Дойл. Вона ледь врятувалася раніше, пам'ятаєте, на тому самому місці, коли впав отой валун... А! Вас, напевно, там не було?

– Ні. Я був у той час усередині храму. Я потім чув про те, що трапилось. Ледве врятувалися. Але, мабуть, то нещасний випадок, ви не думаєте?

Пуаро знизав плечима.

– Так вважали деякий час. Тепер є сумніви.

– Так, так, звісно.

Пеннінгтон протер обличчя хустинкою з тонкого шовку.

Полковник Рейс продовжував:

– Містер Дойл натякнув, що на борту був хтось ображений не особисто на неї, а на її сім'ю. Ви не знаєте, хто це міг би бути?

Пеннінгтон здавався щиро спантеличеним.

– Ні, жодних ідей.

– Вона не говорила про цей випадок з вами?

– Ні.

– Ви були близьким другом її батька, тож чи не пригадуєте якісь його справи, що, можливо, знищили конкурента в бізнесі?

Пеннінгтон безпорадно похитав головою.

– Жодних справ, вартих уваги. Таке часто траплялось, звісно, але я не пригадую нікого, хто б погрожував. Нічого такого.

– Коротко кажучи, містере Пеннінгтон, ви не можете нам допомогти?

– Схоже, що ні. Мені прикро через мою некомпетентність, джентльмени.

Рейс обмінявся швидким поглядом з Пуаро, а потім сказав:

– Мені теж шкода. Ми покладали на вас надії.

І він підвівся в знак того, що розмова закінчилась.

Ендрю Пеннінгтон відповів:

– Оскільки Дойл тимчасово нездужає, я гадаю, він захоче, щоб я приглянув за справами. Перепрошую, полковнику, але що саме ви плануєте робити?

– Вирушивши звідси, ми без зупинок відправимось у Шеллал, прибудемо туди завтра зранку.

- А тіло?

- Перенесемо в одну з холодильних камер.

Ендрю Пеннінгтон кивнув головою. Потім він вийшов з кімнати.

Пуаро та Рейс знову обмінялися поглядами.

- Містеру Пеннінгтону, - сказав полковник, запалюючи цигарку, - було дуже незручно.

Пуаро кивнув.

- І, - додав детектив, - містер Пеннінгтон був достатньо схвильований, щоб сказати таку безглузду брехню. Його не було в храмі Абу-Сімбела, коли впав валун. Я, moi qui vous parle[52], можу заприсягнутися в цьому. Я тоді саме вийшов звідти.

- Дуже безглузда брехня, - погодився Рейс, - і дуже викривальна.

Пуаро знову кивнув.

- Але поки, - сказав він, усміхнувшись, - ми дуже обережно з ним поводитимемося, так?

- Так і було задумано, - підтвердив полковник.

- Мій любий друже, ми з вами чудово розуміємо один одного.

Почувся легкий скрегіт і рух у них під ногами. «Карнак» вирушив додому, у Шеллал.

- Перли, - сказав Рейс. - Це наступне, що потрібно прояснити.

- У вас є план?

- Так, - полковник глянув на свій годинник. - За півгодини буде обід. Наприкінці обіду я зроблю оголошення: просто повідомлю факт, що перли вкрадено, тож я змушений просити всіх залишитись у їдальні, допоки проводиться обшук.

Пуаро схвально кивнув.

- Гарний задум. Вони все ще в того, хто їх узяв. Без завчасного попередження злочинець не матиме можливості викинути їх у паніці за борт.

Рейс підсунув до себе кілька аркушів паперу. Він вибачливим тоном пробурмотів:

- Я хотів би коротко підсумувати факти, перш ніж продовжу. Тоді в голові не буде плутанини.

- У вас добре виходить. Метод і порядок, у цьому - все, - відповів детектив.

Кілька хвилин Рейс писав своїм акуратним маленьким почерком. Нарешті він підсунув Пуаро плоди своєї роботи.

- Є щось, із чим ви тут не погоджуєтесь?

Пуаро взяв аркуші. Там був заголовок:

УБИВСТВО МІСІС ЛІННЕТ ДОЙЛ

Місіс Дойл востаннє бачила живою її покоївка, Луїза Бурже.

Час: 11 :30 (приблизно).

З 11:30 до 12:20 такі особи мають алібі: Корнелія Робсон, Джеймс Фанторп, Саймон Дойл, Жаклін де Бельфор. Більше ніхто... Та вбивство майже напевно здійснили пізніше, оскільки, скоріш за все, використаний револьвер належав Жаклін де Бельфор, який тоді був у її сумочці. У тому, що саме її револьвер був застосований, немає цілковитої певності, поки не проведений розтин та не надана експертна оцінка кулі, але це можна вважати найбільш імовірним.

Можливий хід подій: Ікс (убивця) був свідком суперечки між Жаклін і Саймоном Дойлом в оглядовому салоні й помітив, як револьвер упав під диван.

Після того як в салоні стало порожньо, Ікс дістав револьвер – він (або вона) подумав, що Жаклін де Бельфор запідозрять у злочині. За цієї теорії, з деяких осіб підозри знімаються автоматично:

Корнелія Робсон, бо у неї не було можливості взяти револьвер до того, як Джеймс Фанторп повернувся його шукати.

Міс Бауерз – те саме.

Доктор Бесснер – те саме.

N.B. Із Фанторпа не знімаються підозри, бо він міг приховати револьвер, стверджуючи, що не може його знайти.

Будь-хто інший міг взяти револьвер за ті десять хвилин.

Можливі мотиви для вбивства:

Ендрю Пеннінгтон. Є припущення, що його звинувачують у шахрайстві. Є достатньо доказів для такої підозри, але не достатньо, щоб порушити проти нього справу. Якщо це він скинув камінь, то він із тих, хто використовує шанс, коли такий з'явиться. Убивство, зрозуміло, не було продумане наперед, крім загальної ідеї. Стрілянина минулої ночі стала чудовою нагодою.

Заперечення до версії про вину Пеннінгтона: навіщо викидати револьвер за борт, якщо це цінний доказ проти Ж. Б.?

Флітвуд. Мотив: помста. Флітвуд почувався ображеним Ліннет Дойл. Міг підслухати суперечку й помітити, де був револьвер. Міг узяти револьвер, тому що це зручна зброя, а не щоб перекласти вину на Жаклін. Це пояснює те, що револьвер викинули за борт. Але якщо все саме так, то чому він написав «Ж» кров'ю на стіні?

N.B. Дешева хустинка, яку знайшли з револьвером, найімовірніше, належала такому чоловікові, як Флітвуд, а не комусь із багатих пасажирів.

Розалі Оттерборн. Нам вірити свідченням міс ван Скайлер чи запереченням Розалі? Щось кинули за борт у той час, і це, ймовірно, був револьвер, загорнутий в оксамитову шаль.

На що слід звернути увагу. Чи мала Розалі мотив? Їй могла не подобатись Ліннет Дойл, можливо, вона їй навіть заздрила, але на мотив для вбивства це не тягне. Свідчення проти неї може бути переконливим, лише коли ми розкриємо справжній мотив. Наскільки нам відомо, Розалі Оттерборн і Ліннет Дойл раніше не були знайомі та ніяк не пов'язані.

Міс ван Скайлер. Оксамитова шаль, у яку був замотаний револьвер, належала міс ван Скайлер. Вона заявила, що востаннє бачила її в оглядовому салоні. Жінка помітила пропажу ввечері та безуспішно намагалася її знайти.

Як шаль потрапила до рук Ікса? Чи Ікс вкрав її раніше ввечері? Але якщо так, то навіщо? Ніхто не міг знати наперед, що між Жаклін і Саймоном виникне суперечка. Чи Ікс знайшов її в салоні, коли йшов забрати револьвер з-під диванчика? Але якщо так, чому шаль не знайшли, коли шукали? Чи вона весь час була в міс ван Скайлер?

Тобто:

Чи не міс ван Скайлер вбила Ліннет Дойл? Її звинувачення на адресу Розалі Оттерборн – навмисна брехня? Якщо вона насправді скоїла вбивство, який у неї був мотив?

Інші можливі варіанти:

Пограбування як мотив. Може бути, позаяк перли зникли, а вони точно були на Ліннет Дойл минулого вечора.

Ненависник сім'ї Ріджвеїв. Можливо, але знову без доказів.

Відомо, що на борту є небезпечний чоловік – убивця. І в цій справі є вбивця та смерть. Може, тут існує якийсь зв'язок? Але слід довести, що Ліннет Дойл володіла загрозливою для неї самої інформацією про цю людину.

Висновки. Ми можемо поділити осіб на борту на дві групи: ті, у кого був можливий мотив чи проти кого є точні свідчення, і ті, хто, як нам відомо, поза підозрою.

Група I

Ендрю Пеннінгтон

Флітвуд

Розалі Оттерборн

Міс ван Скайлер

Луїза Бурже (крадіжка?)

Фергюсон (політичний мотив?)

Група II

Місіс Аллертон

Тім Аллертон

Корнелія Робсон

Міс Бауерз

Доктор Бесснер

Синьйор Річетті

Місіс Оттерборн

Джеймс Фанторп

Пуаро відклав аркуш.

– Те, що ви тут написали, – дуже ґрунтовне, дуже точне.

– Ви погоджуєтесь із цим?

– Так.

– І яким тоді буде ваше доповнення?

Пуаро поважно випрямився.

– Я ставлю собі одне запитання: чому револьвер викинули за борт?

– І це все?

– Наразі так. Доки я не отримаю вичерпної відповіді на це запитання, усе інше не має сенсу. Це є, мусить бути, вихідним пунктом. Зверніть увагу, мій друже, що у своєму стислому викладі про наш етап розслідування ви не намагаєтесь дати відповідь на це запитання.

Рейс знизав плечима.

– Можливо, це просто паніка.

Детектив розгублено похитав головою.

Він підняв промоклий м'ятий згорток оксамиту й розгладив його на столі. Пальцями він провів по обпалених місцях і вигорілих дірках.

– Скажіть мені, друже, – раптом озвався він. – Ви більше знаєтесь на вогнепальній зброї, ніж я. Чи така річ, як ця, у яку замотаний револьвер, набагато змінила звук пострілу?

– Ні. Не так, як глушник, наприклад.

Пуаро кивнув і продовжив:

– Звісно, людина, яка багато разів мала справу зі зброєю, знала б про це. Але жінка... жінка не знала б.

Рейс зацікавлено подивився на друга.

– Мабуть, ні.

– Ні. Вона могла прочитати про таке в детективах, у яких не завжди дуже точні деталі.

Полковник злегка штовхнув пальцем маленький револьвер з руків'ям із перлин.

– Цей малюк все одно не здійняв би багато шуму, – сказав він. – Лише клацання, оце й усе. З усім іншим шумом навколо – десять до одного, що його б не почули.

– Так, я думав про це.

Пуаро підняв хустинку й розглянув її.

– Чоловіча хустинка, але не хустинка джентльмена. Схоже, се cher[53]«Вулвортс». Щонайбільше три пенси.

– Подібна хустинка могла належати такому чоловіку, як-от Флітвуд.

– Так. Ендрю Пеннінгтон, я помітив, носить хустинку з дуже тонкого шовку.

– Фергюсон? – припустив Рейс.

– Можливо. Щоб привертати увагу. Але тоді хустинка мала б бути яскрава.

– Певне, використав її замість рукавички, щоб тримати револьвер, не залишаючи відбитків пальців, – сказав полковник і додав жартом: – «Розгадка скромної хустинки».

– О, так. Наче jeune fille[54], еге ж?

Детектив поклав хустинку й повернувся до шалі, ще раз роздивляючись сліди від пороху.

– Усе те саме, – пробурмотів він. – Дивно...

– Ви про що?

Пуаро спокійно пояснив:

– Cette ravure[55]мадам Дойл. Лежить собі спокійно... з маленькою діркою в голові. Пам'ятаєте її вигляд?

Рейс зацікавлено поглянув на детектива.

– Знаєте, – мовив полковник, – у мене виникла думка, що ви намагаєтеся щось мені сказати, але я не маю жодного уявлення, що саме.

Розділ вісімнадцятий

У двері постукали.

– Заходьте, – гукнув Рейс.

Зайшов стюард.

– Пробачте, сер, – звернувся він до Пуаро, – але вас кличе містер Дойл.

– Іду.

Детектив підвівся. Він вийшов з кімнати, піднявся трапом на палубу для прогулянок і

пройшов до каюти доктора Бесснера.

Саймон був підпертий подушками, його обличчя гарячково палало. Він мав збентежений вигляд.

– Дуже люб'язно з вашого боку, мсьє Пуаро, що ви зайшли. Слухайте, я хочу вас про щось попросити.

– Так?

Саймонове обличчя ще більше почервоніло.

– Це... це про Джекі. Я хочу її побачити. Ви думаєте... ви не проти... вона не проти, як гадаєте, якщо ви попросите її сюди прийти? Знаєте, я тут лежав і думав... Те нещасне дитя, вона ж зрештою таки дитя, а я повівся з нею до біса погано, і...

Він замовк.

Пуаро зацікавлено глянув на нього.

– Ви хочете побачити мадемуазель Жаклін? Я приведу її.

– Дякую. Страшенно люб'язно з вашого боку.

Чоловік рушив на пошуки. Він знайшов Жаклін де Бельфор у салоні. Вона сиділа, скрутившись у кутку. У неї на колінах лежала розгорнута книжка, але дівчина її не читала.

Пуаро лагідно сказав:

– Підете зі мною, мадемуазель? Мсьє Дойл хоче вас бачити.

Жаклін підскочила. Її обличчя спершу спалахнуло, а потім зблідло. Вона здавалася збентеженою.

– Саймон? Він хоче мене бачити, бачити мене?

Її недовіра видалася йому зворушливою.

– Ви підете, мадемуазель?

Дівчина слухняно встала, наче спантеличена дитина.

– Я... Так, звісно, я піду.

Пуаро зайшов у каюту.

– Прийшла мадемуазель.

Вона ввійшла за ним і, завагавшись, зупинилася... стояла там тихо й оніміло, не зводячи очей із Саймона.

– Привіт, Джекі, – хлопець також був збентежений. – Чудово, що ти прийшла. Я хотів сказати... Тобто... Те, що я маю на увазі...

Дівчина його перебила. Вона поспіхом заговорила, відчайдушно, на одному диханні:

– Саймоне, я не вбивала Ліннет. Ти знаєш, що я цього не робила... Я... поводитися як божевільна минулої ночі. Ти зможеш мені колись пробачити?

Тепер слова далися йому набагато легше.

– Звісно. Пусте! Усе гаразд! Це те, що я хотів сказати. Думав, що ти, мабуть, трохи хвилюєшся, знаєш...

– Хвилююся? Трохи? О! Саймоне!

– Саме тому я хотів тебе побачити. Усе досить добре, бачиш, люба? Ти просто наробила трохи галасу минулої ночі, була напідпитку. Усе це природно.

– О, Саймоне! Я могла тебе вбити...

– Не ти. І не тою маленькою трухлявою пукавкою...

– А твоя нога! Можливо, ти ніколи знову не ходитимеш...

– Слухай, Джекі, не будь плаксою. Як тільки ми дістанемось до Асуана, мені зроблять рентгенівський знімок, виймуть ту нещасну кулю, і все буде в повному порядку.

Ковтаючи сльози, Жаклін кинулася вперед та опустилася на коліна біля Саймонового ліжка. Вона схлипувала, затуливши обличчя. Саймон незграбно гладив її по голові. Його погляд зустрівся з поглядом Пуаро, і той, зітхнувши, неохоче вийшов із каюти.

Виходячи, він почув зажурений шепіт:

– Як я могла бути таким монстром? О, Саймоне!.. Мені страшенно жаль...

Назовні, схилившись на поручні, стояла Корнелія Робсон.

Вона повернула голову.

– О, це ви, мсьє Пуаро. Здається жакливим, що сьогодні такий прекрасний день.

Детектив глянув на небо.

– Коли світить сонце, не можна побачити місяць, – сказав він. – Але коли сонце заходить... ех, коли сонце заходить.

Корнелія роззявила рота.

– Перепрошую?

– Я казав, мадемуазель, що коли сонце зайде, ми побачимо місяць. Так і є, хіба ні?

– Так, звісно.

Вона підозріло глянула на співрозмовника.

Чоловік злегка засміявся.

– Я верзу дурниці, – сказав він. – Не звертайте уваги.

Він поволі рушив до корми судна. Проходячи повз наступну каюту, детектив на хвилину зупинився. Він вловив уривки розмови зсередини.

– Зовсім невдячна... Після всього, що я для тебе зробила, ти зовсім не зважаєш на свою нещасну матір... Жодного уявлення про мої страждання...

Пуаро міцно стиснув губи, підняв руку й постукав.

Запанувала раптова тиша, а тоді почувся голос місіс Оттерборн:

– Хто там?

– Мадемуазель Розалі є?

У дверях з'явилася Розалі. Детектива приголомшив її вигляд. У дівчини під очима були темні кола, а довкола рота пролягли борозни смутку.

– У чому річ? – непривітно запитала вона. – Що ви хочете?

– Задоволення від кількох хвилин розмови з вами, мадемуазель. Вийдете?

Вона відразу сердито скривилася й глипнула на нього з підоз рою.

– Навіщо це мені?

– Я вас благаю, мадемуазель.

– Здогадуюся...

Розалі вийшла на палубу, зачиняючи за собою двері.

– Ну?

Пуаро легенько взяв її під руку й повів палубою в напрямку корми. Вони проминули ванні кімнати та повернули за ріг. Кормова частина палуби була в їхньому розпорядженні. За ними текли води Нілу. Пуаро оперся ліктями на поручні. Розалі непорушно стояла прямо.

– Ну? – повторила вона, і в її голосі пролунав той самий неприємний тон.

Детектив говорив повільно, вибираючи слова.

– Я міг би поставити вам певні запитання, мадемуазель, але я ні на мить не сподіваюся, що ви погодитеся на них відповісти.

– Тоді, схоже, ви мене намарне сюди привели.

Пуаро поволі провів пальцем по дерев'яних поручнях.

– Ви звикли, мадемуазель, нести свій тягар... Але це не може тривати дуже довго. Напруга стає надто велика. Для вас, мадемуазель, напруга вже занадто велика.

– Я не знаю, про що ви, – мовила Розалі.

– Я говорю про факти, мадемуазель, огидні факти. Назвімо речі своїми іменами – і обійдемося одним коротким реченням. Ваша мати, мадемуазель, п'є.

Розалі не відповіла. Вона роззявила рота, а тоді закрила. Дівчина здавалась розгубленою.

– Вам немає потреби щось пояснювати, мадемуазель. Я скажу все сам. В Асуані я спостерігав за вашими стосунками. Я відразу побачив, що, попри ваші ретельно продумані репліки, які не личать дочці, ви насправді пристрасно оберігали її від чогось. Я дуже швидко дізнався, від чого. Я зрозумів це задовго до того, як одного ранку зустрів вашу матір у стані сп'яніння. Більше того, я побачив, що вона таємно

п'є запоями. А з такими випадками, імовірно, найважче мати справу. Ви мужньо давали собі з цим раду. Однак, як і всі, хто потай п'є, вона надзвичайно хитра. Вона спромоглася нишком дістати запас алкоголю й успішно ховала його від вас. Я не здивуюся, якщо лише вчора ви виявили цю секретну схованку. Тож минулої ночі, як тільки ваша мама справді міцно заснула, ви вислизнули з тією схованкою, пішли на інший бік судна (оскільки ваш бік виходив на берег) і викинули його за борт у Ніл.

Він зупинився.

– Я кажу правду, чи не так?

– Так, це правда, – Розалі заговорила раптом із запалом. – Я була дурна, що цього не розказала! Але я не хотіла, щоб усі дізналися. Це розійшлося б по всьому судні. І здавалося так... по-дурному... тобто... що я...

Пуаро закінчив речення замість неї:

– Так по-дурному, що вас могли запідозрити в скоєнні вбивства?

Розалі кивнула. Тоді випалила знову:

– Я так сильно старалася, щоб ніхто не дізнався... Це насправді не її вина. Вона розчарувалася. Її книжки більше не продаються. Люди стомилися від того дешевого мотлоху про секс... Це ранило її, надзвичайно ранило. І тому вона почала... пити. Довгий час я не розуміла, що з нею відбувається. Потім, коли дізналась, намагалася це зупинити. Якийсь час усе було добре, а потім вона раптово починала знову. Ці постійні огидні сварки й конфлікти з людьми. Це жахливо, – вона здригнулася. – Я завжди мала бути насторожі – щоб забрати її... А потім... вона почала через це мене недолюблювати. Вона... відвернулася від мене. Я думаю, інколи вона мене майже ненавидить.

– *Rauvre petite*[56], – сказав детектив.

Вона люто накинулася на чоловіка.

– Не шкодуйте мене. Не будьте добрими. Так легше, – дівчина зітхнула, глибоко й щемливо. – Я так втомилася... Я до смерті, до смерті втомилася.

– Я знаю, – сказав Пуаро.

– Люди вважають, що я жахлива. Самовдоволена, сердита, зі злим характером. Я нічого не можу з цим вдіяти. Я забула, як це – бути доброю.

– Це те, про що я вам говорив: ви надто довго самі несете свій тягар.

Розалі повільно промовила:

– Це вже полегшення – поговорити про це. Ви... ви завжди добрі до мене, мсьє Пуаро. Боюсь, дуже часто я з вами неввічлива.

– *La politesse*[57]необов'язкова між друзями.

Раптом на її обличчя повернулася недовіра.

– Ви... ви тепер усім розповісте? Думаю, ви мусите, через ті клятві пляшки, які я викинула за борт.

– Ні, у цьому немає потреби. Лише скажіть мені те, що я хочу знати. О котрій це було годині? Десять хвилин по першій?

- Думаю, десь так. Я точно не пам'ятаю.

- Тепер скажіть мені таке: мадемуазель ван Скайлер бачила вас, а чи бачили ви її?

Розалі похитала головою.

- Ні.

- Вона каже, що виглянула з дверей каюти.

- Не думаю, що могла її бачити. Я тільки дивилася вздовж палуби й потім на річку.

Пуаро кивнув.

- А ви взагалі когось бачили, коли дивилися на палубу?

Запала пауза, доволі довга пауза. Розалі хмурилася. Здавалось, вона справді думає.

Зрештою вона досить рішуче похитала головою.

- Ні. Я нікого не бачила.

Еркуль Пуаро кивнув, але його очі були похмурі.

Розділ дев'ятнадцятий

По одному й по двоє сповзалися в їдальню пригнічені пасажери. Схоже, усі відчували, що сідати за стіл з нетерпінням – вияв злощасної безсердечності. Почуваючись винуватими, пасажери одне за одним приходили й займали місця.

Тім Аллертон прибув через кілька хвилин після того, як його мама сіла за стіл. Він був у кепському настрої.

- Краще б ми ніколи не вирушали в цю кляту подорож, – пробурчав він.

Місіс Аллертон сумно похитала головою.

- О, мій любий, це правда. Та вродлива дівчина! Це така втрата. Подумати лише, що хтось міг холоднокровно її застрелити. Мені страшно, що хтось міг таке зробити. А та друга бідолашна дівчинка!

- Жаклін?

- Так, у мене серце за неї болить. Вона має страшенно нещасний вигляд.

- Хай навчиться не розкидати скрізь своїх іграшкових пукавок, – відповів Тім без краплі співчуття, намащуючи собі масло.

- Гадаю, її погано виховували.

- О, заради Бога, мамо, не стався до всіх по-материнськи.

- Тіме, ти в жахливо поганому настрої.

- Так. А хто б не був?

- Я не бачу причин дратуватися. Просто страшенно сумно.

Тім роздратовано кинув:

- У тебе романтичний погляд на життя! Здається, ти не розумієш, що це не жарт - бути замішаним у вбивстві.

Місіс Аллертон мала трохи переляканий вигляд.

- Звісно...

- У тому й річ. Немає ніякого «Звісно...». Усі на цьому проклятому судні під підозрою, і ми з тобою також.

Місіс Аллертон заперечила:

- Технічно - так, але насправді це смішно!

- Немає нічого смішного в тому, що пов'язане з убивством! Ти можеш сидіти, люба, випромінюючи порядність і чесність, але неприємні полісмени в Шеллалі й Асуані не оцінюватимуть тебе за зовнішнім виглядом.

- Можливо, ми дізнаємось правду ще до цього.

- Чого б це?

- Мсьє Пуаро може розкрити вбивство.

- Той старий блазень? Нічого він не розкриє. У нього самі балачки та вуса.

- Добре, Тіме, - сказала місіс Аллертон, - думаю, ти цілком маєш рацію, але навіть якщо так, нам треба пройти через це, тому слід змиритися й триматися якомога бадьоріше.

Але обличчя сина залишалось похмури.

- Ще те кляте зникнення перлів.

- Перлів Ліннет?

- Так. Здається, їх хтось викрав.

- Думаю, це й стало мотивом для злочину, - припустила місіс Аллертон.

- Чого б це? Ти змішуєш дві цілком різні речі.

- Хто тобі сказав, що вони зникли?

- Ферґюсон. Він дізнався про це від свого близького друга з машинного відділу, якому сказала служниця.

- То були прегарні перли, - мовила місіс Аллертон.

Пуаро, вклонившись місіс Аллертон, сів за стіл.

- Я трохи запізнився, - сказав він.
- Думаю, ви були зайняті, - відповіла жінка.
- Так, я був дуже зайнятий.

Детектив замовив у офіціанта свіжу пляшку вина.

- Наші смаки дуже розходяться, - сказала місіс Аллертон. - Ви завжди п'єте вино, Тім п'є віскі й содову, а я по черзі пробую різні марки мінеральної води.

- Tiens![58]- мовив Пуаро. Він на мить пильно глянув на неї. Тоді пробурмотів до себе: - Цікава думка...

Потім, нетерпляче знизавши плечима, детектив відігнав раптову думку, яка відволікла його, і почав невимушено розмовляти про інші справи.

- Містер Дойл сильно поранений? - запитала місіс Аллертон.
- Так, ушкодження доволі серйозне. Доктор Бесснер прагне дістатись Асуана, щоб зробити рентген ноги й вийняти кулю. Але він сподівається, що Дойл не залишиться кульгавим назавжди.
- Бідний Саймон, - сказала жінка. - Ще вчора він здавався таким щасливим хлопцем, у якого є все, чого тільки можна бажати. А зараз його красуня-дружина мертва, а сам він лежить безпорадний. Я таки сподіваюся...
- На що ви сподіваєтесь, мадам? - спитав Пуаро, коли місіс Аллертон замовкла.
- Я сподіваюся, що він не надто сердиться на ту бідну дівчинку.
- На мадемуазель Жаклін? Цілком навпаки. Він дуже тривожився за неї.

Він повернувся до Тіма.

- Знаєте, це невеличка психологічна задача. Увесь той час, коли мадемуазель Жаклін переслідувала їх повсюди, він несамовито лютився, а тепер, коли вона вистрелила в нього, небезпечно поранила, можливо, зробила калікою на все життя, - його гнів, схоже, випарувався. Ви можете це пояснити?
- Так, - задумливо промовив Тім, - думаю, могу. Перше змушувало його почуватися дурнем...

Пуаро кивнув.

- Ви маєте рацію. Це ображало його чоловічу гідність.
- Але тепер, якщо глянути на це певним чином, вона виставила себе дурною. Усі сердяться на неї, і тому...
- Він може благородно її пробачити, - закінчила місіс Аллертон. - Які ж ці чоловіки наївні!
- Цілковито хибне твердження всіх жінок, - пробурмотів Тім.

Детектив усміхнувся. Тоді промовив до хлопця:

- Скажіть мені, кузина мадам Дойл, міс Джоанна Саутвуд, вона схожа на мадам Дойл?

- Ви трішки помиляєтеся, мсьє Пуаро. Це наша кузина й подруга Ліннет.

- А, пробачте, я заплутався. Про цю молоду леді багато говорять у новинах. Якийсь час я нею цікавився.

- Навіщо? - різко запитав Тім.

Пуаро злегка піднявся, щоб вклонитися Жаклін де Бельфор, яка щойно ввійшла й саме проходила повз їхній стіл до свого. Її щоки палали, а очі блищали, та й дихала вона трохи нерівномірно. Сівши на місце, детектив, здавалось, забув про Тімове запитання. Він нечітко пробурмотів:

- Цікаво, чи всі молоді леді так легковажно поведуться з коштовними прикрасами, як мадам Дойл?

- То це правда, що їх викрали? - запитала місіс Аллертон.

- Хто це вам сказав, мадам?

- Так сказав Фергюсон, - відповів Тім.

Пуаро похмуро кивнув.

- Так, правда.

- Гадаю, - нервово припустила жінка, - для всіх нас це означає багато неприємностей. Так каже Тім.

Її син нахмурився. Але детектив обернувся до нього.

- А! Схоже, маєте вже подібний досвід? Ви були в будинку, де сталося пограбування?

- Ніколи, - відповів Тім.

- О, так, любий, ти був у Портарлінгтонів у той час, коли викрали діаманти тієї жахливої жінки.

- Мамо, ти завжди подаєш речі геть неправильно. Я був там, коли виявили, що діаманти, які вона носила на товстій шиї, - лише стрази! Саму заміну могли зробити місяцями раніше. Багато хто навіть говорив, що вона сама це зробила!

- Щось мені підказує, що це Джоанна так сказала.

- Джоанни там не було.

- Але вона їх досить добре знала. І це дуже на неї схоже - зробити таке припущення.

- Мамо, ти завжди сердишся на Джоанну.

Пуаро поспішно змінив тему. Він заговорив про плани здійснити доволі велику покупку в одній з асуанських крамниць. Придбати в одного з індійських торговців трохи полотна - дуже красивого, багряного з позолотою. Звісно, треба буде оплатити збір, але...

- Мені сказали, що можуть - як то ви кажете - експедитувати це мені. І що витрати не будуть надто великі. Як думаєте, усе прийде без проблем?

Місіс Аллертон сказала, що, як їй відомо, багатьом людям надсилали речі відразу в

Англию з таких крамниць і все благополучно прибувало.

– Віен. Тоді я так і зроблю. Але можуть виникнути проблеми, коли хтось за кордоном, а йому в Англию відправили посилку! У вас таке траплялось? Ви одержували посилки, поки подорожуєте?

– Не думаю, що надходили посилки, правда, Тім? Ти інколи отримуєш книжки, але з ними зазвичай ніколи не буває проблем.

– Ні, книжки – то інше.

Подали десерт. Без жодних попереджень полковник Рейс піднявся й виголосив промову.

Він побіжно описав обставини злочину та повідомив про крадіжку перлів. Через це має початися обшук судна, і він був би вдячний, якби всі пасажери залишалися в салоні до його завершення. А після того, за згоди пасажирів, а він упевнений, що вони виявлять таку люб'язність, їх самих також обшукають.

Детектив спритно прослизнув до нього. Навколо зчинився шум і гамір, люди ремствували, обурювалися, дивувались...

Пуаро пробрався до полковника й прошепотів йому щось на вухо, саме коли той збирався виходити із салону.

Рейс послухав, кивнув на знак згоди й покликав до себе стюарда. Коротко сказав йому пару слів, а потім разом із Пуаро вийшов на палубу, зачинивши за собою двері.

Кілька хвилин вони стояли біля перил. Рейс запалив цигарку.

– Непогана ідея, – визнав він. – Незабаром побачимо, чи це спрацює. Дам їм три хвилини.

Двері їдальні відчинилися, і вийшов той самий стюард, з яким вони розмовляли. Він віддав честь Рейсу і сказав:

– Ви мали рацію, сер. Є леді, яка каже, що їй терміново потрібно поговорити з вами.

– А! – обличчя Рейса виражало задоволення. – І хто це?

– Міс Бауерз, сер, медсестра.

Легка тінь здивування з'явилась на обличчі полковника. Він відповів:

– Приведіть її в кімнату для куріння. Більше нікому не дозволяйте вийти.

– Так, сер. Інший стюард простежить за цим.

Він повернувся в їдальню. Пуаро та Рейс пішли в кімнату для куріння.

– Бауерз, он як? – пробурмотів Рейс.

Заледве вони опинилися в кімнаті для куріння, як перед ними знову з'явився стюард із міс Бауерз. Він завів її і вийшов, зачинивши за собою двері.

– Ну, міс Бауерз? – полковник Рейс запитливо глянув на неї. – Що там таке?

Міс Бауерз була, як завжди, стримана й некваплива. Вона не виражала ніяких особливих емоцій.

– Пробачте мені, полковнику Рейс, – сказала жінка, – але за нинішніх обставин я подумала, що найкраще буде поговорити з вами відразу, – вона відкрила свою елегантну чорну сумочку, – і повернути вам це.

Вона вийняла низку перлів і поклала їх на стіл.

Розділ двадцятий

Якби міс Бауерз була з тих жінок, які люблять створювати сенсації, вона отримала б багато задоволення від реакції чоловіків на її дії.

З виразом неймовірного здивування полковник Рейс підняв перли зі столу.

– Це дивовижно, – сказав він. – Чи були б ви люб'язні пояснити?

– Звісно. Саме це я й прийшла зробити, – міс Бауерз зручно вместились у кріслі. – Насправді мені було нелегко вирішити, як вчинити найкраще. Сім'я, звісно, не хоче ніяких скандалів, і вони довірилися моїй розсудливості, але обставини настільки незвичайні, що в мене не лишилося вибору. Так, коли б ви не знайшли нічого в каютах, то обшукали б пасажирів, і якби в мене знайшли перли, то виникла б дуже незручна ситуація, а правда все одно би вийшла на поверхню.

– Яка саме правда? Ви взяли ці перли з каюти місіс Дойл?

– О, ні, полковнику Рейс, звісно ні. Це зробила міс ван Скайлер.

– Міс ван Скайлер?

– Так. Вона не може нічого з цим удіяти, але вона це робить... е-е... бере речі. Особливо коштовності. Саме тому я завжди з нею. Зовсім не через її здоров'я – а через цю особливість. Я постійно насторожі, і, на щастя, відколи я з нею, не було жодних проблем. Просто треба бути пильною, розумієте. Вона завжди ховає забрані речі в одне й те саме місце – замотує в пару панчіх, – тому все доволі просто. Я заглядаю туди щоранку. Зазвичай я неміцно сплю й завжди поруч. Якщо це готель, то залишаю відчиненими міжкімнатні двері, тому все чую. Я йду за нею та переконую повернутися в ліжко. Звісно, на пароплаві складніше. Але зазвичай вона не робить цього вночі. Вона радше підбирає речі, які залишили. Звісно, перли завжди її дуже вабили.

Міс Бауерз замовкла.

Рейс запитав:

– Як ви виявили, що їх узяли?

– Вони були в її панчохах уранці. Звісно, я знала, чиї вони. Я їх часто бачила. Я пішла, щоб повернути перли на місце, сподіваючись, що місіс Дойл ще не встала й не виявила пропажі. Але там стояв стюард, він сказав мені про вбивство і що нікому туди не можна заходити. Тож, як бачите, я опинилася в надзвичайно скрутному становищі. Але не залишила надії підсунути перли назад у каюту пізніше, до того як помітять їхню відсутність. Мушу запевнити, що в мене видався вкрай неприємний ранок, я міркувала, як вчинити найкраще. Бачите, сім'я ван Скайлер дуже особлива й

унікальна. Було б неприйнятно, якби це потрапило в газети. Але в цьому не буде необхідності, еге ж?

Міс Бауерз справді тривожилася.

– Це залежить від обставин, – обережно сказав полковник Рейс. – Але ми, звісно, зробимо все, що зможемо. А що про це говорить сама міс ван Скайлер?

– О, звісно, вона це заперечуватиме. Стара завжди так робить. Скаже, що якась недобра людина поклала їх туди. Вона ніколи не визнає, що бере щось. Тому якщо її вчасно впіймати, вона покійно повертається в ліжку. Каже, що вийшла подивитися на місяць. Яюсь так.

– Чи міс Робсон знає про цю... е-е... слабінку?

– Ні, не знає. Її мати знає, але дівчина дуже простодушна, тому мати подумала, що краще їй нічого про це не знати. Я здатна сама впоратися з міс ван Скайлер, – компетентно додала міс Бауерз.

– Ми маємо вам подякувати, мадемуазель, що ви так швидко до нас прийшли, – мовив Пуаро.

Міс Бауерз піднялася.

– Я сподіваюся, що вчинила правильно.

– Будьте певні, що так і є.

– Бачите, оскільки тут також має місце вбивство...

Полковник Рейс перебив жінку. Його голос звучав похмуро.

– Міс Бауерз, я збираюся поставити вам запитання й хочу підкреслити, що на нього потрібно відповісти правдиво. Міс ван Скайлер страждає на клептоманію. А чи є в неї схильність до манії вбивства?

Міс Бауерз миттєво відповіла:

– О, Господи, ні! Нічого подібного. Ви можете повністю мені вірити. Стара леді не скривдила б і мухи.

Відповідь прозвучала з такою переконливою впевненістю, що, здавалося, нічого більше не можна додати. І все ж у Пуаро знайшлося одне незначне запитання.

– Міс ван Скайлер страждає на глухоту?

– Власне кажучи, так, мсьє Пуаро. У будь-якому разі, це не так помітно під час розмови. Але доволі часто вона не чує, коли заходиш у кімнату чи щось подібне.

– Гадаєте, вона би почула, як хтось ходить у сусідній каюті місіс Дойл?

– О, я так не думаю, жодним чином. Бачите, ліжка з іншого боку каюти, навіть не біля суміжної стіни. Ні, не думаю, що вона б щось почула.

– Дякую, міс Бауерз.

– Може, ви повернетесь до їдальні й зачекаєте з іншими? – попросив Рейс.

Полковник відчинив їй двері та став спостерігати, як жінка спускається сходами й

заходить у зал. Тоді зачинив двері й повернувся до столу. Пуаро підняв перли.

– Ну, – похмуро почав Рейс, – реакція з'явилася доволі швидко. Ця жінка досить холонокровна й хитра і цілком здатна обманути нас ще більше, якщо їй знадобиться. Що ж із міс Марі ван Скайлер? Не думаю, що ми можемо виключити її зі списку ймовірних підозрюваних. Знаєте, вона могла б здійснити вбивство, щоб отримати ті коштовності. Ми не можемо вірити медсестрі на слово. Вона старається зробити якнайкраще для сім'ї.

Пуаро кивнув, погоджуючись. Він був дуже зайнятий перлами, перебирав їх пальцями, піднімав до очей.

Нарешті він озвався:

– Гадаю, можна вважати частину розповіді про стару леді правдивою. Вона справді виглядала з каюти й справді бачила Розалі Оттерборн. Але не думаю, що вона чула щось чи когось у каюті Ліннет Дойл. Мабуть, вона визирала зі своєї каюти перед тим, як прослизнути й вкрасти перлини.

– Виходить, міс Оттерборн дійсно там була?

– Так. Викидала за борт материн таємний запас алкоголю.

Полковник Рейс співчутливо похитав головою.

– Он воно що! Непроста ситуація для молодшої дівчини.

– Так, її життя не надто веселе, *cette pauvre petite Rosalie*[59].

– Ну, я радий, що це вияснилося. Вона не бачила й не чула нічого?

– Я її про це запитував. Вона відповіла, секунд через двадцять, що нікого не бачила.

– О? – полковник, здавалось, насторожився.

– Так, це про щось свідчить.

Рейс повільно промовив:

– Якщо Ліннет Дойл застрелили приблизно десять хвилин по першій, то чи так уже й дивно, що ніхто не чув пострілу після того, як пароплав затих? Визнаю, що такий маленький револьвер не створить багато шуму, але в той час на пароплаві панувала мертва тиша, і будь-який шум, навіть тихий постріл, мав бути чутним. Але тепер я починаю розуміти. Каюта перед нею була порожня, оскільки її чоловік був у каюті доктора Бесснера. Ту, що ближче до корми, займає глуха ван Скайлер. Залишається тільки...

Він зупинився й вичікувально глянув на Пуаро. Той кивнув.

– Сусідня каюта з іншого боку судна. Іншими словами – Пеннінгтон. Схоже, ми знову й знову повертаємося до Пеннінгтона.

– Цього разу ми поговоримо з ним, відкинувши делікатність!

Ось так! Я обіцяю собі таке задоволення.

– А поки нам краще взятися за обшук судна. Перлини все ще дають зручний привід, хоч їх і повернули, – малоімовірно, що міс Бауерз розповість про цей факт.

– Ох, ці перлини!

Пуаро знову тримав їх навпроти світла. Він висунув язик і лизнув їх, навіть обережно прикусив перлину зубами. Потім, зітхнувши, кинув їх на стіл.

– Ось ще одне ускладнення, мій друже, – сказав він. – Я не експерт у дорогоцінних каменях, але свого часу мав нагоду з ними працювати. І я майже впевнений у тому, що кажу. Ці перли – лише майстерна підробка.

Розділ двадцять перший

Полковник Рейс коротко вилаявся.

– Ця клята справа стає все більше й більше заплутана, – він підняв намисто. – Сподіваюся, що ви не помилилися? Як на мене, з перлами все гаразд.

– Так, підробка дуже гарна.

– І що це нам дає? Ліннет Дойл могла навмисне зробити підробку й принести її на борт заради безпеки. Багато жінок так робить.

– Гадаю, якби це було так, то її чоловік про це б знав.

– Вона могла йому не сказати.

Пуаро невдоволено похитав головою.

– Ні, не думаю, що це так. Я милувався намистом мадам Дойл у перший вечір на пароплаві – його чудовим сяйвом і блиском. Я впевнений, що тоді на ній були справжні перли.

– Тоді є два варіанти. Перший: міс ван Скайлер взяла фальшиву низку перлів після того, як справжні вкрав хтось раніше. Другий: історія про клептоманію вигадана. Або міс Бауерз і є злодійкою й похапцем вигадала історію та віддала фальшиві перли, щоб зменшити підозру, або в цьому замішана вся їхня компанія. Іншими словами, це банда розумних ювелірних злодіїв під виглядом привілейованої американської сім'ї.

– Так, – невизначено промовив Пуаро. – Важко сказати. Але мушу відзначити: це майстерна робота – створити настільки ідеальну й точну копію перлів, застібки й усього іншого, щоб обманути мадам Дойл. Це не робили поспіхом. Хто б не скопіював тих перлів, він мав гарну можливість вивчити оригінал.

Рейс звівся на ноги.

– Нема чого про це розмірковувати. Берімося до роботи. Треба відшукати справжні перли. І щоб водночас нічого не пропустити.

Вони розпочали з кают на нижній палубі.

У каюті синьйора Річетті містилось чимало археологічних праць різними мовами, купа одягу, ароматні лосьйони для волосся й два особисті листи – один з археологічної

експедиції в Сирії, інший, очевидно, від сестри з Рима. Усі його хустинки були з кольорового шовку.

Вони перейшли до каюти Фергюсона.

Там було трохи комуністичної літератури, досить багато фотографій, «Едін» Семюела Батлера й дешеве видання «Щоденника» Піпса. Його особистих речей було небагато. Більшість верхнього одягу – розірвана чи брудна, а нижня білизна, навпаки, гарної якості. Як і хустинки – дорогі, лляні.

– Цікаві розбіжності, – пробурмотів Пуаро.

Рейс кивнув.

– Дивно, що немає жодних особистих паперів, листів тощо.

– Так, це змушує задуматися. Дивний молодий чоловік, цей мсьє Фергюсон.

Детектив уважно оглянув перстень з печаткою і потім поклав назад у шухляду.

Вони перейшли до каюти Луїзи Бурже. Служниця їла після інших пасажирів, але Рейс велів, щоб вона приєдналася до решти. Тут їх зустрів стюард.

– Перепрошую, сер, – вибачився він, – але ту молоду жінку я ніде не знайшов. Гадки не маю, куди вона могла піти.

Рейс заглянув усередину каюти. Там було порожньо.

Вони піднялися на верхню палубу й почали з правого борту. Перша каюта була Джеймса Фанторпа. Тут усе лежало в досконалому порядку. Містер Фанторп подорожував майже порожнем, та всі наявні речі були високої якості.

– Ніяких листів, – задумливо промовив Пуаро. – Він обережний, наш містер Фанторп, знищив усю кореспонденцію.

Вони перейшли в сусідню каюту Тіма Аллертона.

Тут усе свідчило про те, що її власник був англо-католиком, – вишуканий маленький триптих, велика вервиця з вигадливо вирізьбленого дерева. Окрім особистого одягу, вони знайшли напівготовий рукопис з великою кількістю приміток і виправлень та гарну колекцію книг, більшість із яких – лише нещодавно надруковані. Було також багато листів, абияк кинутих у шухляду.

Пуаро, не надто делікатний у читанні листів інших людей, переглянув їх. Він помітив, що серед них немає листів від Джоанни Саутвуд. Він узяв тюбик рибного клею, бездумно покрутив ним хвилину чи дві, потім сказав:

– Ходімо далі.

– Жодних хусточок з «Вулвортсу», – відзвітувався Рейс, швидко поскладавши назад вміст шухляди.

Каюта місіс Аллертон йшла наступна. Там було надзвичайно охайно, у повітрі стояв легкий старомодний запах лаванди.

Двоє чоловіків швидко закінчили обшук. Коли вони виходили, полковник зауважив:

– Гарна жінка.

Наступною була каюта, яка служила Саймону Дойлу як гардеробна. Речі нагальної потреби – піжама, туалетні предмети тощо – були перенесені в каюту Бесснера, але дещо з його майна все ще лишалось там – дві шкіряні валізи значних розмірів і саквояж. Також у шафі висіло трохи одягу.

– Розгляньмося тут уважно, мій друже, – сказав Пуаро, – імовірно, злодій заховав перли саме тут.

– Ви так думаєте?

– Звісно, аякже. Поміркуйте! Злодій, він чи вона, розуміє, що рано чи пізно буде проведено обшук, тож місце сховку у власній каюті більш ніж недоречне. Із загальними кімнатами є свої труднощі. А тут каюта чоловіка, який напевно не може відвідати її сам. Та й якщо перли знайдуться тут, це нам нічого не дасть.

Але провівши найретельніший пошук, вони не знайшли жодного натяку на зникле намисто.

Пуаро пробурмотів «Zut!»[60]сам до себе, і чоловіки знову вийшли на палубу.

Каюту Ліннет Дойл замкнули після того, як тіло забрали, але Рейс мав запасний ключ. Він відімкнув двері, і обоє чоловіків зайшли всередину.

Окрім того, що тіла дівчини не було, усе інше залишилось, як і зранку.

– Друже, – сказав полковник, – якщо тут і можна щось знайти, то, заради Бога, ідіть і знайдіть це. Коли хтось на це й спроможний, то лише ви.

– Ви маєте на увазі не перли, мон амі[61]?

– Ні. Головне – вбивство. Може, є щось таке, чого я вранці не помітив.

Тихо й спритно Пуаро взявся за обшук. Він став на коліна і ретельно крок за кроком дослідив підлогу. Оглянув ліжко. Швидко пройшовся шафою й комодом. Передивився гардеробну шафу та дві дорогі валізи. Оглянув дорогу, інкрустовану золотом скриньку. І насамкінець зосередився на умивальнику. Там стояли численні креми, пудри й лосьйони для обличчя. Але єдине, що, здається, зацікавило Пуаро, це дві маленькі пляшечки лаку для нігтів «Нейлекс». Він узяв їх і приніс на туалетний столик. Перша, із написом «Троянда», була порожня, на дні залишилась лише крапля чи дві темно-червоної рідини. Друга, така сама, але з написом «Кардинал», була майже повна. Пуаро відкрутив спершу порожню, потім повну пляшечку та обережно понюхав обидві.

Запах дюшесу наповнив кімнату. Трохи скривившись, детектив закрутив їх.

– Є щось? – запитав Рейс.

Пуаро відповів французькою приказкою: «On ne prend pas les mouches avec le vinaigre»[62].

Тоді, зітхнувши, додав:

– Мій друже, усе безуспішно. Убивця не зробив нам послуги. У нього не впала ні запонка для рукавів, ні недопалок, ні попіл від сигари – або, у випадку із жінкою, хусточка, губна помада чи невидимка для волосся.

– Лише пляшечка лаку для нігтів?

Пуаро знизав плечима.

– Я мушу запитати служницю. Є щось... так... трохи дивне в цьому.

– Мені цікаво, куди в біса поділася та дівчина? – мовив Рейс.

Вони вийшли з каюти, замкнувши за собою двері, і попрямували до каюти міс ван Скайлер.

Тут були всі можливі атрибути багатства: дорогі туалетні засоби, гарні валізи, трохи особистих листів і паперів – усе в ідеальному порядку.

Наступною була подвійна каюта Пуаро, а за нею – Рейса.

– Малоймовірно, щоб їх заховали в одній із цих, – припустив полковник.

– Таке трапляється, – не погодився детектив. – Яюсь у «Східному експресі» я розслідував убивство. Невелика загадка з пурпуровим кімоно. Воно зникло, але мусило бути в потязі. Я знайшов його – де ви думаєте? У власній замкнутій валізі! О! Це просто нахабство!

– Ну, подивимось, чи цього разу хтось виявився настільки нахабним.

Але викрадач перлів не наважився гратися з Еркюлем Пуаро чи полковником Рейсом.

Обігнувши корму, вони уважно обшукали каюту міс Бауерз, але не знайшли нічого підозрілого. Її хусточки з ініціалами були з простого полотна.

Далі йшла каюта Оттерборнів. Тут Пуаро знову провів дуже ретельний обшук, але безрезультатний.

Наступна каюта була Бесснера. Там лежав Саймон Дойл, а біля нього стояла таця з іжею, якої навіть не торкалися.

– Не маю апетиту, – виправдовуючись, пояснив він.

Хлопець мав набагато гірший вигляд, ніж зранку, схоже, його лихоманило. Пуаро зрозумів Бесснера, який хотів якнайшвидше доставити пораненого до лікарні з відповідним обладнанням.

Низенький бельгієць пояснив йому, що вони роблять, і Саймон схвально кивнув.

Дізнавшись, що перли повернула міс Бауерз, але вони виявилися лише копією, він дуже здивувався.

– Ви впевнені, мсьє Дойл, що ваша дружина не мала фальшивого намиста, яке брала за кордон замість справжнього?

Саймон рішуче похитав головою.

– О, так. Я цілком упевнений в цьому. Ліннет любила ці перли й повсюди їх носила. Вони були застраховані від усіх можливих ризиків, тому, гадаю, вона й поставилася до цього трохи легковажно.

– Тоді ми мусимо продовжувати обшук.

Він почав відкривати шухляди. Рейс взявся за валізи.

Саймон втупився в чоловіків.

- Слухайте, ви ж не підозрюєте, що їх поцупив старий Бесснер?

Детектив знизав плечима.

- Таке могло бути. Зрештою, що ми знаємо про доктора Бесснера? Лише те, що він сам розповідає.

- Але він не міг їх тут заховати так, щоб ніхто не бачив.

- Він не міг заховати їх сьогодні, щоб ви не побачили. Але ми не знаємо, коли відбулася підміна. Він міг обміняти їх кілька днів тому.

- Я про таке не подумав.

Але обшук не приніс результату.

Наступною була каюта Пеннінґтона. Двоє чоловіків витратили на обшук чимало часу. При цьому вони уважно оглянули портфель, заповнений юридичними документами, більшість з яких потребувала підпису Ліннет.

Пуаро похмуро похитав головою.

- Тут, здається, усе чесно й прозоро. Ви згодні?

- Цілком. Проте Пеннінґтон не цілковитий дурень. Якби тут був документ, що компрометує його, якась довіреність чи щось подібне, він би точно знищив його першим.

- Так.

Пуаро витягнув револьвер «Кольт» із верхньої шухляди, глянув на нього й поклав назад.

- Отже, іще є люди, які подорожують з револьверами, - пробурмотів він.

- Так, наводить на роздуми. Проте Ліннет Дойл застрелили штукою не такого розміру. - Рейс замовк, а потім додав: - Знаєте, я подумав про те, чому револьвер викинули за борт. Припустимо, що справжній убивця таки залишив його в каюті Ліннет Дойл, а хтось інший - ще одна особа - взяв його і викинув у річку.

- Так, це можливо. Я також думав про таке. Але це породжує купу запитань. Що то за інша особа? Навіщо їй намагатися прикрити Жаклін де Бельфор і забирати револьвер? Що там робила та інша особа? Єдина людина, яка точно заходила в каюту, - мадемуазель ван Скайлер. Чи можливо, щоб мадемуазель ван Скайлер забрала зброю? Чому вона вирішила прикрити Жаклін де Бельфор? І зрештою, чи є інша причина того, щоб забрати револьвер?

- Вона могла побачити свою шаль, перелякатися й викинути відразу все, - припустив полковник.

- Шаль - можливо, але чи позбулася вона й револьвера? Я погоджуюся, що це можлива версія. Але, bon Dieu[63], кострубата. І ви все ж не врахували одного моменту про шаль...

Коли вони вийшли з каюти Пеннінґтона, Пуаро запропонував полковнику самому обшукати каюти, що залишилися: Жаклін, Корнелії та дві порожні в кінці, поки він перекинеться кількома словами з Саймоном Дойлом.

Тож детектив пройшовся палубою назад і знову зайшов у каюту Бесснера.

– Слухайте, я тут подумав. Я абсолютно впевнений, що вчора з перлами все було гаразд, – озвався Саймон.

– Звідки ви знаєте, мсьє Дойл?

– Тому що Ліннет, – він здригнувся, вимовивши ім'я дружини, – перебирала їх у руках саме перед вечерею і говорила про них. Вона розумілася в перлах. Я цілком упевнений, що вона здогадалась би, якби то була підробка.

– Усе-таки то дуже гарна імітація. Скажіть, мадам Дойл зазвичай тримала це намисто при собі? Чи, може, позичала його якийсь подрузі?

Хлопець почервонів через легке збентеження.

– Бачите, мсьє Пуаро, мені важко сказати... Я... я... розумієте, я недовго знаю Ліннет.

– А, то ваш роман був дуже стрімкий.

Саймон продовжив:

– Тому, справді, я не можу такого знати. Але Ліннет завжди була страшенно щедра. Думаю, вона на таке здатна.

– Вона ніколи, – Пуаро говорив спокійним голосом, – ніколи, наприклад, не позичала перлів мадемуазель де Бельфор?

– Що ви маєте на увазі? – Саймон побуряковів і спробував сісти, та, скривившись, упав назад. – До чого ви хилите? Що Джекі вкрала перли? Вона цього не робила. Я можу поклястися, що це не вона. Джекі дуже чесна. Сама ідея про те, що вона злодійка, смішна, просто смішна.

Пуаро дивився на нього, не зводячи очей.

– Ого-го! – раптом вигукнув він. – Це припущення таки розворушило осине гніздо.

Саймон наполегливо повторив, не звернувши уваги на веселе зауваження детектива:

– Джекі чесна!

Пуаро пригадав голос дівчини в Асуані біля Нілу: «Я кохаю Саймона – і він кохає мене...»

Він розмірковував, яке з трьох тверджень тієї ночі було правдиве. Схоже, саме Жаклін виявилася найближчою до істини.

Відчинилися двері, й увійшов Рейс.

– Нічого, – коротко мовив він. – Ну, ми й не очікували. Бачу, ідуть стюарди з рапортом щодо обшуку пасажирів.

У дверях з'явилися стюард і покоївка. Стюард заговорив першим:

– Нічого, сер.

– Хтось із джентльменів опирався?

– Лише італієць, сер. Він досить довго протестував. Говорив, що це ганьба чи щось таке. Він також має з собою зброю.

– Яку саме?

– «Маузер» автоматичний, 25-й калібр, сер.

– Італійці досить запальні, – озвався Саймон. – Річетті дуже розлютився у Ваді-Хальфі через помилку з телеграмою. Він через це повівся з Ліннет до біса неввічливо.

Рейс повернувся до покоївки. То була кремезна доглянута жінка.

– Нічого в жодної леді, сер. Усі трохи обурювалися, окрім місіс Аллертон, яка поводитися дуже мило. Ніяких перлів. До речі, у сумочці юної леді міс Розалі Оттерборн виявився маленький револьвер.

– Який саме?

– Дуже маленький, сер, із перламутровою ручкою. Немов іграшковий.

Полковник здивовано подивився на неї.

– Чорт забирай цю справу, – пробурмотів він. – Я думав, що ми від неї відвели підозри, а тепер... Невже кожна дівчина на цьому жакливному судні носить із собою іграшкові револьвери з перламутровим руків'ям?

Він закидав покоївку запитаннями:

– Як вона відреагувала, коли ви його знайшли?

Жінка похитала головою.

– Не думаю, що вона помітила. Я стояла до неї спиною, коли переглядала її сумку.

– Усе-таки вона мусила знати, що ви на нього натрапите. Ну гаразд, це вище мого розуміння. Як щодо служниці?

– Ми обшукали весь пароплав, сер. Її ніде немає.

– Про що ви? – запитав Саймон.

– Служниця місіс Дойл, Луїза Бурже. Вона зникла.

– Зникла?

Рейс задумливо промовив:

– Вона могла вкрати перли. Вона єдина мала достатньо можливостей зробити копію.

– І тоді, коли вона виявила, що розпочався обшук, викинулася за борт? – припустив Саймон.

– Нісенітниця, – роздратовано відповів полковник. – Жінка не може непомітно викинутися за борт серед білого дня з такого судна, як це. Вона неодмінно десь на борті.

Він знову звернувся до стюарда.

– Коли її бачили востаннє?

- Приблизно за півгодини до того, як подзвонили на обід, сер.
- Ми однаково оглянемо її каюту, - сказав Рейс. - Може, знайдемо якусь підказку.

Він попрямував на нижню палубу. Пуаро пішов слідом. Чоловіки відімкнули двері каюти й зайшли всередину.

Луїза Бурже, робота якої полягала в тому, щоб тримати в порядку речі інших людей, із власним майном не церемонилася. На комоді була розкидана купа мотлоху, валіза, роззявивши рота, лежала незамкнена, позаяк з одного боку звисав одяг, зіжмакана спідня білизна висіла на кріслах.

Поки Пуаро швидкими вправними пальцями виймав шухляди комода, Рейс оглядав валізу.

Туфлі Луїзи стояли рядком біля ліжка. Одна з них, чорна з лакованої шкіри, розташувалася під незвичним кутом, майже без опори. Це мало такий дивний вигляд, що привернуло увагу полковника.

Він зачинив валізу й нахилився до туфель.

Тоді різко скрикнув.

Пуаро обернувся.

- Qu'est-ce qu'il y a?[64]

Рейс похмуро відповів:

- Вона не зникла. Вона тут, під ліжком...

Розділ двадцять другий

Тіло жінки, якою й була Луїза Бурже, лежало на підлозі її каюти. Двоє чоловіків схилились над ним.

Рейс випростався першим.

- Мертва приблизно годину. Приведемо до неї Бесснера. Закололи в серце. Гадаю, смерть миттєва. Вигляд не надто привабливий, чи не так?

- Так.

Пуаро похитав головою, ледь затремтівши.

Смагляве хитре обличчя скорчилось від подиву чи люті, губи оголювали ряд зубів.

Детектив обережно нахилився й підняв праву руку. У пальцях щось було. Він вийняв це й протягнув Рейсові - шматок банкноти світло-рожевого кольору.

- Бачите, що це?

- Гроші, - відповів Рейс.

- Гадаю, краєчок банкноти в тисячу франків.

- Зрозуміло, що тут трапилось, - промовив полковник. - Вона щось знала й шантажувала цим вбивцю. Ми ж підозрювали, що вона не все розповіла цього ранку.

Пуаро вигукнув:

- Ми справжні ідіоти, дурні! Ми мали здогадатися ще тоді. Як вона сказала? «Що я могла почути чи побачити? Я була на середній палубі. Звісно, якби я не спала і якби я піднялася сходами, тоді, мабуть, я могла б побачити вбивцю, цього монстра, який заходив чи виходив з каюти мадам, та оскільки...» Звісно, саме так і трапилось! Вона справді піднімалася. Вона справді бачила, що хтось прослизнув до каюти Ліннет Дойл чи вийшов із неї. І через свою жадібність, нерозумну жадібність, вона тепер лежить тут...

- І ми зовсім не наблизились до того, хто її вбив, - з огидою закінчив Рейс.

Детектив похитав головою.

- Ні, ні. Ми тепер знаємо набагато більше. Ми знаємо... знаємо практично все. Тільки те, що нам відомо, здається неймовірним... Проте так має бути. Тільки я не розумію... Фу! Яким дурнем я був сьогодні вранці! Ми відчували... ми обидва відчували, що вона щось приховує, і все ж не усвідомлювали логічної причини - шантажу.

- Вона, певне, вимагала плату за мовчання негайно, - припустив Рейс. - Вимагала з погрозами. Убивця був вимушений погодитися на цю вимогу й заплатив їй французькими купюрами. Так?

Пуаро задумливо похитав головою.

- Навряд чи. Багато людей беруть запасні гроші в подорож - інколи п'ятифунтові банкноти, інколи долари, але часто й французькі купюри. Імовірно, вбивця заплатив їй усе, що мав, сумішшю валют. Ще раз відтворимо події.

- Убивця заходить у каюту, дає їй гроші, а потім...

- А потім, - закінчив Пуаро, - вона їх рахує. О, так, я знаю цих людей. Вона рахувала гроші й на той час утратила пильність. Убивця вдарив. Усе пройшло успішно, він забрав гроші й утік, не помітивши, що край однієї з купюр відірваний.

- Ми зможемо його так знайти, - впевнено сказав Рейс.

- Сумніваюся, - заперечив детектив. - Він огляне гроші й, мабуть, помітить надрив. Звісно, якщо він жадібний, то не зможе знищити тисячну купюру, - але боюсь... дуже боюсь, що він зовсім іншого характеру.

- Як ви це зрозуміли?

- Обидва злочини - і цей, і вбивство мадам Дойл - вимагали певних рис: відваги, зухвальства, впевненого виконання, миттєвої дії. Ці риси не узгоджуються з ощадливістю чи схильністю до розсудливості.

Рейс сумно похитав головою.

- Краще покличу Бесснера, - сказав він.

Огляд опасистого лікаря не зайняв багато часу. Охаючи й ахаючи, він взявся за роботу.

– Вона мертва не більше години, – оголосив він. – Смерть дуже швидка, миттєва.

– А яка, гадаєте, була використана зброя?

– О, це цікаво. Щось дуже гостре, дуже тоненьке, дуже витончене. Я можу показати таку річ.

Повернувшись із чоловіками до своєї каюти, він відкрив скриньку й вийняв довгий витончений скальпель.

– Щось схоже на таке, друзі. Це не просто звичайний кухонний ніж.

– Сподіваюся, – спокійно мовив Рейс, – що жоден із ваших скальпелів... е-е... не зник, докторе?

Бесснер витрищився на нього, потім його лице почервоніло від обурення.

– Що ви таке кажете? Ви думаєте, я... я, Карл Бесснер, добре відомий у всій Австрії – зі своїми клієнтами й пацієнтами високого походження, – я вбив нещасну маленьку *femme de chambre*[65]? Ах, це обурливо, абсурд, як можна так думати! Жоден із моїх ножів не зник – жоден, кажу вам. Вони всі тут, усі на своїх місцях. Можете подивитися самі. А цю зневагу до моєї професії я не забуду.

Доктор Бесснер із тріском закрив свою скриньку, кинув нею й погупав на палубу.

– Оце так! – вигукнув Саймон. – Розізлили ви старого.

Пуаро знизав плечима.

– Прикро.

– Ви взяли неправильний слід. Старий Бесснер – один із найкращих, хай навіть і німець.

Зненацька доктор Бесснер з'явився знову.

– Будьте люб'язні негайно залишити мою каюту. Я мушу перев'язати ногу пацієнта.

Міс Бауерз увійшла разом з ним і з професійною зібраністю чекала, поки чоловіки вийдуть.

Рейс і Пуаро покійно вийшли. Полковник щось пробурмотів і рушив далі, а Пуаро повернув ліворуч.

Він почув уривки дівчачої розмови, короткий сміх. Жаклін і Розалі були разом у каюті останньої.

Дівчата стояли біля відчинених дверей. Коли на них впала тінь Пуаро, вони підняли голови. Чоловік побачив, що Розалі Оттерборн уперше йому всміхнулася: сором'язлива привітна усмішка – трохи невпевнена, немов людина робить щось нове й незвичне.

– Обговорюєте скандал, дівчата? – викрив він їх.

– Насправді ні, – відповіла Розалі. – Власне, ми просто порівнювали губні помади.

Пуаро всміхнувся. «*Les chiffons d'aujourd'hui*»[66], – пробурмотів він. Але його усмішка здалась несправжньою, і Жаклін де Бельфор, більш кмітлива й спостережлива, ніж Розалі, помітила це. Вона віддала помаду, яку тримала, і вийшла на палубу.

- Щось... щось трапилось?
- Ви правильно здогадались, мадемуазель, щось трапилось.
- Що? – Розалі вийшла також.
- Ще одна смерть, – відказав Пуаро.

Розалі різко вдихнула. Детектив прискіпливо спостерігав за нею. Він помітив тривогу й іще щось – на мить в її очах з'явився жах.

- Убили служницю мадам Дойл, – прямо сказав він.
- Убили? – вигукнула Жаклін. – Убили, кажете?
- Так, саме так я й сказав, – і хоча відповідь адресувалася Жаклін, дивився він на Розалі. І саме до Розалі він додав: – Бачите, та служниця, вона щось бачила, те, чого не повинна була бачити. І тому її змусили замовкнути, щоб вона цього не розбавкала.

- Що саме вона бачила?

Знову запитувала Жаклін, і знову Пуаро відповідав Розалі. Це була дивна сцена за участю трьох.

- Гадаю, немає сумнівів, що саме вона бачила, – відповів Пуаро. – Вона бачила, як хтось заходив чи виходив із каюти Ліннет Дойл тієї фатальної ночі.

У нього був гострий слух. Він почув різкий вдих і помітив тремтіння повік. Розалі Оттерборн відреагувала саме так, як він і думав.

- Вона сказала, кого бачила? – запитала Розалі.

Пуаро з жалем ледь похитав головою.

На палубі почулися чиїсь кроки. То була Корнелія Робсон з широко розплющеними й переляканими очима.

- О, Жаклін, – вигукнула вона, – трапилось щось жахливе. Ще одна страшна річ!

Жаклін повернулася до неї. Вони вдвох пройшли кілька кроків уперед. Майже несвідомо Пуаро й Розалі Оттерборн відійшли в протилежному напрямку.

Дівчина різко спитала:

- Чому ви дивилися на мене? Що у вас на думці?
- Ви поставили мені два запитання. Я поставлю вам у відповідь лише одне. Чому ви не кажете мені всієї правди, мадемуазель?
- Я не знаю, про що ви. Сьогодні вранці я розказала вам... усе.
- Ні, є речі, про які ви змовчали. Ви не сказали, що носите з собою в сумочці малокаліберний пістолет із перламутровою ручкою. Ви не розказали мені все, що бачили минулої ночі.

Вона спалахнула. Тоді різко сказала:

– Це неправда. У мене немає револьвера.

– Я не сказав «револьвер». Я сказав «малокаліберний пістолет», який ви носите у своїй сумочці.

Дівчина різко обернулася, кинулась у каюту й назад і жбурнула йому в руки свою шкіряну сіру сумочку.

– Ви кажете нісенітниці. Подивіться самі, якщо хочете.

Детектив відкрив сумочку. Зброї не було.

Він повернув сумку, зустрівшись зі зневажливим тріумфальним поглядом.

– Ні, – люб'язно мовив він. – Його там немає.

– Бачите. Ви не завжди маєте рацію, мсьє Пуаро. І ви помиляєтеся щодо інших обурливих речей, які висловили.

– Ні, я так не думаю.

– Ви дратуєте! – Розалі сердито тупнула ногою. – У вас з'являється в голові ідея, і тоді ви все говорите, і говорите, і говорите про неї.

– Бо я хочу, щоб ви сказали мені правду.

– Яку правду? Здається, ви знаєте її краще, ніж я.

Пуаро не відступав:

– Ви хочете, щоби я сказав, що саме ви бачили? Якщо я маю рацію, то ви це визнаєте? Розповім про свій невеличкий здогад. Думаю, коли ви обходили корму, то мимохідь зупинилися, бо побачили, як із каюти десь посередині палуби вийшов чоловік, з каюти Ліннет Дойл, як ви зрозуміли наступного дня. Ви бачили, як він вийшов, зачинив за собою двері й рушив палубою в інший від вас бік і – можливо – увійшов в одну з двох кают. Отже, усе правильно, мадемуазель?

Вона не відповідала.

Пуаро продовжив:

– Мабуть, ви думаєте, що розумніше не говорити. Можливо, боїтеся, що якщо розкажете, то вас теж уб'ють.

На мить йому здалося, що дівчина повелася на легку наживку – що звинувачення проти її сміливості матимуть успіх там, де провалилися хитріші аргументи.

Вона роззявила рота, затремтіла – і раптом промовила:

– Я нікого не бачила.

Розділ двадцять третій

З каюти доктора Бесснера, розгладжуючи манжети, вийшла міс Бауерз.

Жаклін покинула Корнелію та причепилася до медсестри.

– Як він? – запитала вона.

Пуаро підійшов саме вчасно, щоб почути відповідь. Міс Бауерз мала доволі стурбований вигляд.

– Усе не так погано, – відповіла вона.

Жаклін вигукнула:

– Ви маєте на увазі, що йому гірше?

– Що ж, мушу сказати, що заспокоюся, коли ми прибудемо на місце й зможемо зробити рентген і почистити рану під знеболювальним. Як думаєте, мсьє Пуаро, коли ми дістанемося Шеллала?

– Завтра вранці.

Міс Бауерз скривила губи й похитала головою.

– Оце так не щастить. Ми робимо все, що можемо, але завжди є небезпека сепсису.

Жаклін вхопила міс Бауерз за руку й потрясла нею.

– Він помре? Він помре?

– Боже мій, ні, міс де Бельфор. Тобто сподіваюся, ні – я впевнена. Сама рана безпечна, але, звісно, її слід просвітити рентгеном якнайшвидше. До того ж бідному містеру Дойлу сьогодні потрібен повний спокій. Він уже переніс надто багато тривоги і хвилювань. Не дивно, що в нього підвищується температура. Шок через смерть дружини, і то одне, то друге...

Жаклін відпустила руку медсестри й відвернулася. Вона тепер стояла, схилившись на борт, спиною до них.

– На мою думку, завжди треба сподіватись на краще, – сказала міс Бауерз. – У містера Дойла міцний організм – це видно, – мабуть, він жодного дня в житті не прохворів. Це йому на користь. Але, безперечно, підвищення температури є поганим симптомом...

Вона похитала головою, ще раз поправила манжети й поспішно рушила геть.

Жаклін обернулася і, засліплена сльозами, навпомацки попрямувала до своєї каюти. Рука під ліктем підтримувала й скеровувала її. Дівчина підняла голову й крізь сльози побачила поруч Пуаро. Вона злегка сперлася на нього, і чоловік провів її в каюту.

Жаклін упала на ліжко. Не в змозі стримувати сльози, вона заридала з тремтливими схлипуваннями.

– Він помре! Він помре! Я знаю, він помре... І я його вбила. Так, я його вбила...

Пуаро знизав плечима. Він сумно ледь похитав головою.

– Мадемуазель, що зроблено, те зроблено. Не можна повернути скоєне. Занадто пізно

шкодувати.

Вона вигукнула ще голосніше:

– Я його вбила! А я його так кохаю... Я так його кохаю.

Детектив зітхнув.

– Занадто сильно...

Він уже давно про це думав, ще в ресторані мсьє Блондена.

І знову ця думка повернулася.

Трохи завагавшись, він сказав:

– Не всі події відбуваються так, як каже міс Бауерз. Медсестри завжди мені здаються похмурими! Нічна медсестра постійно дивується, коли ввечері виявляє свого пацієнта живим; денна медсестра постійно дивується, коли знаходить його живим уранці!

Розумієте, вони знають занадто багато про те, що може статися.

Коли хтось їде автомобілем, він може собі сказати: «Якби машина виїхала з цього перехрестя, або якби ця вантажівка здала раптом назад, або якби колесо відлетіло від ближньої машини, або якби собака зістрибнув з паркану на ручку передач – тоді я, мабуть, помер би!» Але всі припускають – і зазвичай так і є, – що нічого з цих речей не трапиться, тож усі щасливо дістануться до потрібного місця. Але, звісно, якщо хтось пережив аварію чи бачив кілька аварій, то він схильний думати інакше.

Жаклін, ледь усміхаючись крізь сльози, запитала:

– Ви намагаєтеся мене втішити, мсьє Пуаро?

– Bon Dieu знає, що я намагаюся робити! Вам не слід було вирушати в цю подорож.

– Якби ж я не поїхала! Це так жахливо. Але тепер це скоро закінчиться.

– Mais oui – mais oui.

– І Саймон потрапить у лікарню, йому назначать правильне лікування, і все буде гаразд.

– Ви говорите, як дитина. І після цього жили вони щасливо. Еге ж?

Вона раптом почервоніла.

– Мсьє Пуаро, я ніколи не мала на увазі, ніколи...

– Зарано про це думати! Так кажуть лицеміри, еге ж? Але ви частково романського походження, мадемуазель Жаклін. Ви сприймаєте факти, навіть якщо вони не надто пристойні. Le roi est mort – vive le roi![67]Сонце зайшло, і сходить місяць. Хіба не так?

– Ви не розумієте. Йому лише шкода мене, страшенно шкода, бо він розуміє, як мені жахливо усвідомлювати, що я його так скривдила.

– Ну, добре, – погодився Пуаро. – Чистий жаль – це дуже високе почуття.

Він глянув на дівчину чи то з глумом, чи то з якоюсь іншою емоцією. І стиха ледь

чутно пробурмотів французькою:

La vie est vaine.

Un peu d'amour,

Un peu de haine,

Et puis bonjour.

La vie est brève.

Un peu d'espoir,

Un peu de rêve,

Et puis bonsoir[68].

Чоловік знову вийшов на палубу, яку міряв кроками полковник Рейс.

– Пуаро, друже! Ви мені потрібні. У мене є ідея, – одразу гукнув той.

Взявши детектива під руку, полковник повів його палубою.

– Випадкова заувага Дойла. Я її спершу пропустив повз вуха. Щось про телеграму.

– Tiens – c'est vrai[69].

– Мабуть, там нічого такого, але жодного шляху не можна лишати недослідженим. Чорт забирай, друже, два вбивства, і ми все ще блукаємо в темряві.

Пуаро похитав головою.

– Ні, не в темряві. На світлі.

Полковник зацікавлено глянув на нього.

– Маєте здогад?

– Тепер це не просто здогад. Я впевнений.

– Відколи?

– Зі смерті служниці, Луїзи Бурже.

– Та щоб мене, коли я щось розумію!

– Мій друже, це так ясно – так ясно! Тільки є труднощі! Плутанина, перепони! Бачте, навколо такої особи, як Ліннет Дойл, є стільки суперечливої ненависті, і ревнощів, і заздрощів, і підлості. Наче хмара мух – усе гуде й гуде...

– Але ви гадаєте, що знаєте? – Рейс допитливо дивився на друга. – Ви б так не говорили, якби не були впевнені. Не можу сказати, що теж бачу світло. Та звісно, у

мене є підозри...

Пуаро зупинився й поклав велику руку на плече товариша.

– Ви чудова людина, топ Colonel[70]... Ви не просите: «Скажіть мені, що саме ви думаєте?» Ви знаєте, що якби я міг сказати зараз, то сказав би. Але спершу багато в чому ще слід розібратися. Та подумайте трохи про те, що я скажу. Є певні моменти... Ми маємо свідчення мадемуазель де Бельфор, що хтось підслухав нашу розмову в саду в Асуані. Маємо свідчення мсьє Тіма Аллертона про те, що він чув і робив у ніч злочину. Маємо багатозначні відповіді Луїзи Бурже на наші запитання вранці. Також є той факт, що мадам Аллертон п'є воду, її син п'є віскі з содовою, а я п'ю вино. І на додачу дві пляшечки лаку для нігтів і прислів'я, яке я процитував. І, нарешті, ми підходимо до суті злочину, того факту, що револьвер замотали в дешеву хустинку й оксамитову шаль і викинули за борт...

Рейс помовчав з хвилину, а тоді похитав головою.

– Ні, – сказав він. – Я не розумію. У мене є розмитий здогад про те, до чого ви хилите. Але, наскільки я розумію, він хибний.

– Так, звісно, ви бачите лише половину правди. Та пам'ятайте: ми повинні знову починати з самого початку, оскільки наше перше уявлення було абсолютно неправильне.

Полковник трохи скривився.

– Я звик до цього. Мені часто здається, що вся робота детектива – це підтирати невдалі починання й братися до справи заново.

– Так, це правда. І саме так не робитимуть деякі люди. У них виникає версія, й усе має підлаштуватися до неї. Якщо один маленький факт не підходить, вони його відкидають. Але завжди факти, які не підходять, важливі. Увесь час я розумів значущість того, що револьвер забрали з місця злочину. Я знав, що це щось означає, – але що саме, усвідомив лише півгодини тому.

– А я все ще не розумію!

– Але зрозумієте! Просто подумайте про те, що я озвучив. А тепер з'ясуємо, що з телеграмою. Тобто якщо гер доктор нам дозволить.

Доктор Бесснер все ще перебував у поганому настрої. У відповідь на їхній стукіт він висунув похмуре лице.

– Що таке? Знову хочете навідати мого пацієнта? Кажу вам, це нерозумно. У нього гарячка. І вже більш ніж достатньо хвилювань на сьогодні.

– Лише одне запитання, – попросив Рейс. – Більше нічого, запевняю вас.

З несхвальним бурчанням лікар відійшов убік, і двоє чоловіків зайшли в каюту.

Доктор Бесснер, стиха помурмотівши сам до себе, протиснувся повз них.

– Я повернуся через три хвилини, – оголосив він. – І тоді ви підете геть!

Чоловіки почули, як він зашкандибав палубою.

Саймон Дойл допитливо переводив погляд з одного відвідувача на другого.

– Так, – спитав він, – що таке?

– Дрібничка, – відповів Рейс. – Коли мені звітували стюарди, вони згадали, що синьйор Річетті був особливо стривожений. Ви сказали, що це вас не дивує, оскільки вам відомо про його поганий характер і що він повівся невивічливо з вашою дружиною через якусь телеграму. То можете розказати про цей інцидент?

– Звісно. Це було у Ваді-Хальфі. Ми саме повернулися з Другого порога. Ліннет вирішила, що на борту лежала телеграма для неї. Розумієте, вона забула, що її прізвище більше не Ріджвей, а слова «Річетті» і «Ріджвей» дуже схожі, особливо, коли написані жакливим почерком. Тому вона відкрила телеграму, але не змогла зрозуміти її зміст і саме ламала над нею голову, коли підійшов той тип Річетті та гнівно й безцеремонно вихопив телеграму з рук. Вона пішла до нього перепросити, проте він повівся з нею страшенно невивічливо.

Рейс глибоко вдихнув.

– Містере Дойл, ви знаєте, що було в тій телеграмі?

– Так. Ліннет прочитала частину з неї вголос. Там сказано...

Він раптом замовк. Назовні зчинився галас. До них швидко наближався високий голос.

– Де мсьє Пуаро і полковник Рейс? Я мушу бачити їх негайно! Це надзвичайно важливо! У мене – життєво важлива інформація. Я... Вони з містером Дойлом?

Бесснер не зачинив дверей. У проході висіла лише занавіска. Місіс Оттерборн відхилила її вбік і влетіла, наче торнадо. Її обличчя полум'яніло, ішла вона трохи нерівно й не зовсім контролювала свої слова.

– Містере Дойл, – театралью вигукнула вона, – я знаю, хто вбив вашу дружину.

– Що?

Саймон втупився в неї. Як і двоє інших.

Місіс Оттерборн триумфально окинула трьох чоловіків поглядом. Вона була щаслива, неймовірно щаслива.

– Так, – мовила вона. – Мої здогади цілком підтвердилися. Глибокі, первісні, первородні прагнення. Це може виявитися неможливим, фантастичним – але це правда!

Рейс різко спитав:

– Я так розумію, ви маєте докази, щоб оголошувати ім'я вбивці місіс Дойл?

Місіс Оттерборн сіла в крісло й нахилилася вперед, рішуче киваючи головою.

– Звісно, маю. Ви ж згодні, що той, хто вбив Луїзу Бурже, також убив і Ліннет Дойл – що два злочини здійснені однією рукою?

– Так, так, – нетерпляче погодився Саймон. – Звісно. Цьому є логічне пояснення. Продовжуйте.

– Тоді моє твердження залишається в силі. Я знаю, хто вбив Луїзу Бурже, отже, знаю, хто вбив Ліннет Дойл.

– Ви маєте на увазі, що у вас є версія щодо ймовірного вбивці Луїзи Бурже? – скептично запитав Рейс.

Місіс Оттерборн накинулася на нього, наче тигр.

– Ні, я знаю точно. Я бачила ту особу на власні очі.

Саймон затремтів і вигукнув:

– Заради Бога, розповідайте. Ви кажете, що знаєте особу, яка вбила Луїзу Бурже.

Місіс Оттерборн кивнула.

– Я вам докладно розповім, що трапилося.

Так, вона була дуже щаслива – без сумніву! Це був її момент – її триумф! То й що з того, що книжки не продаються, що тупа публіка, яка колись їх купувала й ненаситно поглинала, тепер знайшла нових улюбленців? Саломея Оттерборн знову стане знаменитою. Її ім'я буде в усіх газетах. Вона виступить головним свідком зі сторони обвинувачення в суді.

Жінка глибоко вдихнула й почала розповідати.

– Це сталося, коли я йшла на обід. У мене майже не було бажання їсти – весь цей жах від нещодавньої трагедії... Та не варто мені вдаватися в це. На півдорозі я згадала, що... е-е... залишила дещо в каюті. Я сказала Розалі йти без мене. Вона послухалася.

Місіс Оттерборн на хвилину замовкла.

Штора на дверях ледь захиталася, наче від вітру, але ніхто з трьох чоловіків цього не помітив.

– Я... е-е... – Місіс Оттерборн замовкла. Лід, по якому вона мала пройти, був надто тонкий, але ж це треба якось зробити. – Я... е-е... мала домовленість з деким із... е-е... з персоналу судна. Він мав... дістати мені дещо необхідне, але я не хотіла, щоб дочка про це знала. Вона буває трохи набридливою.

Звучить не надто переконливо, але вона вигідає щось краще для виступу в суді.

Рейс підняв брови, його очі запитально подивилися на Пуаро.

Детектив легенько кивнув. Його губи сформували слово: «Алкоголь».

Штора на дверях знову заворушилася. Між нею й дверима з'явилося дещо з легким сталевим-голубим блиском.

Місіс Оттерборн продовжувала:

– За домовленістю, мені слід було пройти навколо корми на середню палубу, там на мене чекав чоловік. Коли я йшла палубою, двері каюти відчинилися, і хтось визирнув. Це була та дівчина – Луїза Бурже чи як її звали. Здавалося, що вона когось чекає. Побачивши, що це я, вона з розчарованим виглядом швидко зайшла всередину. Я, звісно, нічого не запідозрила. Я пішла, і, як уже казала, отримала дещо від того чоловіка. Заплатила йому й перекинулася слівцем. Тоді рушила назад. І коли я саме виходила з-за рогу, то побачила, як хтось постукав у двері покоївки й зайшов у каюту.

Рейс спитав:

– І то був...?

Бах!

Звук пострілу заповнив кімнату. Стояв їдкий, прокислий запах диму. Місіс Оттерборн повільно повернулася набік, а тоді важко подалася вперед і з гуркотом упала на підлогу. З круглої чіткої дірки за вухом потекла кров.

На мить запала разюча тиша.

Тоді обоє здорових чоловіків зірвалися на ноги. Тіло жінки трохи завадило їхнім рухам. Рейс схилився над нею, тоді як Пуаро, немов кіт, стрибнув до дверей і кинувся на палубу.

Палуба була порожня. На долівці, якраз навпроти порога, лежав великий револьвер «Кольт».

Пуаро глипнув в обидві сторони. На палубі нікого не було. Тоді він рвонув до корми. Коли повертав за ріг, то наскочив на Тіма Аллертона, який швидко рухався з протилежного боку.

– Що то в біса було? – задихавшись, вигукнув Тім.

Пуаро швидко видихнув:

– Ви когось зустрічали дорогою сюди?

– Чи зустрічав когось? Ні.

– Тоді ходіть зі мною.

Він взяв молодого чоловіка попід руку й пішов назад. Там уже зібрався маленький натовп. Розалі, Жаклін і Корнелія вибігли з кают. На палубу також вийшли люди з салону – Ферґюсон, Джим Фанторп і місіс Аллертон.

Рейс стояв біля револьвера. Пуаро, повернувши голову, різко спитав у Тіма:

– Маєте якісь рукавички в кишені?

Тім понишпорив.

– Так, маю.

Пуаро вихопив їх у нього, надягнув і нахилився оглянути револьвер. Рейс зробив те саме. Інші дивилися, затамувавши подих.

Полковник озвався:

– Він не пішов в інший бік. Фанторп і Ферґюсон сиділи на прогулянковій палубі, вони б його бачили.

Пуаро відповів:

– А містер Аллертон зустрів би його, якби той ішов до корми.

Рейс показав на револьвер.

– Тільки уявіть, ми бачили його не так давно. Однак необхідно переконатися.

Він постукав у двері каюти Пеннінґтона. Відповіді не було. Каюта була пуста. Рейс підійшов до правої шухляди комода й висунув її. Револьвер зник.

– Питання вирішене, – відказав Рейс. – Що ж, а де сам Пеннінґтон?

Чоловіки знову вийшли на палубу. До групи приєдналася місіс Аллертон. Пуаро швидко підійшов до неї.

– Мадам, заберіть міс Оттерборн із собою та пригляньте за нею. Її маму, – він поглядом зустрівся з Рейсом, і той кивнув, – убили.

Поспішно з'явився доктор Бесснер.

– Gott im Himmel! Що тут знову?

Йому звільнили дорогу. Рейс вказав на каюту. Лікар увійшов досередини.

– Знайдіть Пеннінґтона, – сказав полковник. – На тому револьвері є відбитки пальців?

– Жодного, – відповів Пуаро.

Вони знайшли Пеннінґтона палубою нижче. Він сидів у невеликій вітальні й писав листи.

– Якісь новини? – запитав юрист, піднявши красиве, чисто виголене обличчя.

– Хіба ви не чули пострілу?

– Коли ви про це згадали, я зрозумів, що чув якийсь вибух. Але я ніколи б не подумав... Когось застрелили?

– Місіс Оттерборн.

– Місіс Оттерборн? – Пеннінґтон здавався приголомшеним. – Ви мене дивуєте. Місіс Оттерборн, – він похитав головою. – Я собі цього взагалі не уявляю! – чоловік знизив голос і продовжив: – Мені спало на думку, що в нас на борту маніяк-убивця. Нам слід організувати систему захисту.

– Містере Пеннінґтон, – сказав Рейс, – як довго ви в цій кімнаті?

– О, дайте подумати, – містер Пеннінґтон легенько потер підборіддя. – Хвилини двадцять, десь так.

– І ви з неї не виходили?

– Та ні, звісно ні.

Він допитливо поглянув на двох чоловіків.

– Бачите, містере Пеннінґтон, – пояснив Рейс, – місіс Оттерборн застрелили з вашого револьвера.

Розділ двадцять четвертий

Містер Пеннінґтон був шокований. Він заледве міг у це повірити.

– Ну, джентльмени, – сказав він, – це дуже серйозна справа. Справді дуже серйозна.

– Надзвичайно серйозна для вас, містере Пеннінгтон.

– Для мене? – брови юриста піднялися від переляканого подиву. – Але ж, вельмишановний сер, я спокійно сидів тут і писав, коли здійснили той постріл.

– Ви маєте свідка, щоб це підтвердити?

Пеннінгтон похитав головою.

– Та ні, не думаю. Але, без сумніву, я не міг вийти на верхню палубу, застрелити цю бідну жінку (зрештою, навіщо мені в неї стріляти?) і спуститися назад так, щоб мене ніхто не побачив. У цей час на прогулянковій палубі завжди багато людей.

– А як поясните, що стріляли з вашого револьвера?

– Ну, боюсь, у цьому можна звинуватити мене. Ще на початку нашої подорожі пароплавом якимось увечері в салоні зайшла мова про вогнепальну зброю, і я тоді зауважив, що завжди беру револьвер із собою в подорож.

– Хто там був?

– Точно й не згадаю. Майже всі, думаю. У всякому разі – чималий натовп.

Пеннінгтон злегка похитав головою.

– Ну, так, – продовжив юрист. – Мене напевно в цьому можна звинуватити. Та спершу Ліннет, потім служниця Ліннет, а тепер місіс Оттерборн. Здається, для вбивства немає жодних причин.

– Була причина, – заперечив Рейс.

– Була?

– Так. Місіс Оттерборн саме мала намір розповісти нам, що бачила якусь особу, котра заходила в каюту Луїзи. Але до того, як вона змогла назвати цю людину, її застрелили.

Ендрю Пеннінгтон приклав красиву шовкову хустинку до чола.

– Усе це жахливо, – пробурмотів він.

– Мсьє Пеннінгтон, я хотів би обговорити з вами деякі моменти. Зайдете в мою каюту через півгодини? – попросив Пуаро.

– Із задоволенням.

Хоча Пеннінгтон аж ніяк не мав задоволеного вигляду. Рейс і Пуаро переглянулися й швидко вийшли з вітальні.

– Хитрий старий диявол, – сказав Рейс, – але боїться. Еге ж?

Пуаро кивнув.

– Так, не надто він щасливий, наш мсьє Пеннінгтон.

Коли вони знову дістались прогулянкової палуби, з каюти вийшла місіс Аллертон і,

побачивши детектива, настирливо покликала його до себе.

– Мадам?

– Та бідолашна дитина! Скажіть, мсьє Пуаро, чи є десь двомісна каюта, щоб я розділила її з Розалі? Їй не слід повертатися в ту, де вона жила з матір'ю, а моя лише на одну особу.

– Це можна влаштувати, мадам. Дуже люб'язно з вашого боку.

– Це просто ввічливість. Крім того, я так захоплююсь цією дівчиною. Вона завжди мені подобалася.

– Вона дуже... засмучена?

– Страшенно. Здається, вона була цілком віддана тій відразливій жінці. Це так зворушливо. Тім вважає, що вона пила. Це правда?

Пуаро кивнув.

– О, бідна жінка, гадаю, не можна її засуджувати, але в Розалі, мабуть, було жахливе життя.

– Так, мадам. Вона дуже горда й дуже вірна.

– Ага, мені це подобається – я про вірність. Тепер це не модно. Дивний у неї характер, у тієї дівчини – горда, стримана, вперта, та, схоже, у душі страшенно чуйна.

– Бачу, я віддав її в добрі руки, мадам.

– Так, не турбуйтеся. Я пригляну за нею. Вона так зворушливо горнеться до мене.

Місіс Аллертон попрямувала назад у каюту. Детектив повернувся на місце трагедії.

Корнелія все ще стояла на палубі з широко розплющеними очима.

– Не розумію, мсьє Пуаро. Як людина, яка її застрелила, втекла так, що ніхто її не бачив? – запитала вона.

– Справді, як? – обізвалася луною Жаклін.

– Ах, – сказав Пуаро, – це зникнення не такий уже й фокус, як ви думаєте, мадемуазель. Було три чіткі шляхи, якими міг утекти вбивця.

Жаклін здавалася спантеличеною.

– Три? – перепитала вона.

– Він міг піти праворуч або ліворуч, іншого шляху я не бачу, – здивувалася Корнелія.

Жаклін нахмурилася. А тоді її обличчя посвітлішало.

– Звісно. Він міг втекти у двох напрямках на одному поверсі – але й він міг зникнути під прямим кутом на інший поверх. Тобто він не міг так швидко піднятися вгору, але міг спуститися вниз, – вигукнула вона.

Пуаро всміхнувся:

- У вас чудові розумові здібності, мадемуазель.

- Я знаю, що лише простачка, та все ж не розумію, - зізналась Корнелія.

Жаклін пояснила:

- Люба, мсьє Пуаро має на увазі, що він міг перестрибнути через поручні на нижню палубу.

- Подумати тільки! - роззявила рота Корнелія. - Я ніколи про це не думала. Він мав би діяти надзвичайно швидко. Думаєте, він міг таке зробити?

- Легко, - погодився Тім Аллертон. - Пам'ятайте: після такого завжди настає мить шоку. Чуєш постріл - і завмираєш на якийсь час.

- Власний досвід, мсьє Аллертон?

- Так. Я просто стояв як укопаний майже секунд п'ять. Потім рвонув навколо палуби.

З каюти Бесснера вийшов Рейс і владно сказав:

- Ви не проти піти звідси? Ми хочемо винести тіло.

Усі слухняно пішли. Пуаро рушив із ними. Корнелія з сумною щирістю зізналась:

- Я ніколи в житті не забуду цієї подорожі. Три смерті... Наче страшний сон наяву.

Її випадково почув Фергюсон й агресивно відповів:

- Це тому, що ви занадто освічена. Вам слід сприймати смерть, як жителі Сходу. Для них це лише незначний випадок.

- Тоді просто чудово, що вони неосвічені, бідні створіння, - мовила Корнелія.

- І правильно. Освіта позбавила білу расу життєвої сили. Подивіться на Америку - захопилася розгулом культури. Просто огидно.

- Я думаю, ви говорите нісенітницю, - спалахнула Корнелія. - Я кожної зими відвідую лекції з грецького мистецтва й Ренесансу, а також я прослухала курс про відомих жінок в історії.

Містер Фергюсон голосно застогнав.

- Грецьке мистецтво! Ренесанс! Відомі жінки в історії! Мене нудить від того, що я слухаю. Має значення майбутнє, жінко, а не минуле. На цьому судні три мертві жінки - і що з того? Ото велика втрата! Ліннет Дойл зі своїми грішми! Французька служниця - домашній паразит. Місіс Оттерборн - непотрібна дурна жінка. Думаєте, хтось дійсно турбується про те, чи мертві вони? Я ні. Я думаю, що це до біса гарна річ!

- Тоді ви помиляєтеся, - розсердилася на нього Корнелія. - А мене нудить від того, що ви говорите й говорите, наче ніхто не має значення, лише ви. Мені не дуже подобалася місіс Оттерборн, але дочка любила її та дуже засмучена через смерть матері. Я не багато знаю про французьку служницю, але сподіваюся, що хтось нею захоплювався. А Ліннет Дойл - окрім всього іншого, вона була просто чарівна! Настільки вродлива, що коли вона заходила в кімнату, у горлі клубок ставав. Сама я негарна, і це змушує мене цінувати красу набагато більше. Вона була дуже приваблива - просто як жінка, як витвір грецького мистецтва. А коли будь-що красиве мертво - це втрата для світу. Ось так!

Містер Ферґюсон ступив крок назад. Він обома руками схопив себе за волосся й різко потягнув.

– Я здаюся, – визнав він. – Ви неймовірні. У вас немає й крихти звичної жіночої неприязні. – Він повернувся до Пуаро: – Ви знаєте, сер, що батька Корнелії практично розорив старий Ліннет Ріджвей? Але хіба ця дівчина скрегоче зубами, коли бачить спадкоємицю, яка ходить у перлах і паризьких вбраннях? Ні, вона лише белькоче: «Хіба вона не красива?», – наче блаженне ягня. Я не вірю, що вона бодай сердилася на неї.

Корнелія почервоніла.

– Я сердилася. Але тільки на якусь мить. Тато, якщо так можна сказати, помер від розчарування, розумієте, він не досягнув успіху.

– Сердилася на мить! Тільки подумайте.

Дівчина раптом накинулася на нього.

– Хіба не ви щойно казали, що має значення майбутнє, а не минуле? Усе це було в минулому, хіба ні? Усе пройшло.

– Ви мене підловили, – відказав Ферґюсон. – Корнеліє Робсон, ви єдина мила жінка, яку я будь-коли зустрівач. Вийдете за мене?

– Не кажіть дурниць.

– Це щира пропозиція, навіть якщо зроблена в присутності старого детектива. У будь-якому разі ви свідок, мсьє Пуаро. Я свідомо запропонував цій жінці одружитися, що суперечить усім моїм принципам, бо я не вірю в законні контракти між статями. Але не думаю, що вона пристане на щось інше, тому хай буде шлюб. Що ж, Корнеліє, скажіть: «Так!».

– Як на мене, ви смішні, – червоніючи, сказала Корнелія.

– Чому ви не вийдете за мене?

– Ви несерйозний, – відповіла Корнелія.

– Ви маєте на увазі, що несерйозний у пропозиції чи несерйозний у характері?

– І те, і друге, але насправді я мала на увазі характер. Ви смієтеся абсолютно з усіх серйозних речей. Освіта, культура... і... смерть. Ви не надійний.

Вона раптом замовкла, знову зашарілася і поспішила до своєї каюти.

Ферґюсон пильно дивився їй услід.

– Чортова дівчина! Певно, вона справді має це на увазі. Вона хоче, щоб чоловік був надійний. Надійний... Боже правий! – Він замовк, а тоді зацікавлено мовив: – Що з вами, мсьє Пуаро? Ви, здається, про щось задумалися.

Пуаро тут же отямився.

– Я розмірковую, от і все. Просто розмірковую.

– «Медитація про смерть. Смерть як безкінечний десятковий дріб» Еркюля Пуаро. Одна з його добре відомих монографій.

- Мсьє Фергюсон, ви дуже зухвалий молодий чоловік.
- Ви маєте мені пробачити. Я люблю нападати на офіційні установи.
- І я – офіційна установа?
- Саме так. Що ви думаєте про ту дівчину?
- Про міс Робсон?
- Так.
- Я думаю, що вона з характером.
- Маєте рацію. У ній є дух. На вигляд вона покїрна, але насправді не така. Вона має силу волі. Вона... О, прокляття, я маю отримати ту дівчину. Можливо, непогано вийде, якщо я візьмуся за стару. Якщо налаштувати її проти мене, це допоможе зруйнувати лід між нами з Корнелією.

Він обернувся й пішов до оглядового салону.

Міс ван Скайлер сиділа у своєму звичному кутку та в'язала. Вона виглядала ще більш пихатою, ніж зазвичай. Фергюсон підійшов до неї. Еркюль Пуаро, непомітно увійшовши, зайняв місце на достатній відстані та, здавалося, зосередився на журналі.

- Добридень, міс ван Скайлер.

Жінка на мить підняла очі, тоді знову їх опустила й холодно пробурмотіла:

- Е... добрий день.
- Слухайте, міс ван Скайлер, я хочу поговорити з вами про щось досить важливе. Коротше. Я хочу одружитися на вашій кузині.

Міс ван Скайлер випустила клубок вовни на підлогу, і він легко покотився через салон.

Злісним голосом вона відказала:

- Ви, мабуть, не при своєму розумі, юначе.
- Зовсім ні. Я планую одружитися з нею. Я просив її вийти за мене!

Міс ван Скайлер непривітно оглянула його, так, ніби роздивлялася жука дивного виду.

- Справді? І, припускаю, вона дала вам відкоша?
- Вона відмовила.
- Звісно.
- Зовсім не «звісно». Я збираюся просити її доти, доки вона не погодиться.
- Можу запевнити вас, сер, що я вживу заходів і прослідкую, щоб моя юна кузина не піддавалася таким переслідуванням, – уїдливо відповіла міс ван Скайлер.

- Що ви маєте проти мене?

Міс ван Скайлер звела брови й різко сіпнула за вовну, готуючись підібрати її та завершити бесіду.

– Ну ж бо, – наполягав містер Ферґюсон, – що ви маєте проти мене?

– Гадаю, це цілком очевидно, містере... е-е... не знаю вашого імені.

– Ферґюсон.

– Містере Ферґюсон, – міс ван Скайлер вимовила ім'я з неприхованою неприязню. – Про це не може бути й мови.

– Ви маєте на увазі, – не вгавав хлопець, – що я їй не пара?

– Думаю, це очевидно.

– Чому ж я їй не пара?

Міс ван Скайлер не відповіла.

– У мене дві ноги, дві руки, гарне здоров'я, і я досить розсудливий. Що тут не так?

– Є ще така річ, як соціальне становище, містере Ферґюсон.

– Соціальне становище – нісенітниця!

Двері відчинилися, й увійшла Корнелія. Вона стала як укопана, побачивши, що грізна кузина Марі розмовляє з її потенційним кавалером.

Несамовитий містер Ферґюсон повернув голову, широко всміхнувся й голосно вигукнув:

– Ходіть, Корнеліє. Я прошу вашої руки в загальноприйнятій спосіб.

– Корнеліє, – звернулася міс ван Скайлер страшним голосом, – ти обнадіювала цього юнака?

– Я... Ні, звісно, ні... Принаймні не зовсім... Тобто...

– Що ти маєш на увазі?

– Вона мене не обнадіювала, – люб'язно відповів Ферґюсон. – Я сам. Вона не заїхала мені по пиці, бо в неї надто добре серце. Корнеліє, ваша кузина каже, що я вам не пара. Це, звісно, правда, але не з тієї причини, яку вона назвала. Мої моральні засади, безперечно, не зрівняються з вашими, але вона каже, що я маю значно нижче соціальне становище.

– Це, думаю, цілком очевидно для Корнелії, – втрутилася міс ван Скайлер.

– Так? – Ферґюсон пронизливо глянув на дівчину. – Це тому ви не хочете вийти за мене?

– Ні, не тому, – Корнелія почервоніла. – Якби... якби ви мені подобалися, я б вийшла за вас, хай там що.

– Але я вам не подобаюся?

– Я... я думаю, ви просто несамовитий. Те, як ви все говорите... Те, що ви говорите. Я... я ніколи нікого не зустрічала хоч трохи схожого на вас. Я...

Вона заледве не розплакалася й швидко вибігла з кімнати.

– Загалом, – сказав містер Фергюсон, – не надто погано для початку, – він відхилився на стільці, подивився на стелю, посвистав, непристойно схрестив ноги й зауважив: – І все ж, я називатиму вас кузиною.

Міс ван Скайлер затряслася від люті.

– Залиште цю кімнату негайно, сер, або я викличу стюарда.

– Я заплатив за свій квиток, – відповів містер Фергюсон. – Вони, мабуть, не можуть витурити мене з загальної зали. Але я догоджу вам, – і він тихо заспівав: «Йо-хо-хо і пляшка рому».

Піднявшись, хлопець безтурботно пройшов до дверей і зник за ними.

Задихаючись від люті, міс ван Скайлер ледве встала на ноги. Пуаро, відклавши убік журнал, скочив на ноги й схопив клубок із вовною.

– Дякую, мсьє Пуаро. Якби ви покликали до мене міс Бауерз... Я дуже засмутилася... Той зухвалий молодий чоловік...

– Боюся, він досить дивакуватий, – сказав Пуаро. – Більшість із його сім'ї такі. Розбещені. Завжди прагнуть воювати з вітряками, – і недбало додав: – Ви ж його впізнали?

– Впізнала його?

– Називає себе Фергюсоном і замовчує свій титул через передові ідеї.

– Свій титул? – перепитала міс ван Скайлер різким тоном.

– Так, то молодий лорд Доліш. Купається в грошах, але став комуністом в Оксфорді.

На обличчі міс ван Скайлер промайнули суперечливі емоції, вона запитала:

– Як довго ви це знаєте, мсьє Пуаро?

Детектив знизав плечима.

– В одній із газет була фотографія – я помітив схожість. Потім знайшов каблучку з гербом. О, у цьому немає жодних сумнівів, запевняю вас.

Він удосталь насолодився зчитуванням суперечливих емоцій, які змінювали одна одну на обличчі міс ван Скайлер. Нарешті, ввічливо кивнувши, жінка сказала:

– Я перед вами в боргу, мсьє Пуаро.

Коли вона виходила з зали, Пуаро дивився їй услід і всміхався. Тоді він сів, і обличчя знову стало похмурим. У голові вирував потік думок. Час від часу він кивав.

– Mais oui, – нарешті сказав він. – Усе сходиться.

Розділ двадцять п'ятий

Рейс знайшов його на тому ж місці.

– Так, Пуаро, що там? Пеннінгтон прийде через десять хвилин. Залишаю це на вас.

Детектив швидко встав.

– Спочатку знайдіть молодого Фанторпа.

– Фанторпа? – здивувався Рейс.

– Так. Приведіть його до моєї каюти.

Полковник кивнув і вийшов. Пуаро попрямував у свою каюту. Через кілька хвилин туди підійшли Фанторп і Рейс.

Пуаро запросив їх сісти та запропонував сигарети.

– Ну, містере Фанторп, перейдімо до справ, – сказав він. – Я помітив, що ви носите таку ж краватку, як і мій друг Гастінгс.

Джим Фанторп глянув на свою краватку й трохи зніяковів.

– Так, це краватка випускника Ітона[71], – зізнався він.

– Точно. Ви, мабуть, розумієте, що я хоч і іноземець, але дещо знаю про англійські погляди на життя. Я знаю, наприклад, що є речі, «які можна робити» і «яких не можна робити».

Фанторп усміхнувся.

– Тепер ми так не кажемо, сер.

– Може, і ні, та звичаї залишаються. Стара школа залишається старою школою, і є деякі речі (я знаю це з особистого досвіду), яких випускники Ітона не роблять! Одна з них, мсьє Фанторп, це втручання в приватні розмови людей, яких ви не знаєте, якщо вас про це не просили.

Фанторп приголомшено витріщився на нього.

Детектив продовжив:

– Недавно, мсьє Фанторп, саме це ви й зробили. Дехто спокійно обговорював ділові питання приватного характеру в оглядовій вітальні. Ви підійшли до них, очевидно, з наміром підслухати розмову, потім втрутилися й похвалили леді, мадам Ліннет Дойл, за розсудливе ставлення до справ.

Обличчя Джима Фанторпа спалахнуло. Пуаро повів далі, не чекаючи відповіді:

– Проте, мсьє Фанторп, ті, хто носить таку ж краватку, що й мій друг Гастінгс, так не поведуться! Гастінгс настільки гречний, що помер би від сорому, якби зробив таке. Отож, беручи до уваги, що ви занадто молодий, щоб дозволити собі дорогу поїздку, і що ви член провінційної юридичної контори й, відповідно, не надто розкошуете, а також не виказуєте ознак недавньої хвороби, яка вимагає тривалого перебування за кордоном, я запитую себе, а тепер і вас: яка причина вашої присутності на цьому судні?

Джим Фанторп високо задер голову.

– Я відмовляюся відповідати на ваші запитання, мсьє Пуаро. Гадаю, ви божевільний.

– Я не божевільний. Я занадто розумний. Де ваш офіс? У Нортгемптоні: це не надто далеко від Вудхолла. Яку розмову ви намагалися підслухати? Ту, що стосувалася юридичних документів. Для чого ви втрутилися із зауваженням, яке висловили з очевидним збентеженням і тривогою? Щоб уберегти мадам Дойл від підписання будь-яких документів, спершу не прочитавши їх.

Він трохи помовчав.

– На цьому пароплаві було скоєно вбивство, невдовзі після чого сталися ще два вбивства. Якщо я скажу, що зброя, якою вбили мадам Оттерборн, – це револьвер, який належить мсьє Ендрю Пеннінґтону, тоді, мабуть, ви зрозумієте, що розказати нам усе можливе – ваш обов'язок.

Джим Фанторп кілька хвилин мовчав. Нарешті він озвався:

– У вас дивний підхід до справи, мсьє Пуаро, та я оцінив ваші аргументи. Проблема тільки в тому, що я не маю для вас точної інформації.

– Ви маєте на увазі, що це лише підозри?

– Так.

– І тому, гадаєте, про це недоречно говорити? Можливо, це й правда, з юридичного погляду. Але це не судове засідання. Ми з полковником Рейсом намагаємося вистежити й спіймати вбивцю. Усе, що може нам допомогти, дуже цінне.

Джим знову поміркував, а потім сказав:

– Добре. Що ви хочете знати?

– Чому ви поїхали в цю подорож?

– Мене послав дядько, містер Кармайкл, англійський юрист місіс Дойл. Він керував багатьма її справами. Тому часто листувався з містером Ендрю Пеннінґтоном, який був американським опікуном місіс Дойл. Кілька незначних епізодів (я не можу перелічити їх усі) змусили мого дядька підозрювати, що все було не зовсім так, як мало бути.

– Просто кажучи, – втрутився полковник Рейс, – ваш дядько підозрював, що Пеннінґтон – пройдисвіт?

Джим Фанторп кивнув головою, легка усмішка з'явилась на його обличчі.

– Ви сказали це різкіше, ніж зміг би я, але основна ідея правильна. Різноманітні вибачення Пеннінґтона й неправдоподібні пояснення щодо використання фондів лише поглиблювали недовіру мого дядька.

Тоді як його підозри все ще були нечіткі, міс Ріджвей несподівано вийшла заміж і поїхала в медовий місяць до Єгипту. Її одруження заспокоїло мого дядька, оскільки він знав, що після її повернення до Англії формальності щодо спадщини будуть залагоджені, і Ліннет вступить у свої права.

Проте в листі з Каїра вона мимохідь згадала, що неочікувано зустрілася з Ендрю Пеннінґтоном. Підозри мого дядька посилювалися. Він упевнився, що Пеннінґтон, який тепер, можливо, впав у розпач, намагався отримати її підписи, щоб приховати розтрату грошей. Оскільки дядько не мав очевидних доказів для Ліннет, він опинився

в дуже складній ситуації. Єдине, що він міг зробити, – відправити мене сюди літаком, щоб з'ясувати, що ж відбувається. Мені потрібно було пильно за всім стежити й за необхідності діяти без зволікань. Найнеприємніше моє завдання, можу вас запевнити. Фактично у випадку, який ви згадали, я мав поводитись як грубіян! Дивно, але загалом я був задоволений результатом.

– Ви хочете сказати, що насторожили мадам Дойл? – запитав Рейс.

– Не дуже, але думаю, я стримав Пеннінгтона. Я переконався, що на якийсь час він не показуватиме фокусів із бізнесом, а до того я сподівався зблизитися з містером і місіс Дойлами, щоб застерегти їх. Насправді я розраховував діяти через Дойла. Місіс Дойл була настільки прив'язана до містера Пеннінгтона, що було б доволі дивно говорити їй щось проти нього. Легше достукатись до чоловіка.

Полковник закивав головою.

Пуаро спитав:

– Мсьє Фанторп, я хочу почути вашу щирі відповідь на одне запитання. Якби ви мали обдурити когось, кого б обрали жертвою: мадам Дойл чи мсьє Дойла?

Фанторп ледь усміхнувся.

– Звісно що містера Дойла. Ліннет Дойл була дуже компетентна в справах бізнесу. Її чоловік – один із тих довірливих типів, які нічого не тямлять у справах і завжди готові підписатися «там, де вкажуть», як він сам зізнався.

– Погоджуюся, – сказав Пуаро. Він подивився на Рейса. – От вам і мотив.

– Але це все лише здогади. Це не доказ, – мовив Джим Фанторп.

Детектив відповів просто:

– Ах! Докази ми знайдемо!

– Як?

– Можливо, у самого містера Пеннінгтона.

Фанторп глянув на нього з підозрою.

– Хтозна, хтозна.

Рейс зиркнув на свій годинник.

– Він от-от прийде.

Джим зрозумів натяк і швидко вийшов з каюти.

Через дві хвилини з'явився Ендрю Пеннінгтон, сама галантність. Але туго натягнута лінія підборіддя та обережність погляду видавали той факт, що досвідчений боєць був разом.

– Вітаю, джентльмени, – сказав він. – Ось і я.

Він сів і глянув допитливо на двох чоловіків.

– Ми просили вас прийти, мсьє Пеннінгтон, – почав детектив, – бо ви, очевидно, маєте особливий і безпосередній інтерес у цій справі.

Пеннінгтон ледь припідняв брови.

– Справді?

Пуаро спокійно сказав:

– Звичайно. Ліннет Ріджвей, як я розумію, ви знали ще з дитинства.

– О, так, – обличчя юриста змінилося, стало менш напружене. – Перепрошую, не дуже вас зрозумів. Так, як я й казав вам уранці, я знаю Ліннет ще відтоді, як вона була милою дитиною.

– У вас з її батьком були дружні стосунки.

– Саме так. Ми з Меліушем були дуже близькі.

– Ви були настільки близькі, що після його смерті вас призначили опікуном його дочки й управителем великого статку, який вона успадкувала.

– Чому так неввічливо? – до нього знову повернулась обережність. – Я був не єдиним управителем. Були й інші.

– Які вже померли?

– Двоє з них померли. А містер Стерндейл Рокфорд ще живий.

– Ваш партнер?

– Так.

– Мадемуазель Ріджвей, як я розумію, ще не досягла віку, коли можна одружуватись.

– Двадцять один їй мало виповнитися в липні.

– І, за звичного ходу подій, вона змогла б розпоряджатися своїм спадком?

– Так.

– Але її одруження прискорило справу.

Підборіддя Пеннінгтона загострилося, він агресивно його випнув.

– Перепрошую, джентльмени, але як ця справа стосується вас?

– Якщо ви не хочете відповідати на це запитання...

– Річ не в цьому. Я не маю нічого проти ваших запитань, але не бачу в них ніякого сенсу.

– О, звісно, мсьє Пеннінгтон, – Пуаро нахилився вперед, дивлячись своїми зеленими котячими очима. – Але ми зараз говоримо про мотив. А в цьому випадку фінансовий аспект завжди треба брати до уваги.

Юрист сердито відповів:

– Згідно із заповітом Ріджвея, Ліннет мала отримати контроль над своїми грошеними, коли їй виповниться 21 рік або коли вона вийде заміж.

- Жодних більше умов?

- Ні.

- І йдеться, як мене запевнили, про мільйони.

- Так.

- Ваша відповідальність, містере Пеннінгтон, як і вашого партнера, дуже важлива, - м'яко зазначив Пуаро.

- Ми звикли до відповідальності, - різко відповів Пеннінгтон. - Нас вона не бентежить.

- Цікаво.

Щось у тоні детектива зачепило Пеннінгтона за живе.

Він злісно запитав:

- Що до чорта ви маєте на увазі?

Пуаро пояснив зі щирою відвертістю:

- Мені цікаво знати, містере Пеннінгтон, чи несподіваний шлюб Ліннет Ріджвей не змусив вас панікувати?

- Панікувати?

- Саме так я й сказав.

- На що ви в біса натякаєте?

- Усе дуже просто. Чи всі справи Ліннет Дойл у порядку?

Пеннінгтон встав зі стільця.

- Усе, з мене досить.

Він попрямував до дверей.

- Але спочатку дайте відповідь на моє запитання.

Пеннінгтон різко відповів:

- Усе в ідеальному порядку.

- Тобто, почувши новину про одруження Ліннет Ріджвей, ви не стривожились і не відправились до Європи першим же пароплавом, інсценувавши несподівану зустріч у Єгипті?

Юрист знову повернувся до них, укотре опанувавши себе.

- Те, що ви кажете, абсолютна нісенітниця. Я навіть не знав, що Ліннет вийшла заміж, поки не зустрів її в Каїрі. Я був вельми здивований. Я на день розминувся з її листом у Нью-Йорку. Він послідував за мною, і я отримав його десь через тиждень.

- Ви сказали, що пливли на «Карманіку».

- Правильно.
- А лист прибув у Нью-Йорк після того, як пароплав відплив?
- Скільки разів мені потрібно це повторити?
- Дивно, - сказав Пуаро.
- Що тут дивного?
- Дивно те, що на вашому багажі немає наліпок з пароплава «Карманік». Є тільки свіжі наліпки з трансатлантичного плавання на пароплаві «Нормандія». «Нормандія», як я пригадую, відпливала через два дні після «Карманіка».

На якийсь момент юрист затремтів. Очі його забігали.

Полковник Рейс продовжив:

- Досить, містере Пеннінгтон. У нас є кілька підстав вважати, що ви пливли «Нормандією», а не «Карманіком». Отож ви отримали лист до того, як залишили Нью-Йорк. Не варто це заперечувати, бо пароплавні компанії дуже легко перевірити.

Ендрю Пеннінгтон розгублено намацав стілець і сів. Його лице було байдуже й застигле. Та за цією маскою його спритний розум швидко шукав вихід.

- Доведеться розповісти вам усе, джентльмени. Я недооцінив вас. Але я мав причини так поводитися.

- Безсумнівно, - різко заявив Рейс.

- Я розкрию їх за умови, що це залишиться між нами.

- Повірте, ми поводитимемося гідно. Хоча я не можу обіцяти всліпу.

- Що ж, - Пеннінгтон зітхнув. - Розкажу все, як є. В Англії відбувалися якісь непевні справи. Це мене дуже схвилювало. Від переписки не було ніякого толку. Єдине, що я міг зробити, це приїхати та глянути самому.

- Що ви маєте на увазі, коли кажете «непевні справи»?

- У мене були вагомі причини вважати, що Ліннет обманюють.

- Хто обманює?

- Її британський юрист. З такими обвинуваченнями не жартують. Я вирішив приїхати й розібратися в усьому самостійно.

- Це заслуговує на похвалу, але навіщо цей обман з листом, якого ви наче не отримували?

- А що було робити? - Пеннінгтон розвів руками. - Як звалитися молодому подружжю на голову й не розкрити карт? Я подумав, що найкраще розіграти випадкову зустріч. До того ж я нічого не знав про її чоловіка. Ймовірно, він теж задіяний у шахрайстві.

- Ваші дії, власне, були викликані лише безкорисливими намірами? - сухо уточнив Рейс.

- Саме так, полковнику.

Обоє замовкли.

Рейс глянув на Пуаро. Низенький чоловік нахилився вперед.

– Мсьє Пеннінґтон, ми не віримо жодному вашому слову.

– От дідько! Чому ж тоді ви вірите?

– Ми віримо в те, що несподіване одруження Ліннет Ріджвей поставило вас у скрутне фінансове становище. Ви почали шукати спосіб вибратися з цього важкого стану – виграти час, іншими словами, тому ви намагалися отримати підпис мадам Дойл на деяких документах, але безуспішно. А під час подорожі Нілом, прогулюючись по вершині пагорба в Абу-Сімбелі, ви розхитали й кинули з гори валун, який ледь не влучив у ціль...

– Ви божевільний.

– Ми віримо, що й на зворотному шляху були такі ж обставини. Тобто виникла можливість усунути мадам Дойл у ту мить, коли її смерть припишуть іншій особі. І ми не лише припускаємо, а знаємо, що з вашого револьвера вбили жінку, яка могла назвати ім'я вбивці Ліннет Дойл та покоївки Луїзи...

– Хай йому грець! – пронизливий викрик Пеннінґтона зупинив словесний потік Пуаро. – Чого ви добиваєтесь? Ви збожеволіли? Які в мене можуть бути мотиви? Я все одно не отримаю грошей Ліннет, їх отримає її чоловік. Чому не підозрюєте його? Він виграє від цього, а не я.

Рейс холодно відповів:

– Того вечора Дойл не виходив з вітальні, поки йому не прострелили ногу. Те, що після цього він не зміг зробити й кроку, підтверджують і лікар, і медсестра. Саймон Дойл не міг убити свою дружину. Він не міг убити Луїзу Бурже. І зрозуміло як божий день, що він не вбивав місіс Оттерборн. Ви знаєте це не гірше від нас.

– Я знаю, що він не вбивав Ліннет, – Пеннінґтон тримався дуже спокійно. – Тільки не розумію, як можна підозрювати мене, якщо я нічого не виграю від її смерті.

– Із цим, мій дорогенький, можна посперечатися, – голос Пуаро нагадував муркіт kota. – Ліннет була прагматичною діловою леді, добре обізнаною зі своїми справами та вмить помічала якісь невідповідності. Отримавши доступ до свого спадку, для чого їй лише потрібно було повернутися в Англію, вона б відразу запідозрила щось лихе. Але несподівано вона помирає, її спадок отримує чоловік, і це суттєво все змінює. Окрім того, що його дружина багата жінка, Саймон Дойл не має жодного уявлення про її справи. У нього простий довірливий характер. Зовсім нескладно підсунути йому документи, приховати реальну ситуацію серед купи цифр, щоб затримати передачу грошей, пояснивши це юридичними формальностями й нещодавньою кризою. Я думаю, для вас дуже важливо, з ким мати справу: з чоловіком чи дружиною.

Пеннінґтон знизав плечима.

– Ваша версія безглузда.

– Час покаже.

– Що ви сказали?

– Я сказав: час покаже. Ідеться про три смерті. Три вбивства! Закон вимагатиме ретельного дослідження стану справ мадам Дойл.

Детектив побачив, як у його співрозмовника опустились плечі, і зрозумів, що переміг. Підозри Джима Фанторпа були небезпідставні.

Пуаро продовжував:

– Гру ви програли. Блефувати немає сенсу.

– Вам цього не зрозуміти, – пробурмотів Пеннінгтон. – Тут немає ніякої афери. Це все через кризу. На Волл-стрит взагалі збожеволіли. Але я підстрахувався. До середини червня, дасть Бог, усе буде гаразд.

Тремтячими руками він взяв сигарету, але так і не закурив.

– Напевно, – задумливо промовив Пуаро. – Валун увів вас в оману. Ви думали, що вас ніхто не бачить.

– Це просто випадковість! – закричав Пеннінгтон. – Це була просто випадковість.

Чоловік похилився, його обличчя затремтіло, а очі наповнилися жахом.

– Я оступився й упав на нього. Клянуся, то була випадковість.

Двоє інших чоловіків мовчали.

Раптом Пеннінгтон опанував себе. Він був розбитий, але войовничий дух його не покидав. Чоловік підійшов до дверей.

– Ви не пришите мені цього, джентльмени. Це була випадковість. Я не стріляв у неї! Чуєте? Цього ви також мені не пришите. Не зможете.

Він вийшов.

Розділ двадцять шостий

Коли за Пеннінгтоном зачинилися двері, Рейс глибоко вдихнув.

– Ми досягли більше, ніж я очікував. Зізнання в шахрайстві. Зізнання в спробі вбивства. Далі нікуди. Людина загалом може зізнатись у спробі вбивства, але не в самому злочині.

– Іноді це можливо, – сказав Пуаро, його затуманені очі нагадували котячі.

Полковник зацікавлено глянув на нього.

– Маєте план?

Детектив кивнув. Потім почав перераховувати, загинаючи пальці:

– Асуанський сад. Заява містера Аллертона. Дві пляшечки лаку для нігтів. Моя пляшка вина. Оксамитова шаль. Заплямована хусточка. Револьвер, залишений на місці злочину. Смерть Луїзи. Смерть мадам Оттерборн... Так, усе сходиться. Рейсе, Пеннінгтон цього не робив!

- Що? - здивувався полковник.

- Пеннінгтон не вбивав Ліннет Дойл. Так, у нього був мотив. Так, він бажав цього. Він навіть спробував це зробити. Mais c'est tout[72]. Цей злочин вимагав того, чого забракло Пеннінгтону! Цей злочин вимагав зухвалості, миттєвого й бездоганного виконання, рішучості, байдужості до небезпеки, винахідливого й спритного розуму. Пеннінгтон не має цих рис. Він не скоїть злочину, якщо не буде впевнений у своїй безпеці. А цей злочин небезпечний! Убивця ходив по лезу бритви. Для цього потрібна відвага. Пеннінгтон не сміливець - він лише підступний.

Рейс дивився на Пуаро з повагою, яку одна розумна людина висловлює іншій.

- Ви все це добре поєднали, - похвалив він.

- Гадаю, так. Та є ще кілька дрібниць. От, наприклад, телеграма, яку читала Ліннет Дойл. Я хотів би прояснити це.

- Боже, ми забули запитати Дойла. Він збирався розповісти нам, але прийшла та бідолашна матуся Оттерборн. Запитаємо його знову.

- Пізніше. Спершу я хочу поговорити з однією людиною.

- З ким це?

- З Тімом Аллертоном.

Полковник здивовано підняв брови.

- З Аллертоном? Добре, покличмо його сюди.

Він натиснув на дзвінок і відправив стюарда з повідомленням.

Тім Аллертон увійшов, запитально дивлячись на чоловіків.

- Стюард сказав, що ви хочете поговорити зі мною?

- Саме так, мсьє Аллертон. Сідайте.

Тім сів. Його обличчя здавалося зосередженим, але з відтінком нудьги.

- Можу чимось допомогти? - шанобливо, але без особливого ентузіазму спитав він.

- Можете, у певному сенсі, - відповів Пуаро. - Але від вас вимагається просто слухати.

Хлопець звів догори брови.

- Звичайно. Я найкращий слухач у світі. Можете бути певні: я казатиму «Ого!» у потрібні моменти.

- Просто чудово. Ваше «Ого!» багато для нас означатиме. Eh bien, почнімо. Коли я познайомився з вами й вашою мамою в Асуані, мсьє Аллертон, мені дуже сподобалася ваша компанія. Почнімо з того, що, на мою думку, ваша мама одна з найчарівніших жінок, яких я зустрівав...

Знуджене обличчя Тіма на мить просвітіло, на ньому з'явилася слабка тінь почуттів.

- Вона... надзвичайна, - визнав він.

- Але й іще дещо привернуло мою увагу: ви згадали ім'я однієї леді.

- Справді?

- Так, такої собі мадемуазель Джоанни Саутвуд. Бачте, нещодавно я вже чув те ім'я, - детектив помовчав, а тоді продовжив: - Останні три роки Скотланд-Ярд схвильований крадіжками коштовностей. Так би мовити, крадіжками у світському товаристві. Метод зазвичай один - заміна оригіналу фальшивкою. Мій друг, головний інспектор Джепп, дійшов висновку, що пограбування - справа рук не однієї особи, а двох, які чудово спрацювалися. Він був переконаний, маючи конфіденційну інформацію, що крадіжки скоєні людьми високого соціального статусу. Зрештою його увагу привернула мадемуазель Джоанна Саутвуд.

Усі жертви були її друзями чи знайомими, і щоразу вона тримала в руках або позичала коштовність, яка потім зникала. Крім того, рівень її витрат значно перевищував прибутки. З іншого боку, було цілком очевидно, що сама крадіжка, або назвімо це «підміною», - справа не її рук. Інколи її навіть не було в Англії, коли замінювалися коштовності.

Із часом у голові головного інспектора склалася картинка. Колись мадемуазель Саутвуд була пов'язана з Гільдією виробників сучасних ювелірних виробів. Він підозрював, що, отримавши коштовності, дівчина детально їх змальовувала, а тоді якийсь простий, але нечесний ювелір робив їхню копію. Третя частина операції - успішна заміна коштовностей - робота іншої особи, того, хто не мав нічого спільного ні з коштовностями, ні з копіюванням. Інспектор Джепп не здогадувався, що це за особа.

Але дещо у вашій розмові зацікавило мене. Каблучка, яка зникла, коли ви були на Майорці, той факт, що ви були на вечірці, де відбулась одна із замінів, і ваші близькі стосунки з Джоанною Саутвуд. А ще той факт, що вас обурювала моя присутність і ви намагалися налаштувати свою маму проти мене. Звісно, це могла бути особиста неприязнь, але я думаю, що ні. Ви надто сильно намагалися приховати свою відразу за гарними манерами.

Eh bien! Після вбивства Ліннет Дойл виявилось, що зникли її перли. Зрозуміло, що я відразу подумав про вас! Але це мене не задовольнило. Бо оскільки ви працюєте, як я запідозрив, з мадемуазель Саутвуд (а вона була близькою подругою Ліннет Дойл), то мала бути підміна, а не безсоромна крадіжка. А потім перли несподівано повернули, і що ж я виявив? Що вони несправжні, підробка.

Тоді я зрозумів, хто справжній злодій. Викрали й повернули несправжню низку перлів, підробку, на яку ви раніше замінили справжнє намисто.

Пуаро глянув на юнака перед собою. Смагляве обличчя Тіма зблідло. Він був не таким бійцем, як Пеннінгтон, і витримки йому бракувало. Тім намагався говорити глушливо:

- Справді? Якщо так, то що я з ним зробив?

- Це я також знаю.

Обличчя юнака змінилося, посіріло.

Детектив повільно продовжив:

- Є лише одне місце, де можуть бути перли. Я довго про це думав, і мій розум підказує, що так воно і є. Справжні перлини, мсьє Аллертон, приховані у вервиці, що висить у вашій каюті. Її намистини вишукано вирізьблені. Я думаю, ви замовили їх спеціально для такого. Ці намистинки можна розкрити, хоча так з вигляду й не

здогадаєшся. Усередині кожної є перлина, що тримається на риб'ячому клеї. Більшість поліцейських при обшуку шанобливо ставляться до релігійних символів, якщо в них немає нічого підозрілого. Ви й сподівалися на це. Я намагався з'ясувати, як мадемуазель Саутвуд надіслала вам підроблене намисто. Вона мусила зробити це, бо ви прибули сюди з Майорки, почувши, що мадам Дойл приїде в Єгипет у весільну подорож. Моя версія – намисто надіслали в книжці, вирізавши в ній квадратну дірку посередині. Книжки надсилаються з відкритими краями й практично ніколи не розгортаються на пошті.

Запала тиша, довга тиша. Тоді Тім тихо озвався:

– Ви виграли. Хороша була гра, та все скінчилося. І тепер, гадаю, мені залишається тільки прийняти заслужену кару.

Пуаро ледь кивнув.

– Ви знали, що тієї ночі вас бачили?

– Бачили? – стрепенувся Тім.

– Так, уночі, коли вбили Ліннет Дойл, дехто бачив, як ви виходили з її каюти після першої ранку.

– Слухайте, – запротестував хлопець. – Ви ж не думаєте, що... Я не вбивав її! Клянуся! Ото я вляпався! І треба було вибрати саме ту ніч... Господи, це просто жах.

– Так, вам було непросто, – відповів детектив. – Але тепер, коли правда впливла на поверхню, можливо, ви нам допоможете. Мадам Дойл була жива, коли ви замінювали перли?

Тім хрипко відповів:

– Я не знаю. Клянуся Богом, не знаю, мсьє Пуаро! Я дізнався, куди вона кладе їх щоночі – на невеличкий столик біля ліжка. Я прокрався, тихо підійшов до столика, замінив справжні перли на підроблені й тихо вийшов. Звісно, я припустив, що вона спить.

– Ви чули, як вона дихає? Ви мали б прислухатися.

Хлопець задумався.

– Було дуже тихо, справді тихо. Ні, не можу пригадати, чи чув її дихання...

– Ви відчували в повітрі запах диму, який залишився б, якби недавно стріляли з вогнепальної зброї?

– Думаю, ні. Не пам'ятаю.

– Що ж, далі ми не просунулися, – зітхнув Пуаро.

– Хто мене бачив? – запитав з цікавістю Тім.

– Розалі Оттерборн. Вона йшла з іншого борту, коли побачила, як ви виходили з каюти Ліннет Дойл і повернулися до власної.

– Отже, то вона вам сказала.

Детектив спокійно відповів:

- Даруйте, але вона мені цього не казала.

- Тоді звідки ви знаєте?

- Бо я Еркюль Пуаро. Мені не треба говорити. Коли я запитав її, то знаєте, що вона відповіла? Сказала: «Я нікого не бачила...» Збрехала.

- Але чому?

Детектив відказав незворушним голосом:

- Бо гадала, що чоловік, якого вона бачила, убивця. І справді було схоже на те.

- Як на мене, це ще вагоміша причина розповісти вам.

Пуаро знизав плечима.

- Схоже, вона так не думала.

Тім промовив дивним тоном:

- Вона надзвичайна дівчина. Мабуть, важко їй жилося з такою матір'ю.

- Так, життя в неї було не мед.

- Бідне дитя, - прошепотів Тім. Потім він глянув на Рейса. - І що далі, сер? Я визнаю, що взяв перли з каюти Ліннет. Ви знайдете їх саме там, де й сказали. Я справді винен. Але заперечуватиму все, що стосуватиметься міс Саутвуд. У вас немає доказів проти неї. А як я отримав фальшиве намисто, то це мої справи.

- Дуже правильний підхід, - пробурмотів Пуаро.

Тім відповів з дрібкою гумору:

- Завжди джентльмен! - і додав: - Лише уявіть, як мене дратувало, що моя мама так зблизилася з вами! Я не настільки затятий злочинець, щоб сидіти поруч з успішним детективом перед ризикованою операцією! Деяких людей це заводить, та не мене. Чесно кажучи, у мене аж жижки тряслися.

- Але це не завадило вам втілити свій задум.

Юнак стенив плечима.

- Я не настільки запанікував. Заміна мала відбутися, і на цьому судні в мене була чудова можливість це зробити. Каюта Ліннет - через двос дверей від моєї, а саму Ліннет настільки поглинули особисті проблеми, що вона навряд чи помітила б підміну.

- Цікаво, чи це правда...

Хлопець різко глянув на нього та запитав:

- Про що це ви?

Пуаро натиснув на дзвоник.

- Попрошу міс Оттерборн підійти на хвилинку.

Тім нахмурився, але нічого не сказав. З'явився стюард, отримав розпорядження й пішов передавати повідомлення.

Розалі з'явилася через кілька хвилин. Її очі, ще червоні від недавніх сліз, ледь розширилися, коли вона побачила Тіма. Від її попередньої поведінки, підозріливої та зухвалої, нічого не залишилося. Вона тепер сиділа й незвично сумирно дивилася то на Рейса, то на Пуаро.

– Нам дуже прикро, що потурбували вас, міс Оттерборн, – почав лагідно Рейс. Детектив його трохи роздратував.

– Неважливо, – тихо кинула дівчина.

– Нам потрібно прояснити кілька моментів, – сказав Пуаро. – Коли я запитав, чи бачили ви когось із правого борту сьогодні вночі о першій десятій, ви відповіли, що не бачили нікого. На щастя, я зміг дізнатися правду без вашої допомоги. Мсьє Аллертон зізнався, що вчора ввечері був у каюті Ліннет Дойл.

Дівчина швидко глянула на Тіма. Юнак коротко кивнув, його застигле обличчя мало понурий вигляд.

– Час названий точно, мсьє Аллертон?

– Так, досить точно, – відповів той.

Розалі вражено дивилася на нього. Її губи тремтіли...

– Але ви не... ви не...

Тім швидко перебив:

– Ні, я не вбивав її. Я злодій, а не вбивця. Незабаром однаково все впливе, тому я зізнаюся. Я прийшов по її перли.

Пуаро продовжив:

– Містер Аллертон розповів нам, що минулої ночі він заходив у каюту мадам Дойл, щоб замінити низку справжніх перлів на підробку.

– Це правда? – запитала Розалі, свердлячи Тіма очима – серйозними, сумними, довірливими.

– Так, – підтвердив Тім.

Запала тиша. Полковник Рейс неспокійно засовався.

Детектив мовив дивним голосом:

– Це, як я вже сказав, версія містера Аллертона. Його слова частково підтвержені вашим свідченням, міс Оттерборн. Тобто є докази, що він був у каюті Ліннет Дойл минулої ночі, але немає жодних доказів того, чому він був там.

Тім здивовано поглянув на детектива.

– Але ви знаєте, чому!

– Що я знаю?

– Ну, ви знаєте, що я взяв перли.

– Mais oui, mais oui! Я знаю, що перли у вас, та не знаю, коли ви їх узяли. Це

могло відбутися, наприклад, учора ввечері... Ви щойно сказали, що Ліннет Дойл не помітила б заміни. Але я не дуже впевнений. Припустимо, що вона таки помітила це... Припустимо, що вона навіть здогадалася, хто це зробив... Припустимо, що вчора ввечері вона пригрозила викрити все, і ви знали, що вона так і зробить... і, припустимо, ви підслухали сцену у вітальні між Жаклін де Бельфор і Саймоном Дойлом, і щойно всі вийшли з вітальні, ви прошигнули всередину й заволоділи револьвером, а тоді, через годину, коли судно затихло, ви прокралися в каюту Ліннет Дойл і впевнилися, що викриття не відбудеться...

– Боже мій! – вигукнув Тім. З посірілого обличчя на Пуаро вражено й із мукою дивилися двоє очей.

Детектив продовжував:

– Але вас бачив ще дехто – дівчина Луїза. Наступного дня вона прийшла шантажувати вас. Ви мали добряче їй заплатити, інакше вона погрожувала розказати, що бачила. Ви зрозуміли: якщо погодитесь на шантаж, це буде початком кінця. Ви вдали, що згодні, і домовилися, що прийдете з грошима в її каюту перед обідом. А тоді, коли вона перераховувала банкноти, зарізали її. Але вам знову не пощастило. Хтось бачив, як ви заходили в її каюту, – він повернувся до Розалі. – Ваша мати. І знову треба було діяти ризиковано, необдумано, та це був єдиний шанс. Ви чули, як Пеннінгтон говорив про свій револьвер. Ви побігли в його каюту, схопили зброю, підслухали розмову біля каюти доктора Бесснера й застрелили мадам Оттерборн, перш ніж вона викрила ваше ім'я.

– Ні! – скрикнула Розалі. – Він цього не робив! Не робив!

– Після того ви зробили єдине, що могли, – побігли довкола корми. А коли я кинувся за вами, ви вдали, що йдете з протилежного боку. Револьвер ви тримали в рукавичках, вони були у вашій кишені, коли я запитав...

– Богом клянусь, усе це неправда. Ні слова правди, – перебив Тім.

Та його тремтячий голос звучав непереконливо.

Саме тоді Розалі Оттерборн їх усіх здивувала:

– Звичайно, це неправда! І мсьє Пуаро про це знає! Він каже це з інших причин.

Детектив глянув на неї. Легка усмішка заграла на його губах.

– Мадемуазель занадто розумна... Але погодьтеся, докази серйозні.

– Що за чорт... – гнівно почав Тім, але Пуаро підняв руку, щоб він замовк.

– Мсьє Аллертон, докази проти вас достатньо переконливі. Я хотів, щоб ви розуміли це. А тепер я скажу вам щось більш приємне. Я ще не оглянув вервечки у вашій каюті. Може, коли я її огляну, то нічого там не знайду. А позаяк міс Оттерборн наполягає, що минулої ночі на палубі нікого не бачила, ех б'єн, доказів проти вас немає. Перли забрала клеptomанка, яка потім їх повернула. Вони в невеличкій коробці на столику біля дверей, якщо ви з мадемуазель захочете глянути на них.

Тім піднявся. Якусь мить він не міг вимовити ні слова. А коли заговорив, його слова здалися трохи недоречними, та, мабуть, задовольнили слухачів.

– Дякую! – сказав він. – Другий шанс мені не знадобиться!

Він притримав двері для дівчини. Вона вийшла, прихопивши картонну коробочку. Тім рушив за нею.

Вони йшли поруч. Тім відкрив коробку, витягнув підроблене намисто й кинув його далеко в Ніл.

– От і все! – промовив юнак. – Готово. Коли я поверну коробку Пуаро, у ній буде справжнє намисто. Яким же я був дурнем!

Розалі тихо спитала:

– Як так сталося, що ви взагалі на таке пристали?

– Ви маєте на увазі, чому я це почав? О, я не знаю. Лінь, нудьга, та й розвага. Це набагато цікавіший спосіб заробітку, ніж сидіти на роботі. Гадаю, для вас це доволі жакливо, але, розумієте, у цьому свої принади, здебільшого, ризик.

– Здається, я розумію.

– Так, але ви ніколи б так не вчинили.

Розалі на мить задумалася й серйозно похитала головою.

– Ні, – погодилася вона. – Я б не змогла.

– О, моя люба, ви така гарна... просто чарівна. Чому ви не сказали, що бачили мене вчора вночі?

– Я подумала, що вас можуть запідозрити, – відповіла Розалі.

– А ви мене підозрювали?

– Ні. Я не могла повірити, що ви здатні когось убити.

– Так. Я не такий загартований, як убивці. Я просто жалюгідний дрібний злодій.

Дівчина боязливо торкнулася його руки.

– Не кажіть так.

Тім схопив її за руку.

– Розалі, ви могли б... Ви знаєте, про що я. Чи ви завжди зневажатимете мене й дорікатимете?

Вона ледь усміхнулася.

– Є дещо, чим ви теж можете мені дорікнути...

– Розалі, серденько...

Але вона ще мить вагалася.

– А... Джоанна?

– Джоанна? – зненацька викрикнув Тім. – Ви така ж, як моя мама. До Джоанни мені байдуже. У неї обличчя, як у коняки, і хижі очі. Надзвичайно неприваблива жінка.

Через якийсь час Розалі мовила:

– Вашій мамі не треба про це знати.

– Я не впевнений, – задумливо сказав Тім. – Гадаю, я розповім їй. Мамі стане духу, ви знаєте. Вона це витримає. Так, я зруйную її материнські ілюзії про мене. Але вона так зрадіє, коли дізнається, що мої стосунки з Джоанною були суто ділові, що все мені пробачить.

Вони прийшли до каюти місіс Аллертон, і Тім твердо постукав у двері. Вони відчинилися, і на порозі з'явилася місіс Аллертон.

– Розалі та я... – почав Тім і замовк.

– О, мої любі, – вигукнула жінка та обійняла Розалі. – Моя люба дитинко... Я так сподівалася... Та Тім такий нестерпний, він вдавав, що не любить тебе. Але, звичайно, мене не проведеш!

Розалі відповіла тремтливим голосом:

– Ви завжди були такі милі зі мною. Завжди. Я так хотіла...

Вона замовкла й радісно розридалася на плечі місіс Аллертон.

Розділ двадцять сьомий

Коли за Тімом і Розалі зачинилися двері, Пуаро винувато глянув на полковника Рейса. Той хмурився.

– Ви ж не проти моїх незначних маніпуляцій? – з проханням у голосі запитав детектив. – Це неправильно, розумію, але я високо ціную людське щастя.

– Але не моє, – відповів Рейс.

– Ця jeune fille. Я відчуваю до неї слабкість, а вона любить того юнака. Вони будуть прекрасною парою: вона має ту силу духу, якої бракує йому, до того ж його мамі вона подобається – усе сходиться.

– Власне, шлюб укладено небесами й Еркюлем Пуаро. Мені залишається тільки свідомо приховати злочин.

– Але, топ аті, я ж казав вам, що це лише моє припущення.

Раптом Рейс розсміявся.

– Та я не проти. Я не поліціант, слава Богу! Сподіваюся, що юний дурень стане на праведний шлях. Дівчина порядна. Але я невдоволений вашим ставленням до мене! Я терплячий, але моє терпіння має межі! То ви знаєте, хто вчинив три вбивства на цьому пароплаві, чи ні?

– Знаю.

– Тоді навіщо ото тягнути kota за хвоста?

– Гадаєте, я розважаюся другорядними проблемами? І це вас дратує? Але це не так.

Якось я брав участь в археологічній експедиції й дещо там дізнався. Якщо під час розкопок на поверхні знаходять об'єкт, усе довкола нього старанно очищають. Видаляють зайвий ґрунт, тут і там зішкрябують ножом, допоки той об'єкт не буде повністю очищений, готовий для замальовок і фотографій, без сторонніх відкладень. Саме це я й намагаюся зробити: очистити зайве, щоб ми могли бачити правду, голу блискучу правду.

– Добре, – сказав полковник. – Подивимося на ту голу блискучу правду. Це не Пеннінгтон. Не молодий Аллертон. Припускаю, що й не Флітвуд. Заради різноманітності послухаймо, хто ж то був.

– Друже, я саме збираюся про це розповісти.

Хтось постукав у двері. Рейс стиха пробурмотів прокляття.

То стукали доктор Бесснер і Корнелія. Дівчина, схоже, була засмучена.

– Полковнику Рейс, – вигукнула вона, – міс Бауерз щойно розповіла мені про кухню Марі. Для мене це справжній шок. Вона сказала, що більше не може нести відповідальність сама, тож краще мені знати, позаяк я член сім'ї. Спочатку я просто не могла в це повірити, але доктор Бесснер був таким люб'язним...

– Ні, та що ви, – скромно запротестував доктор.

– Він був таким добрим усе мені пояснити, зокрема те, чому люди не можуть боротися з цією слабкістю. У його клініці були kleptomani. Доктор Бесснер сказав, що дуже часто це пов'язано з глибоко вкоріненим неврозом, – Корнелія з благоговінням повторила ці слова. – Це заховано десь глибоко в підсвідомості. Іноді причиною стає якась дрібничка, що трапилася в дитинстві. І він виліковував людей, змусивши їх зануритися в спогади та згадати ту дрібничку.

Корнелія замовкла, глибоко вдихнула й продовжила:

– Але я дуже переживаю, що все впливе назовні. Для Нью-Йорка це буде просто жахливо. Це з'явиться в усіх газетах. Кухня Марі, мама, та й інші родичі ніколи не зможуть дивитися людям в очі.

Рейс зітхнув.

– Усе гаразд, – сказав він. – Це буде конфіденційно.

– Перепрошую, полковнику?

– Я хочу сказати, що все, не пов'язане з убивством, не розголошуватиметься.

– О, – вигукнула Корнелія. – Яке полегшення! А я так сильно хвилювалася.

– У вас дуже лагідне серце, – мовив доктор Бесснер і доброзичливо поплескав її по плечі. Тоді він звернувся до інших: – У Корнелії чуйна й прекрасна душа.

– Ой, зовсім ні. Ви такі добрі.

Пуаро тихо запитав:

– Хтось із вас недавно бачив містера Ферґюсона?

Корнелія зашарілася.

– Ні, але кухня Марі постійно про нього говорить.

– Здається, цей юнак знатного походження, – відказав доктор Бесснер. – Але мушу визнати, по ньому й не скажеш. У нього жажливий одяг. Він взагалі не схожий на культурного чоловіка.

– А що думаєте ви, мадемуазель?

– Гадаю, він божевільний, – зізналась Корнелія.

Пуаро звернувся до доктора:

– Як ваш пацієнт?

– О, чудово тримається. Я щойно заспокоїв Fräulein де Бельфор. Ви не повірите, але вона була у відчаї. А все тому, що в цього хлопця пополудні трохи підвищилася температура! Це ж цілком природно. Дивно, що його не лихоманить. Він схожий на наших селян. Дивовижний організм, здоров'я як у вола. Бачив я людей з глибокими ранами, яких вони майже не помічали. Те саме з містером Дойлом. Його пульс стабільний, температура ледь вище норми. Тож я розвіяв страхи юної леді. Але це смішно, nicht wahr? Спершу стріляєш у чоловіка, а потім б'єшся в істериці, бо він може не одужати.

– Вона його шалено кохає, – сказала Корнелія.

– Ach! Але це нерозумно! Якби ви кохали чоловіка, хіба ви б намагалися його застрелити? Ні, бо ви розсудлива.

– Я взагалі не люблю все те, що стріляє, – мовила дівчина.

– Звісно що ні. Ви дуже жіночна.

Рейс перервав цей потік щирих похвал.

– Оскільки з Дойлом усе гаразд, не бачу причин відкладати нашу полудневу розмову. Він розповідав мені про телеграму.

Масивне тіло доктора Бесснера затряслося.

– Ха-ха-ха, дуже весела історія! Дойл розказав мені. Телеграма була про овочі: картоплю, артишоки, цибулю-порей... О, перепрошую?

З приглушеним вигуком полковник опустився на крісло.

– Боже! – вигукнув він. – Оце так! Річетті!

Він помітив три здивовані обличчя, тож пояснив:

– Це новий шифр. Його використовували при повстанні в Південній Африці. Картопля означає кулемети, артишоки – вибухові речовини тощо. Річетті такий же археолог, як і я! Він дуже небезпечний підбурювач. І вже не раз убивав. І, присягаюся, він знову вбив. Місіс Дойл помилково відкрила телеграму, розумієте. Якби вона повторила її зміст переді мною, Річетті настав би кінець!

Він повернувся до Пуаро.

– Я маю рацію? Це Річетті, так?

– Так, ваш клієнт – Річетті, – підтвердив Пуаро. – Я завжди знав, що щось із ним не те! Свою роль він знав назубок: справжній археолог, але несправжня людина.

Він замовк, а тоді додав:

– Але не Річетті вбив Ліннет Дойл. Я вже здогадувався про «першу половину» вбивці, але тепер бачу й «другу половину». Картинка склалася. Але, розумієте, хоч я й знаю, що трапилось, у мене немає доказів. Якщо поглянути логічно – усе клеїться, але факти надзвичайно непереконливі. Є лиш одна надія – зізнання вбивці.

Доктор Бесснер скептично знизав плечима:

– О! Але тоді мало б статися диво.

– Гадаю, ні. Не за цих обставин.

– Але хто він? – вигукнула Корнелія. – Розкажете нам?

Пуаро спокійно оглянув усіх співрозмовників. Рейс сардонічно посміхався. Бесснер і досі дивився скептично. Корнелія, трохи роззявивши рота, не зводила з детектива зацікавлених очей.

– Mais oui, – сказав Пуаро. – Мушу зізнатися, що люблю публіку. Я марнославний. Я занадто зарозумілий. І люблю казати: «Гляньте, який розумний Еркюль Пуаро!».

Полковник трохи посунувся на стільці.

– Ну, – тихо запитав він, – то наскільки розумний Еркюль Пуаро?

Сумно похитуючи головою з боку в бік, детектив відповів:

– Спочатку я був дурнем, неймовірним дурнем. Найбільшою загадкою для мене став револьвер – револьвер Жаклін де Бельфор. Чому його не залишили на місці злочину? Убивця мав простий намір – звинуватити Жаклін. Чому ж тоді він забрав зброю? Я був таким дурнем, що вигадував безглузді причини. Але справжня причина була дуже проста. Убивця забрав зброю, бо він мусив зробити це, він не мав іншого виходу.

Розділ двадцять восьмий

– Ми з вами, мій друже, – Пуаро схилився до Рейса, – почали наше розслідування упереджено. Ми були впевнені, що злочин здійснили спонтанно, без попереднього планування. Хтось хотів прибрати Ліннет Дойл і скористався можливістю зробити це в той момент, коли злочин майже напевне припишуть Жаклін де Бельфор. Отож звідси випливає, що людина, про яку йдеться, підслухала сцену між Жаклін і Саймоном Дойлом і заволоділа зброєю після того, як інші вийшли з салону.

Але, мої друзі, якщо припустити, що то було упередження, справа набуває іншого вигляду. А то було упередження! Це не спонтанний злочин, скоєний експромтом. Навпаки, його уважно спланували та вправно розраховували час, заздалегідь прискіпливо продумали деталі з такою точністю, щоб уночі встигнути підмішати снодійне в пляшку вина Еркюля Пуаро.

Так, саме так і було! Мене приспали для того, щоб я жодним чином не зміг брати участь у подіях цієї ночі. Така в мене виникла думка. Я п'ю вино, двоє моїх

супутників за столом п'ють віскі й мінеральну воду. Немає нічого простішого, ніж підлити дозу нешкідливого снодійного в мою пляшку вина – пляшки стоять на столі цілий день. Але я відкинув цю думку. Той день видався спекотним, я надзвичайно втомився – справді не було нічого дивного в тому, що цієї ночі я спав міцно, а не чутливо, як зазвичай.

Бачите, я все ще перебував у полоні упередження. Якщо мене приспали, то це свідчило б про спланованість. Це означало б, що до 7:30, коли подають вечерю, злочин уже був прописаний; а це (якщо вірити упередженню) – абсурд.

Перший удар по цьому упередженню стався тоді, коли в Нілі знайшли зброю. Якби наші припущення були правильні, револьвер узагалі не мали б викидати за борт... А далі – ще цікавіше.

Пуаро повернувся до доктора Бесснера.

– Ви, докторе Бесснер, оглядали тіло Ліннет Дойл. Пригадуєте, рана містила сліди опіку – тобто зброю приклали впритул до голови перед тим, як вистрілити.

Бесснер кивнув:

– Так. Точно.

– Але коли знайшли револьвер, він був загорнутий в оксамитову шаль, і той оксамит мав чіткі докази того, що з револьвера стріляли крізь нього – очевидно, щоб заглушити звук пострілу. Але якби з револьвера вистрілили через оксамит, на шкірі жертви не залишилось би слідів опіку. Отже, постріл через шаль не міг бути тим пострілом, яким убили Ліннет Дойл. Чи був то постріл, який Жаклін де Бельфор здійснила в Саймона Дойла? Знову ні, оскільки були двоє свідків події, і ми знали всі деталі. Тож виходить, що був третій постріл – той, про який ми нічого не знаємо. Але з револьвера зробили лише два постріли, і не було жодного натяку на ще один.

Тут ми зіткнулися лице в лице з дуже дивною обставиною, яку неможливо було пояснити. Наступним цікавим фактом виявилось те, що в каюті Ліннет Дойл я знайшов дві пляшки кольорового лаку для нігтів. Леді часто змінюють колір нігтів, але нігті Ліннет Дойл завжди були відтінку «Кардинал» – насиченого темно-червоного. На іншій пляшечці з написом «Троянда» був лак блідо-рожевого відтінку, але кілька крапель, які залишилися там, були не блідо-рожеві, а яскраво-червоні. Я вирішив відкрутити корок і понюхати. Замість звичного сильного аромату дьшесу пляшка пахла оцтом! Це вказувало на те, що ті краплі рідини були червоним чорнилом. Звісно, нічого дивного: чому б мадам Дойл не мати пляшечки червоного чорнила? Але було б природно, якби вона тримала чорнило у флакончику з чорнилом, а не в пляшечці з-під лаку для нігтів. Це вказало на зв'язок із брудною хусточкою, якою обмотали зброю. Червоне чорнило швидко змивається, але завжди залишає блідо-рожеве забарвлення.

Я, певно, мав би встановити істину за допомогою цих незначних натяків, але трапилася подія, яка показала, що всі сумніви зайві. Луїзу Бурже вбили за обставин, які безпомилково вказували на той факт, що вона шантажувала вбивцю. Не лише шматочок купюри у mille[73]франків, затиснутий у руці. Я пригадав деякі важливі слова, які вона сказала того ранку.

Слухайте уважно, тут суть усієї справи. Коли я її запитав, чи вона бачила когось попередньої ночі, вона дала дуже дивну відповідь: «Звісно, якби я не спала і якби я піднялася сходами, тоді, мабуть, я могла б побачити вбивцю, цього монстра, який заходив чи виходив з каюти мадам...» То що точно вона нам сказала?

Бесснер, зморщивши носа в роздумах, швидко відповів:

- Це підказало вам, що вона таки піднімалася сходами.

- Ні, ні, ви так і не зрозуміли суті. Чому їй потрібно було це нам говорити?

- Щоб натякнути.

- Але для чого натякати нам? Якщо вона знає, хто вбивця, для неї відкриті два шляхи - сказати всю правду або прикусити язика й вимагати в злочинця гроші за своє мовчання! Але вона не робить ні того, ні іншого. Вона не каже: «Я нікого не бачила. Я спала». І не каже: «Так, я когось бачила, і це сталося ось як». Навіщо використовувати ці багатозначні заплутані слова? Parbleu, їй-богу, тут може бути лише одна причина! Вона натякає вбивці, отже, вбивця мав бути присутнім у той час. Але крім мене й полковника Рейса, там були тільки двоє людей - Саймон Дойл і доктор Бесснер.

Доктор зірвався криком:

- Ах! Що це ви кажете? Ви звинувачуєте мене? Знову? Але це смішно, навіть не варте уваги.

Пуаро різко відповів:

- Тихо. Я вам кажу, що думав у той час. Будьмо об'єктивні.

- Він має на увазі, що тепер не думає, що це ви, - заспокійливо сказала Корнелія.

Пуаро продовжив далі.

- Отже, хтось із них: Саймон Дойл чи доктор Бесснер. Але які мотиви мав Бесснер для вбивства Ліннет Дойл? Жодних, наскільки мені відомо. А Саймон Дойл? Але ж це неможливо! Чимало свідків могли присягнути, що Дойл не залишав того вечора салону, аж поки не виникла сварка. Після того він був поранений, тож уже фізично не міг цього зробити. Чи мав я надійні підтвердження цих фактів? Так, я мав свідчення мадемуазель Робсон, Джима Фанторпа й Жаклін де Бельфор стосовно першого і в мене було кваліфіковане твердження доктора Бесснера та мадемуазель Бауерз щодо другого. Сумнівів не могло бути.

Отже, доктор Бесснер мусив бути винним. На користь цієї версії був той факт, що служницю закололи скальпелем. З іншого боку, Бесснер свідомо привернув увагу до цього факту.

І тоді, мої друзі, для мене став очевидним другий беззаперечний факт. Натяк Луїзи Бурже не міг бути адресований доктору Бесснеру, бо вона могла поговорити з ним наодинці в будь-який час. Залишалась одна і тільки одна особа, яка мала те чути, - Саймон Дойл! Саймон Дойл поранений, його постійно навідував лікар, він був у чужій каюті. Отже, саме йому Луїза адресувала неоднозначні слова на той випадок, якщо в неї не буде іншого шансу. І я пригадую, як вона продовжила, повернувшись до нього: «Мсьє, благаю вас... зрозумійте. Що мені ще сказати?» І його відповідь: «Люба моя, не будьте дурною. Ніхто й не думає, що ви щось бачили чи чули. Усе буде добре. Я про вас подбаю. Ніхто вас ні в чому не звинувачує». Це було запевнення, якого вона прагнула, і вона його отримала!

Бесснер приголомшено пирхнув:

- Ах! Це нерозумно! Ви думаете, що чоловік із розтрощеною кісткою та шиною на носі міг ходити судном і колоти людей? Кажу вам: Саймону Дойлу залишити каюту було неможливо.

Пуаро м'яко відповів:

– Я знаю. Абсолютно правильно. Це було неможливо. Але хай там як – це була правда! Лише так можна логічно пояснити слова Луїзи Бурже.

Тому я повернувся на початок і проаналізував злочин з огляду на це. Чи міг Саймон Дойл іще перед сваркою вийти з салону, щоб інші забули про це чи не помітили? Я не бачив такої можливості. Чи можна проігнорувати кваліфіковане свідчення доктора Бесснера й мадемуазель Бауерз? Знову я точно знав, що ні. Але я згадав, що між двома подіями був проміжок часу. Саймон Дойл провів п'ять хвилин у салоні сам, а кваліфіковане свідчення доктора Бесснера стосується періоду після того. А до того в нас є лише свідчення про те, що побачили люди, і хоча здавалися вони ідеальними, вони більше не були достовірними. Що насправді бачили – ось у чому питання.

Мадемуазель Робсон бачила, як мадемуазель де Бельфор вистрелила зі свого револьвера, бачила, як Саймон Дойл впав на крісло, бачила, як він притулив хустинку до ноги, і бачила, як поступово хустинка просякла червоним. Що чув і бачив мсьє Фанторп? Він чув вистріл, побачив Дойла з хустинкою, заплямованою червоним, притиснутою до ноги. Що трапилося потім? Дойл наполягав на тому, щоб вивели мадемуазель де Бельфор, щоб її не залишали саму. Потім він запропонував Фанторпу привести лікаря.

Отже, мадемуазель Робсон і мсьє Фанторп вийшли із мадемуазель де Бельфор і протягом наступних п'яти хвилин вони були зайняті на палубі з боку порту. Каюти мадемуазель Бауерз, доктора Бесснера та мадемуазель де Бельфор усі зі сторони порту. Саймону потрібні всього дві хвилини. Він дістає револьвер з-під дивана, знімає тфлі, біжить тихо, наче заєць, правим бортом, заходить у каюту дружини, підкрадається до неї, поки вона спить, прострілює їй голову, ставить пляшечку з-під червоного чорнила на умивальник (її не повинні знайти в нього), біжить назад, хапає оксамитову шаль мадемуазель ван Скайлер, яку він заздалегідь заткнув у крісло, замотує її навколо револьвера й стріляє собі в ногу. Крісло, у яке він падає (цього разу вже справді від болю) біля вікна. Він відчиняє вікно й викидає револьвер (замотаний разом зі зрадницькою хустинкою в оксамитову шаль) у Ніл.

– Неймовірно! – вигукнув Рейс.

– Ні, мій друже, ймовірно. Пригадайте свідчення Тіма Аллертонна. Він чув постріл, за яким слідом ішов плескіт. І він чув ще щось: кроки людини, яка біжить, – людини, яка бігла повз його двері. Але ніхто не міг бігти вздовж бортової палуби. Він чув тупіт Саймона Дойла в шкарпетках, коли той біг повз його каюту.

– Усе одно я кажу, що це неможливо, – наполягав Рейс. – Жодна людина не може зробити це все за мить – особливо такий хлопець, як Дойл, дуже повільний у розумових процесах.

– Але дуже швидкий і вправний фізично!

– Це так. Але він не зміг би цього всього спланувати.

– А він не сам це спланував, мій друже. Якраз тут ми й помилялися. Злочин здавався спонтанним, але він не був спонтанним. Як я вже сказав, це ретельно спланована й добре продумана справа. Саймон Дойл не випадково мав у кишені пляшку червоного чорнила. Ні, це був задум. У нього не випадково виявилася з собою проста, непомічена хустинка. Жаклін де Бельфор не випадково копнула револьвер під диван, щоб він був не на виду й про нього згадали пізніше.

– Жаклін?

– Звісно. Дві половинки вбивці. Що забезпечило Саймонові його алібі? Постріл, зроблений Жаклін. Що забезпечило Жаклін її алібі? Наполегливість Саймона, завдяки

якій медсестра вирішила залишитися з нею на всю ніч. Разом ці двоє мають усе необхідне для скоєння злочину: холоднокровний винахідливий мозок Жаклін де Бельфор для планування та фізичні дані чоловіка, який може виконати сплановане з неймовірною швидкістю.

Погляньте на це з правильного боку й матимете відповіді на всі запитання. Саймон Дойл і Жаклін кохали одне одного. Уявіть, що вони й досі закохані, і все стає зрозумілим. Саймон позбувається багатой дружини, успадковує її гроші та пізніше одружується зі своїм давнім коханням. Дуже винахідливо. Частиною плану було те, що Жаклін переслідувала мадам Дойл. Саймон удавав гнів. Та все ж були упущення. Якимось він розповідав мені про владних жінок, говорив із непіддробною гіркотою. Тоді я мав зрозуміти, що він мав на увазі свою дружину, а не Жаклін. А ще його ставлення до дружини на публіці. Пересічний мовчазний англієць, такий як Саймон Дойл, дуже б збентежено виявляв почуття. Та Саймон насправді не надто гарний актор. Він перегравав із відданістю. Або ж та моя розмова з мадемуазель Жаклін, коли вона вдала, що нас хтось підслуховував. Я не бачив нікого. І там нікого не було! Але це був корисний маневр для відволікання уваги пізніше. Однієї ночі на цьому судні мені здалося, що я чув Саймона та Ліннет біля своєї каюти. Він казав: «Час усе вирішити...» То справді був Дойл, але говорив він із Жаклін.

Фінальна драма була ідеально спланована й розрахована в часі. Для мене – снодійне, щоб я не міг запхати свого носа в непідхожий момент. Мадемуазель Робсон вибрали свідком влаштованої сцени. Мадемуазель де Бельфор вдає муки сумління й істеріку, створює багато галасу, щоб ніхто не почув пострілу. *En vérité*[74], це була надзвичайно розумна ідея. Жаклін каже, що вона стріляла в Дойла, мадемуазель підтверджує, Фанторп теж – і коли оглядають ногу Саймона, то бачать, що його справді підстрелили. Це неспростовно! Для них обох – ідеальне алібі, що правда ціною болю й ризику для Саймона Дойла, але рана мала точно його знерухомити.

Проте потім план пішов не так. Луїза Бурже не могла заснути. Вона піднімалася сходами й бачила, як Саймон Дойл біг до каюти дружини та назад. Доволі легко зв'язати все, що трапилось наступного дня. І тому через жадібність покоївка пропонує ціну за своє мовчання, тим самим підписуючи собі смертний вирок.

– Але ж містер Дойл не міг вбити її? – заперечила Корнелія.

– Ні, інший партнер скоїв це вбивство. При першій же можливості Саймон Дойл просить побачитися з Жаклін. Він навіть просить мене залишити їх самих. Тоді він їй каже про нову загрозу. Вони мусять діяти миттєво. Він знає, де зберігаються скальпелі Бесснера. Після злочину скальпель витирають і повертають на місце, а потім, уже запізнаючись і добре задихавшись, Жаклін де Бельфор поспішає на обід.

Але знову не все йде добре. Оскільки мадам Оттерборн бачила, як Жаклін заходила в каюту Луїзи Бурже. І вона стрімголов мчить розповісти про це Саймону. Жаклін – убивця. Ви пригадуєте, як Саймон кричав на бідну жінку? Ми думали – нерви. Але двері були відчинені, і так він намагався повідомити про небезпеку спільниці. Вона почула й діяла блискавично. Вона пам'ятала, що Пеннінгтон згадував про револьвер. Схопивши його, дівчина підкралася до дверей, стала уважно слухати й у критичний момент вистрілила. Якимось вона вихвалялася, що чудово стріляє, і то були не пусті слова.

Після третього злочину я сказав, що були три шляхи, якими міг піти вбивця. Я мав на увазі, що він міг піти до корми (тоді злочинцем був би Тім Аллертон), міг перестрибнути через борт (малоймовірно) або зайти в каюту. Каюта Жаклін була якраз через дві від каюти доктора Бесснера. Їй треба було лише викинути револьвер, влетіти в каюту, скуповдити волосся та впасти на ліжко. Це було ризиковано, але вона мала лише цю єдину можливість.

Запала тиша, а тоді Рейс запитав:

- Що трапилося з першою кулею, яку дівчина випустила в Дойла?

- Гадаю, вона влучила в стіл. Там є свіжа дірка. Думаю, що Дойл мав час витягти її за допомогою кишенькового ножика й викинути через вікно. Звісно, у нього був запасний патрон, щоб здавалося, що здійснили тільки два постріли.

- Вони все продумали, - зітхнула Корнелія. - Це жахливо.

Пуаро мовчав. Але не від скромності. Здавалось, очі детектива промовляють: «Ви помиляєтеся. Вони не взяли до уваги Еркюля Пуаро».

Уголос він відповів:

- А тепер, докторе, ми підемо й поговоримо з вашим пацієнтом.

Розділ двадцять дев'ятий

Пізніше того вечора Еркюль Пуаро постукав у двері каюти.

Його запросили, і він увійшов.

Жаклін де Бельфор сиділа в кріслі. В іншому кріслі біля стіни сиділа кремезна покоївка.

Очі Жаклін задумливо вивчали Пуаро.

- Можна, вона вийде?

Пуаро кивнув жінці, і та вийшла з каюти. Детектив підсунув її крісло й сів біля Жаклін. Обоє мовчали. Обличчя Пуаро було сумне.

Нарешті дівчина заговорила.

- Що ж, усе закінчилося! - сказала вона. - Нам вас не обдурити, мсьє Пуаро.

Чоловік зітхнув і замахав руками. Він здавався на диво мовчазним.

- І все ж, - задумливо продовжила Жаклін, - бачу, що доказів у вас небагато. Звісно, ви маєте рацію, та якби ми вийшли сухими з води...

- Мадемуазель, інакше не могло бути.

- Ваші докази дають логічне пояснення, але вони не переконали б суд присяжних. Та тут уже нічого не вдієш. Ви настільки вразили Саймона, що він здався без бою. Цілком втратив контроль, бідолаха, й у всьому зізнався.

Вона похитала головою.

- Він не вмів програвати достойно.

- Зате ви не вішаєте носа.

Жаклін раптом розсміялася дивним, веселим і зухвалим смішком.

– Так, я ніколи не вішаю носа.

Вона глянула на нього й імпульсивно сказала:

– Не переймайтеся так, мсьє Пуаро! Тобто через мене. Ви ж переймаєтеся, так?

– Так.

– Але ви не збиралися відпустити мене?

– Ні, – тихо відповів Еркюль Пуаро.

Дівчина кивнула з тихою згодою.

– Не варто бути сентиментальним. Я ж можу зробити це знову... Я небезпечна для інших. Я й сама це відчуваю... – тоді вона задумливо продовжила: – Убивати людей жажливо легко. Ви починаєте відчувати, що це не має значення... Що лише ви маєте вагу! Це небезпечно.

Жаклін затихла, а тоді, ледь усміхаючись, додала:

– Ви зробили для мене все, що могли. У ту ніч в Асуані ви порадили не відкривати свого серця злу... Ви тоді знали, що в мене на думці?

Детектив похитав головою.

– Я тільки знав, що кажу правду.

– Так, це була правда. Знаєте, тоді я могла зупинитися. Я майже зробила це... Я могла сказати Саймону, що не робитиму цього... Але тоді, мабуть...

Вона обірвала фразу. Відтак спитала:

– Хотите це почути? З самого початку?

– Якщо ви хочете розповісти, мадемуазель.

– Так, гадаю, що хочу. Насправді все просто. Бачте, Саймон і я кохали одне одного...

Це було прозаїчне твердження, та за легкістю її тону ховалися глибокі почуття.

Пуаро просто підсумував:

– Для вас було достатньо самого кохання, але не для нього.

– Мабуть, можна й так сказати. Але ви не зовсім розумієте Саймона. Йому завжди страшенно хотілося грошей. Йому подобалося все, що можна за них купити: коні, яхти, аксесуари для спорту – красиві речі, якими людина так пристрасно захоплюється. А він ніколи нічого не мав. Саймон такий простака. Він як дитина: якщо чогось хоче, то все і зараз.

І все ж він ніколи не намагався одружитися з якоюсь огидною багатійкою. Він був не з тих людей. Потім ми зустрілись і... усе начебто було добре. Ми лише не знали, коли зможемо одружитися. Він мав гарну роботу, але втратив її. Частково з його вини. Яюсь він намагався хитрувати з грошима й одразу ж попався. Я не вірю, що він справді хотів когось обманути. Він просто подумав, що для міста це звична практика.

Обличчям чоловіка майнула тінь, та він прикусив язика.

– Ми опинилися в складній ситуації, але тоді я згадала Ліннет з її новим маєтком і поспішила до неї. Я любила Ліннет, мсьє Пуаро, дуже любила. Вона була моєю найкращою подругою, і я ніколи б не подумала, що між нами щось може стати. Я лише гадала: яке щастя, що вона багата. Для нас із Саймоном усе б змінилося, якби вона дала йому роботу. Вона була дуже мила й сказала привести Саймона, щоб вони познайомилися. Саме тоді ви бачили нас у ресторані «У тітоньки». Ми святкували, хоча й не могли собі цього дозволити.

Жаклін замовкла, зітхнула й продовжила:

– Тепер я скажу вам щиро правду, мсьє Пуаро. Хоча Ліннет мертва, правда не зміниться. Ось чому мені не шкода Ліннет навіть зараз. Вона пішла на все, щоб забрати в мене Саймона. Це чиста правда! Думаю, вона ні на мить не вагалася. Ми були подругами, але вона не зважала. І попри все переслідувала Саймона...

А Саймону плювати було на неї. Я багато наговорила вам про звабливість, та, звісно, усе було не так. Ліннет йому була непотрібна. Саймон вважав її красивою, але надзвичайно владною, а він ненавидів владних жінок! Ця ситуація його справді бентежила. Але йому дуже подобалося думати про її гроші.

Звичайно, я це бачила... І зрештою запропонувала йому покинути мене й одружитися з Ліннет. Але він відкинув цю ідею. Сказав, що з грошима чи без, а шлюб з нею став би пеклом. Саймон пояснив, що хотів би сам мати гроші, а не дозволити багатій дружині контролювати його гаманець. «Я почуватимуся як клятий принц-консорт», – так він сказав. І додав, що ніхто, крім мене, йому не потрібен...

Гадаю, я знаю, коли в нього виникла ця ідея. Якось він обмовився: «Якби ж я з нею одружився, а десь через рік вона померла, залишивши мені все майно...» І щось дивне промайнуло в його очах. Тоді він вперше про це подумав...

Саймон часто говорив, як було б зручно, якби Ліннет померла. Я сказала йому, що це жахливо, і він припинив ці балачки. Якось я побачила, що він читає про миш'як. Я висварила його, а він засміявся й відповів: «Хто не ризикує, той не п'є шампанського. Це, мабуть, єдиний раз у житті я настільки близько до великих грошей».

Невдовзі я зрозуміла, що він уже все вирішив. Мені стало страшно, справді страшно. Бачте, я розуміла, що він ніколи з цим не впорається. Він така наївна дитина. Йому бракує витонченості, у нього зовсім немає уяви. Він би напакував її миш'яком і чекав би, що лікар назве причиною смерті гастрит. Він завжди вірив, що все скінчиться добре. Тому мені довелося втрутитися, щоб приглянути за ним...

Жаклін сказала це так просто, але щиро. Пуаро не сумнівався, що її мотивом було саме це. Вона не хотіла грошей Ліннет Ріджвей, але кохала Саймона Дойла, так шалено кохала, що не зважала на мораль і милосердя.

– Я все думала й думала, намагалася розробити план. Мені здавалося, що основним має бути алібі для нас обох. Знаєте, якби нам із Саймоном довелося свідчити одне проти одного, свідчення мали б звільнити нас від підозр. Мені було просто вдавати, що я ненавиджу Саймона. За таких обставин це було природно. Якщо Ліннет загине, ймовірно, підозрюватимуть мене, тому краще, щоб мене одразу ж запідозрили. Ми продумали всі деталі. Я хотіла, щоб у разі помилки піймали мене, а не Саймона. Але він хвилювався за мене.

Єдине, що мене тішило, – що не мені доведеться це робити! Я просто не змогла б. Не можна отак зайти й холоднокрівно вбити людину, коли вона спить! Я не пробачила

Ліннет і, думаю, вбила б її, дивлячись просто у вічі, але не інакше...

Ми все ретельно спланували. Та Саймон однаково пішов і написав ту криваву «Ж», що було дуже по-дурному. Та він на такі дурниці й здатен! Проте й це нам зійшло з рук.

Пуаро кивнув.

– Так, ви не винні, що Луїза Бурже не могла заснути в ту ніч... А потім, мадемуазель?

Жаклін глянула йому просто в очі.

– Так, – сказала дівчина, – жакливо, еге ж? Повірити не можу, що я... це зробила! Тепер я розумію, що ви мали на увазі, коли просили не відкривати свого серця злу... Ви чудово уявляєте, як це сталося. Луїза дала Саймону зрозуміти, що вона все знає. Саймон попросив вас привести мене. Коли ми залишилися на самоті, він розповів про це. Сказав, що саме я повинна зробити. Я навіть не жакнулася. Мені було страшно, так страшно... Ось що робить з людьми вбивство. Ми з Саймоном були в безпеці, у цілковитій безпеці, якщо не зважати на ту жалюгідну шантажистку-француженку. Я принесла їй усі гроші, які в нас були. Спершу вдавала, що намагаюсь підлизатися до неї, а коли вона перераховувала гроші, я це зробила. То було доволі просто. Це й найбільше жахає... Це настільки просто...

І все одно ми не були в безпеці. Мене побачила місіс Оттерборн. Вона триумфально пронеслася палубою до вас і полковника Рейса. Я не мала часу думати. І діяла швидко. Це було майже захопливо. Я знала, що цього разу ситуація критична. Схоже, це додало мені духу...

Вона знову на мить замовкла.

– Пам'ятаєте, ви потім прийшли в мою каюту? Ви сказали, що не знаєте, чому прийшли. Я була така нещасна, така налякана. Я думала, що Саймон помре...

– А я на це сподівався, – відповів Пуаро.

Жаклін кивнула.

– Так, для нього це було б краще.

– Я не те мав на увазі.

Дівчина глянула на суворе обличчя й тихо сказала:

– Не надто шкодуйте мене, мсьє Пуаро. Зрештою, моє життя завжди було непросте, і якби нам усе вдалося, я була б дуже щаслива й, можливо, ні про що не шкодувала б. Та оскільки сталося інакше, треба і через це пройти.

Вона додала:

– Припускаю, покоївка наглядає, щоб я не повісилася чи не проковтнула чудодійної капсули ціаніду, як у книжках. Не хвилюйтеся! Я такого не робитиму. Саймону стане легше, якщо я буду поруч.

Пуаро встав. Жаклін також піднялася й раптом з усмішкою сказала:

– Пам'ятаєте, я говорила, що треба слідувати за своєю зіркою? Ви відповіли, що зірка може виявитися несправжньою. І я сказала: «Дуже погана зірка, сер. Ця зірка впала...»

Детектив вийшов на палубу, а її сміх досі дзвенів у його вухах.

Розділ тридцятий

Удосвіта вони прибули до Шеллала. Скелі понуро спускались у води Нілу.

Пуаро прошепотів:

– Quel pays sauvage[75].

Поруч із ним був Рейс.

– Ну, ми вже закінчили, – сказав він. – Я домовився, щоб Річетті зійшов на берег першим. Я радий, що ми спіймали його. Запевняю вас, він дуже хитрий. Багато разів йому вдавалося вислизнути з наших рук.

Тоді він продовжив:

– Ми повинні знайти носилки для Дойла. Дивно, що він утратив над собою контроль.

– Мене це не дивує, – відповів Пуаро. – Він із тих злочинців, що дуже наївні й пихаті, та коли ви піддаєте сумніву їхнє самолюбство – усе скінчено! Вони зізнаються в усьому, як діти.

– Його варто повісити... Він холонокровний негідник. Мені шкода дівчину, але вже нічого не вдієш.

Детектив похитав головою.

– Люди кажуть, що любов виправдовує все, але це не так. Жінки, які можуть любити так, як Жаклін любить Саймона Дойла, дуже небезпечні. Уперше побачивши її, я подумав: «Вона аж занадто його кохає, та дівчинка!» Це правда.

Корнелія Робсон підійшла до них.

– О, ми майже прибули, – мовила вона. І через хвилинку додала: – Я була з нею.

– З мадемуазель де Бельфор?

– Так. Я подумала, що їй страшно лишатися замкнутою з цією покоївкою. Та, боюся, що кухня Марі дуже розізлилася.

Міс ван Скайлер повільно наближалася до них палубою. Її очі палали гнівом.

– Корнеліє, ти огидна, – вигукнула вона. – Я одразу відправлю тебе додому.

Дівчина глибоко вдихнула.

– Пробачте, кузино Марі, але я не поїду додому. Я збираюся заміж.

– Нарешті до тебе дійшло, – різко відказала стара жінка.

Ферґюсон з'явився з-за рогу палуби.

– Корнеліє, що я чую? Це ж неправда! – мовив він.

– Це правда, – наполягала дівчина. – Я збираюся заміж за доктора Бесснера. Він попросив моєї руки вчора ввечері.

– І чому ви підете за нього? Бо він багатий? – злісно спитав Ферґюсон.

– Ні, не тому, – обурилась Корнелія. – Він мені подобається. Він приємний і дуже багато знає. І мене завжди цікавили лікарні та хворі, думаю, з ним я буду щаслива.

– Ви хочете сказати, що радше вийдете за цього огидного старого, ніж за мене? – з недовірою перепитав містер Ферґюсон.

– Так, вийду! На вас не можна покластися. З вами я ніколи не зможу жити спокійно. І він не старий. Йому ще й п'ятдесяти немає.

– У нього живіт, – злобно кинув містер Ферґюсон.

– А я сутула, – відказала вона. – Зовнішній вигляд не має значення. Він вважає, що я справді зможу допомогти йому в роботі, а він все пояснить мені про неврози.

Після цих слів Корнелія пішла. Ферґюсон запитав Пуаро:

– Гадаєте, вона справді вирішила це зробити?

– Звичайно.

– І вона вибере того пихатого старого зануду, а не мене?

– Без сумніву.

– Ця дівчина божевільна, – сказав Ферґюсон.

В очах Пуаро з'явився вогник.

– Це жінка із власною думкою, – відповів він. – Мабуть, це вперше ви зустріли таку.

Пароплав підійшов до пристані. Судно оточили. Пасажирів попросили почекати перед тим, як зійти на берег.

Річетті, похмурого та з темним обличчям, вивели на берег два машиністи.

Згодом, після незначної затримки, винесли носилки. Саймона Дойла палубою доправляли до трапу.

Він сильно змінився: увесь такий зіщулений і наляканий, його хлопчача недбалість зникла.

Жаклін де Бельфор слідувала за ним. Покоївка йшла біля неї. Вона лише зблідла, та загалом мала такий же вигляд, як завжди. Дівчина підійшла до носилок.

– Привіт, Саймоне, – сказала вона.

Той швидко глянув на неї. Колишній дитячий вираз на мить знову з'явився на його обличчі.

– Наламав я дров. Розгубився й у всьому зізнався! Мені шкода, Джекі. Я розчарував тебе.

Вона усміхнулася і відповіла:

– Не хвилюйся, Саймоне. Ми програли в грі для дурнів. Оце й усе.

Дівчина стояла поруч із ним. Носії підняли ручки носилок.

Жаклін нахилилася та зав'язала шнурівку. Тоді її рука раптом потягнулася до краю панчохи, і дівчина випросталась, щось тримаючи.

Почувся різкий постріл.

Саймон Дойл здригнувся у конвульсії та завмер.

Жаклін де Бельфор кивнула. Вона стояла якусь секунду з револьвером у руці. Дівчина ледь усміхнулася Пуаро.

Потім, щойно Рейс підбіг до неї, вона приставила маленьку блискучу іграшку до свого серця й натиснула гачок.

Її тіло поволі осіло безформною масою.

– Де в біса вона взяла цей револьвер? – закричав Рейс.

Пуаро відчув, як хтось взяв його за руку. Місіс Аллертон тихо запитала:

– Ви знали?

Детектив кивнув.

– Вона мала два такі револьвери. Я зрозумів це, коли дізнався, що один з них знайшли в сумочці Розалі Оттерборн у день обшуку. Жаклін сиділа за тим самим столиком. Коли вона зрозуміла, що має бути обшук, то поклала його в сумочку іншої дівчини. Пізніше пішла в каюту Розалі й забрала його, відвернувши увагу порівнянням помад. А оскільки її та її каюту обшукали вчора, то вирішили, що немає потреби робити це знову.

– Ви хотіли, щоб вона саме так вирішила все це, – зрозуміла місіс Аллертон.

– Так. Але вона не пішла б сама. Через це Саймон Дойл помер легшою смертю, ніж заслужив.

Міс Аллертон затремтіла.

– Кохання може так лякати.

– Саме тому більшість великих любовних історій закінчується трагічно.

Місіс Аллертон подивилася на Тіма й Розалі, які стояли під сонячними променями. Раптом вона з пристрасстю мовила:

– Але, слава Богу, є ще щастя на світі.

– Так, мадам, як ви кажете, дякувати Богу.

Через кілька хвилин пасажери покинули пароплав.

Пізніше з «Карнаку» забрали тіла Луїзи Бурже та місіс Оттерборн.

Нарешті на берег винесли тіло Ліннет Дойл, і по всьому світу телефонні й телеграфні дроти почали розносити новину про те, що Ліннет Дойл, раніше Ліннет Ріджвей, відома, красива, багата Ліннет Дойл, мертва.

Сер Джордж Вуд прочитав про це в Лондонському клубі, Стерндейл Рокфорд – у Нью-Йорку, Джоанна Саутвуд – у Швейцарії, цю новину обговорювали й у барі «Три корони» у Молтон-андер-Вуді.

Худорлявий друг містера Барнабі сказав:

– Ну, було несправедливо, що вона мала все.

А містер Барнабі гостро відповів:

– Що ж, бідненька, багатство не принесло їй великого щастя.

Але незабаром вони перестали говорити про вбиту та почали сперечатися, хто виграв верхогони «Грант Нешенал». Бо, як сказав містер Фергюсон у Луксорі, має значення майбутнє, а не минуле.

Примітки

1

Закоханий (фр.) (Тут і далі прим. пер.).

2

Несправжні, вирощені на спеціальних фермах.

3

Відома мережа універмагів.

4

Її Величність королева Ліннет. Білявка Ліннет (фр.).

5

Вона любить, а він дозволяє себе любити (фр.).

6

Партія (фр.).

7

Шелихвістка (фр.).

8

Багатий квартал у Лондоні.

9

Солодкий напій на основі яєць і молока.

10

Ну от (фр.).

11

Добре (фр.).

12

Так, мадам (фр.).

13

Міцний французький лікер.

14

Ваше здоров'я, мадам, мадемуазель (фр.).

15

Гаразд (фр.).

16

Слухайте (фр.).

17

В оповідці про овечку йшлося про самого царя Давида, що забрав собі жінку Урії, а його відправив на вірну смерть.

18

Гм, справді дивно (фр.).

19

Боже мій (фр.).

20

О, справді (фр.).

21

Синьйор Гвідо Річетті, археолог (іт.).

22

Ідіть (араб.).

23

Чорт забирай! (фр.)

24

Старозавітна притча, у якій Ієзавель, допомагаючи чоловіку, царю Ахаву, отримати вподобаний виноградник, обстріхує Навуфея, власника виноградника, і того забивають камінням.

25

Перекладач, переважно в країнах Сходу.

26

Велике кохання (фр.).

27

Даю вам слово (фр.).

28

Помилка, промах (фр.).

29

Жінок (фр.).

30

Можливо (фр.).

31

Два виграні гейми.

32

Що? (нім.)

33

О, ні! (фр.)

34

Ні імені, ні прізвища! (фр.)

35

Стара гра (фр.).

36

Це по-дитячому (фр.).

37

Царю Небесний (нім.).

38

Хіба ні (нім.).

39

Дівчина (нім.).

40

Точно (фр.).

41

Дитя моє (фр.).

42

Прокляття (фр.).

43

Дорогий мій (фр.).

44

Дуже добре (фр.).

45

Чудово (фр.).

46

На добраніч, мадам (фр.).

47

Предмет розкоші (фр.).

48

Злочин у стані афекту (фр.).

49

Доісторичні дослідження в Малій Азії (нім.).

50

Шукайте жінку (фр.).

51

Шукати (фр.).

52

А я вам кажу (фр.).

53

Це наш дорогий (фр.).

54

Молода дівчина (фр.).

55

Бідолашна (фр.).

56

Бідолашна дівчина (фр.).

57

Ввічливість (фр.).

58

Треба ж таке! (фр.)

59

Бідна маленька Розалі (фр.).

60

Чорт! (фр.)

61

Друже мій (фр.).

62

Мух на оцет не ловлять (фр.).

63

Боже мій (фр.).

64

Що таке? (фр.)

65

Покоївка (фр.).

66

Сьогоднішнє ганчір'я (фр.). Пуаро має на увазі балачки про наряди.

67

Король мертвий – нехай живе король! (фр.)

68

«Життя марне. / Трохи кохання, / Трохи ненависті / І знову доброго дня. / Життя коротке. / Трохи надії, / Трохи мрії, / І тоді добрий вечір» («Життя марне» бельгійського поета Леона Монтенаекена).

69

О, правильно (фр.).

70

Мій полковнику (фр.).

71

Ітонський коледж – приватна британська школа для хлопчиків, заснована в 1440 році королем Генріхом VI.

72

Але це все (фр.).

73

Тисяча (фр.).

74

Насправді (фр.).

75

Яка дика країна!